T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ERVÂH-NÂME

PÎR MUHYİDDÎN

(1b-30b Yapraklar)

GİRİŞ - METİN - DİZİN - TIPKIBASIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET NEBİOĞLU

İSTANBUL 2008

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

ERVÂH-NÂME

PÎR MUHYİDDÎN

(1b-30b Yapraklar)

GİRİŞ - METİN - DİZİN - TIPKIBASIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET NEBİOĞLU

Tez Danışmanı:
DOÇ. DR. GÜLŞEN SEYHAN ALIŞIK

İSTANBUL 2008

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet Nebioğlu "Pir Muhyiddin Ervah-Name,(1-30 Yapraklar, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebeyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı	: Prof.Dr. Gülşen Seyhan Alışık	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Prof.Dr. Gülden Sağol Yüksekkaya	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Doç.Dr. Zuhal Kültüral	....
Üniversitesi	Marmara	

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 04./09./ 2008 tarih ve 14-7 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Ervâh-nâme adlı eser, Pîr Muhyiddin tarafından yazılmıştır. Eser, çeşitli kaynaklarda *Şefaat-nâme* olarak da geçer. Şekil ve kelime kadrosu yönünden Eski Anadolu Türkçesi'nin örnek metinlerindendir.

Bu tez, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde 845 numarada kayıtlı nüshanın 1b - 30b varakları üzerinde hazırlanan bir dil çalışmasıdır.

Çalışma, giriş, metin, dizin ve tıpkıbasım olmak üzere dört bölümden meydana gelmiştir.

Giriş bölümünde, Pîr Muhyiddin ve *Ervâh-nâme* hakkında bilgi verilmekte ve eserin imla ve dil özellikleri anlatılmaktadır.

Metin bölümünde eserin 1b - 30b varaklarının transkripsiyonlu metni yer almaktadır.

Dizin bölümünde metinde yer alan tüm kelime ve kelime grupları bulunmaktadır. Kelimeler anlamlandırılırken metindeki anlam esas alınmış olup birden fazla kullanılan kelimelerin farklı anlamları numaralandırılmıştır.

Son bölümde ise, eserin çalışmaya konu olan 1b - 30b varaklarının tıpkıbasımı bulunmaktadır.

Tez çalışması sırasında büyük bir özveri ile bana her konuda yardımcı olan ve bilgilenmemi sağlayıp emeği geçen değerli hocam Doç. Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK'a, lisansüstü eğitimim boyunca derin bilgilerinden istifade etmeye çalıştığım değerli hocalarım Prof. Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ ve Prof. Dr. Gülden SAĞOL YÜKSEKKAYA'ya büyük bir içtenlikle teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet NEBİOĞLU
İstanbul, 2008

ÖZET

Bu çalışma, *Ervâh-nâme* adlı eserin Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde 845 numarada kayıtlı bulunan cildinin 1b-30b varakları üzerinde yapılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait olup Pîr Muhyiddin tarafından yazılmıştır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır: Giriş, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım.

Giriş bölümünde Pîr Muhyiddin hakkında bilgiler yer almaktadır. *Ervâh-nâme* ile ilgili bilgiler ve eserin imla ve dil özellikleri de yine bu bölümde verilmiştir.

Metin bölümünde, eserin yukarıda belirtilen bölümünün transkripsiyonlu metni bulunmaktadır.

Dizin bölümünde, transkripsiyonu yapılmış metinde yer alan tüm kelime ve kelime grupları verilmiş ve anlamlandırılmıştır.

Tıpkıbasım bölümünde de metnin karşılaştırılmasını sağlama amacıyla çalışmaya konu olan bölümün tıpkıbasımı verilmiştir.

ABSTRACT

This study is based on the work named Ervâh-nâme which is located in Yapı Kredi Sermet Çifter Investigation Library and registered under the number 845 issues 1b-30b. It belongs to the Old Anatolian Turkish era which is written by Pîr Muhyiddin.

This study has four sections: Introduction, Text, Index and Facsimile.

In Introduction section it has background information about Pîr Muhyiddin. Besides, information about *Ervâh-nâme* and its grammar and puctionation characteristics of the work given in this section.

In text section, it includes the above mentioned parts of the work with proper transcription. In index section, each word and word groups that have been transcribed in this study are provided with their meanings.

Facsimile section includes the exact duplicate of the work to present a basis for text comparison.

İŞARETLER VE KISALTMALAR

a	Yazma nüshadaki ön yüzü belirtir.
Ar.	Arapça
b	Yazma nüshasındaki arka yüzü belirtir.
b.	Birleşik
bağ.	Bağlaç
c.	Cilt
e.	Edat
Far.	Farsça
Hz.	Hazret-i
is.	İsim
mec.	Mecazi
öz.	Özel
sf.	Sıfat
T.	Türkçe
ünl.	Ünlem
ünv.	Ünvan
zf.	Zarf
zm.	Zamir
-	Fiil tabanına gelen ek
/	Veya
+	İsim tabanına gelen ek
<	Kelimenin önceki şeklini gösterir.
<>	Eksik yazılmış unsuru gösterir.
>	Kelimenin sonraki şeklini gösterir.
><	Fazla yazılmış unsuru gösterir.
→	Bakınız

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء	’
ا	a, e
آ	ā
ب	b
پ	p
ت	t
ث	s̱
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	z, d
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ḍ, ż
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, u, ü
ه	h, a, e
ى	y, ı, i

1. GİRİŞ

1.1. PÎR MUHYİDDÎN

Eserin müellifinin tam adı, Pîr Muhyî ed-dîn Muhammed b. Abd er-Rahmân'dır. Yazar hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmaz. Çok tanınan bir kişi değildir.

Müellif, soyunun Medine'den olduğunu, kendisinin Bursa'da garip olarak bulunduğunu, ticaretle meşgul olduğunu ve bu kitabı pîrinin emriyle yazdığını bildirmektedir. Başka bir bahiste şeyh olduğunu da söylemektedir. Emir Sultan'a karşı büyük bir saygı göstermekte ve onu büyük bir pîr telakki etmektedir.[1]

Dini-tasavvufi-didaktik bir eser olan Ervâh-nâme (Şefaat-nâme) adlı kitabından Emir Sultan'a yakın olduğu anlaşılmaktadır.[2]

Burada kısaca, müellifin asıl pîri olan Emir Sultan hakkında da bilgi verilmesi doğru olacaktır. Asıl adı Seyyid Şemseddîn Muhammed b. Alî el-Hüseynî el-Buharî olan Emir Sultan, 1368 tarihinde Buhara'da doğmuş, 1429'da Bursa'da vefat etmiştir.[3]

Halvetiye tarikatının Nurbahşiye koluna intisab eden ve döneminde çok tanınan ve kerametleri de olduğu söylenen Emir Sultan, Yıldırım Beyazıt'ın kızı ile de evlenmiş, Osmanlı Devleti'nde sözü geçen bir velî durumuna gelmiştir. Müellifimiz Pîr Muhyiddîn de eserin pek çok yerinde kendisinin adını zikreder.

1.1.1. PÎR MUHYİDDÎN'İN ESERLERİ

Müellifin, incelediğimiz Ervâh-nâme dışında kaynaklarda herhangi bir eseri tespit edilememiştir.

1.1.1.1. ERVÂH-NÂME

Eserin başında serlevha, Ervâh-nâme, içinde adı Şefaat-nâme olarak geçmektedir.

Eser, dini, tasavvufi, didaktik mahiyettedir. İçinde dünyanın faniliğinden, ahiretten, cennetten, cehennemden bahsedilmekte, Peygambere, onun hayatına, işlerine, sözlerine dair hikayeler anlatılarak dini-tasavvufi öğütler verilmektedir.

---

[1] Kocatürk, Vasfi Mahir. Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınları, Ankara 1970, s. 404

[2] Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. Dergah Yayınları, İstanbul 1990, c. 7, s. 250.

[3] Turyan, Hasan. Hz. Emir Sultan ve Zeyniler Haziresi, Özgürün Kitabevi, Bursa 1995, s. 20.

Eser, halk için, meclislerde okunmak üzere yazılmıştır. Arada,

āl ü evlādı severseñ ėy dede
āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e (84,…)

beyti tekrarlanmaktadır. Vasfi Mahir Kocatürk de eseri, döneminde halk arasında okunmak üzere yazılmış fakat basılıp tanınmamış pek çok eserden biri olarak değerlendirmiştir.

Dil ve üslüp bakımından sade ve basittir. Nazım sanatkarlığı yoktur. On dört ve on beşinci yüzyılların dini, didaktik destan ananesini devam ettirmektedir.

Müellif, Emir Sultan tarikatını bilen, Seyyid Hüseyin adlı doksan iki yaşında bir azizin irşadı ile çileye girdiğini ve bu zatın kendisinin şeyhi olduğunu bildiriyor. Fakat büyük pîrinin Emir Sultan olduğunu zikrediyor ve;

Emīr Sulṭān himmet eylerse yine
bu kitābı oḳuyam diñleyene (686, …)

beytini birçok yerde tekrarlıyor.

Aşağıdaki beyitte yazar, isminin Pîr Muhammed olduğunu söylemektedir:

Pīr Muḥammed du'ācıñuzdur size
luṭıf idüp cānını ḳılasız tāze (716).[4]

Eserin, okunulan otuz varağının konusu hakkında biraz daha ayrıntılı bilgi vermek gerekirse şunları söyleyebiliriz:

İlk kısımlarda, hemen her eserde olduğu gibi kısa bir giriş mahiyetinde beyitler bulunur. Allah'a şükür ve Peygamber'e övgüden sonra yazar dikkati dünya hayatından ahrete çeker:

hem baḳup dünyāya 'ibret alıñuz
her bir işde dürlü ḥikmet bilüñüz (42)

…

ėy miskīn bī-çāre gel aç gözüñi

[4] Kocatürk, Vasfi Mahir. Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınları, Ankara 1970, s. 404-405.

ne geliser başıña gör yazuñı (46)

Aynı şekilde pek çok didaktik örnekler bulunmaktadır. İnsanlara ne yapmaları gerektiği konusunda nasihatler verilmektedir:

daḫı Ḳur‘ān oḳumaḳ ola işüñ
mūnis olup dāi’mā ola işüñ (57)
…
daḫı tefsīr-i ḥadīs̱ diñleyesin
‘ışḳ-ıla derd-ile ḫōş añlayasın (61)
…
imdi gel bugün yaraġun ḳıla gör
beş vaḳt-ıla dün namāzın ḳıla gör (85)

Ölümden sonra insanın başına neler geleceği, zaten eserin asıl konuları arasında yer almaktadır. Bununla ilgili hemen her yerde kademe kademe örnekler verilmiştir:

ḳabre varup yalıñuz girseñ gerek
Münkir Nekir yüzin görseñ gerek (70)
…
uġrayısar-sın ṣırāta daḫı hem
başıña anda geliser dürlü ġam (72)
. …
yoḳuşını kişi biñ yılda çıḳar
inişini daḫı biñ yılda iner (80)

Eserde, bazı meleklerin isimlerinden ve görevlerinden de bahsedilmektedir:

dört melek vardur mü’ekkel kişide
her birinüñ işi nedür işide (100)

biri ‘amel üstine olur emīn
biri rızḳuñ üstine ṭurur hemīn (101)

hem nefes üstine nāẓırdur biri
pes ecel üstine ḥāẓırdur biri (102)
…

yine ‘Azrā’il gelüp eyler su’āl
rızḳı gözleye ey<i>dür n’oldı ḥāl (114)

Ayrıca eserde yazarımız birtakım hadislerden de bahsedip örnekler verir:

bir mināsib ḥadī̱s diñle ṣafādan
rivāyetdür Muḥammed Muṣṭafā’dan (133)
…
Resūl eydür ėy benüm yārenlerüm
dīn içün ṭoġrı yola varanlarum (153)

Eser, kafir ve müminlerin öldükten sonra başlarına neler geleceğinden de bahsetmektedir:

çün kāfirler münāfıḳlar öleler
maḳāmların cehennemde göreler (195)
…
eger ol cān viren mü’min Ḥaḳḳ’a
Cebrā’il’ün saġ ḳanadına baḳa (184)

Ölüm anında neler yaşanacağı da ayrıntılı olarak anlatılmaktadır:

dir ölüm döşegine yatsa kişi
ecel yaṣduġına ḳor olsa başı (215)

ayaḳları dırnaḳından girürler
feriştehler ṭamar içre yürürler (216)

İnsanın ölümünden sonra yakınlarının neler yaptığı da anlatılır, zira melekler ruha bunlardan haber verir:

meyyite dir aġlaşur ḳardaşlaruñ
döger gögsini hem sırdaşlaruñ (258)

Ayrıca eserde melekler hakkında da ayrıntılı tasvirler yer alır. Kabir hayatı da yine eserin içerdiği konular arasındadır:

ḫūb ṣūretlü ferişteler geleler
eller ḳavşurup selāmlar vireler (302)

ḳıla naẓar gözin açup ḳabrine
nūr-ı reyḥānlar irişe ḳabrine (309)

İnsanın ölümünden sonra ruh ve bedenin (can ve ten) birbirinden ayrılması da yine temel konulardan birini teşkil eder. Aslolanın ruh olduğu dile getirilip bedenin nasıl geçici olduğu anlatılır:

rāvīler dirler ki insān öleler
tenlerinden cānları ayrılalar (331)
…
varalum tenlerimüzi görelüm
hem biraz ḫāṭırlarını ṣoralum (336)
…
göreler kim kefin de çürimiş
ata ṭamar gitmiş ve kemükler ḳurımış (378)

Ruhlar, kendi evlerini ve yakınlarını da ziyaret eder ve ölümlerinden sonra yakın akrabalarının neler yaptıklarına bakarlar ve yaşadıkları zaman ile o zamanı kıyaslarlar:

ol senüñ nāz-ile besledüklerüñ
bir zamān oġlum ḳızum didüklerüñ (401)
…
ġayrı eve göçüp gitmiş kimisi
ġayrı şehre göçüp gitmiş kimisi (412)

Yine eserin temel kavramlarından birisi, kişilerin dünyada ne yaptıysa ahrette de ona karşılık muamele göreceğidir:

her kişi-kim ne işledise dünyāda
ḫayr eger şer her nesine ėy dede (502)

Mahşerde, herkesin bir araya getirildiği zaman Allah'ın, peygamberler dahil herkesi nasıl sorguladığı da yine eserde anlatılan bir diğer husustur:

bu kez ümmetlere eyleye ḫiṭāb
söyleñ imdi görelüm nedür cevāb (521)

…

Ḥaḳ diye Nūḥ'a cevāb itmek gerek
bunlar inkār eyledi n'itmek gerek (529)

Yazar, kitabın yazılma sebebini, soyunun nereden geldiğini ve o dönemde nerede olduğunu da belirtmektedir:

bu kitābuñ sebebin idem size
ger ḳulaḳ ṭutarsañuz işbu söze (624)

…

ṣoyı ṣop<ı> ḳalmış-ıdı Medīne'de
bulmadum Medīne mis̱lin dünyāda (627)

Bursa şehrine gelüp düşmişidük
otururdum İkteciler'de 'ayān (628)

Bundan sonra da tasavvuf, tasavvuf ehli ve kendi tarikatı ve piri ile ilgili pek çok beyit yer almaktadır:

pīrim eydür göñlüñ oġul ne diler
şimdi nefsüñ niçe nesne arżūlar (676)

…

isde Ḥaḳ'dan-ki mürşide iresin
degmeler görmedügini göresin (682)

…

pīrümüz şeyḫimüz ol güzel cānuñ
pāk rūḥı-y-ıçün <ki> Emīr Sulṭān'uñ (745)

1.1.1.1.1. Nüshaları

Eserin, biri Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, diğer yedisi de Milli Kütüphane'de olmak üzere toplam 8 adet nüshası vardır.

1. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, 845 numarada kayıtlı nüshadır. Bu nüshayla ilgili ayrıntılı bilgi, tavsif bölümünde verilmektedir.

2. Milli Kütüphane'de 1869/5 numaralı eserin müstensihi Seyyid Hafız Ahmed Said'dir. 1800?'lü yıllara ait olan eser, 144b-168a yapraklarında olup 232x160 mm'dir. Eserin yazı alanı ise 161x100 mm olup harekeli nesih ile yazılmıştır. Satır sayısı 13 olan eser için aslan filigranlı kağıt kullanılmıştır. Miklebli, sırtı ve sertabı bez desenli kağıt kaplı, mukavva bir cilttedir. Söz başları ve cetvelleri kırmızı, yaprakları rutubet lekelidir.

3. Milli Kütüphane'de 3494/1 numaraya kayıtlı eserin yılı 1900'dür. 1-22b yapraklarında olup 250x170 mm'dir. Yazı alanı 180x130 olan eser nestalik yazı çeşidiyle yazılmış olup 14 satırlıdır. Abadi kağıtta olup harap halde, kahverengi meşin bir cilt içerisindedir. Sözbaşları kırmızı, yapraklar rutubet lekelidir.

4. Milli Kütüphane'de 5160 numaraya kayıtlı eserin adı Şefaat-nâme olarak geçmektedir. 1800?'lü yıllara ait olan eser 205x162 mm ebadında ve 16 yapraktır. Yazı alanı ise 165x108 olup 15 satırlıdır. Harekeli nesih ile suyolu filigranlı kağıda yazılmıştır. Sırtı siyah bez, kapaklar kağıt kaplı, mukavva bir cilt içerisinde olup söz başları kırmızı, yaprakları ise rutubet lekelidir.

5. Milli Kütüphane'de 5159 numaralı eser yine Şefaat-nâme olarak geçer. 1847 tarihlidir. 85 yaprak olup 197x145 mm ebadındadır. 15 satırlı eserin yazı alanı 170x117 mm'dir. Abadi kağıda harekeli nesih ile yazılmış olup, sırtı siyah meşin, kahverengi meşin bir cilt içerisindedir. Cetveller kırmızı, yapraklar da rutubet lekelidir.

6. Milli Kütüphane'de 8266 numaralı eser, 1599 yılına aittir. 177 yaprak olup 255x170 mm ebadındadır. Satır sayısı 17 olan eserin yazı alanı ise 195x140 mm'dir. (166b)'den itibaren nesir olarak yazılmış kısımlar da mevcuttur. Harekeli nesih ile kaleme alınan eser, taç filigranlı kağıda yazılmış olup manzum bir mev'izedir. Adı serlevhadan alınmış olup sırtı yırtık miklepli koyu bordo meşin harap bir cilt içindedir.

7. Milli Kütüphane'de 981 numaraya kayıtlı eserin müstensihi Hüseyin Şevki b. Ali'dir. 1861 tarihli ve 93 yapraktır. 235x160 mm'dir. Satır sayısı 13 olan eserin yazı alanı ise 175x120 mm'dir. Suyolu filigranlı kağıda harekeli nesih ile yazılmış olup, sözbaşları kırmızı, yaprakları ise rutubet lekelidir. Şirazesi dağınık, sırtı bez ile tamir görmüş, kahverengi meşin bir cilt içerisinde yer alır.

8. Milli Kütüphane'de 5162 numaralı eserin müstensihi Mehmed b. Ahmed'tir. Eser, Şefaat-nâme adı ile kayıtlıdır. Çorum'dan getirilen eser, 1726 tarihlidir. 92 yaprak olup

205x160 mm'dir. Satır sayısı 14 olup yazı alanı 175x120 mm'dir. Harekeli nesih ile suyolu filigranlı kağıda yazılmıştır. Yaprakları rutubet lekeli olup şemseli, zencirekli, koyu bordo meşin bir cilt içerisindedir.[5]

1.1.1.1.2. İncelenen Nüshanın Tavsifi

İncelenen nüsha, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde 845 numarada kayıtlı nüshadır. Diğer nüshaların tarihleri geç olduğu için, üzerinde çalışılmak üzere bu nüsha esas alınmıştır.

Eser harekeli nesih hatla, 204x145 mm ölçüsünde, toplam 85 varak olup sonu eksiktir.[6] Yalnız burada belirtilmesi gereken bir husus vardır. Her ne kadar erişilen kütüphane kataloğunda eserin 15. yüzyılda telif edildiği ve 16. yüzyılda da istinsahının yapıldığı yazsa da, eserde Kanuni Sultan Süleyman devrinden (1495-1566) bahsedildiği hatırlandığında aslında 16. yüzyılın başında telif edildiği ortaya çıkar.

Eserin satır sayısı 13 olup aharlı kalın, krem kağıda yazılmıştır. Sırtı meşin, deffeleri yıpranmış mukavva cilt içinde yer alır.

Eserin bir diğer özelliği de, tüm eser boyunca sürekli tekrarlanan *āl ü evlādı seversen̄ ėy dede / āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e* beytinin sürekli kırmızı ile yazılmasıdır.

Ayrıca eserde bazı satır araları ve bazı kelimeler kırmızı mürekkeple çizilmiştir.

1.1.1.1.3. Eserin Sahası

Eser, Eski Anadolu Türkçesi'nin özelliklerini taşımaktadır. Bilindiği gibi Eski Anadolu Türkçesi, 13. yüzyıl ila 15. yüzyıl arasında Anadolu'da kullanılan Türk yazı dilinin adıdır. Anadolu Selçuklu, beylikler ve Osmanlı'nın ilk devrelerini içine alan Eski Anadolu Türkçesinde dil sadedir. Eserin yazımı aslında 16. yüzyıla doğru gittiği için kısmen bir geçiş dönemi özelliği de gösterdiği söylenebilir.

Ahmet Bican Ercilasun ise bu döneme "Eski Oğuz Türkçesi" adını vermektedir. Eski Oğuz Türkçesi 13. yüzyılda başlar ve 16. yüzyıl başlarına dek sürer. 16. yüzyılda yerini

[5] http://mksun.mkutup.gov.tr

[6] Yapı Kredi Yayınları. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu, İstanbul, 2001, s. 341.

Osmanlı Türkçesi'ne bırakır. Eski Oğuz Türkçesi'nin kullanıldığı coğrafi alan sadece Anadolu değildir. Kuzey ve Güney Azerbaycan ile Irak ve Suriye de Eski Oğuz Türkçesi'nin kullanıldığı alanlardır. 14. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Balkanlar'da da kullanılmıştır.[7]

Eski Anadolu Türkçesi terimi yerine "Eski Osmanlıca" da kullanılmıştır. Bu, Almanca *Altosmanishe* kelimesinin karşılığıdır.[8] Aslında terim olarak, tıpkı Faruk Kadri Timurtaş'ın ve bazı dilcilerin savunduğu gibi Eski Türkiye Türkçesi veya Tarihi Türkiye Türkçesi[9] ifadesinin kullanılması daha doğrudur; çünkü bu tanım sadece Anadolu'yu içine alıp diğer bölgelerdeki eserleri kapsamaz. Görüldüğü gibi coğrafi açıdan yaklaşım da Ercilasun'a göre daha farklıdır.

Ancak gerek "Eski Osmanlıca" gerek "Tarihi Türkiye Türkçesi" şeklindeki isimlendirmeler fazla yaygınlık kazanmamıştır. İlmi açıdan bu dönemi en iyi ifade eden adlandırmanın "Eski Anadolu Türkçesi" olduğu kabul edilmiş ve bugün Türkiye Türkoloji'sinde bu isim yaygınlık kazanmıştır.[10]

1.1.1.1.4. Söz Varlığı

Üzerinde çalıştığımız metinde toplam 1468 madde başı vardır. Bunların 793'ü Türkçe, 531'i Arapça ve 146'sı da Farsça'dır. Yapım ekleri alarak madde başlarında yer alan yabancı kökenli kelimeler de Türkçe sayılmıştır.

Yüzdelik oranı ise şöyledir:

Türkçe	→ % 54
Arapça	→ % 36
Farsça	→ % 10

1.1.1.1.5. Eserin Vezni

Eserin vezni, Fāilatün / Fāilatün / Fāilün'dür. Ancak veznin kullanımı sağlam değildir. Eserin pek çok yerinde imale, zihaf, eksik hece gibi aruz kusurları göze çarpmaktadır. Ancak yazar kendisinin pek çok hatasının bulunduğunu da kabul eder:

---

[7] Ercilasun, Ahmet Bican. Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi, Akçağ Yay., Ankara 2004, s. 442.

[8] Çağatay, Saadet. "Eski Osmanlıca Üzerine Bazı Notlar", Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler, Ankara 1978, s. 175.

[9] Timurtaş, Faruk Kadri, Eski Türkiye Türkçesi, İstanbul 1977, s. VIII.

[10] Özkan, Mustafa. Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995, s. 34.

kitābumuñ bencileyin ‘aybı çoḳ
zīrā hergiz bir ‘ayubsuz işüm yoḳ (713)

Eserin metin kısmında vezne uymayan kısımlar tek tek dipnot halinde verilmiştir. Bunun dışında da kelime veya harf ekleyip çıkarma veya bazı yerlerde de beyitlerdeki birtakım kelimelerin yerlerinin değiştirilmesi ile düzeltmeler yapılmıştır. Burada da anlama sadık kalmak önemli bir kriterdir. Kelime eklenmesinde özel bir işaret (< >) kullanıldığı için dipnot verilmemiş, kelime çıkarma ve yer değiştirmede ise tek tek dipnotlar kullanılmıştır.

1.2. İMLA ÖZELLİKLERİ

Eser, nesih yazı türünde ve harekeli olarak yazılmıştır.

Metinde -p gerundiumu her zaman ب ile yazılmıştır:
ṣarılup صَارِلوُبْ (356), ḳalup قَالوُبْ (374), ṭutup طوُتوُبْ (654), baḳup بَقوُبْ (42), varup وَاروُبْ (70), ṭağıdup طاَغِدوُبْ (96).

Bazı edatların bazen ayrı, bazen de kelimeye bitişik olarak yazıldığı görülmektedir.

Bunlardan “daḫı” edatı genelde ayrı yazılmış olmasına rağmen iki yerde önceki kelimeyle bitişik yazılmıştır : ol-daḫı اوُلْداَخي (512), sen-daḫı سَنْداَخي (553).

“kim” edatı ise kendisinden önceki kelimeyle bazen ayrı, bazen bitişik yazılmıştır: ol-kim اوُلْكيمْ (19), ḳaçan-kim قَجَنْكِمْ (93), göre-kim كوُرَكِمْ (361); kim كِمْ (706), kim كِمْ (58).

“ki” edatı da genelde ayrı yazılmasına rağmen sadece dört yerde önceki kelimeyle bitişik yazılmıştır: ṭut-ki طوُتْكي (14), Ḥaḳ’dan-ki حَقْدَنْكى (682), dilerem-ki دِيلرَمْكى (714), du‘ā ḳılalum-ki دُعاَ قِيلِلوُمْكى (735); ki كي (53), ki كي (110).

“içün” edatı hem ayrı hem de bitişik yazılmıştır: ölüm-içün اوُلُمِيچوُنْ (98), anañ-içün اَناَڭِيچوُنْ (459), ġāyib-içün غاَيِبچوُنْ (742); içün ايچوُنْ (259), içün ايچوُنْ (447).

“ile” edatı da yine aynı şekilde hem ayrı hem de bitişik yazılmıştır. Yalnız kalın sıradan şekli olan “-ıla” nın her zaman bitişik yazıldığı gözlemlenir: ‘ışḳ-ıla عِشْقِلَه (61), yir-ile يرِيلَه (169), ‘aẕab-ile عَذاَبلَه (203); şevḳ-ıla شَوْقِلَه (237), ile اِيلَه (461), ile اِيلَه (312).

1.2.1. Farsça Terkiplerin İmlası

Farsça izafet terkiplerinin dört farklı imlada yazıldığı gözlemlenmektedir.

1.2.1.1. Kesre-i İzafet İle Yapılanlar

Tamlananın sonu kesreli (i) şekilde okunur ve eserdeki izafet terkiplerinin büyük çoğunluğu bu şekildedir:

ehl-i sa'ādet اَهْلِ ساَعاَدَتْ (477), ṣırāṭ-ı müstaḳīm صِراَطِ مُسْتَقيمْ (76), ehl-i cehennemde اَهْلِ جَهَنَّمْدَه (141), vaḳt-i āḫirde وَقْتِ آخِرْدَه (38).

1.2.1.2. Yā-yı İzafet İle Yapılanlar

Sonu uzun a (ا) veya uzun u (و) ile biten kelimelerde izafet kesresi y (ى) ile gösterilmiştir:

hevā-yı nefs هَواَيِ نَفسْ (485).

Ayrıca incelediğimiz beyitlerin göze çarpan hususiyetlerinden biri de yukarıda yazılan kuralın dışında pek çok yerde de izafet terkibinin yine y (ى) ile yapılmasıdır:

ḥażret-i Cebrā'il'ün حَضْرَتي جَبْرآءِلْكْ (161), bād-ı yüce بادى يوُجَهْ (470), bünyād-ı īmān بُنْيادى ايماَنْ (583), mürşid-i kāmil مُرْشِدى كاَمِلْ (665), sūre-yi Nūḥ'ı سوُرَى نوُحى (543).

1.2.1.3. Hemze-i İzafet ile Yapılanlar

Buradaki kural ise sonu ha-ı resmiye (ہ) veya i (ى) ile biten kelimelerde izafet kesresinin hemze (ء) ile gösterilmesidir. Okuduğumuz kısımda ise bu özellik sadece bir yerde kullanışmıştır:

leyle-i ḳadīr لَيْلَهء قَديرْ (408).

1.2.1.4. Atıf Vavı İle Yapılanlar

Bu yazılan özelliklere ek olarak da bazı tamlamalar atıf vavı (و) ile gösterilmiştir:

muḥibb-i ṣādıḳlar-içün مُحِبُّ صاَدِقْلَريچوُنْ (747), pādişāh-ı lā-yezāl پاَدِشاَهُ لاَيَزاَلْ (530), Nūr-ı tevḥīd نوُرُ تَوْحيدْ (583), kān-ı ṣafā كاَنُ صَفاَ (320).

1.2.2. Atıf Vav'ının İmlası

Eserde kullanılan atıf vav'ları da yazılışlarına göre üç grupta incelenebilir:

1.2.2.1. Vav ile Yazımı

Atıf vavları, vav (و) ile yazılmıştır:
dün ü gün دوُنوُ كوُنْ (62), cān u dilden جانوُ دِلْدَنْ (726).

1.2.2.2. Ötre ile Yazımı

Atıf vavlarının ötre (ُ) ile yazıldığı da görülür:
bāb u bāb بابُ بابْ (476), cān u göñülden جاَنُ كوُڭلدَنْ (457), bāl ü şeker باَلُ شَكَرْ (303).

1.2.2.3. Ye ile Yazımı

Atıf vavlarının, ye (ى) ile yazımı da metinde geçer.
'avn u tevfīḳ عَوْنى تَوْفيقْ (559), dün ü gün دوُنىِ كوُنْ (629).

1.2.2.4. Esre ile Yazımı

Atıf vavlarının esre (ِ) ile yazımı da söz konusudur.
āl ü evlādı آل ِاوْلاَدىِ (39,…), ḳīl ü ḳal قيل ِقلْ (530).

1.2.3. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

1.2.3.1. A Ünlüsü

1.2.3.1.1. Ön Seslerde

Ön ses a ünlüsü genellikle üstünlü elif (اَ) harfi ile yazılmıştır. Bazı yerlerde ise dik üstünlü elif (اٰ) ve medli elif (آ) kullanılmıştır.

ağladup اَغلاَدوُبْ (43), aḳ اَقْ (360), alçaḳ اَلچَقْ (430); anuñ آنُكْ (95), ādem آدَمْ (248), āḫardan آخَرْدَنْ (640).

1.2.3.1.2. İç Seslerde

İç ses a ünlüsü genellikle üstünlü elif (اَ) harfiyle veya sadece üstün ile (َ) yazılmıştır. Nadiren üstünlü he (هَ) ve dik üstünlü elif (اٰ) ile gösterilmiştir.

var وار (5), uçmaḳdağı اوُچْماَقْدَه غي (137), ṭamuyı طَموُيى (149), du‘āda دُعاَدَهَ (26), inanursuñ اينأنوُرْسُڭْ (50).

1.2.3.1.3. Son Seslerde

Son ses a ünlüsü üstünlü elif (اَ) üstünlü he (هَ) ile yazılmıştır.
aña اَڭا (119) itmege اِتْمَكَهَ (59), ola اوُلَهَ (38).

1.2.3.2. E Ünlüsü

1.2.3.2.1. Ön Seslerde

Ön ses e ünlüsü üstünlü elif (اَ) harfi ile yazılmıştır:
evleri اَوْلرىِ (174), eydür اَيْدُرْ (390), eyrilüp اَيْرِلوُبْ (380).

1.2.3.2.2. İç Seslerde

İç ses e ünlüsü genellikle sadece üstün ile (َ) veya üstünlü he (هَ) ile yazılmıştır.
idelüm اِدَهَ لُمْ (2), gidecege كِيدَه جَكَهَ (16), seniñle سَنِڭلَهَ (69).

1.2.3.2.3. Son Seslerde

Son ses e ünlüsü üstünlü he (هَ) ile yazılmıştır.
götüre كوُتوُرَهَ (394), aḳa آقاَ (105), gide كِيدَهَ (110).

1.2.3.3. I, İ Ünlüleri

1.2.3.3.1. Ön Seslerde

Bu ünlüler ön seslerde esreli elif-ye (اي), esreli elif (اِ) veya dik esreli elif (اٖ) ile yazılmıştır.
ilerüñe اِيلروُڭَهَ (90), işidüñ اِيشِدُكْ (244), ıraḳ اِيرَقْ (413), iletüben اِلتوُبَنْ (289), ıṣmarlaya اِصْمَرْلَيهَ (117).

1.2.3.3.2. İç Seslerde

Bu ünlüler iç seslerde çoğunlukla esreli ye (ي) harfi ile, dik esreli elif (ِا) ile veya sadece esreli (ِ) yazılır.

ḥisābı حِسَابى (164), ḳalmış-ıdı قَالْمِيشِدى (419), didiler دِيدِيلَرْ (526), ḳurılur قُورِيلُورْ (76).

1.2.3.3.3. Son Seslerde

Bu ünlüler son seslerde esreli ye (ِي) harfi ile gösterilir.

cānları جَانْلَرِي (140), biri بِري (181), ʿālimleri عَالِمْلَرى (553).

1.2.3.4. O, Ö, U, Ü Ünlüleri

1.2.3.4.1. Ön Seslerde

Bu ünlüler ön seste ötreli elif-vav (او) ile yazılır. Nadiren elif-ötre ile de yazıldığı görülür.

oġul اوُغُلْ (417), uyumaḳ اوُيوُمَقْ (89), üstün اوُسْتوُنْ (751), öksüz أكْسوُزْ (443).

1.2.3.4.2. İç Seslerde

Bu sesler ortada ötreli vav (و) veya ötre (ُ) ile yazılır.

oḳudur اوُقُدُرْ (453), gökcek كوُكْجَكْ (346), göñülde كوُڭلْدَهَ (3), degül-iseñ دَكوُلِسَكْ (404).

1.2.3.4.3. Son Seslerde

Son ses durumundaki u, ü sesleri ötreli vav (و) ile yazılır.

odlu اوُدْلوُ (142), kendü كَنْدوُ (709), ṭolu طوُلوُ (177).

1.2.4. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

1.2.4.1. Ç Ünsüzü

Ön, iç ve son ses durumundaki ç ünsüzü (چ) harfi ile yazılmıştır. Ayrıca yerine (ج) harfinin de kullanıldığı görülür. Bu özellik özellikle çün, içün gibi edatlarda daha sık göze çarpar. Harflerin kullanılışında belirli bir standart yoktur.

çalışuruz چَالِشوُرُزْ (464), çünki جوُنْكهِ (180), çün جوُنْ (88), ölüm-içün اوُلْمِيچوُنْ (98), üçünci اوُجُنْجىِ (219), üç اوُجْ (74), ḥüküm olacaḳ حُكْمْ اوُلَجَقْ (86).

1.2.4.2. P Ünsüzü

1.2.4.2.1. Ön ve İç Seslerde

Ön ve iç seslerde p (پ) harfi kullanılmıştır. Sadece bazı yerlerde istisnai olarak b (ب) kullanılmıştır.

panbuġ-ıla پَنْبوُغِلَه (116), ḳapḳara قپْقَرَه (202), ḳapuya قاپوُيَه (207); tepserüp تَبْسَروُبْ (367), hepisi هَبِسى (610). Sürekli p (پ) ile yazılan pes, bir yerde b (ب) ile yazılmıştır: pes بَسْ (442).

Eserde bazı yerlerde de b ile yazılması gereken kelimelerin p ile yazıldığı dikkati çeker:

p(b)aḥādurlar پآحاَدُرْلَرْ (292), p(b)aşıñı پاشِڭى (69), p(b)ayram پَيْرامْ (408).

1.2.4.2.2. Son Seslerde

P ünsüzü, son seste daima b (ب) harfi ile gösterilir. -up, -üp gerundium eki ve hep edatı daima b (ب) harfi ile yazılmıştır.

hep هَبْ (152), ḳoyup قيوُبْ (16), işidüp اِيشِدوُبْ (59).

1.2.4.3. G ve K Ünsüzleri

Eserde ince sıradan g ve k ünsüzleri kef (ك) harfi ile gösterilmiştir. Birbirinden ayırt etmek için özel bir işaret kullanılmamıştır.

gizlü كِزْلوُ (665), degmeler دَكْمَلَرْ (682), gök كوُكْ (673).

1.2.4.4. Ñ Ünsüzü

Ñ ünsüzünün yazılışı hem kef (ك) hem de sağır kef (ڭ) iledir. Belli bir standart olmayıp her ikisi de kullanılmıştır.

yitenlerün يتَنْلَرُكْ (222) diñleyene دِڭلَيَنَه (237), bilüñ بلُكْ (417), anuñ آنُكْ (596).

1.2.4.5. T ve D Ünsüzleri

Metinde kalın sıradan kelimelerin ön seslerinde bulunan t'ler tı (ط) harfi ile yazılmaktadır.

ṭamzuralar طَمْزوُرَلَرْ (116), ṭamuya طاموُيَه (554), ṭaranmamış طاَرَنْمامِشْ (429).

Metinde üç yerde geçen tañrı kelimesi bu kurala uymaz. Ayrıca iki yerde geçen tutuş- fiili de bir yerde kalın, bir yerde ince yazılmıştır.

tañrı تَڭرىِ (710), ṭuṭuşa طوُطوُشهَ (229), tutuşa توُتوُشهَ (106).

Ayrıca toy- fiilinin hem tı ile (ط) hem de d ile (د) yazıldığı görülmektedir.

ṭoymamışdur طوُيْمامِشْدُرْ (424), ṭoyurasız طوُيوُرهَ سِزْ (444); doymaz دوُيْمَزْ (74).

1.2.4.6. S Ünsüzü

Kalın sıradan kelimelerde sad (ص), ince sıradan kelimelerde ise sin (س) harfi kullanılmıştır.

ṣoralum صوُرهَ لُمْ (336), ṣolmış صوُلْمِشْ (367), ṣanma صانْمهَ (49); sevdi سَوْديِ (241), segirdişe سَكِرْدِشهَ (410).

İstisnai olarak sen zamirinin yönelme durumu olan saña, geçtiği her yerde ince sıradan yazılmıştır.

saña سَكا (398).

1.2.5. Bazı Arapça Kelimelerin Türkçeleştirilmesi

Eserde bahsedilmesi gereken önemli bir nokta da bazı Arapça kelimelerin yazılışı hakkındadır. Eserde özellikle, *fikir, zikir, şükür, hüküm, ḫayır* gibi kelimeler, Türkçe hece yapısına uygun şekilde harekelenmiştir. Ancak metinde daha ziyade vezin esas alınarak okuma yapıldığı için bunlar genellikle Arapça şekillerine uygun olarak (zikr, fikr, şükr, hükm, ḫayır) okunmuş, dipnotta ise asıllarına yer verilmiştir.

Yazmada Arapça şekillerine uygun okunuşlar olsa da ağırlık, bu kelimelerin Türkçe hece yapısına uygun şekilde, Türkçeleştirilerek okunmasındadır.

ser-te-ser ḥüküm eyledüñ tut sen
ṭut-ki ṭutduñ sen anı Süleymānca (14)
…
göz yaşı-la ölümi fikir eyledüm
bir-ḳaç sebeb naẓm idüp ẕikir eyledüm (23)
…
ḫayır iderseñ ata anañ-içün
bir gün ola ideler cānuñ-<i>çün (459)

…
cān göz-ile çünki dört yaña baḳa
şād oluban şükür ide ol-dem Ḥaḳḳ'a (308)
…
göz yaş-ıla beytlerin fikr eyledüm
naṣīb olduġı ḳadar ẕikr eyledüm (705)
…
her kim Ḥaḳḳ'ı ẕikr-i şükr-ile añar
ol ḳulı Mevlā da raḥmet-ile añar (584)

1.3. SES HADİSELERİ

1.3.1. Kalınlık - İncelik Uyumu

Kalınlık-incelik uyumu, bir kelimedeki vokallerin kalınlık-incelik bakımından birbirine uygun olmasıdır. Türkçe bir kelimedeki vokallerin hepsi ya kalın, ya ince olabilir. Bir kelimede hem kalın, hem ince vokal bulunamaz. Yani bir kökün, bir ekin, kök ve eklerden yapılmış bir kelimenin vokalleri kalınlık ve incelik bakımından tamamıyla bir uygunluk içinde bulunurlar.[11]

Eserde kalınlık - incelik uyumunun güçlü bir şekilde kullanıldığı görülür:
virdigi (2), ḳatıdur (19), aġladup (43), uçmaḳdaġı (137), ḳorḳulardan (213).

Eserde bir yerde kalın sıradan sesle biten Arapça bir kelimenin ince sıradan bir ek alarak "ek uyumsuzluğu" gerçekleştirdiği görülmektedir:
dünyālige (209).

1.3.2. Düzlük - Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük-yuvarlaklık uyumu, bir kelimedeki vokallerin düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine uymasıdır. Türkçede köklerde olsun, köklerle ekler arasında olsun, bir kelimede vokaller arasında umumiyetle düzlük-yuvarlaklık bakımından bir uygunluk olduğu göze çarpar. Umumiyetle diyoruz, çünkü bu uyum Türkçenin her devrinde her sahada kelime bünyesinde kuvvetle hakim olan bir uyum değildir. Bu uyum ancak bugünkü Türkiye

[11] Ergin, Muharrem. Türk Dil Bilgisi, Minnetoğlu Yayınları, İstanbul 1977, s. 78-79.

Türkçesinde kuvvetli bir şekilde kendisini hissettirmektedir. Eski Anadolu Türkçesinde böyle bir uyum mevcut değildi.[12]

Eserde düzlük – yuvarlaklık uyumuna fazla bağlı kalınmadığı görülmektedir:
yatduğı (147), ṭamuyı (149), ḳaṣru (174), açuḳ (190), girüp (219).

1.3.3. Ünsüz Değişmeleri

1.3.3.1. b > p değişmesi

Eserin incelediğimiz beyitlerinde farklı kullanımlar söz konusudur. Sadece bir yerde kelime başında b > p değişimine rastlanılmaktadır.
b(p)es بَسْ (442).

İç seslerde de istisnai olarak p ile yazılması gereken bazı yerler b ile yazılmıştır.
teb(p)serüp تَبْسَروُبْ (367), heb(p)isi هَبِسى (610).

Ayrıca önemli bir özellik de son seslerde -up, -üp gerundium ekinin daima b (ب) ile yazılmasıdır.
ḳavşurub(p) قوْشوُرُبْ (302), ṭutub(p) طوُتوُبْ (654), diyüb(p) دِيوُبْ (706).

Bazı yerlerde ise tersi bir durum söz konusudur; b ile başlaması gereken kelime p ile yazılmıştır.
p(b)aḥādurlar پآحاَدُرْلَرْ (292), p(b)aşıñı پاَشِڭى (69), p(b)ayram پَيْرَامْ (408).

1.3.3.2. t > d değişmesi

Eserde t > d değişimine sık rastlanıldığı söylenemez. Sadece toy- fiilinin iki ayrı yazılışı olduğu gözlemlenmektedir.
ṭoymamışdur طوُيْماَمِشْدُرْ (424), ṭoyurasız طوُيوُرَهَ سِزْ (444); doymaz دوُيْمَزْ (74).

Eski Türkçede ön ses durumundaki ince sıralı t'lerin bir kısmı sadalılaşarak d'ye dönmüştür. Bunun da bir örneğine rastlamaktayız.
dükendi دوُكَنْدِى (115).

1.3.3.3. ḳ > ḫ değişmesi

[12] Ergin, Muharrem. Türk Dil Bilgisi, Minnetoğlu Yayınları, İstanbul 1977, s. 80-81.

Batı Türkçesinde ḫ sesine dönen Eski Türkçedeki ḳ sesi, eserde bu değişikliğe uğramamış, yani yine ḳ şeklini korumuştur.

ḳanı قانیِ (250), ḳanḳı قَنْقیِ (87), ḳanda قَنْدَهَ (327).

Ancak iç ses durumunda ḳ > ḫ değişikliğine de rastlanmaktadır.

yoḫsa یوُخْسَهَ (439), yoḫsulı یُخْسوُلیِ (13), ḳoḫuları قوُخوُلَریِ (344).

1.4. DİL ÖZELLİKLERİ

1.4.1. YAPIM EKLERİ

1.4.1.1. İSİM YAPIM EKLERİ

1.4.1.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+lıḳ, +liḳ, +luḳ

Oldukça fazla kullanılan ve değişik fonksiyonlara sahip bir ektir.

çoḳlıḳını (233), eylemeklik (272), ṭanuḳluḳuñuzı (540).

+cı, +ci

Bu ekin başlıca fonksiyonu ise meslek ve uğraşma ile ilgili isimler yapmaktır.

yuyucı (262), dilenci (435).

+li, +lu, +lü

Bu ekin esas fonksiyonu, aslında sıfat olarak kullanılan vasıf isimleri yapmaktır.

sevgüli (5), evli (395), ḳıymatlu (495), eksüklü (499),

+siz, +suz, +süz

Bu ek de isimlerden hem sıfat, hem de isim olarak kullanılan vasıf isimleri yapar.

‘ayubsuz (713), īmansuz (211), fā’idesüz (571).

Eski Anadolu Türkçesinde bu ekin ünlüsü her zaman yuvarlak olarak kullanılmasına rağmen, bir yerde düz ünlülü şekilde kullanılmıştır : belürsiz (373).

+cuḳ, +cük, +cuġ

İsimden küçültme ve sevgi ifade eden isimler yapar.

ḳıṣṣacuḳ (364), gömlecük (444), yoldaşcuḳum (393), ḳaruncuġın (444), anacuġum (390).

+cuġaz

Bu ek de küçültme ekidir.

ḳızcuġaz (392), dōscuġazum (392), başcuġazlarıñ (418),

+caḳ, +cek

Sıfat ve zarf görevinde kelimeler teşkil eder.

ṣınucaḳ (418), gökcek (346), terlicek (371).

+daş

Beraberlik ve ortaklık bildiren isimler teşkil eder.

yoldaşcuḳum (393), ḳarındaşı (719), ḳoldaş (723).

+nci

Sayı isimleri yapmakta kullanılır.

bişinci (383), yidinci (703).

+cileyin

Eski Anadolu Türkçesinde çok kullanılan bu ek zamirlere “gibi” ve “kadar” manalarını verir.

bencileyin (493).

+an

Çok belirli bir fonksiyonu olmayan bu ek, eklendiği köklerin genel olan anlamlarını belirginleştirerek daha belirli ve özel gövdeler yapar.

oġlanı (248), oġlanumı (391).

+sul

Benzerlik, ilgi ifade eden bir ektir.

yoḫsulı (13). [tek örnek]

1.4.1.2.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-maḳ, -mek

Oldukça sık kullanılan bu ek fiillerin hareket isimlerini yapar.

añlamaḳ (623), çıḳmaḳ (658), girmek (658), sevinmek (89).

-me

İş isimleri yapan bir ek olduğu söylenebilir.

degmeler (682), kesmeyi (425).

-ış

Hareket ve iş isimleri yapan bir ektir.

baḳışları (347).

-ḳu

Soyut isimler yapar.

uyḳu (667).

-ġun

Pasif anlamlı sıfatlar teşkil eder.

azġun (107).

-ucu

Çok veya devamlı yapan veya olan isimleri teşkil eder.
umucumuz (720).

-k

Bu ekin yaptığı isimler, fiilin gösterdiği harekete uğramış olan çeşitli nesneleri kapsar.
eksüklü (499), döşekden (105).

-m

Fiille ilgili bir hal, durum, iş ifade eder.
ölümi (23).

-u, -ü

Çeşitli nesneleri karşılar.
ṭopṭolu (298), ṭolu (177), ḳorḳulardan (213), ölü (201), örtüsin (670).

-ḳu, -gü

Yapma ifade eden fiillerden isim yapar.
sevgüli (5), uyḳu (667).

-t

Fazla işlek olmayan bir ektir.
ögüt (484).

1.4.1.2. FİİL YAPIM EKLERİ

1.4.1.2.1. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+la-, +le-

En işlek isimden fiil yapım ekidir. Bugün dahi çok sık kullanılır. Hemen hemen her çeşit ismin sonuna gelerek yapma veya olma ifade eden fiiller yapar.

ıṣmarlamışıdum (508), bağışlar (582), aġladup (43), ıṣmarlaya (117), esenleşür (123), ḥālelleşdüm (657).

+a-, +e-

Genellikle sıfatlardan fiil yapar.
yarlıġana (243), oynamaḳ (89), beñzer (304), dilerem (500).

+da-, +de-

Çeşitli kullanımları vardır.
isteriseñ (317), aldanmaġı (66).

+r-

Olma ifade eden fiiller yapar.
çaġıruban (279).

1.4.1.2.2. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

1.4.1.2.2.1. Dönüşlülük Eki

-n-

Dönüşlü olup, kendi kendine yapma veya olma ifade eden fiiller teşkil eder.
sevinmek (89), görünen (645), bulunduḳları-çün (762), oḳuna (60).

1.4.1.2.2.2. Pasiflik Eki

-l-

açıla (490), dökülmiş (373).

1.4.1.2.2.3. İşteşlik Eki

-ş-

ağlaşuban (380), ulaşa (104), ṭolaşa (104), ṭuṭuşa (229).

1.4.1.2.2.4. Ettirgenlik Eki

-ma-, -me-

Ettirgen olup, olumsuz fiil yapar ve çok sık kullanılır.
ṭoġmaya (296), ḳılmamışam (299), ayırmaḳıl (324), işleme (426), gelmemişdür (493).

-ar-, -er-

çıḳaran (435), gidere (681).

-t-

Fiillerden oldurma ve yaptırma ifade eden fiiller teşkil eden bir ettirgenlik ekidir.
uzatma (45), örteler (709),

-dur-, -dür-

atdursun (65), ṣoldurur (626), öldürdügin (43), güldürdügin (43).

-gür-

Seyrek kullanılır.
yimgürüp (416).

-ur-

ṭoyurasın (444).

1.4.2. İSİM ÇEKİMİ

1.4.2.1. Çokluk Eki

Çokluk eki +lar, +ler olarak kullanılmıştır.

du‘ālar (453), ḫalāyıḳlar (523), ṭanıḳlar (535), evliyālar (588), ḳullar (592), ḫōcalar (593).

1.4.2.2. İyelik Ekleri

İyelik ekleri 1. ve 2. kişi tekil ve çokluk şekillerde çoğunlukla yuvarlak olup, 3. kişi tekil ve çokluk şekillerde de düz ünlüdür.

1. Tekil Şahıs : +m, +m
yārlarum (611), başum (673), yādigārum (25), ḥācetüm (35), gözüm (124).

2. Tekil Şahıs : +ñ
atañ (451), anañ (451), kitābuñ (476), ṭanıḳuñ (534), tezkiyeligüñ (552), ümmetüñ (553).

3. Tekil Şahıs : +ı, +i, +sı, +si
ṣuyı (116), gözi (187), cenāzesi (278), cümlesi (328), a‘żāsı (375) ḫōcası (593).

1. Çokluk Şahıs : +muz, +müz
du‘āmuz (741), ẕikrimüz (3), va‘demüz (125), cānumuz (306), tenümüz (337).

2. Çokluk Şahıs : +ñuz, +ñüz
pāyıñuz (30), arañuzda (549), yüziñüz (236), gūşeñüze (524), gözüñüz (439), aḳluñuz (461).

3. Çokluk Şahıs: +ları, +leri
yolları (78), cānları (136), ırmaḳları (173), baḥçeleri (174), kemerleri (176).

1.4.2.3. Hal Ekleri

1.4.2.3.1. İlgi Hali : +uñ, +üñ, +nuñ, +nüñ

İsmin başka bir isimle münasebeti olduğunu ifade eder.
bunlaruñ (210), faḳīruñ (236), sizüñ (236), ümmetinüñ (239), feriştenüñ (274), ba‘żunuñ (415), hevānuñ (492).

1.4.2.3.2. Yükleme Hali : +ı, +i, +n

İsmin geçişli fiillerin doğrudan doğruya tesiri altında olduğunu ifade eder.
ḫaberin (274), sözin (240), gögsini (258), iḥsānı (37), sözlerin (524), ‘alāḳasın (185).

1.4.2.3.3. Yaklaşma Hali : +a, +e

İsmin kendisine yaklaşma ifade eden fiillere bağlanmak için girdiği haldir. Ünlü ile biten bir kelimeye geldiğinde araya “y” sesini alır.
gūşeñüze (524), bunlara (532), ṭamuya (554), mü’mine (182), evlāda (186).

1.4.2.3.4. Bulunma Hali : +da, +de

İsmin kendisinde bulunma ifade eden fiillerle münasebette olduğunu gösterir.
yazısında (188), ḳanadında (192), münācātında (549), deminde (560), nefesde (723).

1.4.2.3.5. Ayrılma Hali : +dan, +den

İsmin kendisinden uzaklaşma ifade eden fiillerle münasebetini gösterir.
dilden (726), ṣoḥbetinden (753), keremden (28), omuzdan (278), ḫayırdan (425).

1.4.2.3.6. Vasıta Hali : +ıla / +ile

İsmin fiile bir vasıta olduğunu ifade etmek için kullanılır. Asıl vasıta eki olan –n bu dönemde fonksiyonundan düşmüştür. Bizim metnimizde de örneği tespit edilememiştir.
iḥsān-ıla (454), ṣabr-ıla (566), şükr-ile (584), derd-ile (63), ḳudret-ile (171).

1.4.2.3.7. Eşitlik Hali : +ca, +ce, +ça; +leyin

İsmin eşitlik, benzerlik, gibilik ifade eden halidir.
yitümceleri (419), bunca (447), ṭoğmışça (416), bencileyin (493).

1.4.2.3.8. Yön Gösterme Hali : +ra, +erü

İsmin yön gösteren, cihet ifade eden halidir.
içerü (109), ṭaşraya (296) ṭaşra (672).

1.4.2.4. Soru Eki : +mı, +mi

Eserde, dönemin özelliğine uygun olarak sadece düz şekiller olan +mı, +mi biçimleri kullanılmıştır. Ek, birçok yerde kelime kök ya da gövdesine bitişik olarak yazılır.

ola mı (24), var mı (110), aldadı mı (252), ister mi (678), dükendi mi (115).

1.4.3. FİİL ÇEKİMİ

1.4.3.1. Şahıs Ekleri

1.4.3.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

1. Tekil Şahıs: -am, -em

ḳılmamışam (299), eydürem (398).

2. Tekil Şahıs: -sın, -sin

iresin (682), diyesin (698), baḳmayasın (714), varasın (725).

3. Tekil Şahıs: Eksizdir.

girmişdür (748), buyurmış (134), çürimişdür (417).

1. Çokluk Şahıs: -uz, -üz, -vuz, -vüz

añar mıyuz (463), dir miyüz (464), ṭaġlaşavuz (231), ölevüz (228).

2. Çokluk Şahıs: -sız, -siz

analarsız (437), muḳarrebler misiz (440), ġāfil olasız (467).

3. Çokluk Şahıs: -lar, -ler. Bir yerde ise bu ekin ardından -dur, bildirme eki de gelmiştir.

ṭutmadılar (520), ḳorḳudurlar (522), didiler (526), ulılardur (610).

1.4.3.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

1. Tekil Şahıs: -m

dirsem (633), ṭutdum (489), ḳaldım (497).

2. Tekil Şahıs: -ñ

aġlaşmañ (257).

3. Tekil Şahıs: Şahıs eki kullanılmamıştır.

1. Çokluk Şahıs: -k, -ḳ
oḳuduḳ (542), ayrılduḳ (126), görmedük (540).

2. Çokluk Şahıs: -ñuz, -ñüz
utanmañuz (611), ṭutarsañuz (624), ḥikmet bilüñüz (42)

3. Çokluk Şahıs: -lar, -ler
ṭamzuralar (116), ṣordılar (144), geleler (411).

1.4.3.2. Basit Çekimli Fiiller

1.4.3.2.1. Bildirme Kipleri (Haber)

1.4.3.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

Görülen Geçmiş Zaman eki -dı, -di şeklindedir. Birinci ve ikinci şahıslarda yuvarlak, üçüncü şahıslarda ise düzdür.

1. Tekil Şahıs: -dum, -düm
yudum (22), ṭutdum (489), bulmadum (627), yazardum (702), depdüm (492), geldüm (634), gördüm (25).

2. Tekil Şahıs: -duñ, -düñ
bulmaduñ (268), unutduñ (406), añmaz-ıduñ (270), işidürdüñ (270), geldüñ (306), didüñ (423).

3. Tekil Şahıs: -dı, -di
yazdı (511), añdı (574), ḳalmış-ıdı (627), didi (226), sevdi (241), götürdi (456), virdi (573).

1. Çokluk Şahıs: -duḳ, -dük
ayrılduḳ (126), yoldaş-ıduḳ (338), inanmaz mıduḳ (526), görmedük (540), tefvīż eyledük (557), dimiş-idük (625).

2. Çokluk Şahıs: -duñuz, -düñüz

uymaduñuz (524), ḳoymaduñuz (524), didüñüz (518).

3. Çokluk Şahıs: -dılar, diler

ṭutmadılar (520), buldılar (588), ṣordılar (144), didiler (165), gitmediler (520), dimediler (526).

1.4.3.2.1.2 Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki daima düz şekilde kullanılan -mış, -miş'tir. Eserde sadece bir yerde "üp+dür" eki de aynı görevde kullanılmıştır. Bilindiği gibi bu ek, zarf fiil eki olan -up, -üp ile bildirme eki olan -dur, -dür'ün birleşmesiyle oluşur.

1. Tekil Şahıs: -mışam, -mişem

'amel ḳılmamışam (299), bulmışam (548), söylemişem (531), itmişem (706), bilmemişem (299).

2. Tekil Şahıs: -mişsin

dimişsin (548) [tek örnek]

3. Tekil Şahıs: -mış, -miş, -mışdur, -mişdür, -üpdür

ḳonmış (564), 'ayān olur imiş (663), virür imiş (664), ḳaplamış (666), ṭoymamışdur (524), gelmemişdür (493), girmişdür (748), eyleyüpdür ẖaber (64).

1. Çokluk Şahıs: -mışuz, -mişüz

ġarḳ olmışuz (232), görmemişüzdür (528).

2. Çokluk Şahıs: -mışsız, -mişsiz

Örneği yoktur.

3. Çokluk Şahıs: -mışlar, -mişler

olmışlar-ıdı (337), ḳalmışlar-ıdı (427), düşmişler (421), ölmişler-idi (427).

1.4.3.2.1.3. Geniş Zaman

Geniş zaman, -ar, -er, -ur, -ür ve -r ekleriyle teşkil edilmiştir.

1. Tekil Şahıs: -aram, -erem, -uram, ürem, -rem

çıḳaram (672), umaram (709), dilerem (500), giderem (491), ṣığınuram (498), inanuram (544), bilürem (119), eydürem (398).

2. Tekil Şahıs: -ersin, -ursın, -ürsin, -rsin

gidersin (74), yörürsin (63), itmiş olursın (445), ṭutılursın (131), bilürsin (513).

3. Tekil Şahıs: -ar, -er, -ur, -ür, -r

añar (463), ṭuyar (565), yiter (571), sever (586), ḳılur (615), ṣoldurur (626), bilür (640), virür (664), ararken (535).

1. Çokluk Şahıs: -aruz, -erüz, -uruz, -ürüz, -rüz

umaruz (735), dilerüz (750), severüz (612), çalışuruz (464), şeḥādet ḳıluruz (538), çekişürüz (16), bilirüz (538).

2. Çokluk Şahıs: -arsız, -ersiz, -ursız, -ürsiz, -rsız, -rsiz

Örneği yoktur.

3. Çokluk Şahıs: -arlar, -erler, -urlar, -ürler, -rler

ṣalarlar (418), umarlar (432), ḥıfẓ iderler (99), süzerler (217), varurlar (333), zārī ḳılurlar (377), gelürler (377), görürler (414), dirlerse (710).

1.4.3.2.1.4. Gelecek Zaman

Eski Anadolu Türkçesindeki gelecek zaman eki -ısar, -iser'dir. Bu ek eserde de kullanılmıştır.

1. Tekil Şahıs: -ısaram, -iserem

varısaram (488), neyleyiserem (119).

2. Tekil Şahıs : -ısarsın, -isersin

giriser-sin (48), uğrayısar-sın (72), varısar-sın (129).

3. Tekil Şahıs: -ısar -iser;

ṣunısar (90), bulısar (245), ḳalmayısar (543), geliser (46).

1. Çokluk Şahıs: -iserüz

ḥisābın viriserüz (18).

Eserde gelecek zaman ekinin ünlüsü dardır; ancak “görüserüz” şeklinde bir yuvarlak kullanım da tespit edilmiştir.

a̱zabın görüserüz (18).

2. Çokluk Şahıs: -ısarsız, -isersiz

Örneği yoktur.

3. Çokluk Şahıs:

Örneği yoktur.

1.4.3.2.1.5. Şimdiki Zaman

Bilindiği gibi bugün kullanmakta olduğumuz şimdiki zaman eki olan -yor, yorı- fiilinin geniş zamanından ortaya çıkmıştır. Eserin yazıldığı dönemde ise henüz bu kullanım söz konusu değildir ve şimdiki zaman anlatımı, geniş zaman ile karşılanmıştır.

biri ‘amel üstine olur emīn
biri rızḳuñ üstine ṭurur hemīn (101).

1.4.3.2.2. Dilek Kipleri

1.4.3.2.2.1. İstek Kipi: -a, -e

1. Tekil Şahıs: -am, -em

varmayam (498), ḥisābını alam (518), idem (574), āgāh idem (623), diyem (631).

2. Tekil Şahıs: -asın, -esin

baḳmayasın (714), varasın (725), urasın (47), ḳuvvet idinesin (56), işidesin (60), sevindüresin (446).

3. Tekil Şahıs: -a, -e

eyleye ẖiṭāb (521), göre (694), aḳa (105), ṭarıla (106), gide (110).

1. Çokluk Şahıs: -avuz, -evüz

ṭağlaşavuz (231), ağlaşavuz (231), ölevüz (228).

2. Çokluk Şahıs: -asız, -esiz

ġāfil olasız (467), ḳılasız tāze (716), sitir idesiz (28), du'ālar viresiz (717).

3. Çokluk Şahıs: -alar, -eler

raḥmet bulalar (744), ṭamzuralar (116), duymayalar (181), gelmeyeler (181), öleler (195), vireler cānları (203).

1.4.3.2.2.2. Şart Kipi: -sa, -se

1. Tekil Şahıs: -sem

dirsem (633), söyler-isem (646)

2. Tekil Şahıs: -sañ, -señ

ṭutarısañ (653), çaġırarsañ (296), oḳursañ (565), diseñ (603), severseñ (616), isteriseñ (650).

3. Tekil Şahıs: -sa, -se

olmazsa (651), naṣib olursa (15), yādigārum olsa (25), ise (155), gelse (200).

1. Çokluk Şahıs: -savuz, -sevüz

Örneği yoktur.

2. Çokluk Şahıs: -sañuz

ṭutarsañuz (524) [tek örnek]

3. Çokluk Şahıs: -seler

söyleseler (429), diñleseler (565).

1.4.3.2.2.3. Emir Kipi

1. Tekil Şahıs: -ayın, -eyin, -yin

ṣorayın (534), göreyin (390), vireyin (404), diyin (601).

2. Tekil Şahıs: Ø ya da -ġıl, -gil

baġışlaġıl (555), eylegil niyāz (317), görgil (425), bilgil (470), söylegil (508), tut (14), oḳı (474).

3. Tekil Şahıs: -sun, -sün

tevfīḳuñ olsun (561), tursun (669), ḳonuḳlasun (524), müyesser itsün (31), gelsün (708), raḥmet eylesün (724).

1. Çokluk Şahıs: -alum, -elüm

yalvaralum (734), ḳoyalum (34), varalum (336), görelüm (387), gitmeyelüm (571), ẕikir idelüm (579).

2. Çokluk Şahıs: -ñ, -uñ, -üñ

ḥāẓır oluñ (278), varuñ (398), ṣoruñ (449), bilüñ (610), işidüñ (631), ḳılmañ vebāl (468).

3. Çokluk Şahıs: -sünler

işlesünler (244) [tek örnek]

1.4.3.2.2.4. Gereklilik Kipi

Gereklilik bildirmek için kullandığımız -malı, -meli eki o dönemde mevcut değildir. Bunun yerine "gerek" kelimesi kullanılmıştır:

şöyle-kim bir çöpe daḫı yapışa
hep ḥisāb olsa gerek başdan başa (504)

ḥaḳ diye Nūḥ'a cevāb itmek gerek
bunlar inkār eyledi n'itmek gerek (529)

1.4.3.3. Birleşik Çekimli Kipler

Bu tarz fiil çekimi i- fiilinin yardımı ile üç şekilde teşkil edilir.

1.4.3.3.1. Hikâye Tarzı

Asıl fiilin kipleri ile i- fiilinin görülen geçmiş zamanının veya ekleşmiş şeklinin birleşmesi ile teşkil edilir. Eserde sadece öğrenilen geçmiş zamanın hikayesi vardır.

ḳalmış-ıdı (419), ölmiş-idi (419), dimiş-idük (625), ıṣmarlamış-ıdum (508)

1.4.3.3.2. Rivayet Tarzı

Eserde sadece geniş zamanın rivayeti vardır.
‘ayān olur imiş (663), bulur imiş (663), virür imiş (664), gösterür imiş (664).

1.4.3.3.3. Şart Tarzı

Eserde sadece geniş zamanın şartı vardır.
gider-iseñ (131), dilerseñ (691), ḫayır iderseñ (459).

1.4.3.4. Fiil Çekimlerinde Olumsuzluk Şekli

Fiil çekimlerinde kullanılan olumsuzluk eki -ma, -me’dir. Fiilden fiil yapım eki olan bu ek bugün de aynı fonksiyonda kullanılmaktadır. Ayrıca bilindiği gibi olumsuzluk ekleri fiil köküne getirilir, zaman ve şahıs ekleri ise daha sonra gelir. Sadece geniş zamanın olumsuzluğu -maz, -mez ile yapılır. Eserde sadece bir yerde “-maṣ” şeklinde yazılmıştır [ṭurmaṣ (109)].

ṣanma (49), ṣatma (99), ṭurmayup (105), ‘amel ḳılmamışam (299), olmaya-kim (27), gitmeyince (136), irmeyince (137), añmaz (269), doymaz (292), gelmez (648), dilemez (689).

1.4.3.5. Fiil Çekimlerinde Soru Şekli

Fiil çekimlerinde kullanılan soru eki, her zaman düz ünlülü olan -mı, mi’dir.
ola mı (24), var mıdur (95), aldadı mı (252), inanur mısın (261), bulmaduñ mı (268), dir miyüz (464), ister mi (678).

1.4.4. Ek Fiil (Cevheri Fiil)

Türkçe’nin asıl yardımcı fiili olan i-, bu dönemde de yine aynı fonksiyondadır. Dört temel çekimi vardır:

1.4.4.1. Geniş Zaman

1. Tekil Şahıs: -am, -em
ḳuluñam (499), ṣığınuram (498), inanuram (544), direm (655).

2. Tekil Şahıs: -sın, -sin
yaluñuzsın (251), sulṭānsın (499), ṭutılursın (131), itmiş olursın (445).

3. Tekil Şahıs: -dur, -dür
yoḳdur (7), oldur (112), vardur (165), büyükdür (169), vaḳitdür (260).

1. Çokluk Şahıs: -uz, -üz
añar mıyuz (463), çalışuruz (464), şehādet ḳıluruz (538), dilerüz (559), severüz (612).

2. Çokluk Şahıs: -sız
analarsız (437), maġmūnlar mısız (440), muḳarrebler misiz (440), yañılasız (467).

3. Çokluk Şahıs: -lardur

ulolardur (610). [tek örnek]

1.4.4.2. Görülen Geçmiş Zaman

1. Tekil Şahıs: ı-dum, i-düm
ṣatar-ıdum (629), yazar-ıdum (701), ıṣmarlamışıdum (508), tācir idüm (629), bilmez idüm (702).

2. Tekil Şahıs: i-düñ
işler-idüñ (269), añmaz idüñ (269).

3. Tekil Şahıs: ı-dı, i-di
ḳalmış-ıdı (419), yoġ-ıdı (658), ölmiş-idi (419), yaşında idi (638), āḫiri-y-idi (700).

1. Çokluk Şahıs: ı-duḳ, i-dük
yoldaş-ıduḳ (338), ḥāldaş-ıduk (338), dimiş-idük (625), gitmişidük (625), düşmiş-idük (628).

2. Çokluk Şahıs: ı-duñuz, i-düñüz
Örneği yoktur.

3. Çokluk Şahıs: ı-dılar, i-diler
Örneği yoktur.

1.4.4.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Sadece 3. şahıs kullanımı görülmektedir ve ı-mış, i-miş ile teşkil edilir.
bulur imiş (663), ḳıṣṣacuḳ imiş (364), Seyyid Ḥüseyin imiş (637), bulmaġ-ımış (671).

1.4.4.4. Şart Kipi

1. Tekil Şahıs: i-sem
söyler-isem (646), vaṣf eyler-isem (646).

2. Tekil Şahıs: ı-sañ, i-señ
ṭutarısañ (653), isteriseñ (317), degül-iseñ (404), lāyıḳ isen (484).

3. Tekil Şahıs: ı-sa, i-se
var-ısa (281), yār-ısa (281), itdi ise (642), ne ise (155).

1. Çokluk Şahıs: ı-saḳ, i-sek
Örneği yoktur.

2. Çokluk Şahıs: ı-sañuz, i-señüz
Örneği yoktur.

3. Çokluk Şahıs: ı-saḳ, i-sek
Örneği yoktur.

1.4.4.5.Ek Fiilin Olumsuzu

Ek fiilin olumsuzu "degül" ile teşkil edilip, sadece iki yerde geçmektedir.
ṭaş degül-iseñ (404), giryān mıdur yoḫsa degül (439).

1.4.5. PARTİSİPLER

Partisipler, nesnelerin hareket vasıflarını karşılayan fiil şekilleridir. Hareket vasıflarını belirtmek suretiyle nesneleri karşıladıklarına göre nesne karşılayan kelimeler olarak partisipler anlam bakımından isim cinsinden kelimeler arasına girer.

Eserde tespit edilen partisip ekleri şunlardır:

-duḳ, -dük

ḳılduḳlar-içün (762), ṭurduḳları (394), besledüklerüñ (401), didüklerüñ (401).

-an, -en

olanca (431), çıḳaran (435), añlayan (568), giçen (82), cān viren (184), ölen (205).

-acaḳ

ḥüküm olacaḳ (86), yatacaḳı (310), ṭuracaḳ (332).

-esi

göresimüz geldi (389) [tek örnek]

-maz

yaramaz işlerüm (485), añlanmaz ola sözleri (107).

-mış, -miş

Noḳṭa ḳonmış bit<i>lerin (564), ḳılmış ola (300), ṣoyılmış ol ḳaftānların, gelmiş ola (300).

1.4.6. GERUNDİUMLAR

Gerundiumlar, hareket hali ifade eden fiil şekilleridir. Fiil çekimleri gibi şekle, zamana ve şahsa bağlanmış bir hareket yada partisipler gibi nesne ifade etmezler. Şahsa ve zamana bağlanmayan mücerret bir hareket hali karşılarlar.

Eserde tespit edilen gerundium ekleri şunlardır:

-uban, -üben

ḳuş oluban (130), ağlaşuban (227), çağıruban (279), gösterüben (523), görüben (589), cehd idüben (213).

-up, -üp

cānını sıḳup (217), gözleri yumup (256), baḳup (340), tepserüp (367), zeyn idüp (403), gelüp (628).

-a, -e

ive ive (410), vara dirile (472), gide (93), ḳoyalar (263).

-duḳça

aġladuḳça (694) [tek örnek]

-ı, -i, -u, -ü

diyü (126), aġlayuraḳ (362), gösteri virdi (641).

-ıcaḳ, -icek

ḳalıcaḳ (465), añıcaḳ (607), ḳırḳ gün olıcaḳ (672), ‘aḥd idicek (67), gidicek (337), işidicek (399).

-ınca, -ince

varınca (289), baḳınca (347), yügürince (74), gitmeyince (136), görmeyince (137).

-(i)ken

yār-iken (461), sergerdān iken (630), ẖayrānken (630), pür ḳılmışken (166).

-madın, -medin

oñulmadın (249), yañılmadın (249), ḳabre irmedin (310), ölmedin (321).

-mezden öñ

girmezden öñ (246), görmezden öñ (246), ölmezden öñ (320).

1.4.7. BİRLEŞİK FİİLLER

Birleşik fiiller üç şekilde teşkil edilir.

1.4.7.1. Yardımcı Fiille Yapılan Birleşik Fiiller

İncelenilen eserde kullanılan yardımcı fiiller it-, eyle-, ḳıl- ve ol-‘tır. Bir ismin yanına bu fiiller gelerek birleşik fiil teşkil edilir.

ḫalḳ itdi (51), raḥmet it (237), ögüt it (484), emr itdüñse (516), cevāb itmek (529), medḥ itdüñ-idi (550);

şād eylegil (556), himmet eylerse (618), vaṣf eyler-isem (646), raḥmet eylesün (724), var eyledi (5), naḳş eylemiş (172);

nidā ḳılur (279), ḫayır ḳılduñsa (287), cevir ḳılma (423), meded ḳılmazsa (592), şükür ḳıl (620), du‘ā ḳılalum (734);

naṣib olursa (15), sebeb ola (26), ḳapḳara olup (106), ġarḳ olmışuz (232), ḥāẓır oluñ (278), mest olan (482).

1.4.7.2. Tasviri Fiiller

Yaklaşma, Sürerlik, tezlik, ve yeterlik fiilleri olmak üzere tasviri fiiller dörde ayrılır.

1.4.7.2.1. Yaklaşma Fiili

yaz- ile yapılır. Örneği yoktur.

1.4.7.2.2. Sürerlik Fiili

Eserde gel-, gör-, ḳal-, fiilleri ile yapılan örnekler mevcuttur.

çıḳa gelür (45), çıḳa geliser (90), fikir eyleye gör (62), namāzın ḳıla gör (85), baḳa ḳalur (183).

1.4.7.2.3. Tezlik Fiili

vir- ile yapılır.

yoldaş ḳılıvire (739), Gösteri virdi (641), ḳahr idivirmek-çün (758).

1.4.7.2.4. Yeterlik Fiili

bil- ile yapılır.
vire bile (249) [tek örnek]

Eserde olumsuz şekli ise -ama-, -eme- ile yapılmaktadır.
bulamaduñ (407), diyemeye (591).

1.4.7.3. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller

Eserin incelediğimiz kısmında aslında yardımcı fiil olmayan bazı fiiller de isimlerle anlamca bütünleşerek birleşik yapılar meydana getirmişlerdir. Bunlar; al-, bul-, düş-, gel-, getür-, gör-, ḳoy-, vir-, ḳal-, tur-'tır.

'ibret alıñuz (42), 'ibret alasın (159), cānuñ aldı (261);
raḥmet bulalar (744), fenā bulmaġ-ımış (671), bula beḳā (589);
yüzin düşmişleri (594), söz düşüp (549), eline düşmişler (421);
tevbeye gelmiş ola (300), göresimüz geldi (389), dile gelmez (648);
dünyāya getürdi (456) [tek örnek];
aẕabın görüserüz (18)[tek örnek];
ḫayra ḳoyalum (34), ḳoyalum sözi (34), saġ ḳoyup (43);
destūr vir (386), ḳulaḳ virdi (59), ṣālıġıñı virdiler (634);
yaḳın ḳaldum (497), bāḳī ḳalan (747);
namāza ṭurasın (54), niyāza ṭurasın (54).

KAYNAKÇA

Ayverdi, İlhan. Misalli Büyük Türkçe Sözlük, C.1-3, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 2005.

Bayer, Ahmet. Emir Sultan -Hayatı ve Menkibeleri-, Sultan Kitabevi, Bursa, 1995.

Devellioğlu, Ferit. Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, Ankara, 1996.

Ercilasun, Ahmet Bican, Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.

Eren, Hasan. Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, Ankara, 1999.

Ergin, Muharrem. Türk Dil Bilgisi, Minnetoğlu Yayınları, İstanbul 1977.

Gedik, Şahabettin. Ahmed-İ Dai Tercüme-İ Tefsir-İ Ebu'l-Leys-İ Semerkandi [141/233a-243a] [142/1a-35a] Giriş- Metin-Dizin-Tıpkıbasım, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

Kanar, Mehmet. Örnekli Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Derin Yayınları, İstanbul, 2003.

Kocatürk, Vasfi Mahir. Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayınevi, Ankara, 1970.

Özkan, Mustafa. Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.

Sami, Şemseddin. Kamus-ı Türki, İstanbul 1989.

Steingass, F.A. Comprehensive Persian-English Dictionary, London 1930.

Şahin, Hatice. Eski Anadolu Türkçesi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.

Timurtaş, Faruk Kadri. Eski Türkiye Türkçesi, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1977.

Timurtaş, Faruk Kadri. Osmanlı Türkçesi Grameri : Tarihi Türkiye Türkçesi Araştırmaları : Eski Yazı ve İmla-Arapça-Farsça- Eski Anadolu Türkçesi, İstanbul Üniversitesi Edebiyatı Fakültesi Yayınları, İstanbul 1979, c. 3

Turyan, Hasan. Hz. Emir Sultan ve Zeyniler Haziresi, Özgürün Kitabevi, Bursa 1995.

Türk Dil Kurumu. İmla Kılavuzu, Ankara, 2006.

Türk Dil Kurumu. Türkçe Sözlük, Ankara, 2005.

Türk Dil Kurumu. Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara, 1983.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. Dergah Yayınları, C. 7, İstanbul, 1990.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. Dergah Yayınları, İstanbul 1990, c. 7.

Yapı Kredi Yayınları. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Yazmalar Kataloğu, İstanbul, 2001.

ÖZ GEÇMİŞ

Kimlik Bilgileri

Adı- Soyadı: Mehmet Nebioğlu
Doğum Yeri ve Tarihi: İstanbul-1981

Eğitim Öğretim Bilgileri

1995-1998 İzmit-Derince Lisesi
1998-2002 Doğu Akdeniz Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
2005- … Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrenimi

Çalışma Hayatı

2005-2006 İstanbul- Osmangazi Lisesi Edebiyat Öğretmeni
2006-…. Ekonomi Dergisi-Editör

Askerlik

2004 Bingöl- Kiğı'da Tamamlandı

Yabancı Dil

Almanca

İletişim Bilgileri

Adres: Çakırağa Mah. Katip Muslahattin Sk. No:21/6 Fatih-İstanbul
Telefon: 0538 303 47 15
E-Mail: mehmetnebioglu@msn.com

2. METİN

1 *lā ilāhe illahlah*’dıñ müdām [1b]
Muḥammed Resūlullah’dıñ tamām[13]

2 Allah adın dün ü[14] gün ẕikr[15] idelüm
virdügi ni‘metlere şükr[16] idelüm

3 dilimizde ẕikrimüz olsun ilah
hem göñülde fikrimiz olsun ilah[17]

4 zīrā Allāh’ı añıcak bil yaḳīn
olur Allah aña elbette mu‘īn

5 cümlemüzi yoġ-iken var eyledi
sevgüli ḥabībe yār eyledi

6 ol-durur Ḫallāḳu Ḥannānu’l-Kerīm
ol-durur Mennānu Rezzāḳu’r-Raḥīm

7 evvel āḫir ancak oldur pādişāh
andan artuk bir daḫı yoḳdur ilah

8 ol Ḥaḳḳ’a hamd ü s̱enā olsun müdām[18]
hem resūle biñ taḥıyyāt biñ selām

9 ol Muḥammed’dür o ṣadr-i enbiyā
ol dü ‘ālem faḫrı ol ḫayru’r-ridā

10 biñ biñ selām alına aṣḥāb-ıla[19]

---

[13] Bu beytin vezni bozuktur.

[14] Yazmada *dün-i gün* biçimindedir.

[15] Yazmada *zikir* biçimindedir.

[16] Yazmada *şükür* biçimindedir.

[17] Yazmada *hem göñülde fikrimiz olsun ol* biçimindedir.

[18] Yazmada *ol Ḥaḳḳ’a hamd ü s̱enā olsun müdām* biçimindedir.

[19] Bu beytin vezni bozuktur.

hem cemi‘ enbiyā vü mürsel-i[l]e

11 ṣalavāt virelüm çok çok resūle
Muḥammed Muṣṭafā ol pür uṣūle[20]

12 dünyā ẖōd hiç kimseye ḳılmaz vefā [2a]
bāri bir dem sürelüm zevḳ u ṣafā

13 dünyānuñ yoẖsulı ve bayı daẖı
bir kefen götürür ancaḳ ėy aẖı

14 ser-te-ser ḥüküm eyledüñ tut sen
ṭut-ki ṭutduñ sen anı Süleymānca[21]

15 bir kefendür götürecegüm hemīn
ger naṣib olursa ol da ėy emīn

16 ne çekişürüz ḳoyup gidecege
ṣoñra bizi ol peşmān idecege[22]

17 çün peşimān oldı gitdi hep giden
sen bize ne fāide bu dünyādan

18 ḥelālinüñ ḥisābın viriserüz
ẖarāmınuñ aẕabın görüserüz

19 çünki ḳatıdur bular ne fā’ide
nedür ol-kim fikr[23] idelüm ėy dede

20 aç gözüñi tut ḳulaḳ bir dem baña
bir pāre diñle neler idem saña

21 işidesin niçe dürlü ḥaberler

---

[20] Yazmada *Muḥammed Muṣṭafā ol pür uṣūle* biçimindedir.
[21] Bu beytin vezni bozuktur.
[22] Yazmada *ṣoñra bizi ol peşmān idecege* biçimindedir.
[23] Yazmada *fikir* biçimindedir.

‘Arabīden Türkī oldı bu es̠erler[24]

22 Ervāḥ-nāme’de[25] birḳaç söz didüm
gözlerüm yaşı-y-ıla yüzümi yudum[26]

23 göz yaşı-la ölümi fikir eyledüm
bir-ḳaç[27] sebeb naẓm idüp ẕikir eyledüm[28]

24 bu fānide ḳılmadı[29] kimse ḳarār
yā baña saña ola mı pāyidār

25 çü gördüm bu fenānuñ yoḳ ḳarārı [2b]
didüm bir yādigārum olsa yārı[30]

26 ecel ire baña da bir gün ölüm
bu sebeb ola du‘āda añılam

27 kitābımuñ bencileyin ‘aybı çoḳ
bir beyit[31] olmaya-kim hiç ‘aybı yok

28 görmeden[32] sitir idesiz cümle ‘aybum
ki zīrā ser-a-ser cümle ‘aybum[33]

29 sizüñ de ‘aybuñuz sitir ide Settār
sizüñ de ṣuçuñuzdan giçe Ġaffār[34]

30 bizüm de bir du‘ādur makṣūdumuz

---

[24] Bu beytin vezni bozuktur.
[25] Yazmada *Ervaḥ-nāme* biçimindedir.
[26] Bu beytin vezni bozuktur.
[27] Yazmada *bir-ki ḳaç* biçimindedir.
[28] Bu beytin vezni bozuktur.
[29] Yazmada *ḳalmadı* biçimindedir.
[30] Bu beytin vezni bozuktur.
[31] Yazmada *beyti* biçimindedir.
[32] Yazmada *keremden* biçimindedir.
[33] Bu beytin vezni bozuktur.
[34] Bu beytin vezni bozuktur.

ḥak-i pāyıñuza budur sözümüz[35]

31 ḫayr-ıla añan ḳarındaşı Allah
cemālin müyesser itsün ol şāh[36]

32 bir kez Allah raḥmet itsün diyene
raḥmet itsün Haḳ aña döne döne

33 ki ḳatı müştāḳum işbu sözlere
fedā olsun ḳuşca canum sizlere

34 bir dem ėy cemi'-i maḫlūḳ[37] ḳoyalum sözi
sa'y idelüm ḫayra ḳoyalum sizi[38]

35 ḫayır du'ā umucam <ben> her zemān
bir du'ādur ḥācetüm sizden hemān

36 ah kişinüñ ḥāceti ola ḳabūl
bizüm-<i>çün fātiḥā oḳuya ol

37 bize bu iḥsānı her kim işleye[39]
oḳuyup s̱evābını bağışlaya

38 vaḳt-i āḫirde īmān yoldaş ola **[3a]**
enbiyālar ḳolına ḳoldaş ola

39 āl ü[40] evlādı seversеñ ėy dede
āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e

40 imdi gel göñlüñ çırağını uyar
ḳalbümi gör ẓulmet içinde ėy yār

---

[35] Bu beytin vezni bozuktur.

[36] Bu beytin vezni bozuktur.

[37] Yazmada *maḥḳul* biçimindedir.

[38] Bu beytin vezni bozuktur.

[39] Yazmada *bize her kim bu iḥsānı işleye* biçimindedir.

[40] Bu beyit, metnin çeşitli yerlerinde sürekli tekrarlanmış ve tümünde *āl-i evlādı* biçimindedir.

41 azıḳ götür ol ile pes bu ilden
çıḳarma devlet baḳını elden[41]

42 hem baḳup dünyāya ʻibret alıñuz
her bir işde dürlü ḥikmet bilüñüz

43 kimi saġ ḳoyup kimi öldürdügin
kimin aġladup kimin güldürdügin

44 kime niʻmet kime miḥnet virdügin
kime vuṣlat kime fürḳat virdügin

45 mevḳī oturup uzatma işüñü
çıḳa gelür telḫ eyler ʻıyşuñı

46 ėy miskīn bī-çāre gel aç gözüñi
ne geliser başıña gör yazuñı[42]

47 niçe bir niçe urasın buraya
bir gün ola-kim varasın oraya

48 göñlüñi ger giriser-sin[43] uş yola
ṣaçuñı ṣaḳaluñı yola yola

49 ṣanma seni iletürler yörüyü
yüzüñ üstine sürüyü sürüyü

50 ṣoñ peşmān aṣṣı kılmaz bil saña
yārın anda inanursuñ <sen> baña

51 çün seni ḫalḳ itdi Ḫallāḳu'l-ʻalim [3b]
virdi niʻmetler saña Rabbü'r-rahīm

52 saña el virdi ʻaṭā itmek-içün

[41] Bu beytin vezni bozuktur.
[42] Bu beytin vezni bozuktur.
[43] Yazmada *giriser-isen* biçimindedir.

hem zekevāt edā itmek-içün

53 anıñ-<i>çündür ki ayaḳ yörüyü
varasın mescūdlara yüz sürüyü

54 hem ḫużūr-ıla namāza ṭurasın
her gicelerde niyāza ṭurasın

55 ḥasta ṣormaġa varasın hem <aḫı>
yire hem cum‘aya varmaḳdur aḫı

56 dil anıñ-üçündür ki Allah adın
ẕikr idüp ḳuvvet idinesin adın[44]

57 daḫı Ḳur‘ān oḳumaḳ ola işüñ
mūnis olup dāi’mā ola işüñ

58 muṣḥafa baḳmaḳa göz virdi saña
kim açasın daḫı baḳasın aña

59 virdi ḳulaḳ hem saña işitmege[45]
işidüp aña göre iş itmege

60 çünki Ḳur‘ān oḳuna işidesin
ẕevḳ u şevḳ-ıla anı gūş idesin

61 daḫı tefsīr-i ḥadīs̱ diñleyesin
‘ışḳ-ıla derd-ile ḫōş añlayasın

62 dün ü gün fikr[46] eyleye gör ölmegi
çār-ı nā-çār orta yire gelmegi

63 ėy ölümden ġāfil olan bī-baṣar

---

[44] Yazmada *ẕikir idüp ḳuvvet idinesin didi, anı* biçimindedir. Ayrıca bu beytin vezni bozuktur.

[45] Yazmada *ḳulaḳ virdi hem saña işitmege* biçimindedir.

[46] Yazmada *fikir* biçimindedir..

sen yörürsin ol senün öñcek başar

64 saña cāndan eyleyüpdür <ki> ḫaber [4a]
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer

65 biñ yılı getür<ür> <ol dem> bir deme
adımın atdursun ol-dem ādeme

66 saḳın aldanmaġı gör bu ‘āleme
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer

67 ‘aḥd idicek ‘aḥdıñı eyle vefā
atаña anaña ḳılma <sen> cefā

68 bu ḥadīs̱-i Muṣṭafadur Muṣṭafā
niçe-y-edek hāy<ı> hūy<ı> ceng-ile

69 ‘ıyş idesin z̠evv u nāy u[47] ceng-ile
dögünen başıñı bir gün sen-ile[48]

70 ḳabre varup yalıñuz girseñ gerek
Münkir Nekir yüzin görseñ gerek[49]

71 yalıñuzca sen cevāb virseñ gerek
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer

72 uġrayısar-sın ṣırāta daḫı hem
başıña anda geliser dürlü ġam[50]

73 ḳıldan ince vü ḳılıçdan keskün hem
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer[51]

---

[47] Yazmada *nāy-ı ceng-ile* biçimindedir.
[48] Yazmada *seniñle* biçimindedir.
[49] Bu beytin vezni bozuktur.
[50] Yazmada *başıña anda ne geliser dürlü ġam* biçimindedir.
[51] Bu beytin vezni bozuktur.

74 tā ki üç biñ yıl gidersin şöyle bil
döy<e>maz ol yola yügürince bil

75 tedārikün̄ var aña görece ḳıl
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer

76 ḳanda ḳurılur ṣırāṭ-ı müstaḳīm
tamunuñ çaḳ ortasında şöyle kim

77 geçmege ger[52] ʿināyet ḳıla Ḥakīm [4b]
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer

78 ṣırāṭ ḳıldan ince ḳılıçdan iti
vardur uzaḳ yolları çok zaḥmeti[53]

79 meger ol-dem eyleye ʿināyeti[54]
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer

80 yoḳuşını kişi biñ yılda çıḳar
inişini daḫı biñ yılda iner

81 ayaġun ṭayrınup çaḳ cehenneme düşer
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer[55]

82 her yirin biñ yılda giçermiş giçen
ḳuş gibi mü'mindür<ür> anda uçan

83 Ḥażret-i Muḥammed'üñ sözidür bu ėy cān
ġāfil olma ġāfil olma el-ḥazer[56]

84 āl ü evlādı severseñ ėy dede
ʿāşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e

---

52 Yazmada *meger* biçimindedir.

53 Bu beytin vezni bozuktur.

54 Yazmada *meger ol-dem geçmege eyleye ʿināyeti* biçimindedir.

55 Bu beytin vezni bozuktur.

56 Bu beytin vezni bozuktur.

85 imdi gel bugün yaraġun ḳıla gör
beş vaḳt-ıla dün namāzın ḳıla gör[57]

86 seçilür yārın muṭi‘lerden ‘usāt
kime nār ḥükm[58] olacaḳ kime necāt

87 ḳanḳı yoluñdan olasın ėy naḥīf
ḳanḳı yola gönülesin ėy ża‘īf

88 çün senüñ şunlar geliser yoluña
‘ıyş-dem ne ḥāline çuluña[59]

89 yā sevinmek gülmek oynamaḳ neye
yatmaḳ uyumaḳ emīn olmaḳ neye

90 ilerüñe çıḳa geliser ecel **[5a]**
ṣunısar bir gün senüñ yaḳaña el

91 irmez ol-dem yār u yoldāşdan meded[60]
ne birāder aṣṣı ḳılur ne veled

92 kimse gir<e>mez araña orada
ne ata ve ne ana ve ne dede

93 her ḳaçan-kim ol saña ḥamle ide
anlar ol vaḳtin ḳadīr olup gide

94 şol buñalup vāy ana diyenler
şol ṭayanup vāy ata diyenler[61]

95 meyli yoḳdur hergiz anuñ kimseye
var mıdur ḳurtılmış andan kimseye

---

[57] Bu beytin vezni bozuktur.
[58] Yazmada *hüküm* biçimindedir.
[59] Bu beytin vezni bozuktur.
[60] Yazmada *medād* biçimindedir.
[61] Bu beytin vezni bozuktur.

96 ṭaġıdup cümle giderür leẕẕeti
belleri büker tükedür ḳuvveti

97 külli nefs ölüm şarābın içer
bu fenādan ol beḳāya göçer[62]

98 külli sen de oldan öñ öli gör
ölüm-içün yol yaraġın ḳılıgör

99 şöyle ṣalma ṣatma sen kendüñi
melekler var ḥıfẓ iderler özüñi[63]

100 dört melek vardur mü’ekkel kişide
her birinüñ işi nedür işide

101 biri ‘amel üstine olur emīn
biri rızḳuñ üstine ṭurur hemīn

102 hem nefes üstine nāẓırdur[64] biri
pes ecel üstine ḥāẓırdur[65] biri

103 çünki mevti yaḳın ola kişinüñ [5b]
aṣlına irmek ola işi anuñ

104 aña ölüm ḥastalıġı ulaşa
incik incige ṣarılup ṭolaşa

105 sizilüp ṣaġa ṣola baḳa
ṭurmayup ḳarşu döşekden aḳa[66]

106 yüregi tutuşa cānı ṭarıla
ṭuṭaġı ḳapḳara olup yarıla

---

[62] Bu beytin vezni bozuktur.
[63] Bu beytin vezni bozuktur.
[64] Yazmada *nāẓır durur* biçimindedir.
[65] Yazmada *ḥāẓır durur* biçimindedir.
[66] Bu beytin vezni bozuktur.

107 işidüp añlanmaz ola sözleri
azġun azġun döne ol-dem gözleri

108 bundaġı işi tamām ola anuñ
eksügi ancaḳ īmān ola anuñ

109 gelür ol-dem içerü ʿAzrāʾil eydür
ol ʿamel üstine ṭurmaṣ ṣorar[67]

110 dir ki daḫı işi var mı dünyāda
işleyüp anı daḫı andan gide

111 ol melek virüp cevāb dir ki aña
bir ʿamel ḳaldı hemān ancaḳ aña

112 ol ʿamel oldur ki bir kez yine ol
bir yanından bir yanına döne ol

113 çünki döne bir yanına ol zemān
ol melek anı ḳoyup-gide hemān

114 yine ʿAzrāʾil gelüp eyler suʾāl
rızḳı gözleye ey<i>dür n'oldı ḥāl

115 dir ki daḫı var mı rızḳından anıñ
yoḫsa dükendi<gi> mi var rızḳınuñ

116 diye kim bir ḳatre daḫı ṣuyı var [6a]
panbuġ-ıla aġzına ṭamzuralar

117 bu melek de işini tamām ide
Allah'a ıṣmarlaya daḫı gide

118 Ol nefes gözleyene daḫı nedür
diñle ʿAzrāʾil nice sorar ḫaber

[67] Bu beytin vezni bozuktur.

119 dir ki ne ḳaldı nefesden di baña
ben bilürem neyleyiserem aña

120 diye işde bir nefes ḳaldı hemīn
dünyā teşvīşinden ola <kim> emīn

121 çün nefes emri daḫı vara uça
ḳoyup ol-dem bu melek daḫı uça

122 ol ecel üstine ṭuran gör n’ider
‘Azrā’il’ün eline virüp gider

123 rūḥ-ı cism-ile esenleşür bu kez
ayruluḳ müşkil olur ölümüñ eks̱er

124 hem göz-ile dil<i> ağlaşsa gerek
elveda‘ ėy dünyāya baḳan gözüm[68]

125 va‘demüz şimdi tamām oldı bizüm
ḳaldı vuṣlat tā ḳıyāmet günine bizüm[69]

126 işde ayrılduḳ diye birbirine
ayruluḳ diyü ağlaşsa gerek yine[70]

127 elveda‘ diye vir dünyeye ḳulaḳ
işde ayruluḳ-durur ki el-fürāḳ

128 her bir a‘żā birbiri-y-ile yaḳīn
ol-dem içinde vid‘alaşur hemīn

129 gör ki fāriḥsin bu giñ dünyāda sen [6b]
varısar-sın ol ṭara çoḳ yire sen

130 ḳuş oluban ger hevāya uçasın

---

[68] Yazmada *hem göz-ile dil vire ağlaşsa gerek* biçimindedir. Derkenarda da *dise gerek* ibaresi yer almaktadır.

[69] Bu beytin vezni bozuktur.

[70] Bu beytin vezni bozuktur.

ṭaġlar aşuban deñizler giçesin

131 her ne deñlü gider-isen uzaġa
ṭutılursın ‘āḳıbet bu ṭuzaġa

132 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

133 bir mināsib ḥadīs̱ diñle ṣafādan
rivāyetdür Muḥammed Muṣṭafā’dan[71]

134 işid imdi ne buyurmış Muṣṭafā
sözi anuñ cānlara virür ṣafā

135 bu ḥadīs̱i buyurup diñle ne dir
mü’minler kim aḫrete gide dir[72]

136 didi çıḳmaz cānları mü’minlerüñ
gitmeyince perdeleri anlaruñ

137 mü’min ölmez murāda irmeyince
uçmaḳdaġı maḳāmın görmeyince[73]

138 görürler cennetdeki mekānların
hep görürler köş<k>lerin sarāyların[74]

139 didi ölmez görmeyince bunlar
gördügi dem ṣafā sorar cānlar[75]

140 hem münāfıḳ-ıla kāfir cānları
nice çıḳar ne görür bil anları

141 cümle ehl-i cehennemde iderler

---

[71] Bu beytin vezni bozuktur.
[72] Bu beytin vezni bozuktur.
[73] Bu beytin vezni bozuktur.
[74] Bu beytin vezni bozuktur.
[75] Bu beytin vezni bozuktur.

mekānların cehennemde görürler[76]

142 odlu ḫandaḳların anda görürler [7a]
cānların ve ‘amellerin nice virürler[77]

143 yirlerin görür de çıḳar cānları
çeker ‘aẕāb cānları-la tenleri[78]

144 bu ḥadīs̱ <i>çün buyırdı Muṣṭafā
ṣordılar aṣḥāb didiler ėy ṣafā

145 didi aṣḥāb buyur yā Resūlallah
mekānların nice gösterür Allah[79]

146 mü’minlere cennet içre yirlerin
buyuruñ nice görür maḳāmların[80]

147 yatduġı yirden ‘aceb nice görür
maḳāmların görüp anda cān virür[81]

148 mü’minler derecesin nice görür[82]
ṣafā-y-ıla cānların nice virür

149 yā kāfirler ṭamuyı nice görür
cānların anlar daḫı nice virür

150 münāfıḳlar cānların nice virür
cehennemde yirlerin nice virür[83]

151 mekānların virüp cānlar virürler

---

[76] Bu beytin vezni bozuktur.
[77] Bu beytin vezni bozuktur.
[78] Yazmada *‘aẕāb çeker cānlar-ıla tenleri* biçimindedir.
[79] Bu beytin vezni bozuktur.
[80] Bu beytin vezni bozuktur.
[81] Bu beytin vezni bozuktur.
[82] Bu beytin vezni bozuktur.
[83] Bu beytin vezni bozuktur.

çuḳurların nārda nice görürler[84]

152 çünki aṣḥāb ṣordılar hep ṣaġ ṣol
iṣide imdi ne ẖaber virdi Resūl[85]

153 Resūl eydür ėy benüm yārenlerüm
dīn içün[86] ṭoġrı yola varanlarum

154 didi Haḳ cümle ḥicābı götürür
maḳāmların ḳarşusına getürür[87]

155 ṭamuda uçmaḳda yirlerin görür [7b]
ḥāl ne ise aña göre cān virür

156 āl ü evlādı severseñ ėy dede
ʿāşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e

157 baʿżı rāvī bu ḳadar buyurdı dir
illā baʿżı rāvīler diñle ne dir

158 anlaruñ da rivāyetin diyelüm
vir ṣalavāt anı daẖı diyelüm

159 ne ẖaberdür işidesin bilesin
bu sözlerden niçe ʿibret alasın[88]

160 ẖaber virdü Resūl kim Ḥaḳ Teʿālā
Cebrā'il'e ḳanatlar virdi aʿlā[89]

161 Ḥak Teʿālā ḥażret-i Cebrā'il'ün
ṣūretin güzel yaratdı bilüñ[90]

---

[84] Bu beytin vezni bozuktur.
[85] Bu beytin vezni bozuktur.
[86] Yazmada *içinde* biçimindedir.
[87] Bu beytin vezni bozuktur.
[88] Bu beytin vezni bozuktur.
[89] Bu beytin vezni bozuktur.
[90] Bu beytin vezni bozuktur.

162 yüz yigirmi dört biñ ḳanatları var
şöyle yaratmış anı perverdigār[91]

163 Cebrā'il'ün <vardı> iki ḳanadı
ġayrı bulardan var iki ḳanadı[92]

164 yileginüñ ḥisābı yoḳ gibidür
her yilegi bu dünyādan büyükdür[93]

165 her ḳanadında yilekleri hemīn
niçe biñ vardur didiler ėy emīn

166 ḳanatları-la pür ḳılmışken anı
iki ḳanad daḫı yaratmış Ġanī[94]

167 şol ṭāvuslar ḳanadı gibi hemān
yalıñuz ol iki ḳanaduñ biri

168 bu niçe ḳanadlar arasında cān[95] [8a]
açsa bürür gökyüzini her biri

169 biri ṣaġ ṣol yanındadur <her> biri
yir-ile gökden büyükdür her biri[96]

170 illā ol iki ḳanadı gizlüdür
ṭamu uçmaḳ naḳış anda yazludur[97]

171 ḳudret-ile ṣaġda yazılmış cinān
ṣolda naḳş olmış cehennem<-i> cinān

---

[91] Bu beytin vezni bozuktur.
[92] Yazmada *bulardan ġayrı var iki ḳanadı* biçimindedir.
[93] Bu beytin vezni bozuktur.
[94] Bu beytin vezni bozuktur.
[95] Yazmada *bu niçe ḳanadlar arasında ėy cān* biçimindedir.
[96] Bu beytin vezni bozuktur.
[97] Yazmada *yazıludur* biçimindedir.

172 saġ ḳanada cenneti naḳş eylemiş
çün mü’minlere mekānlar eylemiş[98]

173 ṣaġ ḳanadı gösterir cennetleri
çayırı çimeni <ve> ırmaḳları

174 yişil bustān baḥçeleri baġları
ḳaṣru köşki yüce yüce evleri[99]

175 cennet içinde olan sarāyları
köşkde döşek üzere ḥūrileri[100]

176 ḥulleler buraḳları ġılmānları
tācları kemerleri vildānları

177 nūr ṭabaḳlar içre ol ni‘metler<i>
ḳadeḥleri nūr ṭolu şerbetleri[101]

178 şol ḳadeḥlerle leẕīẕ meyvaları[102]
elde ṭutar cennetün ḥūrileri

179 mü’minler ki ḥālet-i nez‘a ire
Cebrā’il’üñ ṣaġ ḳanadını göre[103]

180 çünki cennetleri anda göre<ler>
ṣafā-y-ıla şevḳ-ıla cān vireler

181 cān acısın duymayalar her biri [8b]
bu sarāydan gelmeyeler her biri

182 ba‘żı mü’mine tesellī yitişür
Ḥaḳ Te‘ālā’dan tecellī yitişür

---

[98] Yazmada *mü’minlere çün mekānlar eylemiş* biçimindedir.
[99] Bu beytin vezni bozuktur.
[100] Yazmada *köşkde döşek üzere ol ḥūrileri* biçimindedir.
[101] Bu beytin vezni bozuktur.
[102] Yazmada *ḳadeḥlerle şol leẕīẕ meyvaları* biçimindedir.
[103] Bu beytin vezni bozuktur.

183 cān bedenden çıḳıcaḳ baḳa ḳalur
cennete[104] ḥūrilere baḳa ḳalur

184 eger ol cān viren mü'min Ḥaḳḳ'a
Cebrā'il'ün saġ ḳanadına baḳa[105]

185 dünyādan ʿalāḳasın kesüp baḳar
göñli gözi hemān ol yaña aḳar[106]

186 atasına anasına söylemez
mala ve evlāda naẓar eylemez

187 çok sürer mü'min ḥāli zevḳ u ṣafā[107]
şöyle buyurmış bu sözi Muṣṭafā

188 mekānın cennet yazısında göre[108]
ʿāşıḳ olup cānını andan vire

189 baʿżı mü'mine tesellī yitişür
Ḥaḳ Teʿālā'dan tecellī yitişür

190 baʿżı meyyit gözi açuḳ ḳalmaġa
sebeb göñli[109] yoḳ ayrılmaġa[110]

191 āl ü evlādı severseñ ėy dede
ʿāşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e

192 Cebrā'il'üñ ṣol ḳanadında daḫı
ṭamuya naḳş eylemiş Ḥaḳ ėy aḫı

---

[104] Yazmada *cennetde* biçimindedir.

[105] Bu beytin vezni bozuktur.

[106] Yazmada *hemān göñli gözi ol yaña aḳar* biçimindedir.

[107] Yazmada *mü'min ḥāli çok sürer zevḳ u ṣafā* biçimindedir.

[108] Yazmada *cennet yazısında mekānın göre* biçimindedir.

[109] Yazmada *göñülli* biçimindedir.

[110] Bu beytin vezni bozuktur.

193 ṣol ḳanada diñle ne yazmış Ḥakīm
zebānīleri ṭamuda şöyle-kim

194 ‘aẕāb ālātı ṭamuda neki var [9a]
ṣolına naḳ<ı>ş eylemiş yiri var

195 çün kāfirler münāfıḳlar öleler
maḳāmların cehennemde göreler[111]

196 ol āteşden ṭaġların ovaların
iñez büyük ol yılanların[112]

197 hem güdeler ulu ejdāhāları
ṭamu ehlin ṣoḳar gibi her biri[113]

198 ziftī ḳatran-ıla od gömlekleri
ṭamu odundan ola cümle varı[114]

199 zebānīler etmege zencirleri
ṭutar ellerinde od[115] zencirleri

200 gelse baḳa <şol ḳatran> cübbeleri
cümle oddan şol ḳatran cübbeleri[116]

201 yılan çıyan ṭolu ‘aḳrebler ḳamu
cümle oddan ṭopṭoludur hem ölü[117]

202 şöyle çirkin görinürler hem ėy yār
ḳapḳara od çuḳurlar her neki var[118]

---

[111] Bu beytin vezni bozuktur.
[112] Bu beytin vezni bozuktur.
[113] Bu beytin vezni bozuktur.
[114] Yazmada *ve ṭamu odundan ola cümle varı* biçimindedir.
[115] Yazmada *odlu* biçimindedir.
[116] Bu beytin vezni bozuktur.
[117] Bu beytin vezni bozuktur.
[118] Bu beytin vezni bozuktur.

203 çünki kāfirler göreler anları
biñ ‘aẕāb-ile vireler cānları

204 kāfirüñ cān virmesi müşkil olur
münāfıḳlar ḥāli de şöyle olur

205 eger ölen kişi münāfıḳ ola
eger kāfir veyā zındıḳ ola[119]

206 Cebrā’il’üñ ṣol ḳanadını göre
yirlerin ṭamuda görüp cān vire

207 şol ḳadar cān acısına düşeler [9b]
sözleri hep yañlış olup şaşalar

208 çekine atasına anasına[120]
evlādına malına bu fānīye

209 illā cānı acısında baḳamaz
dünyālige aḳmaḳ ister aḳamaz

210 bunlaruñ gözi cehenneme baḳar
cānları ḳatı siyāsetle çıḳar

211 īmānsuz gidenüñ de ḥāli budur
ḥadīs̱inde Resūl böyle buyurur[121]

212 girçek eydür her sözini ol Resūl
ol sözi cümle uṣūllerden uṣūl

213 ḳorḳulardan ḳurtulalar ümmetüm
cehd idüben hem ṭutalar sünnetüm

214 daẖı aṣḥāba ne dir diñle Resūl

[119] Bu beytin vezni bozuktur.

[120] Yazmada *çoḳ çekine atasına anasına* biçimindedir.

[121] Bu beytin vezni bozuktur.

ol Muḥammed Muṣṭafā ol pür uṣūl

215 dir ölüm döşegine yatsa kişi
ecel yaṣduġına ḳor olsa başı[122]

216 ayaḳları dırnaḳından girürler
firiştehler ṭamar içre yürürler[123]

217 cānını sıḳup süzerler gözlerin
öldürür iki ayaġın dizlerin

218 çıḳar anlar bir bölük daḫı girer[124]
diz gözinden ḳarnına dek öldürür

219 ikinci bölük firiştehler çıḳar
üçünci bölük girüp cānın ṣıḳar[125]

220 ḳarnından gögsindekin ṣıḳarlar [10a]
öldürüben anlar daḫı çıḳarlar[126]

221 dördünci bölük firiştehler çıḳarlar
ṣıḳup gögsine boġaza dek öldürürler[127]

222 firiştehler kimi gidüp kimi çıḳarlar
eceli yitenlerüñ cānın sıḳarlar[128]

223 ṣoñra ṣoñ nefesde ʿAzrāʾil gelür
bir dāne alma gibi ṣunar alur

224 şöyle dir ol adı güzel Muṣṭafā
sözlerinüñ dadı güzel Muṣṭafā

---

[122] Bu beytin vezni bozuktur.
[123] Bu beytin vezni bozuktur.
[124] Yazmada *anlar çıḳar bir bölük daḫı girer* biçimindedir.
[125] Bu beytin vezni bozuktur.
[126] Bu beytin vezni bozuktur.
[127] Bu beytin vezni bozuktur.
[128] Bu beytin vezni bozuktur.

225 ne baḫtılu şunlaruñ cānı gibi
ḳabri cennet çimeni ola anuñ[129]

226 ėy didi vay aña ki şunlar nice ola
ḳabri anuñ ṭamu çuḳurı ola[130]

227 çünki aṣḥāb diñledi bu sözleri
aġlaşuban her biri ḳıldı ḳurı[131]

228 aġlaşuban dirler ki biz nice ölevüz
buñlarun biz ḳanḳısından ölevüz[132]

229 çünki aṣḥāb ḳorḳa yürek ṭuṭuşa
n'ola ḥālimüz diyüben aġlaşa

230 anlar eyle idicek gel bizi gör
nefsimüz eyledi <gel de> bizi kör

231 bize lāyıḳ kim yürek ṭaġlaşavuz
gice gündüz dimeyüp aġlaşavuz

232 bize lāyıḳ şöyle āh <u> vāhlara[133]
zīrā kim ġarḳ olmışuz günāhlara

233 gelüñ günāh çoḳlıḳını bilelüm [10b]
ḳorḳumuzuñ arasında ölelüm[134]

234 ḫışım Ḥaḳ'dan ḳorḳusı kesmeyelüm
raḥmeti çoḳtur Ḥaḳḳ'un isteyelüm[135]

235 raḥmetinden ümīẕi kesmeyelüm

---

[129] Bu beytin vezni bozuktur.
[130] Bu beytin vezni bozuktur.
[131] Yazmada *ḳırı* biçimindedir.
[132] Bu beytin vezni bozuktur.
[133] Yazmada *lāyıḳ bize şöyle āh vāhlara* biçimindedir.
[134] Bu beytin vezni bozuktur.
[135] Bu beytin vezni bozuktur.

cenneti dīẕārını isteyelüm

236 ola-kim sizüñ yüziñüz ṣuyına
biz fakīruñ daḫı üzi suyına

237 ilāhī raḥmet it āmīn diyene
hem kitābum şevḳ-ıla diñleyene

238 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

239 Resūlallah daḫı diñle ne didi
ümmetinüñ geregini hep didi

240 diñle ol Muḥammed’ün şeker sözin
uṣlu kişi ölmeden açdı gözin

241 ol Muḥammed’üñ oġlı <e>ger ḳızı
küllini terk eyleyüp sevdi bizi

242 ümmeti sen vir ṣalavāt cān-ile
tā gidesin dünyādan īmān-ile

243 hiç gümānsuz yarlıġana yazuġun
senüñ oldur aḫrette azuġun[136]

244 işidüñ <benüm> sözüm ümmetlerüm
işlesünler hem benüm sünnetlerüm

245 az yaşasın çoḳ yaşasın öliser
ḫayr[137] eger şer her ne itse bulısar

246 bu ölenler sinleye girmezden öñ [11a]
Münkīr Nekīr yüzin görmezden öñ[138]

---

[136] Bu beytin vezni bozuktur.

[137] Yazmada *ḫayır* biçimindedir.

[138] Bu beytin vezni bozuktur.

247 ḳaç yirde ṣoru ṣorarlar aña
diñle resūl sözini idem saña[139]

248 her ḳaçan bir ādem oġlanı ölür
üstine ferişteler ḥāẓır gelür[140]

249 ‘Azrā’il’ün ḍarbını oñulmadın
kim vire bile cevāb yañılmadın

250 evvel ide eyā ādem oġlanı
n’itdüñ ol dirdücegüñ dünyā ḳanı

251 ḳanı maluñ yaluñuzsın sen hemān
mal seni mi ḳorı yā sen malı cān[141]

252 yoḫsa ol dünyā seni aldadı mı
Allah ḥaḳḳı-çün eyder midüñ hīç adımı[142]

253 yine sorar eyā ādem oġlanı
dünyā seni mi yidi yā sen anı

254 gögsün gerüp dünyā benüm dirdüñ
terk iderdüñ çün dirüp n’iderdüñ[143]

255 andan ol eceli yitüp ölenüñ
oġlına ḳızına ḥasret ölenüñ

256 gözleri yumup elin baġlayalar
ḫışım ḳardaş āh idüp aġlayalar[144]

257 bu feriştehler yine gele ḳapuya

---

[139] Bu beytin vezni bozuktur.

[140] Yazmada *feriştehler üstine ḥāẓır gelür* biçimindedir.

[141] Yazmada *mal seni mi ḳorı yā sen malı ėy cān* biçimindedir.

[142] Bu beytin vezni bozuktur.

[143] Bu beytin vezni bozuktur.

[144] Bu beytin vezni bozuktur.

ağlaşanlara bu ağlaşmañ diye[145]

258 meyyite dir ağlaşur ḳardaşlaruñ
döger gögsini hem sırdaşlaruñ[146]

259 ağlama diseñ-ne bu miskinlere [11b]
ne içün söylemez dilüñ anlara[147]

260 kim vaḳitdür bunları terk idesin[148]
ʻamelüñle ṭoğrı ḳabre gidesin

261 cānuñ aldı ʻAzrā'il ėy bī-çāre
inanur mısın bugün peyġambere

262 ol ferişte bu sözi diyüp gide
yuyucı varup ṣuyını ılıda

263 yumaġ-ıçun ṭonlarını ṣoyalar
teneşīrüñ üzerine ḳoyalar

264 yine gelür bir ferişteհler sormaġa
ʻameller cevābın virüp ṭurmaġa[149]

265 ol daḫı ṣorup aña niçe su'āl
ṣanma yalan cümle olur işbu ḥāl[150]

266 bir ferişte dir ḳanı ol ḳağıduğun
maẓlūmları ḫışm-ıla ṭoğduġun[151]

267 yağşı niçün söylemez senüñ dilüñ
niye bağlandı senüñ iki elüñ

---

[145] Yazmada *bu ağlaşanlara ağlaşmañ diye* biçimindedir.
[146] Bu beytin vezni bozuktur.
[147] Bu beytin vezni bozuktur.
[148] Yazmada *vaḳitdür kim bunları terk idesin* biçimindedir.
[149] Bu beytin vezni bozuktur.
[150] Yazmada *yalan ṣanma cümle olur işbu ḥāl* biçimindedir.
[151] Bu beytin vezni bozuktur.

268 yā ḳanı ol dōstlaruñ yārenlerüñ
hiç vefāsın bulmaduñ mı anlaruñ

269 bunlar ile işler-idüñ yazuġı
añmaz idüñ aḫret-<i>çün azuġı

270 yoḥsa hergiz ölmegi añmaz-idüñ
işidürdüñ ‘aceb inanmaz mıduñ

271 añdan ṣoñra çün ölüyin yuyalar
kefīnüñ üzerine ḳoyalar[152]

272 yine gelür bir ferişte üstine [12a]
ya‘ni su’āl eylemeklik ḳasdına

273 hem gözin açar anı ḥāẓır görür
ol ferişte görüñ ne ḫaber virür[153]

274 hep ferişteñüñ işidüp ḫaberin[154]
ḳulaḳ urup diñler ol birin birin

275 bir seferdür işte gitdüñ tā ebed
Ḥaḳḳ’dan artuḳ kimseden yoḳtur meded

276 bir daḫı hiç ėle girmeyiser
ḫıṣım ḳardaş yüzüni görmeyiser[155]

277 sen ayrılduñ bulardan ḥasret-ile
bular ḳalur zārī ve fürḳat-ile[156]

278 çün omuzdan cenāzesi ḳoyalar
namāzına ḥāẓır oluñ diyeler

---

152 Bu beytin vezni bozuktur.

153 Bu beytin vezni bozuktur.

154 Yazmada *işidüp hep ferişteñüñ ḫaberin* biçimindedir.

155 Bu beytin vezni bozuktur.

156 Bu beytin vezni bozuktur.

279 bir ferişte ol sāʻat girü gelür
çaġıruban ol daḫı nidā ḳılur

280 meyyite eydür ki ėy ölen kişi
ṣalaca-y-ıla[157] buraya gelen kişi

281 gelmez yola gitdüñ tevbeñ var-ısa
tevbe tevfīḳ senüñle yār-ısa[158]

282 vāy eger sen ʻāsi olduñsa Ḥaḳḳ'a
dürlü ʻaẕablar senüñ-çün mutlaḳā[159]

283 çünki anda namāzını ḳılalar
cenāzesi <anda> girü alalar

284 bir ferişte yine gelür çaġırur
ol daḫı işit neler dir çıḳırur

285 bu ferişte ide ādem oġlanı [12b]
dünyede n'itdüñse virelüm anı

286 ḫayır eger şer ne itdüñ viresin[160]
cümlesine eylügiñi getüresin

287 ger ḫayır ḳılduñ<ı>sa şād olasın
ḳayḳudan ḳurtulup āẕād olasın

288 ṣāliḥ ʻamel bir iyü yoldaş olur
ḫayr[161] iden kişilere ḥāldaş olur

289 sine varınca bu sözi diyeler
iletüben ḳabri ḳatın[162] ḳoyalar

---

157 Yazmada *ṣalac-ıla* biçimindedir.
158 Bu beytin vezni bozuktur.
159 Bu beytin vezni bozuktur.
160 Yazmada *ḫayır eger şer n'itdüñse viresin* biçimindedir.
161 Yazmada *ḫayır* biçimindedir.
162 Yazmada *ḳıtında* biçimindedir.

290 āl ü evlādı seversen̄ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

291 çün cenāze iplerini şişeler
sini üzere ḳomaġa yapışalar[163]

292 bir ferişte yine gelür ḳatına
paḥādurlar <yine> döymez heybete

293 diye ėy miskīn bugün geldün̄ mi
dünyānın menzilini buldun̄ mı[164]

294 işte geldün̄ ḳaran̄uluḳ evine
ḳaran̄uda kişi nite sevine

295 ne yoldaş var bunda san̄a ne bir ėş
bilmeyenin nice giçer yaz u ḳış[165]

296 bir ḳaran̄u evdür<ür> ṭoġmaya gün
çaġırursan̄[166] ṭaşraya enmeye ün

297 gice gündüz ikisi yeksān[167] ola
nefsün̄ işledügine pişmān ola

298 ejdāḥālar <orda> yılanlar ulu [13a]
bunlar ola <orda> yanun̄ ṭopṭolu

299 ol meyyit ki āh bilmemişem
Ḥaḳḳ’a lāyıḳ bir ‘amel ḳılmamışam[168]

300 ol kişi-kim tevbeye gelmiş ola
beş namāzı vaḳt-ıla ḳılmış ola

---

[163] Bu beytin vezni bozuktur.
[164] Bu beytin vezni bozuktur.
[165] Bu beytin vezni bozuktur.
[166] Yazmada *çaġırarsan̄* biçimindedir.
[167] Yazmada *yiksān* biçimindedir.
[168] Bu beytin vezni bozuktur.

301 aña uçmaḳ ḳapusını açalar
ḳabri üzere nūr raḥmet ṣaçalar

302 ḫūb ṣūretlü feriştehler geleler
eller ḳavşurup selāmlar vireler[169]

303 kimi ata kimi ana sūretlüler
sözleri bāl ü şeker şerbetlüler[170]

304 kimi beñzer sevgü giçe ḳardaş<a>
kimi hem-şehrīler<i> de yardaşa

305 ḳabir içinde çün buluşalar
yād gibi olmayalar bilişeler[171]

306 ideler kim şād geldüñ cānumuz
bilmiş ol uçmaḳdadur mekānumuz[172]

307 gözlerinden götüreler ḥicābın
içüreler aña Kevs̱er şarābın

308 cān göz-ile çünki dört yaña baḳa
şād oluban şükür ide ol-dem Ḥaḳḳ'a[173]

309 ḳıla naẓar gözin açup ḳabrine[174]
nūr-ı reyḥānlar irişe ḳabrine

310 şol girip yatacaḳı yirin seve
daḫı ḳabre irmedin cānı ive

311 ḳabri aña görineser ay gibi [13b]

---

[169] Bu beytin vezni bozuktur.
[170] Bu beytin vezni bozuktur.
[171] Bu beytin vezni bozuktur.
[172] Bu beytin vezni bozuktur.
[173] Bu beytin vezni bozuktur.
[174] Yazmada *gözin açup naẓar ḳıla ḳabrine* biçimindedir.

ḥūriler içinde yürür ay gibi

312 selām vire biri āvāz ile
medḥ oḳuya her biri nāz-ile[175]

313 ehl-i ḳabir[176] ma‘ṣūm ola ulular
daḫı ol burada ölen velīler

314 sevineşeler ol kişi geldügine
şükür ideler ḳonşı olduġına[177]

315 īmān ehli hep anda nūr ola
yarlıġana mecmū‘-ı maġfūr ola[178]

316 zī-sā‘at işbu res<i>me ölenüñ
öldügi-dem cānı raḥmet bulanuñ

317 bu ölümi isteriseñ ḳıl namāz
tevbe eyle Ḥaḳḳ'a eylegil niyāz

318 Ḥaḳḳ'tan iste irişesin bu işe
tevbe eyle tevfīḳuñ eyle pīşe

319 Resūl eydür "*mevtū ḳable enta-mevt*"
'āḳıl-isen işbu sözi añla tut

320 "ölmezden öñ ölüñ" didi Muṣṭafā
aḫret güneşi ol kān-ı[179] ṣafā[180]

321 ölmezden öñ ölmegi her kim ṭuya
aḫret ḳaydını ölmedin yiye[181]

---

[175] Bu beytin vezni bozuktur.

[176] Yazmada *ḳabir ehli* biçimindedir.

[177] Bu beytin vezni bozuktur.

[178] Bu beytin vezni bozuktur.

[179] *kān u ṣafā* biçimindedir.

[180] Bu beytin vezni bozuktur.

[181] Bu beytin vezni bozuktur.

322 ‘āḳıl-isen añlayasın ṭutasın
ġarḳ olup raḥmete sen de baṭasın

323 yā ilāhī raḥmet eyle ḳamuya
hep bağışla girmeyelüm ṭamuya

324 göñlümüzden sevgüñi ayırmaḳıl [14a]
hem ḥabībüñ sevgüsin ayırmaḳıl[182]

325 ol ḥabībüñ sevgüsin vir şifā ḳıl
derdimüze şefā‘atın revā ḳıl

326 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

327 işit imdi cān-ile ten ḥālini
ḳanda iltür işbu tenler yolını

328 işbu ḫalḳuñ cümlesi çünkim ölür
diñle imdi cānları nice olur

329 tenleri hem ḳabir içinde nice ola
‘aẕab-ıla ‘izzeti nice bula[183]

330 nicedür aṣlını şerḥ eyleyelüm
diñle biñde birisin söyleyelüm

331 rāvīler dirler ki insān öleler
tenlerinden cānları ayrılalar

332 mertebesin göre ol cānlaruñ
maḳāmları var ṭuracaḳ anlaruñ[184]

---

[182] Yazmada *hem ḥabībüñ sevgüsinden ayırmaḳıl* biçimindedir.

[183] Bu beytin vezni bozuktur.

[184] Bu beytin vezni bozuktur.

333 varurlar maḳāmlarına her biri
döner añar tenlerini cānları[185]

334 gice üç gün beşi hem yedisinde
hem ṭoḳuzı on biri ve ḳırḳında[186]

335 destūr ister Ḥaḳ Te‘ālā’dan bular
varup tenlerin göre n’oldı olar[187]

336 varalum tenlerimüzi görelüm
hem biraz ḫāṭırlarını ṣoralum

337 biz gidicek meyyit olmışlar-ıdı [14b]
tenümüz ṭopraġa ṣalmışlar-ıdı

338 ol ten-ile bir zamān yoldaş-ıduḳ
cümle işde bilece ḥāldaş-ıduḳ

339 vire destūr Ḥaḳ Te‘ālā anlara
tenlerin ārżūlayan ol cānlara

340 hemān yügrüşür ḳābre ireler
baḳup anda tenlerini göreler[188]

341 ba‘żu cān tenine naẓar ḳılalar
tenlerini ḫōş ḫużūrda göreler

342 ḳabri olmış cennetüñ çimenleri
şād olalar tenlerüñ ol cānları[189]

343 tenlerüñ bu ḥāli cennetden yaña[190]
bir ḳapu açılmış uçmaḳdan yaña

---

[185] Bu beytin vezni bozuktur.
[186] Bu beytin vezni bozuktur.
[187] Bu beytin vezni bozuktur.
[188] Bu beytin vezni bozuktur.
[189] Yazmada *şād olalar ol tenlerüñ cānları* biçimindedir.
[190] Yazmada *bu tenlerüñ ḥāli cennetden yaña* biçimindedir.

344 cennetüñ ḳoḫuları gelür müdām
ḫōş ṣafālar sürer ol tenler tamām

345 yanlarında ikişer ḫūb oturur
yüzleri güneş gibi şu‘le virür

346 anlaruñ gökcek ‘amel<iy>miş bular
ṣanki ikisi iki ḥūri bular

347 birinüñ baḳışları göñlün ḳapa
birisine baḳınca ḳıyāmet ḳopa[191]

348 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

349 şol bizüm gibi günāhkāruñ teni
gele göre anda anlaruñ cānı

350 şol utanmayup günāhlar işleyen [15a]
tevbe ḳılmayup fesādlar işleyen

351 şol ṣıḳır gibi yiyüp içüp yatan
hey utanmaz utana Ḥaḳ’dan utan

352 dünyā sevgüsini şol berk eyleyen[192]
aḫret aḥvālini <şol> terk eyleyen

353 anlaruñ da yanına cānı gele
tenlerini işidüñ nice ola

354 göreler ṣoyılmış ol ḳaftānların
ol boyuna yaraşuḳ ḫūb ṭonların

355 ṣağlıḳında geydücegi ṭonların

---

[191] Bu beytin vezni bozuktur.

[192] Yazmada *şol dünyā sevgüsini berk eyleyen* biçimindedir.

döke ḳomış evlerinde anların

356 bir kefene ṣarılup şöyle yatur
ne göñül ḳalmış bularda ne ḫāṭır

357 göreler ol kendülerin yarıtan
bir zamān cānı şirīn dildār ten

358 nefis ṭa‘āmlar yiyen nāzik teni
tezce tezce ḥamāmlarda yuyanı[193]

359 şol ṣovuḳtan issiden ṣaḳladuġı
dün ü[194] gün tenüm diyüp bekledügi[195]

360 göreler tenleri şişmiş ḳoḳmış
gümişden aḳ teni ḳapḳara olmış[196]

361 aġzı-y-ıla burnına daḫı baḳar
göre-kim ṣarı ṣular <daḫı> aḳar

362 aġlayuraḳ ide ėy dōstum beden
añmaz-idüñ aḫı bu günleri sen

363 ḳanı senüñ degirmi ṣūretüñ **[15b]**
ay yüzüñ ya ḳanı ol ḫūb seyrānuñ[197]

364 yā ḳanı ol yay gibi kömür ḳaşlaruñ
a dōstum ten ḳıṣṣacuḳ imiş yaşuñ[198]

365 oḳ gibi ol ḳara kirpükler ḳanı
aḳ yüzüñde ol ḳara beñler ḳanı

---

[193] Bu beytin vezni bozuktur.
[194] Yazmada *dün-i gün* biçimindedir.
[195] Yazmada *tenüm diyüp dün ü gün bekledügi* biçimindedir.
[196] Bu beytin vezni bozuktur.
[197] Bu beytin vezni bozuktur.
[198] Bu beytin vezni bozuktur.

366 ḳanı bilmek fikrün <ol> firāsetüñ[199]
söylemekden ḳalmış ol bilbil dilüñ

367 ṣolmış ol güller gibi yañaḳlaruñ
tepserüp yarılmış ol ṭuṭaḳlaruñ

368 niçe bunuñ gibi söz diye cānı
çün varup bu ḥālde bulalar teni

369 her biri āh u feryād ideler
yine dönüp aġlaşuraḳ gideler[200]

370 yine ḳırḳında gelürler bir daḫı
diñle ne görüp n'iderler ėy aḫı

371 göre ol ṣovuḳda[201] kürk giyen teni
yaz olıcaḳ terlicek giyen teni

372 ḳapḳara olmış o ḳarnı dişilmiş
ḥisābı yoḳ çoḳ ḳurtlar üş<iş>miş[202]

373 burun aġız yüz göz belürsiz olmış
ṣaç ṣaḳal kirpügi ḳaşı dökülmiş[203]

374 param param olup anlar dökülmiş
hemān yiri ḳalup çuḳurlar ḳalmış[204]

375 yirinden ḳaḳşaşup a'żāsı
ḳopmış igüsi ṭaġılup gögsi çökmiş[205]

---

[199] Yazmada *ḳanı fikrüñ firāsetüñ bilmek* biçimindedir.
[200] Bu beytin vezni bozuktur.
[201] Yazmada *ṣovuḳdan* biçimindedir.
[202] Bu beytin vezni bozuktur.
[203] Bu beytin vezni bozuktur.
[204] Bu beytin vezni bozuktur.
[205] Bu beytin vezni bozuktur.

376 tenlerini cānlar böyle göreler [16a]
çıḳup ḳabir üstine girü ṭuralar[206]

377 giderler aġlaşup zārī ḳılurlar
yılında bir daḫı girü gelürler[207]

378 göreler kim kefin de çürimiş
ata ṭamar gitmiş ve kemükler ḳurımış[208]

379 ṣaç ṣaḳal gidüp <de> ḳalmış bir ḳafa
şunı añan nice sürer ki ṣafā

380 eyrilüp yatur bu cānlar çün görür
aġlaşuban her biri zārī ḳılur

381 maḳāmına irişür yine cānlar
Aġır gice gelse neyler gör anlar[209]

382 düşenbe gicesi cum'a gicesi
yā Receb'üñ ilk cum'a gicesi[210]

383 yā şa'bān ayınun on bişinci gicesi
Ḥaḳḳ'a ne dirler bu cānlar ėy ḫōca[211]

384 yā Ramażān'uñ her gicesi göreler
yāḫud ḳadīr gicesi ireler[212]

385 yā iki 'arife giceleri kim ola
yā iki bayram günleri kim gele[213]

---

[206] Bu beytin vezni bozuktur.
[207] Bu beytin vezni bozuktur.
[208] Bu beytin vezni bozuktur.
[209] Bu beytin vezni bozuktur.
[210] Bu beytin vezni bozuktur.
[211] Bu beytin vezni bozuktur.
[212] Bu beytin vezni bozuktur.
[213] Bu beytin vezni bozuktur.

386 o cānlar dir Ḥaḳḳ'a destūr vir bize
dilegümüz budur saña yā Ḫüdā[214]

387 ḳavümlerümüzi varup görelüm
emrüñ-ile gidüp yine gelelüm[215]

388 vir bize destūr ilāhī varalum
evlerümüzi ziyāret idelüm

389 andaġı dōstlar ne ḳılur görelüm **[16b]**
göresimüz geldi bir dem varalum

390 kimi eydür anacuġum göreyin
kimi eydür babacuġum göreyin

391 kimi eydür göreyin oġlanumı
göresüm geldi benüm ol cānumı

392 kimi eydür ḳızcuġazum göreyin
kimi eydür dōs<t>cuġazum göreyin

393 kimi eydür göreyin yavrıcaġum
kimi eydür göreyin yoldaşcuḳum

394 Ḥaḳ Te'ālā perdelerin götüre
dōstların ṭurduḳları yirden göre

395 her kişi evli evini hep göre
bir rivāyetde daḫı nedir göre

396 cānlara Ḥaḳ gör ki neler söyleye
varuñ evlerüñüzi görün diye

397 āl ü evlādı severseñ ėy dede

---

[214] Bu beytin vezni bozuktur.
[215] Bu beytin vezni bozuktur.

‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

398 aça gözüñ gör ne eydürem saña
bir firāḳdur hem sañadur hem baña

399 ne ḫaberdür diñle imdi yine siz
işidicek döne döne yana siz

400 ḳanı ol ocaḳ yanına dirilenler
birbirine bir çeküşüp dirilenler[216]

401 ol senüñ nāz-ile besledüklerüñ
bir zamān oġlum ḳızum didüklerüñ

402 ḳanı anlaruñ senüñle ülfeti [17a]
ḳanı ol soḥbetlerinüñ leẕẕeti

403 ellerine ḳına yaḳduḳlaruñ
zeyn idüp düzüp ḳuşadup ṣa<r>duḳlaruñ[217]

404 vireyin anlardan işit bir ḫaber[218]
aġlayasın ṭaş degül-iseñ eger

405 nice ḳodı gitdi anlar yirini
uşda senüñ giçdi <ki> günüñ biri

406 meger unutduñ ola anları sen
zīrā hīç āh eylemezsin añuban

407 hīç bulamaduñ olara bir ‘ilāç
uşda nevbet saña geldi gözüñ aç

[216] Bu beytin vezni bozuktur.
[217] Bu beytin vezni bozuktur.
[218] Yazmada *vireyin işit anlardan bir ḫaber* biçimindedir.

408 her ḳaçan bayram giceleri gele
leyle-i ḳadīr bize nekim ola[219]

409 Ḥaḳ Te‘ālā dir ki yā ervāḥ[220] size
destūr olsun varuñ evleriñüze

410 cānlara destūr olıcaḳ<ı> ire
yügrişüp segirdişe ive ive

411 çünki cānlar evlerine geleler
dōstları ḥāline naẓar ḳılalar

412 ġayrı eve göçüp gitmiş kimisi
ġayrı şehre göçüp gitmiş kimisi[221]

413 ıraḳ yaḳun cānlara hep bir olur
ḳavimleri ḳanda var dise bulur[222]

414 ḳanḳı eve varurlarsa bulurlar
ḥālleri hep nice ise görürler[223]

415 ba‘żunuñ ḥātunın olmış ġayra er [17b]
görse oğlancuḳları boynın burar

416 yimgürüp anlar ṣorar ey anamuz
ḳanı bizüm ol ṭoġmışça babamuz[224]

417 āh idüp dir anı bilüñ oġul
yir altında çürimişdür şimdi ol[225]

418 ol başcuġazlarıñ ṣalarlar baġrı baş

[219] Yazmada *leyle-i ḳadīr yā bize nekim ola* biçimindedir.
[220] Yazmada *ervaḥ* biçimindedir.
[221] Bu beytin vezni bozuktur.
[222] Bu beytin vezni bozuktur.
[223] Bu beytin vezni bozuktur.
[224] Bu beytin vezni bozuktur.
[225] Bu beytin vezni bozuktur.

göñülleri ṣınucaḳ gözleri yaş[226]

419 ba‘żı genç ḥātunlar da ölmiş-idi
anuñ yitümceleri ḳalmış-ıdı[227]

420 ol ölünce ḥātunuñ cānı görür
yirinde bir ġayrı ḥātun oturur[228]

421 ol döke ḳoduġı ma‘ṣūmcalar
ġayrı ḥātun eline düşmişler[229]

422 dir ki ḥātun çünki geldüñ yirime
iyü söyle benüm ḳuzılaruma[230]

423 benümken erüm didüñ erime
cevir ḳılma benüm ma‘ṣūmlarıma[231]

424 kerem eyle iyüce ṭut ḳızlarum
ṭoymamışdur baña ol ḳuzılarum

425 hem ḫoşnūd eyleyi görgil ḥālüñ
ḫayırdan kesmeyi gör dilüñ elüñ[232]

426 ögey ana işini sen işleme
yitimlerüñ acıduban dişleme[233]

427 ba‘żı yitimler de ḳalmışlar-ıdı
ata ile ana ölmişler-idi

428 ata ana cānları gelür görür [18a]
ol yitimler boynın egmişler turur

---

[226] Bu beytin vezni bozuktur.
[227] Bu beytin vezni bozuktur.
[228] Bu beytin vezni bozuktur.
[229] Bu beytin vezni bozuktur.
[230] Bu beytin vezni bozuktur.
[231] Bu beytin vezni bozuktur.
[232] Bu beytin vezni bozuktur.
[233] Bu beytin vezni bozuktur.

429 ṣaçları ṭaranmamış ṭonları kir
söylese[234] kimi söger kimi döger

430 āh idüp gögüslerini giçürürler
boynın egmiş yā kimi alçaḳ yürürler[235]

431 şol olanca genç ḳuzılar da gelür
ata <ve> anaların <da> saġ bulur

432 her ḳaçan-kim eve gelse ol cānlar
umarlar sizden ẖayır du‘ālar anlar[236]

433 hem ṭa‘ām hem ṣadaḳalar umarlar
bulardan ġayrı ḍaẖı ne umarlar[237]

434 ol gicelerde çün umarlar cāndan
ya‘ni anlar nān umarlar andan[238]

435 ḳapuya dilenci gelse bir zamān
çıḳaran anlar idi bir pāre nān

436 şimdi anlar oldı ẖayrıma gelen
ol gice ḳapuya dilenci olan

437 cān göz-ile baḳmayasın anlara
nice ata[239] analarsız anlara

438 hem baḳarlar evlerinüñ ḥāline
evdekiler ne ḳılur[240] aḥvāline

---

[234] Yazmada *söyleseler* biçimindedir.
[235] Bu beytin vezni bozuktur.
[236] Bu beytin vezni bozuktur.
[237] Bu beytin vezni bozuktur.
[238] Bu beytin vezni bozuktur.
[239] Yazmada *atalar* biçimindedir.
[240] Yazmada *ḳılurlar* biçimindedir.

439 göñlüñüz[241] hürre midür yoḫsa melūl
gözüñüz giryān mıdur yoḫsa degül

440 gözi açuḳlar muḳarrebler misiz
yoḫsa ġaflet içre maġmūnlar mısız

441 çün göreler eliñüzde nesne[242] yoḳ [18b]
olmaya anlara in'ām azucuḳ

442 pes zelīl olup tażarru' ideler
boynın ege ege dönüp gideler

443 imdi bir öksüzi görseñ fi'l-leyl
yalın ayaḳ başı ḳaba key zelīl

444 ger anuñ ḳaruncuġın ṭoyurasız
yā aña bir gömlecük giyüresiz

445 anlara itmiş olursın sen hemīn
añlaḳıl bu sözleri olma[243] ḫazīn

446 şād idüp sevindüresin anları
yirlerinde rāḥat olur cānları

447 bir azacuḳ nesne içün bir yitim
bunca ni'metler ider saña 'Aẓīm

448 cehd it imdi-kim sevindür anları
gözle <sen> şol aç yalın ḳalanları

449 el-emānet şol yitimleri görüñ
aç-mıdur yā ṭoḳ-mıdur ḥālin ṣoruñ

450 bük deminde geliser anlar saña

---

[241] Yazmada *göñlüñüzü* biçimindedir.
[242] Yazmada *neste* biçimindedir.
[243] Yazmada *olmaya* biçimindedir.

Ḫıżır İlyās olısar anlar saña

451 hem atañ anañ içün ḫayır du‘ā
eyle <sen> her dem daḫı ḫayret ‘aṭā

452 üzeriñde anlaruñ çoḳdur ḥaḳḳı
sözlerim ḥaḳdur inan Tañrı ḥaḳḳı[244]

453 seni besler hem oḳudur ol ata
idesin ṣoñra du‘ālar <ol> ḳata[245]

454 pes gerek ḳarşu anı yād idesin [19a]
cānını iḥsān-ıla şād idesin

455 geldüñ imdi ana ḥaḳḳı ne yine
ol ana ḥaḳḳı nedür işit yine

456 bir zamān ḳarnında götürdi seni
‘āḳıbet dünyāya getürdi seni

457 gice gündüz seni şişdi biledi
cān u göñülden çü sevdi diledi

458 imdi lāzımdur ata analara[246]
dāim idesin du‘ālar anlara

459 ḫayır iderseñ ata anañ-içün
bir gün ola ideler cānuñ-<i>çün

460 sen de dünyādan gidicek ideler
cānına ḫayır du‘ālar ideler

461 imdi furṣat eliñüzde var-iken
‘aḳluñuz hem sizüñ ile yār-iken

---

[244] Bu beytin vezni bozuktur.

[245] Yazmada *ḳatı* biçimindedir.

[246] Yazmada *imdi lāzımdur ata ve analara* biçimindedir.

462 ẖayırlardan unutmañuz anları
size ẖayır uma gelen ol cānları[247]

463 göre hėç añar mıyuz ölüm gele
cümle a‘żāmuz ‘amellerden ḳala

464 dir miyüz gözümüz ėller ḳapaya
çalışuruz <biz de> evler yapmaya

465 ‘aceb ol vaḳt nice ola ḥālümüz
söylemekden ḳalıcaḳ bu dilümüz

466 imdi utanmayalum ölmekligi
a‘mālümüz ortaya gelmekligi

467 eger bizüm gibi ġāfil olasız [19b]
her işüñüz dün ü[248] gün yañılasız[249]

468 ġāfilen ölüm ola göç ola ḥāl
tevbe idüp göz açuñ ḳılmañ vebāl

469 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

470 daẖı bundan ṣoñra bilgil ėy ẖōca
bir yoḳuş vardur igen bād-ı yüce

471 ol yoḳuş oldur ki Allahü’l-‘aẓim
eyleye<dür> mevti ehyā ol Raḥīm

472 bu ölenler tā ki giri dirile
ol ḥisāb yirine vara dirile

---

[247] Bu beytin vezni bozuktur.
[248] Yazmada *dün-i gün* biçimindedir.
[249] Bu beytin vezni bozuktur.

473 çün hevādan bitiler döne döne
her kişinüñ eline ine ḳona

474 her birine bu ḫiṭāb ola hemān
oḳı imdi defteriñi yā ḳılan

475 ėy ʻamel eyleyen ʻilim ilen
ṭutmayuban yoḳ yire ʻilme yilen[250]

476 gel kitābuñ oḳı imdi bāb u bāb
her birinden vir su'ālüme cevāb

477 ėy riyā ile ʻibādet eyleyen
kendüsi ehl-i saʻādet eyleyen

478 oḳı imdi bitügi şimdi ʻayān
bir bir ol aʻmāliñi eyle beyān

479 ėy ata ana ażarlayan oġıl
oḳı imdi nāmeñi gör ne dir ol

480 ėy yüzini gösteren nā-maḥreme **[20a]**
oḳı bitükde ne var-ısa hemān

481 ėy naẓar ḳılan biregü ḥaḳḳına
oḳı imdi nāmeñi gör ḥaḳḳına

482 oḳı imdi nāmeñ ėy namāza mest olan
yorılmayup dünyelige cihet[251] olan

483 ḳıl ḥisābıñı kitābıñı tamām
girecegüñ uşda cennetdür hemān[252]

484 ḳaḍı ola ḥükmi saña ögüt it

[250] Bu beytin vezni bozuktur.
[251] Yazmada *cehet* biçimindedir. Ayrıca bu beytin vezni bozuktur.
[252] Yazmada *uşda girecegüñ cennetdür hemān* biçimindedir.

ḳanḳısına lāyıḳ iseñ aña git

485 ol günāhlarum yaramaz işlerüm
ol hevā-yı nefs içün cünbüşlerüm

486 yir yirin çıḳa gele anda kitāb
el-ḥisāb el-ḥisāb el-ḥisāb[253]

487 her birisinden yaña ol Zü'l-celāl
ne cevāb idem idicek <ol> su'āl

488 ne yüz-ile varısaram ḥażrete
bunca ṭaḳṣīrāt-ıla ve ḫaclete[254]

489 ṭutdum emr-i nefs fermānın ḳodum
müşkilīn işledüm āsānın ḳodum

490 ger hevā-yı nefs içün açıla yol
ki ḳatı ıraḳ olur <ḳatına> ol

491 yā giderem göre yā uça uça
ḳayalardan ḳayaya giçe giçe

492 yirlere depdüm bu 'ilmüñ gencini
başıma urdum hevānuñ rencini

493 bencileyin dünyāda bir bed-fi'āl [20b]
gelmemişdür gelmesi daḫı muḥāl

494 beni ṣanmañ bir ziyānsuz kişiyem
ben de bir nefsimden 'āciz kişiyem

495 uşda ṭutdum ma'ṣiyet yüklerini
şol ağır ḳıymatlu[255] büyüklerini

---

[253] Bu beytin vezni bozuktur.

[254] Yazmada *ḥaclete* biçimindedir.

[255] Yazmada *ḳaymatlu* biçimindedir.

496 armaġan ilet[256] anı ellerüme
varmayam yoş ol yüce dergāhıma

497 uşda yaḳın ḳaldum ipüñ ucuna
menzilüm irdi yoḳuşuñ gücüne

498 işi tefvīz eyledüm Rabbim saña[257]
ṣıġınuram ben saña öñden ṣoña

499 sen Ġanī'sin yüce sulṭānsın ebed
ben bir eksüklü ḳuluñam nīk-bed

500 dilerem senden 'ināyet yitişe
'avn u tevfīḳ<i> ḥidāyet<i> yitişe

501 āl ü evlādı severseñ ėy dede
'āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e

502 her kişi-kim ne işledise dünyāda
ḫayr eger şer her nesine ėy dede[258]

503 her nefis-kim[259] virür alur hem yörür
hem yatur hem oturur hem <de> ṭurur

504 şöyle-kim bir çöpe daḫı yapışa
hep ḥisāb olsa gerek başdan başa

505 emr ide ol günde ol Rabbü'l-enām
iḥtisāba ḥāżır ola ḫāṣ u 'āmm

506 gel gör imdi ḥikmetini fażlını [21a]

---

[256] Yazmada *iletem* biçimindedir.

[257] Yazmada *işi tefvīz eyledüm yā Rabbi saña* biçimindedir.

[258] Bu beytin vezni bozuktur.

[259] Yazmada *nefes-kim* biçimindedir.

pādişāhlıġını daḫı ‘adlını

507 isteye <kim> evvel ḳalemden ḥisāb
diye kim gel yā ḳalem sen vir cevāb

508 n’eyledüñ ‘ilmümi söylegil baña[260]
anı ıṣmarlamışıdum ben saña

509 ditreye yüz yıl ḳalem ser-gerdān[261] ola
yā ḳalem söyle diyü fermān ola[262]

510 diye-kim sen ne didüñse yā Ġanī
levḥa teslīm eyledüm yazdum anı

511 ṣora levḥa saña yazdı mı ḳalem
diye yazdı baña yā Rabbi na‘im[263]

512 n’itdüñ anı eydivir yir diyü ṣora
ditreye ol-daḫı hem yüz yıl ṭura

513 diye ıṣmarladum İsrāfīl’e ben
bunı bilürsin yā Rabbi imdi sen[264]

514 diye-kim sen n’eyledüñ İsrāfīl’e
ol diye ıṣmarladum Cebrā’il’e

515 Cebrā’il’e diye-kim yā Cebrā’il
emrümi ḥükmümi n’itdüñ söylegil

516 diye <kim> peyġambere ıṣmarladum
her ne emr itdüñ<i>se bir bir didüm

517 ṣora peyġamberlere kim emrümi

---

[260] Yazmada *n’eyledüñ ol ‘ilmümi söylegil baña* biçimindedir.

[261] Yazmada *ser-gerden* biçimindedir.

[262] Bu beytin vezni bozuktur.

[263] Yazmada *na‘am* biçimindedir.

[264] Yazmada *bunı bilürsin imdi yā Rabbi sen* biçimindedir.

ḥükmümi ve luṭfumı ve ḳahrumı

518 didüñüz mi ümmetüñüze tamām
tā kim anlaruñ ḥisābını alam

519 diyeler kim yā Raḥīm ü yā Ġafūr [21b]
didüñ ümmetlerümüze bī-ḳuṣūr

520 söyledüñ sözümüzi ṭutmadılar
biz didügümüz yola gitmediler

521 bu kez ümmetlere eyleye ḫiṭāb
söyleñ imdi görelüm nedür cevāb

522 götüreler yaḳın ol-dem ṭamuyı
ḳorḳudurlar anuñ<ı>la ḳamuyı

523 ḫalḳa heybet gösterüben kükreye
ḫalāyıḳlar anı görüp ditreye

524 ḍiye niçün bunlara uymaduñuz
sözlerin gūşeñüze ḳoymaduñuz

525 baḳun imdi her birinüñ sözine
Anlaruñ nedür cevābı sözi ne

526 didiler nesne dimediler bize
yoḫsa inanmaz mıduḳ biz ol söze

527 Nūḥ ḳavmi <ki> ola evvel söyleyen
dimediler diyüp inkār eyleyen

528 Nūḥ'ı biz görmemişüzdür diyeler
ol bize nesne dimedi ḫayır şerler[265]

529 Ḥaḳ diye Nūḥ'a cevāb itmek gerek

[265] Bu beytin vezni bozuktur.

bunlar inkār eyledi n'itmek gerek

530 diye Nūḥ ėy pādişāh-ı[266] lā-yezāl
saña ma'lūmdur yā Rabbi ḳīl ü[267] ḳal

531 ben ṭoḳuz yüz elli yıl söylemişem
bunları da'vet yolına sürmişem

532 eyledüm<di> va'd u 'ıyduñdan ḫaber [22a]
eylemedi bunlara hergiz es̱er

533 diye Nūḥ'a imdi gör ki <sen> ṣaḳın
bu cevāba rāżı olmam bil yaḳīn

534 tanıḳuñ var-ısa getür göreyin
şöyle-kim 'adlüme göre ṣorayın

535 ḳorḳusından ditreye Nūḥ ol zamān
yüriyüp ṭanıḳlar ararken revān

536 Nūḥ'a sekiz kişi dönmişdi meger
ḳaçalar ṭanuḳluġa gelmeyeler

537 ol Muḥammed ümmeti 'ālimleri
Nūḥ'a göre ṭanuḳ ola her biri

538 diyeler bāri Ḫudā'ya bilürüz
Nūḥ girçekdür biz şehādet ḳıluruz[268]

539 diye ol inkār idenler ol zamān
bizi ḳanda gördiler ol vaḳt[269] bular

540 ṭutmazuz ṭanuḳluḳuñuz[270] bī-gümān

---

[266] Yazmada *pādişāhu lā-yezāl* biçimindedir.

[267] Yazmada *saña ma'lūmdur yā Rabbi her ḳīl-i ḳal* biçimindedir.

[268] Bu beytin vezni bozuktur.

[269] Yazmada *vaḳti* biçimindedir.

[270] Yazmada *ṭanuḳluḳuñuzı* biçimindedir.

bunlar ide görmedük amma ki var

541 ol Muḥammed kim ḥabībüñdür bize[271]
Ḥaḳ resūl gönderdüñ anı sen bize

542 biz senüñ anda kelāmuñ oḳuduḳ
anuñ-<i>çün ḥaḳḳı yirine ḳoduḳ

543 oḳuyalar sūre-yi Nūḥ'ı revān
ḳalmayısar daḫı sözleri ėy cān

544 diye ol Ḥaḳ inanuram bu söze
tezkiye gerekdür ammā <ki> size

545 Muṣṭafā anda oluban tezkiye [22b]
diye-kim uş bunlara ben tezkiye

546 diye girü yā Muḥammed ol Ġanī
tezkiye bunlara bir daḫı ḳanı

547 diye-kim yā Rabbī bulara daḫı[272]
benden evvel tezkiye sen ėy Ġanī

548 bulmışam Ḳur'ān içinde zīrā ben
kim dimişsin bunlaruñ ḥaḳḳında sen

549 şol münācātında ṣusanuñ bular
arañuzda söz düşüp añladılar

550 bunları medḥ itdüñ-idi anda sen
tezkiye ola mı heç senden ḥasen

551 ide *küntüm ḫayra* ümmete yā ilāh
bunlaruñ ḥaḳḳındadur bī-iştibāh

---

[271] Yazmada *ol Muḥammed kim ḥabībüñdür bu bize* biçimindedir.

[272] Yazmada *diye-kim yā Rabbī bulara bir daḫı* biçimindedir.

552 sen diye-kim Ḥaḳ Te‘ālā yā Emīn
tezkiyeligüñ tamām oldı hemīn

553 sen-daḫı hem ümmetüñ ‘ālimleri
girçek eydür soruñ ol ẓālimleri

554 süreler anları ol-dem ṭamuya
zārīleri ‘ibret ola ḳamuya

555 yā ilāhī sen bize luṭf[273] işlegil
ol ḥabībe cümlemüz baġışlaġıl

556 raḥmetüñle cümlemüz şād eylegil
hem bizi ṭamudan āẕād eylegil

557 işi tefvīż eyledük Rabbi<m> saña[274]
hep saña ṣıġınuruz öñden ṣoña

558 bir yüce sulṭān Ġanī'sin sen ebed [23a]
biz bir eksiklü ḳuluñuz nīk-bed

559 dilerüz senden ‘ināyet yitişe
‘avn u[275] tevfīḳ <u> ḥidāyet irişe

560 ol ḥabībüñ ḥürmeti-çün yā ilāh
cümlemüze buñ deminde ol penāh

561 bu du‘āmuzı ḳabūl it yā Celīl
biz ḳuluña tevfīḳuñ olsun delīl

562 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed'e

---

[273] Yazmada *luṭıf* biçimindedir.

[274] Yazmada *işi tefvīż eyledük yā Rabbi saña* biçimindedir.

[275] Yazmada *avn- ı tevfīḳ* biçimindedir.

563 işit imdi bu kitābuñ aṣlını
nice yazdum yā bunı ve fażlını

564 Ger dilerseñ muḫtaṣar uyasın
Noḳṭa ḳonmış beytlerin oḳuyasın[276]

565 cümlesi meclisde[277] oḳunmaz ėy yār
Hep oḳursañ diñleseler tiz ṭuyar

566 küllisin bilmek diler<i>señ çoġ az
ṣabr-ıla birkaç gün oḳı <sen> az az

567 añlayuraḳ oḳıyasın <sen> bunı
ẓāhirinden añlayasın bāṭını

568 oḳuyucı diñleyici çoḳ olur
ma'nā añlayan cevāhirler bulur

569 kişi var bir sözde biñ ma'nā bulur
zāhirī bāṭinī ma'rifet olur

570 kişi var biñ ma'nādan <da> añlamaz
zīrā kendi bilesin elden ḳomaz

571 yiter imdi sözi çoḳ itmeyelüm [23b]
fā'idesüz yollara gitmeyelüm

572 bu kitābı ḫōr ṭutma ki ṣaḳın
az oḳı hem öz oḳı ṣaḳla hemīn[278]

573 'Arabīsin bir ulu virdi bize
yüzin görüp cānumuz oldı tāze[279]

---

276 Bu beytin vezni bozuktur.

277 Yazmada *meclisinde* biçimindedir.[277]

278 Bu beytin vezni bozuktur.

279 Bu beytin vezni bozuktur.

574 ḳo benüm çoḳ sözüm añdı yazumı
kime idem gözle hemān izimi[280]

575 mürşid-i pīrüm izine iresin
dībācede biñde birin göresin

576 hem ilāhī sözlerde baḳasın[281]
āl ü[282] evlādı sevgüsine aḳasın[283]

577 bu kitābı oḳuyuban bilesin sen hep cevāb
söz budur vallāhu a'lemü bi'ṣ-ṣevāb[284]

578 *Bismi'llahi'r-raḥmāni'r-raḥīm*

579 ẕikr[285] idelüm evvel Allah adını
Kün didi ḳıldı cihān<-ı> bünyādı

580 on sekiz biñ 'ālemi var iden ol
ẕikr[286] idici ḳalbi envār iden ol

581 külli şey'in ḫālıḳıdur pādişāh
cümle ḫalḳuñ rāzıḳıdur ol ilāh

582 yili ṣuyı odı ṭopraḳı ėy yār
ẕikir nūrından bağışlar Zü'l-Celāl[287]

583 nūr-ı tevḥīd gereklüdür bil ėy cān
ẕikir nūru olur bünyād-ı īmān[288]

---

[280] Yazmada *kime idem hemān gözle izimi* biçimindedir.
[281] Yazmada *baḳısın* biçimindedir.
[282] Yazmada *āl-i evlādı* biçimindedir.
[283] Bu beytin vezni bozuktur.
[284] Bu beytin vezni bozuktur.
[285] Yazmada *ẕikir* biçimindedir.
[286] Yazmada *ẕikir* biçimindedir.
[287] Bu beytin vezni bozuktur.
[288] Bu beytin vezni bozuktur.

584 her kim Ḥaḳḳ'ı ẕikr-i şükr-ile añar [24a]
ol ḳulı Mevlā da raḥmet-ile añar[289]

585 şükr[290] idüp ẕikr-ile añsa Allah'ı
ayrı olmaz ol ḳulından vallāhi

586 şükür idüp ẕikr-ile ni'mete ẕikir ideni
ḫoşnūd olur sever ol ḳulun Ġanī[291]

587 biz de ẕikr[292] idelüm Allah adını
muḥkem idelüm īmān bünyādını

588 ẕikr[293] çoḳ iden ululuḳ buldılar
evliyālar bulduġını buldılar

589 ẕikir idüp Allah diyen ire Ḥaḳḳ'a
dōst cemālin görüben bula beḳā[294]

590 ol beḳā şerbetlerinden içeler
ne ölüm ne ḥastaluḳ ḫōş giçeler

591 her bir güne irse gerek yolumuz
bir kez Allah diyemeye dilümüz[295]

592 meded Allah'dan gerekdür her ḳula
Ḥaḳ meded ḳılmazsa ḳullar ne ḳıla

593 <sen> meded <et> ėy ḫōcalar ḫōcası
sen esirge ėy yüceler yücesi

---

[289] Bu beytin vezni bozuktur.
[290] Yazmada *şükür* biçimindedir.[290]
[291] Bu beytin vezni bozuktur.
[292] Yazmada *ẕikir* biçimindedir.
[293] Yazmada *ẕikir* biçimindedir.
[294] Bu beytin vezni bozuktur.
[295] Bu beytin vezni bozuktur.

594 ḥażretüñden bileler[296] bu işleri
hep baġışla biz yüzin düşmişleri

595 hem ḥabībüñ ol Muḥammed Muṣṭafā
şefi‘ olsun bize ol kān-ı ṣafā

596 raḥmete ġarḳ it anuñ yārānların
dīn içün[297] ṭoġrı yola varanların

597 çār-ı yārı daẖı bu dört velīdür [24b]
Ebū Bekir ‘Ömer ‘Os̱mān ‘Alī’dür

598 bu dört yārdan rāżı ola Mevlā
sen maḳāmların ḳıl ġayretde a‘lā[298]

599 Ḥasan-ile Ḥüseyin iki hümā[299]
raḍıya’llāhü Te‘ālā ‘anhümā

600 Ḥamza vü ‘Abbas ‘amiyyen resūl
raḍıya’llāhü ‘anhümā di bu uṣūl[300]

601 ehl-i cennet siz diyin ol ‘aşere
rıżā bulun ‘aşere<-i> mübeşşere

602 ecmā‘ ümmetden olan ululara
raḥmeti ḥaḳ itsün ol velīlere

603 diseñ añıcak bularuñ mecma‘ın
rıḍvāna’llāhu ‘aleyhim ecma‘īn

604 Ḥaḳ resūline selām aṣḥāb-ıla
hem cemi‘<-i> enbiyā vü mürsele

---

[296] Yazmada *bilenler* biçimindedir.
[297] Yazmada *içinde* biçimindedir.
[298] Bu beytin vezni bozuktur.
[299] Yazmada *Ḥasan-ile Ḥüseyin ol iki hümā* biçimindedir.[299]
[300] Bu beytin vezni bozuktur.

605 hem resūlüñ āline evlādına
ehl-i beytine vü hem aḥbābına

606 sev Resūl'üñ ālini ėy pür-ṣafā
vir ṣalavāt rūḥ-ı pāk-i Muṣṭafā

607 di añıcaḳ evliyālar mecmu'ın
raḥmetu'llāhü 'aleyhim ecma'īn

608 āl ü[301] evlād arasında iḫtiyār
ki ulu şeyḫler pirler var ėy yār[302]

609 Bursa'da geldi <ki> evlād pirleri
dedeleri meclisindür yirleri

610 öyle bilüñ ulular dur hepisi [25a]
cümle sözün bu durur hep rivāsı

611 ol Muḥammed Muṣṭafā gör ne didi
utanmañuz yārlarum didi[303]

612 cümlesini severüz biz anlaruñ
benüm şeyḫimdür biri ol cānlarun[304]

613 yine dedesi adıdur hem adı
anı seven bilür nedür ṭaṭı[305]

614 'āşıḳları bilür anı nedür
şeyḫluḳ içre bir ağır binādur[306]

---

[301] Yazmada *āl-i evlādı* biçimindedir.
[302] Bu beytin vezni bozuktur.
[303] Bu beytin vezni bozuktur.
[304] Bu beytin vezni bozuktur.
[305] Bu beytin vezni bozuktur.
[306] Bu beytin vezni bozuktur.

615 bunda şeyẖ çoḳ çünki[307] şeyẖ oldur bize
sevgüsi hep cānları ḳılur tāze

616 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

617 Raḥmetu’llah’dan süresin çok ṣafā
vir ṣalavāt rūḥ-ı pāk-i Muṣṭafā

618 Emīr Sulṭān himmet eylerse yine
bu kitābı oḳuyam diñleyene[308]

619 himmeti kördür ire cümle göze
derd-ile āmīn di[309] imdi bu söze

620 çoḳ şükür ḳıl ümmet olduḳ Aḥmed’e
vir ṣalavāt ‘ışḳ-ıla Muḥammed’e

621 diñleñ imdi vaṣf-ı ḥālüm idelüm
tefs̱īr<-i> ma‘nīlerini naẓm idelüm

622 n’oldı sebeb kim yazıldı bu kitāb[310]
şevḳ-ıla diñleyene açıla bāb

623 vaṣf-ı ḥālimden āgāh idem sizi [25b]
tā ki āsān ola añlamaḳ sözi

624 bu kitābuñ sebebin idem size
ger ḳulaḳ ṭutarsañuz işbu söze

625 emr-i ḥaḳ-ıla diñle ne dimişidük
bu ġarībluḳ illere gitmişidük[311]

---

[307] Yazmada *çünkim* biçimindedir.[307]

[308] Bu beytin vezni bozuktur.

[309] Yazmada *dīñ* biçimindedir.[309]

[310] Yazmada *sebeb n’oldı kim yazıldı bu kitāb* biçimindedir.[310]

[311] Bu beytin vezni bozuktur.

626 āh ġaribluḳ ḥālde bir yol-durur
niçe eriñ beñizlerin ṣoldurur[312]

627 ṣoyı ṣop<ı> ḳalmış-ıdı Medīne’de
bulmadum Medīne mis̱lin dünyāda

628 Bursa şehrine gelüp düşmişidük[313]
otururdum İkteciler’de ‘ayān

629 tācir idüm aluban ṣatar-ıdum
dün ü[314] gün fikr-ile yatar-ıdum

630 işbu ḥālde şöyle sergerdān[315] iken
Ḥaḳḳ’uñ ḳudretlerine ḫayrānken[316]

631 bir gün nā-gāh bir ‘azīz geldi bize
neler didi diyem işidüñ size[317]

632 didi ėy oġul saña olsun selām
beni diñle söyleyem birkaç kelām

633 ulular göndürdiler beni saña
her ne dirsem muṭi‘ olıgör baña

634 ṣalıġıñı virdiler buldum didi
terbiye içün saña geldüm didi

635 seyr-i sülūk nice olur gösterem
teslīm olduġıñı hemān isterem[318]

636 ḫavlāt idüp bir erba‘īn idesin [26a]

---

[312] Bu beytin vezni bozuktur.

[313] Yazmada *gelüp Bursa şehrine düşmiş-idük* biçimindedir.

[314] Yazmada *dün-i gün* biçimindedir.

[315] Yazmada *ser-gerden* biçimindedir.

[316] Bu beytin vezni bozuktur.

[317] Bu beytin vezni bozuktur.

[318] Yazmada *hemān teslīm olduġıñı isterem* biçimindedir.

ulular gitdügi yola gidesin[319]

637 Seyyid Ḥüseyin imiş ṣordum adın
didi ṭad sen de ṭarīḳuñ ṭadın[320]

638 ṭoḳsan iki yaşında idi ėy cān
ṣanki otuz üç yaşında bir civān[321]

639 çün meşāyiḫ sözlerin didi bize
mürşid oldı cānumuz oldı tāze

640 Emīr Sulṭān ṭarīḳın oldur bilen
tarīḳ bilür ṣanma āḫardan gelen[322]

641 Ḥaḳ gönderdi resūlüñ ālini
gösteri virdi evimüñ yolını[323]

642 muṭi' oldum her ne emr itdi <i>se
bile itdüm her ne kim itdi ise

643 bu ṭarīḳde ne serlere irdügüm
evvel āḫir yā neler gördügüm[324]

644 yā ḫilāfet<i> nice virildügin
hem edebleri nice görüldügin

645 ẓāhir-ile bāṭınuñ esrārını
esrāruñ o görünen envārını[325]

646 ger bu ḥālüñ cümlesin söyler-isem
her birisin size vaṣf eyler-isem

---

[319] Bu beytin vezni bozuktur.
[320] Bu beytin vezni bozuktur.
[321] Bu beytin vezni bozuktur.
[322] Bu beytin vezni bozuktur.
[323] Bu beytin vezni bozuktur.
[324] Bu beytin vezni bozuktur.
[325] Yazmada *o esrāruñ görünen envārını* biçimindedir.

647 bu sırlardan yazayıdum niçe bāb
cilde ṣıġmaz olu-y-ıdı bu kitāb[326]

648 yā ḳaçan olur o ḥāller yazıla
dile gelmez bir söz-ile añlanmaz[327]

649 illā yüz biñde birin<i> diyelüm [26b]
hem kitābuñ sebebin söyleyelüm

650 isteriseñ bu sırlara irmesin
gel gir erba'īn<e> neler göresin

651 bu ṭarīḳı anda göresin tamām
erba'īn olmazsa olur nā-tamām

652 bu tarīḳ eksügi<ni> ḫalvātda yaz
añlayana bu ḳadar ḫaber yeter

653 illā kitāb sebebin idem saña
diñleyüp ḳulaḳ ṭutarısañ baña

654 pīrümüñ emri-y-ile yazdum ben bunı
'ayıblamañ eksügüm ṭutup beni[328]

655 sebeb ne-y-idi yazmaġa gör ne direm
pīrümüñ emr itdigi ḫalvete girem[329]

656 niyet it erba'īndir ėy oġul
Allah vire açıla ḫōş ṭoġrı yol[330]

---

[326] Bu beytin vezni bozuktur.
[327] Bu beytin vezni bozuktur.
[328] Bu beytin vezni bozuktur.
[329] Bu beytin vezni bozuktur.
[330] Bu beytin vezni bozuktur.

657 emrine ben de muti‘ oldum hemān
ėşim dōstumla ḥālelleşdüm ėy cān[331]

658 yine ṣaġ çıḳmaḳ ümīdi yoġ-ıdı
ḳabre girmek fikri igen çoġ-ıdı

659 niyetin ġuslın saḥurların[332] tamām
ta‘lim itdi cümle şarṭın ol hümām

660 didüm Mevlā işde geldüm pür-günāh
döküp gözler yaşını çoḳ itdüm āh[333]

661 erba‘īne çünki girdüm ẖavlāta
naṣīb olduġunca gördüm ḥāl nite

662 dünyā ehlin bir naẓar gördüm ḳamu **[27a]**
dimek olmaz ḥāllerini ėy ‘amu

663 hep yaradılmış ‘ayān olur imiş
māsivādan giçen Ḥaḳ bulur imiş[334]

664 diledügi ḳula virürmiş[335] kemāl
fażlı ḳılup gösterür imiş cemāl

665 mürşid-i kāmil gerekdür kişide
tā ki aña gizlü sırlar işide

666 on sekiz biñ ‘ālemi Ḥaḳ ḳaplamış
mā-sivā içinde özin ṣaḳlamış

667 ḳudretin muḥīṭ-i cihān eylemiş
‘āşıḳa olur imiş uyḳu vāṣıl

---

331 Bu beytin vezni bozuktur.

332 Yazmada *suḥurların* biçimindedir.

333 Bu beytin vezni bozuktur.

334 Bu beytin vezni bozuktur.

335 Yazmada *virür imiş* biçimindedir.

668 ıraġ olan özi<y>imiş lā-yezāl
viren alan yine Ḥaḳ olur imiş

669 daḫı söz çoḳ açıla yol ehline
ṭursun <ol daḫı> bu sözler ehline

670 gizli ḫazne örtüsin açmayalum
ṣınurı baṣup öte giçmeyelüm

671 añladum bunda delīl olmaġ-ımış
çāresi ancaḳ fenā bulmaġ-ımış

672 ḳırḳ gün olıcaḳ <ki> ṭaşra çıḳaram
seyr idüp şu dünyāya <ben> baḳaram

673 degirmen döner gibi başum döner
ṣanki yir göge çıḳup gök yire iner[336]

674 mürşidimüz ol sā'at irdi hemān
bir niçe dürli 'ilāç itdi ėy cān[337]

675 gözüm açdum ne öte var ne beri [27b]
yir <ve> gök bayaġı yirinde giri

676 pīrim eydür göñlüñ oġul ne diler[338]
şimdi nefsüñ niçe nesne arżūlar

677 her ne isterse göñ<ü>lüñ söylegil
heç utanma ḥālini bir bir digil

678 göñlüñ ister mi ki maluñ çoḳ ola
ḳullar ve cāriyeler ḫiḍmet ḳıla[339]

---

[336] Bu beytin vezni bozuktur.
[337] Bu beytin vezni bozuktur.
[338] Yazmada *pīrim eydür oġul göñülüñ ne diler* biçimindedir.
[339] Bu beytin vezni bozuktur.

679 ne ḫūr her ne ṭa‘ām ārżū iderseñ
ārzūñı baña her ne iderseñ[340]

680 dürlü dürlü ḫōş libāslar geymegi
her öyünde şekerī aş yimegi

681 işde mürşid şöyle olur ėy kişi
ḳādir[341] olup gidere her teşvīşi[342]

682 isde Ḥaḳ’dan-ki mürşide iresin
degmeler görmedügini göresin[343]

683 isteyenler āl ü[344] evlādı bula
āl ü[345] evlādı sevenler ne[346] bula

684 āl ü evlādı severseñ ėy dede
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

685 Raḥmetu’llah’dan süresin çoḳ ṣafā
vir ṣalavāt rūḥ-ı pāk-i Muṣṭafā

686 Emīr Sulṭān himmet eylerse yine
bu kitābı oḳuyam diñleyene[347]

687 himmeti gördür ire cümleñüze
derd-ile āmīn di[348] imdi bu söze

688 çoḳ şükür ḳıl ümmet olduḳ Aḥmed’e [28a]
vir ṣalavāt ‘ışḳ-ıla Muḥammed’e

---

340 Bu beytin vezni bozuktur.
341 Yazmada *ḳādur* biçimindedir.
342 Yazmada *teşvīşin* biçimindedir.
343 Bu beytin vezni bozuktur.
344 Yazmada *āl-i evlādı* biçimindedir.
345 Yazmada *āl-i evlādı* biçimindedir.
346 Yazmada *neler* biçimindedir.
347 Bu beytin vezni bozuktur.
348 Yazmada *dīñ* biçimindedir.

689 bu kez göñlüm heç nesne dilemez
hemān aġlamaḳ diler aġlayamaz[349]

690 bir işāret bu <ki> oldı ėy ata
tiz yidi gün yine girem ḫalvete

691 didi yaz bir Şefāʿat-nāme kişi
dilerseñ aḳa gözlerüñ yaşı

692 āḫirinde yaz ilāhī sözleri
Emīr Sulṭān medḫ olsun sözleri[350]

693 o yüzdendi ʿāşıḳları oḳuya
oḳuyanlar cānına raḥmet ḳıla[351]

694 dertlü ʿāşıḳ dertlülerüñ çün göre
aġladuḳça saña himmetler ire

695 yidi gün yidi gice dürüş aña
kitābuñı çıḳıcaḳ göster baña

696 yā şeyḫim himmet eyle diyesin
Allah vire dertlü sözler diyesin[352]

697 yine girdüm ḫalvete ḳıldum zārī
bu ḫūrları pāk vużūlarla arı[353]

698 çünki bu emre iṭāʿat eyledüm
ḳudretüm yitdügi deñlü söyledüm

699 pes o ḥālde yazdum işbu sözleri
söz aṣlından āgāh itdüm sizleri[354]

---

[349] Bu beytin vezni bozuktur.

[350] Bu beytin vezni bozuktur.

[351] Bu beytin vezni bozuktur.

[352] Bu beytin vezni bozuktur.

[353] Yazmada *bu ḫūrları pāk vużūlarla arı* biçimindedir.

[354] Bu beytin vezni bozuktur.

700 şehr-i Şevvāl āḫiri-y-idi ol ay[355]
tāriḫi otuz ṭoḳuzda idi ṣay

701 hem gice yazar-ıdum hem gündüzin [28b]
bu ḳadar elümden geldi ėy güzīn[356]

702 gāh yazardum gāh yaturdum ėy ricāl
gāh özimi bilmez idüm bī-mecāl

703 yidinci günde tamām oldu ėy yār
bu Şefā'at-nāme'de her neki var[357]

704 gel gör imdi aġlamaḳ nice olur
derd-ile aġlayan ol ḥāli bulur

705 göz yaş-ıla beytlerin fikr[358] eyledüm
naṣīb olduġı ḳadar ẕikr[359] eyledüm

706 ṣanmañuz kim hemān diyüp itmişem
şeyḫüm emrine iṭā'at itmişem[360]

707 pīrümüñ emr itdügi sözler ola
iyü yatlu hemān didügüm ola[361]

708 mürşidimüñ imdi gelsün yirine
yā ḫalḳa yaraya yā kim görine[362]

---

[355] Yazmada *şehr-i Şevvāl āḫiri-y-idi hem ol ay* biçimindedir.
[356] Bu beytin vezni bozuktur.
[357] Bu beytin vezni bozuktur.
[358] Yazmada *fikir* biçimindedir.
[359] Yazmada *ẕikir* biçimindedir.
[360] Bu beytin vezni bozuktur.
[361] Bu beytin vezni bozuktur.
[362] Bu beytin vezni bozuktur.

709 umaram ḫalḳ ‘aybın <añup> örteler
kendü ‘ayıbların añup örteler

710 Tañrı ḫoşnūd ola dirlerse ėy cān
dertlü cānuma bu söz yiter hemān[363]

711 zīrā yoḳdur bu fenānuñ ḳarārı
bu kitāb ṣoñumuza ḳala bāri

712 ecel ire baña da bir gün ölem
bu ola sebeb du‘āda añılam

713 kitābumuñ bencileyin ‘aybı çoḳ
zīrā hergiz[364] bir ‘ayubsuz işüm yoḳ[365]

714 ‘aybumuza baḳmayasın örtesin [29a]
dilerem-ki Ḥaḳ ḳatında[366] örtesin

715 sizüñ de ‘aybuñuzı örte Settār
giçe ṣuçlarıñuzdan örte Ġaffār[367]

716 Pīr Muḥammed du‘ācıñuzdur size
luṭf[368] idüp cānını ḳılasız tāze

717 armaġan aña du‘ālar viresiz
Tañrı’nuñ bol raḥmetine iresiz

718 bir kez Allah raḥmet itsün diyene
raḥmet itsün Ḥaḳ aña döne döne

---

363 Bu beytin vezni bozuktur.

364 Yazmada *hirgiz* biçimindedir.

365 Bu beytin vezni bozuktur.

366 Yazmada *ḳıtında* biçimindedir.

367 Bu beytin vezni bozuktur.

368 Yazmada *luṭıf* biçimindedir.

719 du‘ā-ıla añan ḳarındaşı Allah
cemālini müyesser itsün ol şāh[369]
720 umucumuz du‘ādur maḳṣūdumuz
ḥāk-i pāyüñüze budur sözümüz

721 ol kişinüñ ḥāceti ola ḳabūl
bizüm-<i>çün fātiḥā oḳuya ol

722 bize her kim bu iḥsānı işleye
oḳuyup s̱evābını baġışlaya[370]

723 soñ nefesde īmān aña yoldaş ola
enbiyālar ḳolına ḳoldaş ola[371]

724 cümleñüze raḥmet eylesün Allah
ḳonuḳlasun dīẕārı-y-ıla Allah[372]

725 āl ü[373] evlād-ıla bile varasın
Ḥaḳ Te‘ālānuñ cemālin göresin

726 cān u dilden sev ḥabībüñ ālini
seyr idesin cennet içre ḥālini

727 āl ü evlādı severseñ ėy dede [29b]
‘āşıḳ-āne vir ṣalavāt Aḥmed’e

728 Raḥmetu’llah’dan süresin çoḳ ṣafā
vir ṣalavāt rūḥ-ı pāk-i Muṣṭafā

729 Emīr Sulṭān himmet eylerse yine
bu kitābı oḳuyam diñleyene[374]

---

[369] Bu beytin vezni bozuktur.
[370] Bu beytin vezni bozuktur.
[371] Bu beytin vezni bozuktur.
[372] Bu beytin vezni bozuktur.
[373] Yazmada *āl-i evlādı* biçimindedir.
[374] Bu beytin vezni bozuktur.

730 himmeti gördüm ire cümleñüze
derd-ile āmīn di[375] imdi bu söze

731 çoḳ şükür ḳıl ümmet olduḳ Aḥmed'e
vir ṣalavāt ʻışḳ-ıla Muḥammed'e

732 ėy ʻazīzler işüdüñ bir dilek var
isteyelüm vire ol perverdigār[376]

733 duʻā ḳıluban gidelüm ṣoḥbete
umaruz bu meclisde ḫayırlar bite[377]

734 imdi <de> dī<yi>ñ <ki> duʻā ḳılalum
yalvaralum yanalum yaḳılalum

735 duʻā ḳılalum-ki ol Ḥaḳ Teʻālā
şerlerimüzi ḫayra döndere Mevlā[378]

736 bu meclisde kim bizi cemʻ eyledi
maʻrifet diñlemege semiʻ eyledi[379]

737 yārın cennetde yine ol ferd-içün
dīẕārına ḳarşu cemʻ itmek-çün[380]

738 derd-ile āmīn diyelüm bu söze
āmīn dīñ naẓar olsun size[381]

739 ṣoñ nefesde cümlemüze īmān
Ḥaḳ yoldaş ḳılıvire Ḳur'ān[382]

---

[375] Yazmada *dīñ* biçimindedir.
[376] Bu beytin vezni bozuktur.
[377] Bu beytin vezni bozuktur.
[378] Bu beytin vezni bozuktur.
[379] Bu beytin vezni bozuktur.
[380] Bu beytin vezni bozuktur.
[381] Bu beytin vezni bozuktur.
[382] Bu beytin vezni bozuktur.

740 mü’minler ile īmānumuz [30a]
ṣaḳlaya şeyṭāndan ol Sübḥān’umuz[383]

741 bu du‘āmuz <da> ḳabūl olmaġ-ıçun
Ḥaḳ cemāli <de> naṣīb olmaġ-ıçun

742 şol ricāl-i ġayb[384] olan sulṭānlaruñ
ḥāżır-ıçun ġāyib-içün anlaruñ

743 ‘āl-i naẓarları yitişe bize
dīn-i dünyā aḫret emir <bu>söze

744 cümlemüze ‘āl-i himmet ḳılalar
āmīn Allah diye[385] raḥmet bulalar

745 pīrümüz şeyḫimüz ol güzel cānuñ
pāk rūḥı-y-ıçün <ki> Emīr Sulṭān’uñ

746 ilāhī şeyḫimüñ sırrı ḥaḳḳı-çün
anuñ taḳvāsı ve yiri ḥaḳḳı-çün[386]

747 bu tarīḳdan geçen ‘āşıḳlar-içün
bāḳī ḳalan muḥibb-i ṣādıḳlar-içün[387]

748 bu furṣat-kim ele girmişdür ey cān
ki ‘emrimüz bu dem devr-i Süleymān[388]

749 bu bir kerīm vücūddur bilün ey cān
atasıdur bunuñ Sulṭān Selim Ḫān[389]

750 her dilegi bunuñ Allah vire

---

383 Bu beytin vezni bozuktur.
384 Yazmada *ġaybı* biçimindedir.
385 Yazmada *diyen* biçimindedir.
386 Bu beytin vezni bozuktur.
387 Bu beytin vezni bozuktur.
388 Bu beytin vezni bozuktur.
389 Bu beytin vezni bozuktur.

dilerüz ḥükmi şarḳa ġarba ire[390]

751 ḳılıcı üstün olup fetiḥler olsun
Ḥaḳ ḳatında her işi ḥāṣıl olsun[391]

752 bunuñ adıdur Sulṭān Süleymān
semavāt-ı arżın āfātından[392]

753 ṣaḳlaya Ḥaḳ ḥasūdlar ṣoḥbetinden [30b]
ḥidāyet eyleyüp giçe ṣuçından[393]

754 māsivā şerrinden anı bekleye
ins ü cin şerrinden Allah ṣaḳlaya

755 yā ilāhī vücūdunı ölümden
giçenden vir anı ṣaḳla ölümden[394]

756 kemāl-i ʿilmini hem devletini[395]
ʿadlini inṣāfını şefḳatini

757 leşkerin manṣūr muẓaffer ḳıla
oġlanlarını kemāl-i pīr ḳıla[396]

758 ʿadūların ḳahr idivirmek-<i>çün
dōstlarını dōst ḳılıvirmek-<i>çün

759 cemiʿ enbiyā vü mürseller içün
cemiʿ evliyālar serverler-içün[397]

---

[390] Bu beytin vezni bozuktur.
[391] Bu beytin vezni bozuktur.
[392] Bu beytin vezni bozuktur.
[393] Bu beytin vezni bozuktur.
[394] Bu beytin vezni bozuktur.
[395] Yazmada *kemāl-i ʿilmini ve hem devletini* biçimindedir.
[396] Bu beytin vezni bozuktur.
[397] Bu beytin vezni bozuktur.

760 şol ḥisābsuz evliyā biri içün[398]
bunlaruñ ‘arşdan giçen biri içün

761 Ebūbekr’üñ ṣıdḳı ‘Ömer’ün ‘adli-çün
‘Os̱mān edebi ‘Ālī cömerdligi-çün[399]

762 bunlardan dīn yolına ḳılduḳlar-içün
bu dört yāruñ dīnde bulunduḳları-çün[400]

763 ol Muḥammed Muṣṭafā’nuñ rūḥı-çün
ümmetine pür vefānuñ rūḥı-çün

764 āl ü[401] evlādı <ve> aṣḥāb<ı> içün[402]
ehl-i beyti zürriyeti rūḥı-çün

765 müslimīne müslimāt içün ḳamu
mü’minīne mü’mināt içün ‘amu

---

[398] Yazmada *biri-çün* biçimindedir.
[399] Bu beytin vezni bozuktur.
[400] Bu beytin vezni bozuktur.
[401] Yazmada *āl-i evlādı* biçimindedir.
[402] Yazmada *aṣḥāb-içün* biçimindedir.

3. DİZİN

A

a ünl. Herhangi bir olay karşısında şaşma, beğenme, üzülme, kızma, hayret, memnuniyetsizlik gibi çeşitli duyguları belirtir.
a. 364
[=1]

‘Abbas <Ar. öz. is. Peygamberlerimizin amcalarından, Mekke fethinde Müslüman olan zat.
‘A. 600
[=1]

‘aceb <Ar. is. Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey.
‘a. 147, 270, 465
[=3]

acı sf. Istırap
a.+sın 181
a.+sına 207
a.+sında 209
[=3]

acıt- f. Canını yakmak, ağrı ve sızı vermek, ağrıtmak.
a.-uban+(acıduban) 426
[=1]

‘āciz <Ar. sf. Zayıf, güçsüz
‘ā. 494
[=1]

aç sf. Yemek yeme isteği ve ihtiyacı duyan.
a. 448
a.+ mıdur 449
[=2]

aç- f. Bir şeyi kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak.
a. 20, 46, 407
a.-a 398
a.-alar 301
a.-ar 273
a.-asın 58
a.-dı 240
a.-dum 675
a.-ıla 669
a.-mayalum 670
a.-sa 168
a.-uñ 468
a.-up 309
[=14]

açıl- f. Açık hale getirilmek.
a.-a 490, 622, 656
a.-mış 343
[=4]

açuḳ sf. Açık
a. 190
a.+lar 440
[=2]

ad is. İsim
a.+ı 224, 613
a.+ıdur 613, 752
a.+ımı 252
a.+ımın 65
a.+ın 2, 56, 637
a.+ını 579, 587
[=11]

ādem <Ar. is. İnsan, beşer.
ā. 248, 250, 253, 285
ā.+e 65
[=5]

‘adl <Ar. is. Adalet, hakkaniyet, doğruluk, tarafsızlık.
‘a.+ını 506

‘a.+içün+(1) 761
‘a.+ini 756
‘a.+üme 534
[=4]

‘adū <Ar. is. Düşman
‘a.+ların 758
[=1]

āfāt <Ar. is. Afetler, musibetler, belalar.
ā.+ından 752
[=1]

āgāh <Far. sf. Haberi olan, haberli, haberdar.
ā.+(itmek) 623, 699
[=2]

aġır sf. Kıymetli, değerli, gösterişli.
a. 381, 495, 614
[=3]

aġız is. Ağız
a. 373
a.+ına+(aġzına) 116
a.+ıyıla+(aġzıyıla) 361
[=3]

aġla- f. Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten göz yaşı dökmek.
a.-duķça 694
a.-ma 259
a.-maķ 689, 704
a.-yalar 256
a.-yamaz 689
a.-yan 704
a.-yasın 404
a.-yuraķ 362
[=9]

aġlaş- f. Birlikte, karşılıklı ağlamak.
a.-a 229
a.-anlara 257
a.-avuz 231
a.-mañ 257
a.-sa 124, 126
a.-uban 227, 228, 380
a.-up 377
a.-ur 258
a.-uraķ 369
[=12]

aġlat- f. Birisinin ağlamasına sebep olmak.
a.-up+(aġladup) 43
[=1]

āh ünl. Ağrı, ıstırap, pişmanlık, esef, acıma, özlem vb. duyguları ifade eder.
ā. 36, 232, 299, 369, 626
ā.+(eylemek) 406
ā.+(itmek) 256, 417, 430, 660
[=10]

āḫar <Far. is. Hattatların kağıt cilalamak için kullandıkları nişanta ve yumurta akından yapılmış özel bir karışım.
ā.+dan 640
[=1]

aḥbāb <Ar. is. Dost, bildik, tanıdık.
a.+ına 605
[=1]

‘aḥd <Ar. is. Söz verme.
‘a. itmek söz vermek 67
‘a.+ıñı 67
[=2]

aḫı is. Bir kimsenin sevdiği, en yakını.
a. 13, 55, 55, 192, 362, 370
[=6]

āḫir <Ar. sf. Son, sonraki, en son.
ā. 7, 643
ā.+de+(vaķt-i+āḫir) 38

ā.+inde 692
ā.+iyidi 700
[=5]

Aḥmed <Ar. is. En çok övülmüş ve seçilmiş olan, Hz. Muhammed.
A.+e 39, 84, 132, 156, 191, 238, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 562, 616, 620, 684, 688, 727, 731
[=19]

aḫret <Ar. is. Öbür dünya, öteki dünya.
a. 320, 321, 352, 743
a.+çün+(1) 269
a.+e 135
a.+te 243
[=7]

aḥval <Ar. is. Haller, durumlar.
a.+ine 438
a.+ini 352
[=2]

aḳ sf. Beyaz
a. 360, 365
[=2]

aḳ- f. 1. Meyletmek
a.-a 105
a.-amaz 209
a.-ar 185
a.-asın 576
a.-maḳ 209
2. Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler için bir yerden başka bir yere doğru gitmek.
a.-a 691
a.-ar 361
[=7]

‘āḳıbet <Ar. is. Nihayet, son.
‘ā. 131, 456
[=2]

‘āḳil <Ar. sf. Aklı başında, aklını kullanabilen.
‘ā.+isen 319, 322
[=2]

‘aḳl <Ar. is. Akıl
‘a.+uñuz 461
[=1]

aḳreb <Ar. is. Zehirli ve tehlikeli hayvancık, akrep.
a.+ler 201
[=1]

āl <Ar. is. Soy, sülale.
ā. 39, 84, 132, 156, 191, 238, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 562, 576, 608, 616, 683, 683, 684, 725, 727, 764
ā.+ine 605
ā.+ini 606, 641, 726
[=26]

‘āl <Ar. sf. Yüce, ulu.
‘ā.-i himmet ḳılmaḳ himmeti büyük olmak 744
‘ā.-i naẓar yüce bakış 743
[=2]

al- f. 1. Ele geçirmek, yakalamak, elde etmek.
a.-alar 283
a.-am 518
a.-an 668
a.-ına 10
a.-uban 629
a.-ur 223, 503
2. (yardımcı fiil) Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
a.-asın+(‘ibret) 159
a.-dı+(cān) 261
a.-ıñuz+(‘ibret) 42

[=10]

a‘lā <Ar. sf. Yüksek
a. 160
a. ḳılmaḳ yüceltmek 598
[=2]

‘alāḳa <Ar. is. İlgi, ilişki.
‘a.+sın 185
[=1]

ālāt <Ar. is. Aletler, araçlar.
ā.+ı 194
[=1]

alçaḳ sf. Yerden uzaklığı az olan.
a. 430
[=1]

alda- f. Aldatmak, kandırmak, oyun etmek.
a.-dı mı 252
[=1]

aldan- f. Yanılmak
a.-maġı 66
[=1]

‘ālem <Ar. is. Dünya
‘ā. 9
‘ā.+e 66
‘ā.+i 580, 666
[=4]

‘Ālī <Ar. is. Dört büyük halifeden, Hz. Ali.
‘Ā. 761
‘Ā.+dür 597
[=2]

‘ālim <Ar. sf. Bilgin
‘ā.+leri 537, 553
[=2]

‘Alīm <Ar. öz. is. Allah’ın, “çok bilen” manasında esmaü’l hüsna’daki bir ismi.
‘A.+(Ḫallaḳ-ul+‘Alīm) 51
[=1]

Allah <Ar. is. Tanrı
A. 2, 4, 31, 32, 56, 145, 252, 579, 587, 589, 591, 656, 696, 718, 719, 724, 724, 744, 750, 754
A.+a 117
A.+dan 592
A.+ı 4, 585
A.-ül ‘aẓim Azim olan Allah. 471
[=25]

alma is. Elma
a. 223
[=1]

alt is. Bir şeyin yere bakan yanı.
a.+ında 417
[=1]

‘āmm <Ar. sf. Umumi, herkes.
‘ā. 505
[=1]

āmāl <Ar. is. Emeller
ā.+iñi 478
ā.+ümüz 466
[=2]

‘amel <Ar. is. İş
‘a. 101, 109, 111, 112, 288
‘a.+(eylemek) 475
‘a.+(ḳılmaḳ) 299
‘a.+iymiş 346
‘a.+ler 264
‘a.+lerden 463
‘a.+lerin 142
‘a.+üñle 260
[=12]

āmīn <Ar. ünl. Tanrım, dileğimi kabul et.
ā. 237, 619, 687, 730, 738, 738, 744

[=7]

ammā <Ar. e. Ama, lakin, fakat, ancak.
a. 540, 544
[=2]

‘amu <Ar. sf. Umumi, genel.
‘a. 662, 765
[=2]

ana is. Anne
a. 92, 94, 303, 426, 427, 428, 455, 455, 479
a.+lara 458
a.+ların 431
a.+larsız 437
a.+muz 416
a.+ñ 451
a.+ña 67
a.+ñiçün 459
a.+sına 186, 208
[=18]

anacuḳ is. Anacık
a.+um+(anacuğum) 390
[=1]

ancaḳ zf. O kadar, öyle.
a. 7, 13, 108, 111, 671
[=5]

anda zf. Orada, o hususta; oraya, o zaman gibi çeşitli anlamları vardır.
a. 50, 72, 82, 142, 147, 170, 180, 283, 283, 315, 340, 349, 486, 542, 545, 550, 651
[=17]

andağı zf. Oradaki
a. 389
[=1]

andan zf. Ondan
a. 7, 95, 110, 188, 255, 434
[=6]

anı zf. Onu
a. 14, 56, 60, 110, 113, 158, 162, 166, 253, 273, 285, 417, 454, 496, 508, 510, 512, 523, 541, 613, 614, 754, 755
[=25]

anıñ zf. Onun
a. 115
a.+çün+(1)dür 53
a.+üçün+(1)dür 56
[=3]

anlar zm. Onlar
a. 93, 149, 218, 220, 230, 374, 381, 405, 416, 432, 434, 435, 436, 450, 450
a.+a 259, 339, 437, 437, 441, 445, 458
a.+dan 404
a.+ı 140, 203, 406, 446, 448, 462, 554
a.+ın 355
a.+uñ 136, 158, 268, 332, 346, 349, 353, 402, 452, 518, 525, 612, 742
[=43]

anuñ zf. Onun
a. 95, 103, 108, 108, 134, 225, 226, 419, 444, 596, 746
a.+çün+(1) 542
a.+la 522
[=13]

añ- f. Hatırlamak
a.-an 31, 379, 719
a.-ar 333, 584, 584
a.-ar mıyuz 463
a.-dı 574
a.-ıcak 4, 603, 607
a.-maz 269

a.-mazıduñ 270, 362
a.-sa 585
a.-uban 406
a.-up 709
[=17]

aña zf. Ona
a. 4, 32, 58, 59, 75, 104, 111, 111, 119, 155, 226, 247, 265, 301, 307, 311, 444, 484, 665, 695, 717, 718, 723
[=23]

añdan zf. Ondan
a. 271
[=1]

añıl- f. Hatırlanmak, söz konusu olmak.
a.-am 26, 712
[=2]

añla- f. Telakki etmek.
a. 319
a.-dılar 549
a.-dum 671
a.-ḳıl 445
a.-maḳ 623
a.-maz 570
a.-yan 568
a.-yana 652
a.-yasın 61, 322, 567
a.-yuraḳ 567
[=12]

añlan- f. Anlaşılmak
a.-maz 648
a.-maz+(olmaḳ) 107
[=2]

ara is. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe.
a.+ña 92
a.+ñuzda 549
a.+sında 168, 233, 608
[=5]

ara- f. Yoklamak, incelemek.
a.-rken 535
[=1]

‘Arabī <Ar. sf. Arapça, Arap dili.
‘A.+den 21
‘A.+sin 573
[=2]

arı sf. Temiz, pak, saf.
a. 697
[=1]

‘arife <Ar. is. Arefe, bayramdan önceki gün.
‘a. 385
[=1]

armaġan is. Bir kimseye karşılıksız olarak verilen şey, hediye.
a. 496, 717
[=2]

‘arş <Ar. is. Gökyüzünün dokuzuncu katı.
‘a.+dan 760
[=1]

artuḳ sf. Başka, gayri.
a. 7, 275
[=2]

arż <Ar. is. Yeryüzü, dünya.
a.+ın+(semāvāt-ı+arż) 752
[=1]

arżū <Far. is. İstek, arzu.
a.+(itmek) 679
a.+layan 339
a.+ñı 679
[=3]

arzula- f. İstek duymak, özlemek, istemek.

a.-r 676
[=1]

āsān <Far. sf. Kolay
ā.+ın 489
ā.+(olmaḳ) 623
[=2]

aṣḥāb <Ar. is. Hz. Muhammed’in ashabı, dostları.
a. 144, 145, 152, 227, 229
a.+a 214
a.+ıla 10, 604
a.+içün 764
[=9]

aṣl <Ar. is. Asıl, temel, kök, ana.
a.+ına+(irmek) 103
a.+ından 699
a.+ını 330, 563
[=4]

‘āsi <Ar. sf. İsyancı, isyankar.
‘ā.+(olmaḳ) 282
[=1]

aṣṣı is. Yarar
a. ḳılmaḳ yararlanmak. 50, 91
[=2]

aş is. Yemek
a. 680
[=1]

aş- f. Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.
a.-uban 130
[=1]

‘aşer <Ar. sf. On
‘a.+e 601
[=1]

‘aşere <Ar. sf. Onlar (10’lar)
‘a.-i mübeşşere Cennetlik oldukları, sağlıklarında kendilerine Peygamberimiz tarafından müjdelenen on zat. 601
[=1]

‘āşıḳ <Ar. sf. Birine, bir şeye tutkun.
‘ā. 694
‘ā.+(olmaḳ) 188
‘ā.+a 667
‘ā.+ları 614, 693
‘ā.+lariçün 747
[=6]

‘āşıḳ-āne <Ar. Far. zf. Aşıkça, aşık olana yakışır yolda.
‘ā. 39, 84, 132, 156, 191, 238, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 562, 616, 684, 727
[=16]

ata is. Baba
a. 92, 94, 303, 378, 427, 428, 431, 453, 458, 459, 479, 690
a.+lar 437
a.+ñ 451
a.+ña 67
a.+sıdur 749
a.+sına 186, 208
[=18]

‘aṭa <Ar. is. Bağışlama, bağış.
‘a.+(eylemek) 451
‘a.+(itmek) 52
[=2]

atdur- f. Atma işini yaptırmak.
a.-sun 65
[=1]

āteş <Far. is. Od, hararet.
ā.+den 196
[=1]

āvāz <Far. is. Ses, seda.
ā. 312

[=1]

‘avn <Ar. is. Yardım
‘a. 500, 559
[=2]

ay+(1) öz. is. Kamer
a. 311, 311, 363
[=3]

ay+(2) is. Yılın on iki bölümünden her biri.
a. 700
a.+ınun 383
[=2]

ayaḳ is. Ayak
a. 53, 443
a.+ın+(ayaġın) 217
a.+ları 216
a.+un+(ayaġun) 81
[=5]

‘ayān <Ar. sf. Belli, açık, meydanda.
‘a. 478, 628
‘a. olmaḳ belli olmak, bilinir olmak. 663
[=3]

‘ayb <Ar. is. Ayıp
‘a.+ı 27, 27, 713
‘a. ın örtmek ayıbını gizlemek 709
‘a. ların örtmek ayıplarını gizlemek 709
‘a.+um 28, 28
‘a.+umuza 714
‘a.+uñuz 29
‘a. uñuzı örtmek aybınızı gizlemek 715
[=10]

‘ayıbla- f. Ayıplamak, kınamak.
‘a.-mañ 654
[=1]

ayır- f. Bölmek, ayırmak.
a.-maḳıl 324, 324
[=2]

ayrı sf. Yerleri bir olmayan.
a. 585
[=1]

ayrıl- f. Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak.
a.-alar 331
a.-duḳ 126
a.-duñ 277
a.-maġa 190
[=4]

ayruluḳ is. Ayrılık, ayrı olma durumu.
a. 123, 126
a.+durur 127
[=3]

‘ayubsuz sf. Ayıpsız, ayıbı, kusuru olmayan.
‘a. 713
[=1]

az is. Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksiklik.
a. 245, 566, 572
a.+(az+az) 566, 566
[=5]

a‘żā <Ar. is. Organlar
a. 128
a.+muz 463
a.+sı 375
[=3]

‘aẕāb <Ar. is. İşkence, keder.
‘a. 194
‘a. çekmek azap görmek 143
‘a.+ıla 329
‘a.+ın+(görmek) 18
‘a.+ile 203

‘a.+lar 282
[=6]

azacuḳ sf. Çok az, biraz, azıcık
a. 447
[=1]

āẕad <Far. sf. Özgür, serbest.
ā.+(eylemek) 556
ā.+(olmaḳ) 287
[=2]

azarla- f. Kırıcı ve sert söz söylemek, paylamak.
a.-yan 479
[=1]

azġun sf. Azgın, azmış olan.
a. azġun azgın azgın 107, 107
[=2]

azıḳ is. Yiyecek, yol yiyeceği, erzak.
a. 41
[=1]

‘Aẓīm <Ar. öz. is. Allah’ın, “ büyük, ulu” manasında esmaü’l-hüsna’daki bir ismi.
‘A. 447
‘A.+(Allah-ül+‘Aẓīm) 471
[=2]

‘azīz <Ar. sf. Muhterem, sayın.
‘a. 631
‘a.+ler 732
[=2]

‘Azrā’il <Ar. is. Ölüm meleği.
‘A. 109, 114, 118, 223, 261
‘A.+ün 122, 249
[=7]

azucuḳ → azacuḳ
a. 441
[=1]

azuḳ → azıḳ
a.+ı+(azuġı) 269
a.+un+(azuġun) 243
[=2]

B

bāb <Ar. is. Bölüm, fasıl.
b. 476, 476, 622, 647
[=4]

baba <Far. is. Ata, baba.
b.+muz 416
[=1]

babacuḳ is. Babacık
b.+um+(babacuġum) 390
[=1]

bād <Far. is. Yel, rüzgar.
b.-ı yüce ulu rüzgar. 470
[=1]

baġ <Far. is. Bağ, büyük bahçe, bostan.
b.+ları 174
[=1]

baġır is. Göğüs, ciğer, sine.
b.+ı+(baġrı) 418
[=1]

baġışla- f. Affetmek
b. 323, 594
b.-ġıl 555
b.-r 582
b.-ya 37, 722
[=6]

baġla- f. Düğümlemek
b.-yalar 256
[=1]

baġlan- f. Düğümlenmek
b.-dı 267
[=1]
baḫçe <Far. baġ-çe is. Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bostan.
b.+leri 174
[=1]
baḫtılu sf. Bahtlı, talihli.
b. 225
[=1]
baḳ is. Bağ (?)
b.+ını 41
[=1]
baḳ- f. Bakışı bir şey üzerine çevirmek.
b.-a 184, 308
b.-a+(gelmek) 200
b.-a+(ḳalmaḳ) 183, 183
b.-a+(turmaḳ) 105
b.-amaz 209
b.-an 124
b.-ar 185, 210, 361
b.-aram 672
b.-arlar 438
b.-asın 58, 576
b.-ınca 347
b.-maḳa 58
b.-mayasın 437, 714
b.-un 525
b.-up 42, 340
[=22]
baḳış is. Bakma işi veya biçimi.
b.+ları 347
[=1]
bāḳī <Ar. sf. Daimi, kalıcı.
b.+(ḳalmaḳ) 747
[=1]
bāl is. Bal
b. 303
[=1]
baña zf. Bana; ben zamirinin yönelme durumu.
b. 20, 24, 26, 50, 119, 398, 424, 508, 511, 633, 653, 679, 695, 712
[=14]
bāri <Far. e. Hiç olmazsa, bir kere.
b. 12, 538, 711
[=3]
bas- f. Bastırmak, kapatmak.
b.-ar 63
b.-up 670
[=2]
baş is. 1. Kafa
b. 418
b.+ı 215, 443
b.+ıma 492
b.+ıña 46, 72
b.+ıñı 69
b.+um 673
2. Başlangıç
b.+a 504
b.+dan 504
[=10]
başcuġaz is. Başcağız
b.+larıñ 418
[=1]
bat- f. Gömülmek
b.-asın 322
[=1]
bāṭın <Ar. is. Gizli, görülmeyen.
b.+ı 567
b.+uñ 645
[=2]
bāṭınī <Ar. sf. Dahili, sır ve hakikatle ilgili.

b. 569
[=1]
bay is. Zengin
b.+ı 13
[=1]
bayağı sf. Eskisi gibi.
b. 675
[=1]
bayram is. Milli veya dini bakımdan önemi olan ve kutlanan gün.
b. 385, 408
[=2]
ba‘żı <Ar. zf. Birazı, bir kısmı, kimi.
b. 157, 157, 182, 189, 190, 419, 427
[=7]
ba‘żu → ba‘żı
b. 341
b.+nuñ 415
[=2]
bed-fi‘āl <Far. Ar. b. sf. Yaptığı işler kötü olan.
b. 493
[=1]
beden <Ar. is. Gövde, vücut, cisim, ten.
b. 362
b.+den 183
[=2]
beḳā <Ar. is. Devam, sebat, bakilik.
b. 590
b. bulmaḳ sonsuzluğa erişmek 589
b.+ya 97
[=3]
bekle- f. Saklamak, gizlemek, kapalı tutmak.
b.-dügi 359
b.-ye 754
[=2]
bel is. Bel
b.+leri 96
[=1]
belürsiz sf. Belirsiz, meçhul.
b. 373
[=1]
ben zm. Tekil birinci kişi zamiri, ben.
b. 119, 494, 498, 499, 508, 513, 531, 545, 548, 654, 657
b.+den 547
b.+i 494, 632, 633, 654
b.+üm 612
b.+üm 153, 244, 254, 391, 422, 423, 574
b.+ümken 423
[=25]
bencileyin zm. Benim gibi.
b. 27, 493, 713
[=3]
beñ is. Çoğu doğuştan tende bulunan ufak koyu renkli leke veya kabartı.
b.+ler 365
[=1]
beñiz is. Yüz
b.+lerin 626
[=1]
beñze- f. Benzemek
b.-r 304
[=1]
beri sf. Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın bulunan.
b. 675
[=1]
berk sf. Sağlam, sıkı, muhkem, kuvvetli.

b. eylemek kuvvetli bulundurmak, sağlamlaştırmak 352
[=1]

besle- f. Yiyecek ve içeceğini sağlamak.
b.-düklerüñ 401
b.-r 453
[=2]

beş is. Dörtten sonra gelen sayının adı.
b. 85, 300
b.+i 334
[=3]

beyān <Ar. is. Anlatma, açık söyleme, bildirme.
b. eylemek açıklamak 478
[=1]

beyit <Ar. is. Divan edebiyatında nazım birimi olarak kabul edilen, iki mısradan ibaret nazım parçası.
b.+i+(beyti) 27
b.+lerin+(beytlerin) 564, 705
[=3]

beyt <Ar. is. Ev
b.+i+(ehl-i+beyt) 764
b.+ine+(ehl-i+beyt) 605
[=2]

bī-başar <Far. Ar. sf. Basiretsiz anlayışsız, kör.
b. 63
[=1]

bī-çāre <Far. b. sf. Çaresiz, zavallı.
b. 46, 261
[=2]

bi-gümān <Far. b. sf. Şüphesiz
b. 540
[=1]

bī-iştibāh <Far. Ar. b. sf. Şüphesiz
b. 551
[=1]

bī-ḳuṣūr <Far. Ar. b. sf. Kusursuz
b. 519
[=1]

bī-mecāl <Far. Ar. b. sf. Kuvvetsiz, takatsiz.
b. 702
[=1]

bil- f. Anlamak, idrak etmek.
b. 4, 50, 74, 74, 140, 533, 583
b.-elüm 233
b.-en 640
b.-enler 594
b.-esin 159, 570, 577
b.-gil 470
b.-mek 366, 566
b.-memişem 299
b.-meyenin 295
b.-mez 702
b.-miş 306
b.-ün 749
b.-üñ 161, 417, 610
b.-üñüz 42
b.-ür 613, 614, 640
b.-ürem 119
b.-ürsin 513
b.-ürüz 538
[=32]

bilbil <Ar. bülbül is. Bülbül
b. 366
[=1]

bile zf. 1. Böyle
b. 642
2. Birlikte, beraber.
b. 725
[=2]

bile- f. Kundaklamak

b.-di 457
[=1]

bilece → bile
b. 338
[=1]

biliş- f. Tanışmak
b.-eler 305
[=1]

binā <Ar. is. Yapı, ev.
b.+dur 614
[=1]

biñ is. Bin [1000]
b. 8, 8, 10, 10, 65, 74, 80, 80, 82, 162, 165, 203, 569, 570, 580, 666
b.+de 330, 575, 649
[=19]

bir is., sf ve zm. Sayıların ilki, işaret sıfatı ve zamiri
b. 7, 12, 13, 15, 20, 20, 25, 26, 27, 30, 32, 34, 35, 42, 47, 47, 65, 69, 90, 111, 112, 112, 112, 113, 116, 120, 128, 133, 218, 223, 248, 264, 266, 272, 275, 276, 279, 284, 288, 292, 295, 296, 299, 338, 343, 356, 357, 370, 377, 379, 389, 395, 398, 400, 401, 404, 407, 420, 435, 435, 443, 444, 447, 447, 456, 459, 470, 478, 478, 493, 494, 494, 499, 504, 546, 547, 558, 558, 569, 573, 591, 591, 614, 626, 631, 631, 636, 638, 648, 662, 674, 690, 691, 712, 713, 718, 732, 749
b.+(bir+bir) 516, 516, 677, 677
b.+(olmaḳ) 413
b.+az 336
b.+birile 128
b.+birine 126, 400
b.+i 101, 101, 102, 102, 167, 168, 169, 169, 169, 181, 181, 197, 227, 312, 312, 333, 334, 369, 380, 405, 537, 612, 760
b.+içün+(1) 760
b.+in 575, 649
b. in birin birer birer 274, 274
b.+inden 476
b.+ine 474
b.+inüñ 100, 347, 525
b.+isin 330, 646
b.+isinden 487
b.+isine 347
b.+ḳaç 22, 23, 566, 632
[=148]

birāder <Far. is. Kardeş, erkek kardeş.
b. 91
[=1]

biregü zm. Bir kimse, başkası.
b. 481
[=1]

biş → beş
b.+inci 383
[=1]

bit- f. Meydana gelmek, hasıl olmak, çıkmak.
b.-e 733
[=1]

biti is. Kitap, yazılmış şey.
b.+ler 473
b.+lerin 564
[=2]

bitük → biti
b.+de 480
b.+i+(bitügi) 478
[=2]

biz zm. Birinci çoğul kişi zamiri, biz.

b. 228, 228, 236, 337, 520, 526, 528, 538, 542, 558, 561, 587, 594, 612
b.+e 17, 37, 231, 232, 386, 388, 408, 526, 528, 541, 541, 555, 573, 595, 615, 631, 639, 722, 743
b.+i 16, 230, 230, 241, 539, 556, 736
b.+üm 30, 125, 125, 349, 416, 467
b.+ümçün+(1) 36, 721
[=48]

boġaz is. Boğaz
b.+a 221
[=1]

bol sf. Dar karşıtı.
b. 717
[=1]

boy is. Beden, vücut.
b.+una 354
[=1]

boyun is. Boyun
b. ın (boynın) burmak boyun bükmek 415
b. ın (boynın) egmek boyun eğmek 428, 430, 442
[=4]

bölük is. Parça, kısım.
b. 218, 219, 219, 221
[=4]

böyle sf. Bunun gibi, buna benzer.
b. 211, 376
[=2]

bu+(1) zm. İşaret zamiri; bu.
b. 26, 68, 83, 121, 123, 157, 246, 257, 257, 472, 521, 541, 689, 690, 701, 712, 749
b.+dur 30, 211, 577, 720
b.+durur 610
b.+lar 19, 277, 335, 346, 346, 539, 549
b.+lara 547
b.+larda 356
b.+lardan 163, 277, 433
b.+laruñ 603
b.+nca 447, 488
b.+nda 295, 615, 671
b.+ndaġı 108
b.+ndan 470
b.+nı 513, 563, 567, 654
b.+nlar 139, 269, 298, 529, 540
b.+nlara 524, 532, 545, 546
b.+nlardan 762
b.+nları 260, 531, 550
b.+nlaruñ 210, 548, 551, 760
b.+nuñ 368, 749, 750, 752
b.+ñlarun 228
[=69]

bu+(2) sf. İşaret sıfatı; bu.
b. 17, 21, 24, 25, 37, 41, 66, 97, 117, 129, 131, 135, 144, 159, 164, 168, 181, 187, 208, 227, 259, 262, 285, 289, 317, 318, 343, 362, 368, 380, 383, 445, 465, 474, 492, 533, 544, 561, 563, 572, 577, 594, 597, 598, 600, 618, 619, 622, 624, 625, 643, 646, 647, 647, 650, 651, 652, 652, 669, 686, 687, 697, 698, 703, 710, 711, 711, 722, 729, 730, 733, 736, 738, 741, 747, 748, 748, 762
[=78]

bugün is. İçinde bulunduğumuz gün.
b. 85, 261, 293
[=3]

bul- f. 1. Arayarak ya da aramadan bir şeyle, bir kimseyle karşılaşmak.
b.-a 329, 683, 683
b.-alar 368
b.-amaduñ 407
b.-dılar 588, 588
b.-duġını 588
b.-dum 634
b.-duñ mı 293
b.-ısar 245
b.-madum 627
b.-maduñ mı 268
b.-mışam 548
b.-un 601
b.-ur 413, 431, 568, 569, 663, 704
b.-urlar 414
[=22]
2. (yardımcı fiil) Genellikle yabancı asıllı kelimelerle birleşik fiiller teşkil eder.
b.-a+(beḳā) 589
b.-alar+(raḥmet) 744
b.-anuñ+(raḥmet) 316
b.-maġımış+(fenā) 671
[=4]

bulun- f. Elde edilmek, ele geçirilmek.
b.-duḳlarıçün+(1) 762
[=1]

buluş- f. Karşılaşmak, rastlamak.
b.-alar 305
[=1]

buñ is. Zaruret, sıkıntı.
b. 560
[=1]

buñal- f. Bunalmak
b.-up 94
[=1]

bur- f. Bükmek
b.-ar+(boyun) 415
[=1]

bura is. Bu yer.
b.+da 313
b.+ya 47, 280
[=3]

buraḳ <Ar. öz. is. Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği binek.
b.+ları 176
[=1]

Bursa öz. is. Bursa şehri.
b. 628
b.+da 609
[=2]

burun is. Koklama ve solunum organı.
b. 373
b.+ına+(burnına) 361
[=2]

bustān <Far. is. Bahçe
b. 174
[=1]

buyır- f. Emretmek, buyurmak.
b.-dı 144
[=1]

buyur- → buyır-
b. 145
b.-dı 157
b.-mış 134, 187
b.-uñ 146
b.-up 135
b.-ur 211
[=7]

bük is. Yem, lokma, nasip.
b. 450
[=1]

bük- f. Eğmek

b.-er 96
[=1]

bünyād <Far. is. Asıl, esas, temel.
b.-ı īmān imanın temeli 583
b.+ı+(ḳılmaḳ) 579
b.+ını 587
[=3]

bürü- f. Örtmek, sarmak.
b.-r 168
[=1]

büyük sf. Boyutları benzerlerinden daha fazla olan, iri.
b. 196
b.+dür 164, 169
b.+lerini 495
[=4]

C

cān <Far. is. Can, ruh.
c. 83, 168, 181, 183, 207, 251, 308, 341, 437, 457, 543, 583, 638, 657, 674, 710, 726, 748, 749
c. virmek ölmek 147, 155, 180, 184, 204, 206
c.+dan 64, 434
c.+ı 106, 209, 225, 310, 316, 349, 353, 357, 368, 420
c.+ın 219, 222
c.+ına 460, 693
c.+ını 217, 454, 716
c.+ını+(virmek) 188
c.+ile 242, 327
c.+lar 139, 376, 380, 381, 383, 386, 411, 432
c.+lar+(virmek) 151
c.+lara 134, 339, 396, 410, 413
c.+ları 136, 140, 143, 210, 328, 331, 333, 342, 428, 446, 462, 615
c.+ları+(virmek) 203
c.+larıla 143
c.+ların 142
c.+ların+(virmek) 148, 149, 150
c.+larun 612
c.+laruñ 332
c.+um 33
c.+uma 710
c.+umı 391
c.+umuz 306, 573, 639
c.+uñ 745
c. uñ almak birini öldürmek 261
c.+uñçün+(1) 459
[=90]

cāriye <Ar. is. Para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız.
c.+ler 678
[=1]

Cebrā’il <Ar. öz. is. Vahiy meleği.
C. 515
C.+e 160, 514, 515
C.+ün 163, 184
C.+ün+(ḥażret-i+Cebrā’īl) 161
C.+üñ 179, 192, 206
[=10]

cefā <Ar. is. Eziyet, incitme.
c. ḳılmaḳ eziyet etmek 67
[=1]

cehd <Ar. is. Çalışma, çabalama.
c. itmek çalışmak, çabalamak 213, 448

[=2]

cehennem <Ar. is. Ahrette günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu.
c. 171
c.+de 141, 150, 195
c.+de+(ehl-i+cehennem) 141
c.+e 81, 210
[=7]

Celīl <Ar. öz. is. Allah’ın, “ büyük, ulu” manasında esmaü’l hüsna’daki bir ismi.
C. 561
[=1]

cem‘ <Ar. is. Toplama, yığma.
c. eylemek toplamak, bir araya getirmek 736
c. itmek toplamak, bir araya getirmek 737
[=2]

cemāl <Ar. is. Yüz güzelliği.
c. 664
c.+i 741
c.+in 31, 589, 725
c.+ini 719
[=6]

cemi‘ <Ar. e. Cümle, hep, bütün.
c. 10, 604, 759, 759
c.-i maḫlūḳ yaratılmışların hepsi 34
[=5]

cenāze <Ar. is. İnsan ölüsü.
c. 291
c.+si 278, 283
[=3]

ceng <Far. is. Karışıklık, savaş.
c.+ile 68
[=1]

cennet <Ar. is. Dini inanışlara göre dünyada iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer, uçmak.
c. 146, 175, 188, 225, 726
c.+(ehl-i+cennet) 601
c.+de 183, 737
c.+deki 138
c.+den 343
c.+dür 483
c.+i 172, 235
c.+leri 173, 180
c.+ün 178
c.+üñ 342, 344
[=18]

cevāb <Ar. is. Sorulan şeye verilen karşılık.
c. 521, 577
c.+(itmek) 487, 529
c.+(virebilmek) 249
c.+(virmek) 71, 111, 476, 507
c.+a 533
c.+ı 525
c.+ın+(virmek) 264
[=12]

cevāhir <Ar. is. Cevherler, elmaslar, kıymetli taşlar.
c.+ler 568
[=1]

cevir <Ar. is. Eziyet, üzme, zulüm.
c. ḳılmaḳ eziyet etmek 423
[=1]

cihān <Far. is. Dünya
c. 579
c.+(muḥiṭ-i+cihān+eylemek) 667
[=2]

cihet <Ar. is. İlgi, sebep.
c. olmaḳ ilgilenmek 482
[=1]
cild <Ar. is. Kap
c.+e 647
[=1]
cin <Ar. is. Gözle görülmez latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
c. 754
[=1]
cinān <Ar. is. Cennetler
c. 171, 171
[=2]
cism <Ar. is. Beden
c.+ile+(rūḥ-ı+cism) 123
[=1]
civān <Far. sf. Genç
c. 638
[=1]
cömerdlik is. Cömertlik
c.+i+(cömerdligi) 761
[=1]
cum'a <Ar. is. Perşembeden sonra gelen gün.
c. 382, 382
c.+ya 55
[=3]
cübbe <Ar. is. Sarıklı din adamlarıyla bazı yaşlı kimselerin giydikleri uzun üstlük.
c.+leri 200, 200
[=2]
cümle <Ar. is. Bütün, hep, birikiş.
c. 28, 28, 96, 141, 154, 198, 200, 201, 212, 265, 338, 463, 581, 610, 619, 659, 687, 730
c.+müz 555, 556
c.+müze 560, 739, 744
c.+müzi 5
c.+ñüze 724
c.+si 328, 565
c.+sin 646
c.+sine 286
c.+sini 612
[=30]
cünbüş <Far. is. Eğlenti, zevk.
c.+lerüm 485
[=1]

Ç

çaġır- f. Bağırmak, haykırmak.
ç.-arsañ 296
ç.-uban 279
ç.-ur 284
[=3]
çaḳ sf. Tam
ç. 76, 81
[=1]
çalış- f. Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak.
ç.-uruz 464
[=1]
çār+(1) <Far. sf. Dört
ç.+ı yār dört halife 597
[=1]
çār+(2) <Far. is. Çare
ç.-ı nā-çār çaresizlik 62
[=1]
çāre → çār+(2)

ç.+si 671
[=1]

çayır is. Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer.
ç.+ı 173
[=1]

çek- f. Uğramak, dayanmak, katlanmak.
ç.-er+(aẕāb) 143
[=1]

çekin- f. Arzulamak, içi çekmek.
ç.-e 208
[=1]

çekiş- f. Tartışmak
ç.-ürüz 16
[=1]

çeküş- → çekiş-
ç.-üp 400
[=1]

çeng <Far. is. Kanuna benzer, dik tutularak çalınır bir çeşit saz.
c.+ile 69
[=1]

çık- f. İçeriden dışarıya varmak, gitmek.
ç.-a+(gelmek) 45, 90, 486
ç.-ar 80, 140, 143, 210, 218, 219
ç.-aram 672
ç.-arlar 220, 221, 222
ç.-ıcaḳ 183, 695
ç.-mak+(saġ) 658
ç.-maz 136
ç.-up 376, 673
[=19]

çıkar- f. Çıkmasını sağlamak.
ç.-an 435
ç.-ma+(elden) 41
[=2]

çıḳır- f. Bağırmak, haykırmak.
ç.-ur 284
[=1]

çıraġ <Far. is. Fitil, kandil, mum.
ç.+ını 40
[=1]

çıyan is. Zehirli bir böcek türü.
ç. 201
[=1]

çimen <Far. is. Yeşil ve kısa otlarla örtülü yer.
ç.+i 173, 225
ç.+leri 342
[=3]

çirkin <Far. b. sf. Güzel olmayan.
ç. 202
[=1]

çoġ → çoḳ
ç. 566
ç.+ıdı 658
[=2]

çoḳ sf. Fazla
ç. 11, 11, 27, 78, 129, 187, 208, 245, 372, 568, 571, 574, 588, 615, 617, 620, 660, 669, 678, 685, 688, 713, 728, 731
ç.+dur 452
ç.+tur 234
[=26]

çoḳlıḳ is. Çokluk
ç.+ını 233
[=1]

çök- f. Çukurlaşmak
ç.-miş 375
[=1]

çöp <Far. çūb is. Ağaç değnek, odun, sopa.
ç.+e 504

[=1]

çuḳur is. Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer.
ç.+ı 226
ç.+lar 202, 374
ç.+ların 151
[=4]

çul <Ar. cūl is. Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma.
ç.+uña 88
[=1]

çü → çün+(2)
ç. 25, 457
[=2]

çün+(1) <Far. e. İçin, gibi.
ç. 88, 121, 144, 172, 254, 271, 278, 282, 291, 368, 380, 639, 694, 737, 758, 758, 761
[=17]

çün+(2) <Far. e. Çünkü, mademki.
ç. 17, 51, 195, 305, 434, 441, 473
[=7]

çünki <Far. e. Çünkü, zira.
ç. 19, 60, 103, 113, 152, 180, 203, 227, 229, 283, 308, 411, 422, 661, 698
[=15]

çünkim → çünki
ç. 328, 615
[=2]

çüri- f. Sağlamlığını, dayanıklılığını yitirmek.
ç.-miş 378
ç.-mişdür 417
[=2]

D

da bağ. Daha önce geçmiş bir cümle veya eş görevli öğe ile sonraki arasında "-den başka" anlamıyla ilişki kuran bir söz.
d. 15, 26, 158, 353, 419, 431, 584, 712
[=8]

dad is. Tat
d.+ı 224
[=1]

daḫı takı Dahi
d. 7, 13, 57, 58, 61, 72, 80, 110, 110, 115, 116, 117, 118, 121, 121, 149, 158, 166, 192, 214, 218, 220, 236, 239, 265, 276, 279, 284, 310, 313, 361, 370, 377, 395, 433, 451, 470, 493, 504, 506, 512, 543, 546, 547, 597, 669
[=46]

dāim <Ar. sf. Devamlı, sürekli.
d. 458
[=1]

dāimā <Ar. zf. Her vakit, her zaman.
d. 57
[=1]

dāne <Far. is. Tane
d. 223
[=1]

darb <Ar. is. Dövme, vurma.
d.+ını 249
[=1]

dā'vet <Ar. is. Çağırma, çağrı.
d. 531

[=1]

de → da
d. 29, 29, 30, 98, 117, 143, 204, 211, 304, 322, 378, 427, 460, 494, 587, 637, 657, 715
[=18]

dede is. Mevlevilikte çilesini doldurmuş Mevlevi dervişlerine, diğer tarikatlarda ise şeyh adayı durumundaki dervişlere verilen isim ve unvan.
d. 19, 39, 84, 92, 132, 156, 191, 238, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 502, 562, 616, 684, 727
d.+leri 609
d.+si 613
[=21]

defter <Ar. is. Dikilmiş kağıt mecmuası.
d.+iñi 474
[=1]

degirmen is. Değirmen
d. 673
[=1]

degirmi sf. Yuvarlak
d. 363
[=1]

degme sf. Beğenilmiş, seçilmiş.
d.+ler 682
[=1]

degül is. Değil
d. 438
d.+iseñ 404
[=2]

dek e. Kadar, gibi bir işin sona erdiği noktayı ve zamanı anlatır.
d. 218, 221
[=2]

delīl <Ar. is. Şahit, belge, tanık.
d.+(olmaḳ) 561, 671
[=2]

dem <Far. is. Zaman
d. 12, 20, 34, 139, 389, 451, 748
d.+e 65
d.+inde 450, 560
[=10]

deñiz is. Deniz
d.+ler 130
[=1]

deñlü e. Denli
d. 131, 698
[=2]

dep- f. Tepmek
d.-düm 492
[=1]

derd <Far. is. Dert
d. 61
d.+ile 619, 687, 704, 730, 738
d.+imüze 325
[=7]

derece <Ar. is. Rütbe, kademe.
d.+sin 148
[=1]

dergāh <Far. is. Tekke
d.+ıma 496
[=1]

dertlü is. Dertli
d. 694, 696, 710
d.+lerüñ 694
[=4]

destūr <Far. is. İzin, müsaade, ruhsat.
d. 335
d.+(olmaḳ) 409, 410
d.+(virmek) 339, 386, 388
[=6]

devlet <Ar. is. Devlet
d. 41
d.+ini 756
[=2]

devr <Ar. is. Devir, zaman.
d.-i Süleymān Kanuni Sultan Süleyman'ın hükümdarlık dönemi 748
[=1]

dırnak is. Tırnak
d.+ından 216
[=1]

di- f. Demek, söylemek.
d. 119, 600, 607
d.-di 56, 136, 139, 145, 154, 226, 239, 239, 320, 579, 611, 611, 631, 632, 634, 634, 637, 639, 691
d.-diler 144, 165, 526
d.-dügüm 707
d.-dügümüz 520
d.-düklerüñ 401
d.-düm 22, 25, 516, 660
d.-düñ 423, 519
d.-düñse 510
d.-düñüz mi 518
d.-gil 677
d.-medi 528
d.-mediler 526, 527
d.-mek 662
d.-meyüp 231
d.-mişidük 625
d.-mişsin 548
d.-ñ 619, 687, 730, 734, 738
d.-r 110, 111, 115, 119, 135, 135, 157, 157, 214, 215, 224, 258, 266, 284, 386, 409, 417, 422, 479
d.-rdüñ 254
d.-rem 655
d.-rler 228, 331, 383
d.-rlerse 710
d.-r miyüz 464
d.-rsem 633
d.-se 413
d.-señ 259, 603
d.-ye 116, 120, 293, 368, 396, 507, 511, 513, 514, 516, 524, 529, 530, 533, 539, 544, 546
d.-yekim+(1) 510, 514, 515, 545, 547, 552
d.-yeler 278, 289, 519, 528, 538
d.-yelüm 158, 158, 649, 738
d.-yem 631
d.-yemeye 591
d.-yen 589, 744
d.-yene 32, 237, 718
d.-yenler 94, 94
d.-yesin 696, 696
d.-yin 601
d.-yü 509, 512, 512
d.-yüben 229
d.-yüp 262, 359, 527, 706
[=131]

dībāce <Ar. is. Önsöz, başlangıç.
d.+de 575
[=1]

dil+(1) is. Tat almaya ve konuşmaya yarayan organ.
d. 56
d. e gelmek konuşmak, dillenmek, lisana gelmek 648
d.+imizde 3
d.+ümüz 465, 591
d.+üñ 259, 267, 366, 425
[=9]

dil+(2) <Far. is. Gönül
d. virmek gönül vermek, aşık olmak 124
d.+den 726
[=2]

dildār <Far. b. sf. Sevgili
d. 357
[=1]

dile- f. Rica etmek, arzu etmek.
d.-di 457
d.-dügi 664
d.-mez 689
d.-r 676, 689
d.-rem 500
d.-remki+(1) 714
d.-rseñ 564, 566, 691
d.-rüz 559, 750
[=12]

dilek is. İstek, talep, rica, murat.
d. 732
d.+i+(dilegi) 750
d.+ümüz+(dilegümüz) 386
[=2]

dilenci is. Geçimini dilenerek sağlayan kimse.
d. 435, 436
[=2]

dīn <Ar. is. Din
d. 153, 596, 762
d.+de 762
d.-i dünyā dünya dini 743
[=5]

diñle- f. Dinlemek
d. 20, 118, 133, 135, 157, 193, 214, 239, 240, 247, 328, 330, 370, 399, 625, 632
d.-di 227
d.-mege 736
d.-ñ 621
d.-r 274
d.-seler 565
d.-yene 237, 618, 622, 686, 729
d.-yesin 61
d.-yici 568
d.-yüp 653
[=29]

dir- f. Dermek, toplamak, biriktirmek.
d.-dücegüñ 250
d.-üp 254
[=2]

diril+(1)- f. Diri duruma gelmek.
d.-e 472
d.-enler 400
[=2]

diril+(2)- f. Toplanmak
d.-e 472
d.-enler 400
[=2]

dişil- f. Deşilmek
d.-miş 372
[=1]

dişle- f. Yemek, ısırmak.
d.-me 426
[=1]

ditre- f. Titremek
d.-ye 509, 512, 523, 535
[=4]

diye zf. İki cümleyi sebep bildirerek birbirine bağlar.
d. 126, 127, 257
[=3]

diyü → diye
d. 126
[=1]

diz is. Diz
d. 218
d.+lerin 217
[=2]

dīẕār <Far. is. Yüz, çehre.
d.+ına 737
d.+ını 235
d.+ıyıla 724
[=3]

dōst <Far. is. Arkadaş, ahbap.
d. 589
d.+(ḳılmaḳ) 758
d.+lar 389
d.+ları 411
d.+ların 394
d.+larını 758
d.+laruñ 268
d.+um 362, 364
d.+umla 657
[=10]

dostcuġaz is. Dostcağız
d.+um 392
[=1]

dög- f. Dövmek, vurmak, ezmek.
d.-er 258, 429
[=2]

dögün- f. Dövünmek
d.-en 69
[=1]

dök- f. Bırakmak, terk etmek, atmak.
d.-e+(ḳomaḳ) 421
d.-e+(ḳoymaḳ) 355
d.-üp 660
[=3]

dökül- f. Dökmek işi yapılmak.
d.-miş 373, 374
[=2]

dön- f. Geri gelmek, geri gitmek.
d.-e 107, 112, 113
d. döne tekrar tekrar 32, 32, 399, 399, 473, 473, 718, 718
d.-er 333, 673, 673
d.-mişdi 536
d.-üp 369, 442
[=9]

dönder- f. Döndürmek
d.-e 735
[=1]

dördünci sf. Dördüncü
d. 221
[=1]

dört is. Üçten sonra gelen sayı.
d. 100, 162, 308, 597, 598, 762
[=6]

döşek is. Yatak
d. 175
d.+den 105
d.+ine+(döşegine) 215
[=3]

döy- f. Tahammül etmek, katlanmak.
d.-emez 74
d.-mez 292
[=2]

du‘ā <Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
d. 35, 451
d.+(ḳılmaḳ) 733, 734, 735
d.+da 26, 712
d.+dur 30, 35, 720
d.+ıla 719
d.+lar 432, 453, 717
d.+lar+(itmek) 458, 460
d.+muz 741
d.+muzı 561
[=18]

du'ācı is. Biri için Allah'a yalvaran kimse.
d.+ñuzdur 716
[=1]

dur- f. Şu veya bu durumda bulunmak, belli bir durumda olmak.
d.-ur+(ḥāẓır) 102
d.-ur+(nāẓır) 102
[=2]

duy- f. İşitmek
d.-mayalar 181
[=1]

dü <Far. sf. İki
d. 9
[=1]

düken- f. Tükenmek
d.-di mi 115
[=1]

dün is. Gece
d. 2, 62, 85, 359, 467, 629
[=6]

dünyā <Ar. is. İçinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı.
d. 12, 120, 250, 252, 253, 254, 352, 662
d.+(dīn-i+dünyā) 743
d.+da 110, 129, 493, 502, 627
d.+dan 17, 164, 185, 242, 460
d.+nın 293
d.+nuñ 13
d.+ya 42, 124, 456, 672
[=25]

dünyālik is. Dünyalık
d.+e+(dünyālige) 209
[=1]

dünye → dünya
d.+de 285
d.+ye 127
[=2]

dünyelik → dünyālik
d.+e+(dünyelige) 482
[=1]

dürli → dürlü
d. 674
[=1]

dürlü sf. Türlü
d. 21, 42, 72, 282
d. dürlü türlü türlü 680, 680
[=6]

dürüş- f. Çalışmak, çabalamak, sebat etmek.
d. 695
[=1]

düş- f. 1. Boşlukta yukarıdan aşağıya inmek.
d.-er 81
2. Bulunmak
d.-mişidük 628
3. (yardımcı fiil) Genellikle deyimler için kullanılır.
d.-eler+(cān acısına) 207
d.-mişler+(eline) 421
d.-mişleri+(yüzi) 594
d.-üp+(söz) 549
[=6]

düşenbe <Far. düşenbih is. Pazartesi
d. 382
[=1]

düz- f. Dizmek
d.-üp 403
[=1]

E

ebed <Ar. is. Sonsuz gelecek.
e. 275, 499, 558
[=3]

Ebū Bekir <Ar. öz. is. Dört büyük halifeden, Hz. Ebu Bekir.
E. 597
E.+üñ (Ebū Bekr'üñ) 761
[=2]

ecel <Ar. is. Yaşamın son anları.
e. 26, 90, 102, 122, 215, 712
e.+i 222, 255
[=8]

ecmā' <Ar. sf. En toplu, çok birleşmiş ve biriken; bütün.
e. 602
[=1]

edā <Ar. is. Ödeme, yerine getirme.
e. itmek ödemek 52
[=1]

edeb <Ar. is. İyi terbiye, naziklik, usluluk, zariflik.
e.+i 761
e.+leri 644
[=2]

eg- f. Eğmek
e.-e+(boyun) 442
e.-miş+(boyun) 430
e.-mişler+(boyun) 428
[=3]

eger <Far. e. Eğer
e. 184, 205, 205, 245, 282, 286, 404, 467, 502
[=9]

ehl <Ar. sf. Sahip, malik, mutasarrıf olan.
e.+i 313, 315
e.-i beyt hane halkı, Hz. Muhammed'in yakın akrabası 605, 764
e.-i cehennem cehennem ehli 141
e.-i cennet cennet ehli 601
e.-i sa'ādet eylemek saadet ehlinden olmak 477
e.+in 197, 662
e.+ine 669, 669
[=11]

ehyā <Ar. is. Diriltme, canlandırma.
e. eylemek diriltmek 471
[=1]

ejdāḥā <Far. is. Büyük yılan.
e.+lar 298
e.+ları 197
[=2]

eks̱er <Ar. sf. En çok, daha ziyade.
e. 123
[=1]

eksiklü is. Eksiği bulunan, kusurlu, aciz.
e. 558
[=1]

eksük is. Eksik
e.+i+(eksügi) 108, 652
e.+üm+(eksügüm) 654
[=3]

eksüklü → eksiklü
e. 499
[=1]

el-emānet <Ar. is. Emniyet edilen kimseye bırakılan kimse.
e. 449
[=1]

el-fürāḳ <Ar. is. [el-firāḳ] Ayrılma, ayrılık sözü, elveda.
e. 127
[=1]

el-ḥazer <Ar. zf. Sakın, sakınalım, sakınınız, manasında kullanılır.
e. 64, 66, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83
[=9]

el-ḥisāb <Ar. is. Hesap
e. 486, 486, 486
[=3]

el+(1) is. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü.
e. 90
e. virmek yardım etmek 52
e.+de 178
e. den çıkarmak bir şeyin sahipliğini başkasına geçirmek 41
e. den ḳomaḳ elden çıkarmak 570
e.+e 748
e.+in 256
e.+ine 122, 473
e. ine düşmişler muhtaç olmuşlar 421
e.+iñüzde 441, 461
e.+ler 302, 464
e.+lerinde 199
e.+lerine 403
e.+lerüme 496
e. ümden gelmek yapabilmek 701
e.+üñ 267, 425
[=20]

ėl+(2) is. Yabancı
ė.+e 276
[=1]

elbette <Ar. zf. Kat'i olarak, mutlaka.
e. 4
[=1]

elli is. Kırk dokuzdan sonra gelen sayı.
e. 531
[=1]

elveda' <Ar. cümle Allah'a ısmarladık, Allah'a emanet olun, esen kalın.
e. 124, 127
[=2]

emīn <Ar. sf. Güvenilir
e. 15, 165, 552
e.+(olmaḳ) 89, 101, 120
[=6]

Emīr Sulṭān <Ar. öz. is. ve ünv. Yıldırım Bayezid'in damadı olan meşhur veli [1368-1429].
E. 618, 686, 692, 729
E.+uñ 745
[=5]

emr <Ar. is. Emir
e. (emir) 743
e. itmek emretmek 505, 516, 642, 655, 707
e.+e 698
e.+i 121
e.-i Ḥaḳ Allah'ın emri 625
e.-i nefs nefsin emri 489
e.+imüz 748
e.+ine 657, 706
e.+iyile 654
e.+ümi 515, 517
e.+üñile 387
[=15]

en- f. İnmek
e.-meye 296
[=1]
enām <Ar. Bütün mahluklar, yaratılmış olan canlılar.
e.+(rabb-ül+enām) 505
[=1]
enbiyā <Ar. is. Peygamberler
e. 10, 604, 759
e.+(ṣadr-i+enbiyā) 9
e.+lar 38, 723
[=6]
envār <Ar. is. Nurlar, parlaklıklar.
e. itmek aydınlatmak 580
e.+ını 645
[=2]
er is. Erkek
e. 415
e.+ime 423
e.+iñ 626
e.+üm 423
[=4]
erbaʿīn <Ar. sf. Dervişlerin çile çıkarmak için hücreye kapandıkları kırk günlük müddet.
e. 636, 650, 651
e.+dir 656
e.+e 661
[=5]
ervaḥ <Ar. is. Ruhlar
e. 409
[=1]
Ervaḥ-nāme <Ar. Far. b. öz. is. "Ruhlar Kitabı" anlamında, Pir Muhyiddin'in on altıncı yüz yılda yazmış olduğu kitabın adı olup diğer adı da Şefāʿat-nāme'dir.
E.+de 22
[=1]
esenleş- f. Vedalaşmak
e.-ür 123
[=1]
es̱er 1. Tesir
e. eylemek tesir etmek 532
2. Basılmış kitap.
e.+ler 21
[=2]
esirge- f. Korumak, himaye etmek.
e. 593
[=1]
esrār <Ar. is. Sırlar
e.+ını 645
e.+uñ 645
[=2]
ėş is. Arkadaş, dost.
e. 295
e.+im 657
[=2]
etmek is. Bir işi yapma.
e.+e+(etmege) 199
[=1]
ev is. Ev
e.+dekiler 438
e.+dür 296
e.+e 412, 414, 432
e.+imüñ 641
e.+ine 294
e.+ini 395
e.+ler 464
e.+leri 174
e.+lerinde 355
e.+lerine 411
e.+lerinüñ 438
e.+leriñüze 409

e.+lerümüzi 388
e.+lerüñüzi 396
e.+li 395
[=16]

evlād <Ar. is. 1. Soy, kuşak.
e. 608, 609
e.+ı 39, 84, 132, 156, 191, 238, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 562, 576, 616, 683, 683, 684, 727, 764
e.+ıla 725
e.+ına 605
2. Çocuklar.
e.+a 186
e.+ına 208
[=26]

evliyā <Ar. is. Veliler
e. 760
e.+lar 588, 607, 759
[=4]

evvel <Ar. sf. Önce, ilk, birinci, başlangıç.
e. 7, 250, 507, 527, 547, 579, 643
[=7]

ėy ünl. Ey
ė. 13, 15, 19, 34, 39, 40, 46, 63, 83, 84, 87, 87, 124, 132, 144, 153, 156, 165, 168, 191, 192, 202, 226, 238, 251, 261, 280, 290, 293, 326, 348, 362, 370, 383, 397, 416, 469, 470, 475, 477, 479, 480, 481, 482, 501, 502, 512, 530, 543, 547, 562, 565, 582, 583, 593, 593, 606, 608, 616, 632, 638, 656, 657, 662, 674, 681, 684, 690, 701, 702, 703, 710, 727, 732, 748, 749
[=74]

eyā → ėy
e. 250, 253
[=2]

eyit- f. Söylemek, demek, anlatmak.
e.-er midüñ+(eyder midüñ) 252
e.-ivir+(eydivir) 512
e.-ür+(eydür) 109, 114, 153, 212, 280, 319, 390, 390, 391, 392, 392, 393, 393, 553, 676
e.-ürem+(eydürem) 398
[=17]

eyle sf. Öyle
e. 230
[=1]

eyle- f. “Yapmak, etmek” anlamında bir yardımcı fiildir.
e.-+(‘aṭā) 451
e.-+(beyān) 478
e.-+(himmet) 696
e.-+(kerem) 424
e.-+(pīşe) 318
e.-+(raḥmet) 323
e.-+(tevbe) 317, 318
e.-+(vefā) 67
e.-di+(cem‘) 736
e.-di+(inkār) 529
e.-di+(kör) 230
e.-di+(semi‘) 736
e.-di+(var) 5
e.-di+(yār) 5
e.-dük+(tefvīż) 557
e.-düm+(fikir) 23, 705
e.-düm+(ḫaber) 532
e.-düm+(itā‘at) 698
e.-düm+(tefvīż) 498
e.-düm+(teslīm) 510
e.-düm+(ẓikir) 23, 705
e.-düñ+(ḥüküm) 14

e.-gil+(āẕād) 556
e.-gil+(niyāz) 317
e.-gil+(şād) 556
e.-medi+(es̱er) 532
e.-meklik+(su’āl) 272
e.-mez+(naẓar) 186
e.-mezsin+(āh) 406
e.-miş+(mekān) 172
e.-miş+(muḥīṭ-i+cihān) 667
e.-miş+(naḳş) 172, 192, 194
e.-r+(su’āl) 114
e.-r+(telḫ) 45
e.-risem+(vaṣf) 646
e.-rse+(himmet) 618, 686, 729
e.-sün+(raḥmet) 724
e.-ye+(ehyā) 471
e.-ye+(fikir+eyleyegörmek) 62
e.-ye+(ḫiṭāb) 521
e.-ye+(‘ināyet) 79
e.-yelüm+(şerḥ) 330
e.-yen+(‘amel) 475
e.-yen+(berk) 352
e.-yen+(ehl-i+sa‘ādet) 477
e.-yen+(‘ibādet) 477
e.-yen+(inkār) 527
e.-yen+(terk) 352
e.-yi+(ḫoşnūd) 425
e.-yüp+(ḥidāyet) 753
e.-yüp+(terk) 241
e.-yüpdür+(ḫaber) 64
[=59]

eylük is. İyilik
e.+iñi+(eylügiñi) 286
[=1]

eyril- f. Eğrilmek
e.-üp 380
[=1]

F

faḫr <Ar. is. Övünme, kıvanma.
f.+ı 9
[=1]

fā’ide <Ar. is. Fayda, yarar.
f. 17, 19
[=2]

fā’idesüz <Ar. fā’ide + T. /+süz/ is. Faydasız, yararsız.
f. 571
[=1]

faḳīr <Ar. sf. Fakir
f.+uñ 236
[=1]

fānī <Ar. sf. Ölümlü
f.+de 24
f.+ye 208
[=2]

fāriḥ <Ar.fāriġ sf. Rahat
f.+sin 129
[=1]

fātiḥā <Ar. is. Kur’an-ı Kerim’in birinci suresi.
f. 36, 721
[=2]

fażl <Ar. sf. 1. İyilik, fazilet, erdem.
f.+ını 506, 563
2. Üstünlük
f. ı ḳılmaḳ üstünlüğü vermek 664
[=3]

fedā <Ar. is. Gözden çıkarma, uğruna verme.
f.+(olmaḳ) 33
[=1]

fenā <Ar. is. Yokluk, yok olmak
f. bulmaḳ yok olmak 671
f.+dan 97
f.+nuñ 25, 711
[=4]

ferd <Ar. is. Kişi
f.+içün 737
[=1]

ferişte → ferişteh
f. 262, 266, 272, 273, 279, 284, 285, 292
f.+nüñ 274
[=9]

ferişteh <Far. is. Melek
f.+ler 216, 219, 221, 222, 248, 257, 264, 302
[=8]

fermān <Far. is. Emir, buyruk.
f. 509
f.+ın 489
[=2]

feryād <Far. is. Yardım isteme, bağırma.
f. itmek bağırmak 369
[=1]

fesād <Ar. is. Bozukluk
f. lar işlemek bozgunluklar çıkarmak 350
[=1]

fetiḥ <Ar. is. Feth etme.
f.+ler+(olmaḳ) 751
[=1]

fikir <Ar. is. Düşünce
f.+(eylemek) 23, 62, 705
f.+i (fikri) 658
f.+ile (fikrile) 629
f.+imiz (fikrimiz) 3
f.+üñ (fikrün)366
f.+(itmek) 19
[=8]

fi'l-leyl <Ar. is. Geceyle
f. 443
[=1]

firāḳ <Ar. is. Ayrılık, ayrılma.
f.+dur 398
[=1]

firāset <Ar. is. Anlayış
f.+üñ 366
[=1]

furṣat <Ar. is. Fırsat
f. 461
f.+kim+(1) 748
[=2]

fürḳat <Ar. is. Ayrılık
f.+(virmek) 44
f.+ile 277
[=2]

G

Ġaffar <Ar. öz. is. Allah'ın, "günahları affaden" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
Ġ. 29, 715
[=2]

ġāfil <Ar. sf. Gaflette bulunan, habersiz.
ġ.+(olmaḳ) 63, 64, 64, 66, 66, 71, 71, 73, 73, 75, 75, 77, 77, 79, 79, 81, 81, 83, 83, 467
ġ.+en 468
[=21]

ġaflet <Ar. is. Gafillik, boş bulunma, habersizlik.
ġ. 440
[=1]

Ġafūr <Ar. öz. is. Allah'ın, "yarlıgayan, suç bağışlayan, merhamet eden" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
Ġ. 519
[=1]

gāh <Far. zf. Zaman zaman, vakit vakit.
g. 702, 702, 702
[=3]

ġam <Ar. is. Tasa, üzüntü.
ġ. 72
[=1]

Ġanī <Ar. öz. is. Allah'ın, "hiç bir kimseye ve hiç bir şeye muhtaç olmayan, kullarının bütün ihtiyacını karşılayan mutlak zengin" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
Ġ. 166, 510, 546, 547, 586
Ġ.+sin 499, 558
[=7]

ġarb <Ar. is. Batı
ġ.+a 750
[=1]

ġaribluḳ <Ar. ġarib + T. /+luḳ/ is. Yabancılık
ġ. 625, 626
[=2]

ġarḳ <Ar. is. Batma, batırma.
ġ. itmek batırmak 596
ġ. olmaḳ batmak 232, 322
[=3]

ġayb <Ar. sf. Gözle görülmeyen.
ġ.+ı+(ricāl-i+ġayb) 742
[=1]

ġāyib <Ar. is. Görünmez
ġ.+içün 742
[=1]

ġayr <Ar. sf. Ayrı, başka.
ġ.+a 415
[=1]

ġayret <Ar. is. Çalışma, çabalama.
ġ.+de 598
[=1]

ġayrı → ġayr
ġ. 163, 412, 412, 420, 421, 433
[=6]

geç- f. Gitmek, geçip gitmek.
g.-en 747
g.-mege 77, 79
[=3]

gel- f. 1. Bir yere gitmek, ulaşmak, varmak.
g. 40, 46, 85, 230, 476, 506, 507, 650, 704
g.-di 407, 609, 631
g.-dügine 314
g.-düm 634, 660
g.-düñ 294, 306, 422, 455
g.-düñ mi 293
g.-e 257, 349, 353, 385, 408, 463
g.-eler 302, 411
g.-elüm 387
g.-en 280, 436, 462, 640
g.-iser 46, 72, 88, 450
g.-megi 62
g.-memişdür 493
g.-mesi 493
g.-meyeler 181, 536
g.-mez 281

g.-se 381, 432, 435
g.-sün 708
g.-üñ 233
g.-üp 114, 628
g.-ür 109, 223, 248, 264, 272, 279, 284, 292, 344, 428, 431
g.-ürler 370, 377
2. (yardımcı fiil) Genellikle, haline erişmek, vasıl olmak anlamı veren birleşik fiil yapar.
g.-di+(elden) 701
g.-di+(göresimüz) 389
g.-di+(göresü) 391
g.-e+(çıḳa) 486
g.-iser+(çıḳa) 90
g.-mez+(dile) 648
g.-miş+(tevbeye) 300
g.-se+(baḳa) 200
g.-ür+(çıḳa) 45
[=72]

gelmeklig is. Gelmeklik
g.+i 466
[=1]

genc <Far. is. Hazine, define.
g.+ini 492
[=1]

genç sf. Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı.
g. 419, 431
[=2]

ger → eger
g. 15, 48, 130, 241, 287, 444, 490, 564, 624, 646
[=10]

ger- f. Gergin duruma getirmek.
g.-üp 254
[=1]

gerek sf. Mutlaka, herhalde, muhakkak.
g. 70, 70, 71, 124, 126, 454, 504, 529, 529, 591
g.+dür 544, 592, 665
g.+ini+(geregini) 239
[=14]

gereklü sf. Gerekli, lüzumlu.
g.+dür 583
[=1]

getür- f. Getirmek
g. 65, 534
g.-esin 286
g.-ür 154
2. (yardımcı fiil) Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
g.-di+(dünyāya) 456
[=5]

gey- → giy-
g.-dücegi 355
[=1]

geymek is. Giyme işi.
g.-i+(geymegi) 680
[=1]

ġılman <Ar. is. Cennette hizmet eden delikanlılar.
ġ.+ları 176
[=1]

gibi e. -e benzer.
g. 82, 167, 197, 223, 225, 305, 311, 311, 345, 349, 351, 364, 365, 367, 368, 467, 673
g.+dür 164
[=18]

gice is. Gece
g. 231, 297, 334, 381, 436, 457, 695, 701
g.+lerde 54, 434

g.+leri 385, 408
g.+si 382, 382, 382, 383, 384
g.+si+(ḳadīr) 384
[=18]

giç- f. Geçmek
g.-di 405
g.-e 29, 304, 715, 753
g.-e+(giçe+giçe) 491, 491
g.-eler 590
g.-en 82, 663, 760
g.-enden 755
g.-er 295
g.-ermiş 82
g.-esin 130
g.-meyelüm 670
[=16]

giçür- f. Geçirmek
g.-ürler+(gögüs) 430
[=1]

gider- f. Uzaklaştırmak, yok etmek.
g.-e 681
[=1]

giñ sf. Geniş
g. 129
[=1]

gir- f. Bir yere doğru yönelmek.
g. 650
g.-düm 661, 697
g.-ecegüñ 483
g.-em 655, 690
g.-er 218
g.-i 675
g.-ip 310
g.-iser 48
g.-mek 658
g.-meyelüm 323
g.-meyiser 276
g.-mez 92
g.-mezden 246
g.-mişdür 748
g.-señ 70
g.-üp 219
g.-ürler 216
[=19]

girçek sf. Gerçek
g. 212, 553
g.+dür 538
[=3]

giri → girü
g. 472
[=1]

girü is. Geri
g. 279, 283, 376, 377, 546
[=5]

giryān <Far. is. Ağlayan
g.+mıdur 438
[=1]

git- f. Yürümek, yürümekte bulunmak; geçmek.
g. 484
g.-di 17, 405
g.-dügi 636
g.-düñ 275, 281
g.-e+(gide) 93, 110, 113, 117, 135, 262
g.-ecege+(gidecege) 16
g.-eler+(gideler) 369, 442
g.-elüm+(gidelüm) 733
g.-en+(giden) 17
g.-enüñ+(gidenüñ) 211
g.-er+(gider) 122
g.-erem+(giderem) 491
g.-erisen+(giderisen) 131
g.-erler+(giderler) 377

g.-ersin+(gidersin) 74
g.-erür+(giderür) 96
g.-esin+(gidesin) 242, 260, 636
g.-icek+(gidicek) 337, 460
g.-mediler 520
g.-meyelüm 571
g.-meyince 136
g.-miş 378, 412, 412
g.-mişidük 625
g.-üp+(gidüp) 222, 379, 387
[=39]

giy- f. Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
g.-en 371, 371
[=2]

giyür- f. Giydirmek
g.-esiz 444
[=1]

gizli → gizlü
g. 670
[=1]

gizlü sf. Görünmez, belli olmaz bir durumda olan, gizli.
g. 665
g.+dür 170
[=2]

göç is. Hicret
g. 468
[=1]

göç- f. Hicret etmek, bir yerden bir yere taşınmak.
g.-er 97
g.-üp 412, 412
[=3]

gögüs is. Göğüs
g.+i+(gögsi) 375
g.+indekin+(gögsindekin) 220
g.+ine+(gögsine) 221
g.+ini+(gögsini) 258
g. lerini giçürmek içini çekmek 430
g.+ün+(gögsün) 254
[=6]

gök is. Gökyüzü, sema.
g. 673, 675
g.+den 169
g.+e+(göge) 673
[=4]

gökcek sf. Güzel, sevimli, hoş.
g. 346
[=1]

gökyüzi is. Gökyüzü, gök.
g.+ni 168
[=1]

gömlecük is. Gömlekçik, küçük gömlek.
g. 444
[=1]

gömlek is. Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi.
g.+leri 198
[=1]

gönder- f. Göndermek
g.-di 641
g.-düñ 541
[=2]

göndür- → gönder-
g.-diler 633
[=1]

gönül- f. Yönelmek
g.-esin 87
[=1]

göñül is. Gönül
g. 356
g.+de 3

g.+den 457
g.+i+(göñli) 185, 190
g.+leri 418
g.+üm+(göñlüm) 689
g.+ümüzden+(göñlümüzden) 324
g.+ün+(göñlün) 347
g.+ün+(göñlüñ) 40
g.+üñ 676
g.+üñ+(göñlüñ) 677, 678
g.+üñi+(göñlüñi) 48
g.+üñüzü+(göñlüñüzü) 438
[=15]

gör- f. 1. Görmek
g. 40, 46, 66, 122, 129, 230, 381, 396, 398, 425, 479, 481, 506, 533, 611, 655, 704
g.-diler 539
g.-dügi 139
g.-dügüm 643
g.-düm 25, 661, 662
g.-e 179, 188, 206, 332, 335, 349, 361, 371, 394, 395, 395, 463, 491, 694
g.-eler 180, 195, 203, 340, 341, 354, 357, 360, 376, 378, 384, 441
g.-elüm 336, 387, 389, 521
g.-esimüz+(gelmek) 389
g.-esin 575, 650, 651, 682, 725
g.-esüm+(gelmek) 391
g.-eyin 390, 390, 391, 392, 392, 393, 393, 534
g.-gil 425
g.+meden 28
g.-medügini 682
g.-medük 540
g.-memişüzdür 528
g.-meyince 137, 139
g.-meyiser 276
g.-mezden 246
g.-se 415
g.-señ 70, 443
g.-üben 589
g.-ün 396
g.-üñ 273, 449
g.-üp 147, 206, 370, 523, 573
g.-ür 140, 143, 146, 147, 148, 149, 155, 273, 380, 420, 428
g.-ürler 138, 138, 141, 142, 151, 414
2. (yardımcı fiil) Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
g.-üserüz+(‘aẕāb) 18
3. Sürerlik fiili fonksiyonunda kullanılmıştır.
g.-+(fikir+eyleyegörmek) 62
g.-+(namāzın+ḳılagörmek) 85
g.-+(olıgörmek) 633
g.-+(ölmege+görmek) 98
g.-+(yaraġın+ḳılagörmek) 98
g.-+(yaraġun+ḳılagörmek) 85
[=112]

göre zf. Bir şeye uygun olarak, gereğince.
g. 59, 155, 534, 537
[=4]

görece → göre
g. 75
[=1]

görin- f. Görünmek
g.-e 708
g.-eser 311
g.-ürler 202
[=3]

görül- f. Gereken iş yapılmış olmak.

g.-dügin 644
[=1]

görün- → görin-
g.-en 645
[=1]

göster- f. Görülmesini sağlamak.
g. 695
g.-di 641
g.-em 635
g.-en 480
g.-ir 173
g.-üben 523
g.-ür 145, 664
[=8]

götür- f. Taşımak, ulaştırmak veya koymak.
g. 41
g.-di 456
g.-e 394
g.-ecegüm 15
g.-eler 307, 522
g.-ür 13, 154
[=8]

göz is. Göz
g. 23, 58, 373, 468, 705
g.+e 619, 687, 730
g.+i 185, 190, 210, 440
g.+ile 124, 308, 437
g.+in 240, 273, 309
g.+inden 218
g.+ler 660
g.+leri 107, 256, 418
g.+lerin 217
g.+lerinden 307
g.+lerüm 22
g.+lerüñ 691
g.+üm 124, 675
g.+ümüz 464
g.+üñ 398, 407
g.+üñi 20, 46
g.+üñüz 438
[=35]

gözle- f. 1. Gözetlemek, bakmak.
g. 574
g.-ye 114
g.-yene 118
2. Gözetmek, riayet etmek.
g. 448
[=4]

ġusl <Ar. is. Gusül
ġ.+ın 659
[=1]

gūş <Far. is. Kulak
g. itmek dinlemek 60
[=1]

gūşe <Far. is. Köşe
g.+ñüze 524
[=1]

güç is. Şiddet, cidal.
g.+üne+(gücüne) 497
[=1]

gül <Far. is. Gül çiçeği.
g.+ler 367
[=1]

gülmek is. Gülme işi.
g. 89
[=1]

güldür- f. Gülmesine sebep olmak.
g.-dügin 43
[=1]

gümān <Far. is. Zan, sanma, sezme.
g.+suz 243
[=1]

gümiş is. Gümüş

g.+den 360
[=1]

gün+(1) is. Gündüz
g. 2, 26, 47, 62, 69, 90, 334, 359, 459, 467, 532, 566, 629, 631, 672, 690, 695, 712
g.+de 505, 703
g.+e 591
g.+ine 125
g.+leri 362, 385
g.+üñ 405
[=25]

gün+(2) is. Güneş
g. 296
[=1]

günāh <Far. is. Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dini suç.
g. 233
g.+lar 350
g.+lara 232
g.+larum 485
[=4]

günāhkār <Far. b. sf. Günahlı, günah işleyen.
g.+uñ 349
[=1]

gündüz is. Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.
g. 231, 297, 457
g.+in 701
[=4]

güneş öz. is. Güneş
g. 345
g.+i 320
[=2]

güt- f. İzlemek, takip etmek.
g.-eler+(güdeler) 197
[=1]

güzel sf. Güzel
g. 161, 224, 224, 745
[=4]

güzīn <Far. sf. Seçen, seçilmiş.
g. 701
[=1]

H

ḫaber <Ar. is. Havadis, bilgi.
ḫ. 118, 652
ḫ.+(eylemek) 64, 532
ḫ.+(virmek) 152, 160, 273, 404
ḫ.+dür 159, 399
ḫ.+in 274
ḫ.+ler 21
[=12]

ḥabīb <Ar. sf. Sevgili, dost.
ḥ.+e 5, 555
ḥ.+üñ 324, 325, 560, 595, 726
ḥ.+üñdür 541
[=8]

ḥācet <Ar. is. İhtiyaç, lüzum, gereklilik.
ḥ.+i 36, 721
ḥ.+üm 35
[=3]

ḫaclet <Ar. is. Utanma, şaşırma.
ḫ.+e 488
[=1]

ḥadīs̱ <Ar. is. Peygamberimizin kutsal sözü.
ḥ. 133, 144
ḥ.+(tefs̱īr-i+ḥadīs̱) 61

ḥ.+i 135
ḥ.-i Muṣṭafā Hz. Muhammed Mustafa'nın hadisi 68
ḥ.+inde 211
[=6]

ḥaḳ+(1) <Ar. ḥaḳḳ is. Doğruluk ve insaf.
ḥ. 541
ḥ.+(itmek) 602
ḥ.+dur 452
ḥ.+ı (ḥaḳḳı) 452, 452, 455, 455, 542
ḥ.+ıçün+(1) (ḥaḳḳıçün) 252, 746, 746
ḥ.+ına (ḥaḳḳına) 481, 481
ḥ.+ında (ḥaḳḳında) 548
ḥ.+ındadur (ḥaḳḳındadur) 551
[=15]

Ḥaḳ+(2) <Ar. Ḥaḳḳ öz. is. Allah'ın, "hakiki mevcut, vücudu ve uluhiyeti kesin olan" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
Ḥ. 32, 154, 192, 396, 529, 544, 592, 604, 641, 663, 666, 668, 714, 718, 739, 741, 751, 753
Ḥ. Te'alā Allahü Teala 160, 161, 182, 189, 335, 339, 394, 409, 552, 725, 735
Ḥ.+a (Ḥaḳḳ'a) 8, 184, 282, 299, 308, 317, 383, 386, 589
Ḥ.+dan 234, 275, 351, 682
Ḥ.+ı (Ḥaḳḳ'ı) 584
Ḥ.+ıla+(emr-i+Ḥaḳ) 625
Ḥ.+tan (Ḥaḳḳ'tan) 318
Ḥ.+un (Ḥaḳḳ'un) 234
Ḥ.+uñ (Ḥaḳḳ'uñ) 630
[=47]

ḫāk+(3) <Far. is. Toprak
ḫ.-i pāy ayak toprağı 30, 720
[=2]

Ḥakīm <Ar. öz. is. Allah'ın, "hikmet sahibi" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
Ḥ. 77, 193
[=2]

ḥāl <Ar. is. Durum
ḥ. 114, 155, 265, 468, 661
ḥ.+de 368, 626, 630, 699
ḥ.+erini+(ḥāllerini) 662
ḥ.+i 187, 204, 211, 343, 704
ḥ.+imden+(vaṣf-ı+ḥāl) 623
ḥ.+imüz 229
ḥ.+in 449
ḥ.+ine 88, 411, 438
ḥ.+ini 327, 677, 726
ḥ.+ler 648
ḥ.+leri 414
ḥ.+üm+(vaṣf-ı+ḥāl) 621
ḥ.+ümüz 465
ḥ.+üñ 425, 646
[=30]

ḫalāyıḳ <Ar. is. İnsanlar, yaratıklar.
ḫ.+lar 523
[=1]

ḥāldaş is. Aynı halde bulunanlardan her biri.
ḥ.+(olmaḳ) 288
ḥ.+ıduḳ 338
[=2]

ḥālelleş- f. Helalleşmek
ḥ.-düm 657
[=1]

ḥālet <Ar. Hal, suret, keyfiyet.
ḥ -i nez'a can çekişme 179
[=1]

Ḫālıḳ <Ar. öz. is. Allah'ın, "yaratan, yoktan var eden" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
Ḫ.+ıdur 581
[=1]

ḫalḳ <Ar. is. Yaratma, yaratılma.
ḫ. 709
ḫ. itmek yaratmak 51
ḫ.+a 523, 708
ḫ.+uñ 328, 581
[=6]

Ḫallāḳ <Ar. s. ve is. Yaratıcı, yaratan, var eden anlamında Allah'ın sıfatlarındandır.
Ḫ. 6
Ḫ. ul 'alim Bilgisi ezeli ve ebedi olan Allah 51
[=2]

ḫalvāt <Ar. is. Halvetler
ḫ. itmek halvete çekilmek 636
ḫ.+a 661
ḫ.+da 652
[=3]

ḫalvet <Ar. is. Yalnız, tenha kalma, tenhaya çekilme.
ḫ.+e 655, 690, 697
[=3]

ḥamām <Ar. ḥammām is. Yıkanılacak yer.
ḥ.+larda 358
[=1]

ḥamd <Ar. is. Tanrı'ya olan şükran duygusunu bildirme.
ḥ. 8
[=1]

ḥamle <Ar. is. Atılma, atılış, saldırış.
ḥ.+(itmek) 93
[=1]

Ḫamza <Ar. öz. is. Hz. Muhammed'in amcası, Hz. Hamza.
Ḫ. 600
[=1]

ḫān is. Hükümdar
ḫ. 749
[=1]

ḫandak <Ar. is. Hendek
ḫ.+ların 142
[=1]

Ḥannān <Ar. sf. ve is. "Çok acıyan, çok acıyıcı" anlamında Allah'ın sıfatlarındandır.
Ḫ. ul Kerīm Kerem sahibi, çok acıyan Allah 6
[=1]

ḥarām <Ar. sf. İslam dinine göre yasak edilmiş şey.
ḥ.+ınuñ 18
[=1]

ḫāṣ <Ar. sf. Mahsus, özel.
ḥ. 505
[=1]

Ḥasan <Ar. öz. is. Hz. Muhammed'in torunlarından, Hz. Hasan.
Ḥ.+ile 599
[=1]

ḥasen <Ar. sf. Güzel
ḥ. 550
[=1]

ḥāṣıl <Ar. sf. Meydana gelen.
ḥ. olmaḳ meydana gelmek 751
[=1]

ḥasret <Ar. is. Özlem
ḥ. 255
ḥ.+ile 277
[=2]

ḥasta <Far. ḫaste sf. Sağlığı bozuk olan.
ḥ. 55
[=1]
ḥastalıḳ is. Sağlığın bozulması durumu, rahatsızlık.
ḥ.+ı+(ḥastalığı) 104
[=1]
ḥastaluḳ → ḥastalık
ḥ. 590
[=1]
ḫasūd <Ar. sf. Hasetçi, kıskanç.
ḫ.+lar 753
[=1]
ḥāṭır <Ar. is. Keyif, hal.
ḥ. 356
ḥ.+larını 336
[=2]
ḥātun is. Kadın, hanım.
ḥ. 420, 421, 422
ḥ.+ın 415
ḥ.+lar 419
ḥ.+uñ 420
[=6]
hāy ünl. Ses taklidi bir kelime olup başına geldiği bir kelime veya cümlenin anlamını kuvvetlendirir.
h. 68
[=1]
ḫayır <Ar. ḫayr is. İyilik, fayda, faydalı iş
ḫ. 35, 245, 286, 432, 451, 460, 462, 502, 528
ḫ.+(itmek) 288, 459
ḫ.+(ḳılmaḳ) 287
ḫ.+a (ḫayra) 735
ḫ.+a+(ḫayra+ḳoymak) 34
ḫ.+dan 425
ḫ.+ıla (ḫayrıla) 31
ḫ.+ıma (ḫayrıma) 436
ḫ.+lar 733
ḫ.+lardan 462
ḫ. ur ridā hayırlı hırka 9
[=20]
ḫayrān <Ar. sf. Şaşmış, şaşakalmış, şaşırmış.
ḫ.+ken 630
[=1]
ḫayret <Ar. is. Şaşma, şaşırma.
ḫ. 451
[=1]
ḥāẓır <Ar. Huzurda, meydanda, göz önünde bulunan.
ḥ. 248, 273
ḥ.+(durmaḳ) 102
ḥ.+(olmaḳ) 278, 505
ḥ.+ıçun 742
[=6]
ḫazīn <Ar. sf. Hüzünlü, kederli, gamlı.
ḫ.+(olmaḳ) 445
[=1]
ḫazne <Ar. is. Hazine
ḫ. 670
[=1]
ḥażret <Ar. is. Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.
ḥ.+e 488
ḥ.+i+(Ḥażret-i+Cebrā’īl) 161
ḥ.+i+(Ḥażret-i+Muḥammed) 83
ḥ.+üñden 594
[=4]
heç <Far. hīç zf. Hiç.
h. 463, 550, 677, 689
[=4]
ḥelāl <Ar. Dince haram olmayan.
ḥ.+inüñ 18

[=1]

hem <Far. e. De, dahi, üstelik.
h. 3, 8, 10, 42, 52, 54, 55, 55, 59, 72, 73, 102, 124, 140, 197, 201, 202, 213, 237, 244, 258, 273, 324, 329, 334, 334, 336, 398, 398, 425, 433, 433, 438, 451, 453, 461, 503, 503, 503, 503, 512, 553, 556, 572, 576, 595, 604, 605, 605, 613, 644, 649, 700, 701, 701, 756
[=56]

hemān <Far. zf. Hemen, derhal.
h. 35, 111, 113, 167, 185, 251, 340, 374, 474, 480, 483, 574, 635, 657, 674, 689, 706, 707, 710
[=19]

hemīn <Far. zf. e. ve sf. Bu bile, tıpkı bu, çok.
h. 15, 101, 120, 128, 165, 445, 552, 572
[=8]

hem-şehrī <Far. b. is. Bir memleketli.
h.+ler 304
[=1]

hep <Far. heb zf. Sürekli olarak, her zaman, daima.
h. 17, 138, 152, 207, 239, 274, 315, 323, 395, 413, 414, 504, 557, 565, 577, 594, 610, 615, 663
[=17]

hepisi zm. Hepsi
h. 610
[=1]

her <Far. e. Hep, bütün.
h. 35, 37, 42, 54, 82, 93, 100, 128, 131, 164, 165, 168, 169, 181, 181, 197, 202, 212, 227, 245, 248, 312, 321, 333, 369, 380, 384, 395, 408, 432, 451, 467, 473, 474, 476, 487, 502, 502, 503, 516, 525, 530, 537, 584, 591, 592, 633, 642, 642, 646, 677, 679, 679, 680, 681, 703, 722, 750, 751
[=60]

hergiz <Far. zf. Asla
h. 95, 270, 532, 713
[=4]

heva+(1) <Ar. is. Hava
h.+dan 473
h.+ya 130
[=2]

hevā+(2) <Ar. is. Heves, istek, arzu.
h.+nuñ 492
h.-yı nefs nefsin arzusu 485, 490
[=3]

hey ünl. Seslemek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz.
h. 351
[=1]

heybet <Ar. is. Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş.
h. 523
h.+e 292
[=2]

ḥıfẓ <Ar. is. Koruma, saklama.
ḥ. itmek korumak, saklamak 99
[=1]

ḫışım <Ar. ḫişm is. Akraba
ḫ. 256, 276
[=2]

ḫışım <Far. is. Öfke, kızgınlık.
ḫ. 234
ḫ.+ıla (ḫışm-ıla) 266
[=2]

Ḫıżır <Ar. öz. is. İçenlere ölmezlik veren ab-ı hayatı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber, Hz. Hızır.
Ḫ. 450
[=1]

ḥicāb <Ar. is. Perde
ḥ.+ı 154
ḥ.+ın 307
[=2]

hiç → heç
h. 12, 27, 243, 252, 268, 276, 406, 407
[=8]

ḥidāyet <Ar. is. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma.
ḥ. 500, 559
ḥ.+(eylemek) 753
[=3]

ḫiḍmet <Ar. is. Hizmet
ḫ. ḳılmaḳ hizmet etmek 678
[=1]

ḥikmet <Ar. is. Bilgelik, hakimlik.
ḥ. 42
ḥ.+ini 506
[=2]

ḫilāfet <Ar. is. Birinin yerini tutma.
ḫ. 644
[=1]

himmet <Ar. Ermiş kimsenin tesiri.
h.+(āl-i+himmet+ḳılmaḳ) 744
h. eylemek tesir etmek 618, 686, 696, 729
h.+i 619, 687, 730
h.+ler 694
[=9]

ḥisāb <Ar. is. Hesap
ḥ. 472, 507
ḥ.+(olmaḳ) 504
ḥ.+ı 164, 372
ḥ.+ın+(virmek) 18
ḥ.+ını 518
ḥ.+ıñı 483
[=8]

ḥisābsuz <Ar. ḥisāb + T. /+suz/ sf. Hesapsız
ḥ. 760
[=1]

ḫiṭāb <Ar. is. Bir veya birden çok kimseye ağızdan veya yazı ile söyleme.
ḥ. 474
ḥ.+(eylemek) 521
[=2]

ḫōca <Far. ḫāce is. Hoca
ḫ. 383, 470
ḫ.+lar 593
ḫ.+sı 593
[=4]

ḫōd <Far. zm. Kendi
ḫ. 12
[=1]

ḫōr <Far. sf. Önemsiz, değersiz, bayağı.
ḫ. 572
[=1]

ḫōş <Far. sf. Güzel, iyi.
ḫ. 61, 341, 344, 590, 656, 680
[=6]

ḫoşnūd <Far. sf. Razı, memnun.
ḫ.+(eylemek) 425
ḫ.+(olmaḳ) 586, 710
[=3]

ḫūb <Far. sf. Güzel, hoş, iyi.

ḫ. 302, 345, 354, 363
[=4]

Ḫudā <Far. öz. is. Allah
Ḫ.+ya 538
[=1]

ḥulle <Ar. is. Cennet elbisesi.
ḥ.+ler 176
[=1]

ḫūr <Far. is. Yiyecek
ḫ. 679
ḫ.+ları 697
[=2]

ḥūri <Ar. is. Cennet kızı
ḥ. 346
ḥ.+ler 311
ḥ.+lere 183
ḥ.+leri 175, 178
[=5]

hūy ünl. Ses taklidi bir kelime olup başına geldiği bir kelime veya cümlenin anlamını kuvvetlendirir.
h. 68
[=1]

ḫużūr <Ar. is. Hazır bulunma.
ḫ.+da 341
ḫ.+ıla 54
[=2]

ḥüküm <Ar. is. Karar
ḥ.+(eylemek) 14
ḥ.+(olmaḳ) 86
ḥ.+i (ḥükmi) 484, 750
ḥ.+ümi (ḥükmümi) 515, 517
[=6]

hümā <Ar. is. Saadet, kutluluk.
h. 599
[=1]

hümām <Ar. sf. Himmetli, azimli.
h. 659
[=1]

ḥürmet <Ar. is. Saygı
ḥ.+içün+(1) 560
[=1]

hürre <Ar. sf. Cariye veya esir olmayan kadın.
h.+midür 439
[=1]

Ḥüseyin <Ar. öz. is. Hz. Muhammed'in torunlarından, Hz. Hüseyin.
Ḥ. 599
[=1]

I

ılıt- f. Hafif ısıtmak, ılıştırmak.
ı.-a+(ılıda) 262
[=1]

ıraġ → ıraḳ
ı.+(olmaḳ) 668
[=1]

ıraḳ sf. Uzak
ı. 413
ı.+(olmaḳ) 490
[=2]

ırmaḳ is. Büyük akarsu, nehir.
ı.+ları 173
[=1]

ısmarla- f. Emanet etmek.
ı.-dum 513, 514, 516
ı.-mışıdum 508
ı.-ya 117
[=5]

‘ışḳ <Ar. is. Aşk
‘ı.+ıla 61, 620, 688, 731
[=4]

‘ıyd <Ar. is. Bayram
ı.uñdan 532
[=1]

‘ıyş <Ar. is. Hayatın zevkini çıkarma, yiyip içme.
‘ı. itmek eğlenmek 69
‘ı. dem eğlenme zamanı 88
‘ı.+uñı 45
[=3]

İ

i- f. Şu veya bu durumda bulunmak anlamında bir cevher fiildir.
i.-di 435, 550, 638, 700
i.-düm 629, 702
i.-düñ 269
i.-ken 630
i.-miş 364, 637, 663, 663, 664, 664, 667, 668
i.-se 155, 414, 642
i.-señ 484
[=20]

‘ibādet <Ar. is. Allah’ın emirlerini yerine getirme.
‘i.+(eylemek) 477
[=1]

‘ibret <Ar. is. Kötü bir hadiseden alınan ders.
‘i. almaḳ kendi payına bir ders çıkarmak 42, 159
‘i.+(olmaḳ) 554
[=3]

iç- f. İçmek
i.-eler 590
i.-er 97
i.-üp 351
[=3]

içerü is. İçeri
i. 109
[=1]

içinde zf. Süresinde, zarfında.
i. 40, 128, 153, 175, 305, 311, 329, 548, 596, 666
[=10]

içre → içinde
i. 146, 177, 216, 440, 614, 726
[=6]

içün e. İçin
i. 52, 52, 259, 447, 451, 485, 490, 634, 759, 760, 765, 765
[=12]

içür- f. İçirmek
i.-eler 307
[=1]

igen sf. Çok
i. 470, 658
[=2]

igü is. Eğe kemiği (?)
i.+si 375
[=1]

iḥsān <Ar. is. İyilik etme.
i.+ı 37, 722
i.+ıla 454
[=3]

iḥtisāb <Ar. is. Hesap sorma.
i.+a 505
[=1]

iḫtiyār <Ar. is. Seçme, seçilme.
i. 608
[=1]

iki sf. ve is. Birden bir artık; birden sonra gelen sayının adı.
i. 163, 163, 166, 167, 170, 217, 267, 346, 385, 385, 599, 638
i.+si 297, 346
[=14]

ikinci sf. İki sayısının sıra sıfatı.
i. 219
[=1]

ikişer sf. İki sayısının üleştirme sıfatı.
i. 345
[=1]

İkteciler öz. is. Bursa'da bir yer adı.
İ.+de 628
[=1]

il is. Ülke
i.+den 41
i.+e 41
i.+lere 625
[=3]

'ilāç <Ar. is. Çare, tedbir.
'i. 407
'i. itmek çare bulmak 674
[=2]

ilāh <Ar. is. Tanrı
i. 3, 7, 551, 560, 581
[=5]

ilāhī <Ar. ünl. Allah'ım, ey Allah.
i. 237, 323, 388, 555, 576, 692, 746, 755
[=8]

ile bağ. İki öğeyi birbirine bağlamaya yarayan söz.
i. 10, 61, 68, 69, 269, 312, 427, 461, 477, 488, 584, 740
i.+n 475
[=13]

ilerü is. İleri
i.+ñe 90
[=1]

ilet- f. Götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek.
i.-em 496
i.-üben 289
i.-ür+(iltür) 327
i.-ürler 49
[=4]

ilk sf. İlkin
i. 382
[=1]

illā <Ar. e. İlle, mutlaka.
i. 157, 170, 209, 649, 653
[=5]

'ilm <Ar. is. İlim
'i. ('ilim) 475
'i.+e 475
'i.+ini+(kemāl-i+'ilm) 756
'i.+ümi 508
'i.+üñ 492
[=5]

İlyās <Ar. öz. is. Peygamberlerden, Hz. İlyas.
İ. 450
[=1]

īmān <Ar. is. İnanma, inanç.
ī. 38, 315, 587, 723, 739
ī.+(bünyād-ı+īmān) 583
ī.+(olmaḳ) 108
ī.+ile 242
ī.+umuz 740

[=9]

īmansuz sf. İmansız
ī. 211
[=1]

imdi zf. Şimdi
i. 40, 85, 134, 152, 327, 328, 399, 443, 455, 458, 461, 466, 474, 476, 478, 479, 481, 482, 506, 513, 521, 525, 533, 563, 571, 619, 621, 687, 704, 708, 730, 734
i.+kim+(1) 448
[=33]

in- f. Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
i.-e 473
i.-er 80, 673
[=3]

in'ām <Ar. is. Nimet verme, iyilik etme.
i.+(olma) 441
[=1]

inan- f. İnanmak
i. 452
i.-maz mıduk 526
i.-maz mıduñ 270
i.-uram 544
i.-ur mısın 261
i.-ursuñ 50
[=6]

'ināyet <Ar. is. Lütuf, ihsan, iyilik.
'i. 500, 559
'i. ḳılmaḳ lutfetmek 77
'i. i eylemek lutfetmek 79
[=4]

ince sf. Kalınlığı az olan.
i. 73, 78
[=2]

incik is. Diz kapağı ile topuk arası, bunun topuğa yakın olan kısmı.
i. 104
i.+e+(incige) 104
[=2]

iniş is. İnme işi veya biçimi.
i.+ini 80
[=1]

inkār <Ar. is. Reddetme, tanımama.
i.+(eylemek) 527, 529
i.+(itmek) 539
[=3]

ins <Ar. is. İnsan
i. 754
[=1]

inṣāf <Ar. is. Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
i.+ını 756
[=1]

insān <Ar. is. Beşer
i. 331
[=1]

iñez sf. Zayıf
i. 196
[=1]

ip is. İp
i.+lerini 291
i.+üñ 497
[=2]

ir- f. Ermek, ulaşmak, yetişmek.
i.-di 497, 674
i.-dügüm 643
i.-e 26, 179, 410, 589, 619, 687, 694, 712, 730, 750
i.-eler 340, 384
i.-esin 575, 682
i.-esiz 717
i.-medin 310
i.-mek+(aṣlına) 103

i.-mesin 650
i.-meyince+(murāda) 137
i.-mez 91
i.-se 591
[=24]

iriş- f. Erişmek, varmak, ulaşmak.
i.-e 309, 559
i.-esin 318
i.-ür 381
[=4]

İsrāfīl <Ar. öz. is. Dört büyük melekten kıyametin kopacağını öttüreceği boru ile bildirecek olan biri.
İ.+e 513, 514
[=2]

issi is. Isı
i.+den 359
[=1]

iste- f. İstek duymak, arzulamak.
i. 318
i.-r 209, 335
i.-rem 635
i.-riseñ 317, 650
i.-rmi 678
i.-rse 677
i.-ye 507
i.-yelüm 234, 235, 732
i.-yenler 683
[=13]

iş is. Hal, durum, vaziyet.
i.+(itmek) 59
i.+de 42, 338, 681, 682
i.+e 318
i.+i 100, 103, 108, 110, 498, 557, 751
i.+ini 117, 426
i.+leri 594
i.+lerüm 485
i.+üm 713
i.+üñ 57, 57
i.+üñü 45
i.+üñüz 467
[=22]

işāret <Ar. is. İz, alamet, nişan.
i. 690
[=1]

işbu sf. İşte bu.
i. 33, 265, 316, 319, 327, 328, 624, 630, 699
[=9]

işde e. Bir şeyi gösterirken veya bir şeye işaret ederken söylenen bir söz, aha, işte.
i. 120, 126, 127, 660
[=4]

işit- f. Duymak
i. 284, 327, 404, 455, 563
i.-+(işid) 134
i.-e+(işide) 100, 152, 665
i.-esin+(işidesin) 21, 60, 159
i.-icek+(işidicek) 399
i.-mege 59
i.-üñ+(işidüñ) 244, 353, 631
i.-üñ+(işüdüñ) 732
i.-üp+(işidüp) 59, 107, 274
i.-ürdüñ+(işidürdüñ) 270
[=22]

işle- f. Yapmak
i.-dise 502
i.-dügine 297
i.-düm 489
i.-gil+(luṭıf) 555
i.-me 426
i.-ridüñ 269

i.-esin+(‘ıyş+idesin) 69
i.-esin+(şād+idesin) 454
i.-esin+(terk+idesin) 260
i.-esin+(yād+idesin) 454
i.-esiz+(sitir+idesiz) 28
i.-icek+(‘aḥd+idicek) 67
i.-icek+(su’āl+idicek) 487
i.-ici+(ẕikir+idici) 580
i.-ivirmek+(ḳahr+idivirmek) 758
i.-mege+(iş) 59
i.-mek+(‘aṭā) 52
i.-mek+(cem‘) 737
i.-mek+(cevāb) 529
i.-mek+(edā) 52
i.-mişem+(iṭā‘at) 706
i.-sün+(haḳ) 602
i.-sün+(müyesser) 31, 719
i.-sün+(raḥmet) 32, 32, 718, 718
i.-üben+(cehd+idüben) 213
i.-üp+(āh+idüp) 256, 417, 430
i.-üp+(ḫavlāt+idüp) 636
i.-üp+(luṭıf+idüp) 716
i.-üp+(naẓm+idüp) 23
i.-üp+(seyr+idüp) 672
i.-üp+(şād+idüp) 446
i.-üp+(şükür+idüp) 585, 586
i.-üp+(tevbe+idüp) 468
i.-üp+(zeyn+idüp) 403
i.-üp+(ẕikir+idüp) 56, 589
[=89]

it+(2)- f. Söylemek [eyitmek]
i.-e+(ide) 250, 285, 362, 540
i.-eler+(ideler) 459, 460
i.-elüm+(idelüm) 621
i.-em+(idem) 20, 247
i.-erler+(iderler) 141
i.-erseñ+(iderseñ) 679
i.-esin+(idesin) 453, 636
i.-icek+(idicek) 230
i.-eler+(ideler) 306
[=15]

iṭā‘at <Ar. Boyun eğme, dinleme, alınan emre göre davranma.
i.+(eylemek) 698
i.+(itmek) 706
[=2]

iti sf. Sert, keskin, şiddetli.
i. 78
[=1]

itin- f. Edinmek
i.-esin+(ḳuvvet+idinesin) 56
[=1]

iv- f. Acele etmek.
i.-e 310
i.-e ive acele acele, koşa koşa 410, 410
[=3]

iyü sf. İyi
i. 288, 422, 707
[=3]

iyüce sf. İyice
i. 424
[=1]

iz is. Belirti, nişan, alamet.
i.+imi 574
i.+ine 575
[=2]

‘izzet <Ar. is. Değer, kıymet, yücelik.
‘i.+i 329
[=1]

K

ḳaba sf. Büyük, iri, kocaman.
ḳ. 443
[=1]

ḳabir <Ar. is. Mezar
ḳ. 305, 313, 329, 376
ḳ.+e+(ḳabre) 70, 260, 310, 340, 658
ḳ.+i+(ḳabri) 225, 226, 289, 301, 311, 342
ḳ.+ine+(ḳabrine) 309, 309
[=17]

ḳabūl <Ar. is. Alma, razı olma.
ḳ.+(itmek) 561
ḳ.+(olmaḳ) 36, 721, 741
[=4]

ḳaç sf. Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.
ḳ. 247
[=1]

ḳaç- Kaçınmak, firar etmek.
ḳ.-alar 536
[=1]

ḳaçan zf. Ne zaman, ne zaman ki.
ḳ. 248, 408, 432, 648
ḳ.+kim+(1) 93
[=5]

ḳadar <Ar. e. Miktarında, ölçüsünde, derecesinde.
ḳ. 157, 207, 652, 701, 705
[=5]

ḳadeh <Ar. is. Kadeh
ḳ.+leri 177
ḳ.+lerle 178
[=2]

ḳadı <Ar. ḳāḍī is. Şeriat hakimi.
ḳ. 484
[=1]

ḳadīr <Ar. is. Değer, itibar.
ḳ. gicesi kadir gecesi 384
ḳ.+(leyle-i+ḳadīr) 408
ḳ. olmaḳ değerli, kıymetli olmak 93, 681
[=4]

ḳafa <Ar. is. Baş
ḳ. 379
[=1]

kāfir <Ar. is. Küfreden, küfredici.
k. 140, 205
k.+ler 149, 195, 203
k.+üñ 204
[=6]

ḳaftān Far. ḫaftān is. Eski bir çeşit pamuklu elbise.
ḳ.+ların 354
[=1]

ḳaġı- f. Öfkelenmek, kızmak.
ḳ.-duġun 266
[=1]

ḳahr <Ar. is. Üstün gelerek mahvetme, helak etme, batırma, ezme.
ḳ.+(itmek) 758
ḳ.+umı 517
[=2]

ḳaḳşaş- f. Kopmak
ḳ.-up 375
[=1]

ḳal <Ar. is. Söz, laf.
ḳ. 530

[=1]

ḳal- f. 1. Olduğu yerde durmak, hareketine, yoluna devam etmemek.
ḳ.-a 463, 711
ḳ.-anları 448
ḳ.-dı 111, 119, 120, 125
ḳ.-ıcak 465
ḳ.-maġa 190
ḳ.-mayısar 543
ḳ.-mış 356, 366, 374, 379
ḳ.-mışıdı 419, 627
ḳ.-mışlarıdı 427
ḳ.-up 374
ḳ.-ur 277
ḳ.-ur+(baḳa) 183, 183
2. (yardımcı fiil) Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
ḳ.-an+(bāḳī) 747
ḳ.-dum+(yaḳın) 497
[=23]

ḳalb <Ar. is. Kalp, yürek.
ḳ.+i 580
ḳ.+ümi 40
[=2]

ḳalem <Ar. is. Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç.
ḳ. 507, 509, 509, 511
ḳ.+den 507
[=5]

kāmil <Ar. sf. Kemale ermiş, olgun.
k.+(mürşid-i+kāmil) 665
[=1]

ḳamu is. Herkes; bütün.
ḳ. 201, 662, 765
ḳ.+ya 323, 554
ḳ.+yı 522
[=6]

kān <Ar. is. Bir şeyin menbaı, kaynağı.
k.-ı ṣafā safa kaynağı 320, 595
[=2]

ḳanat is. Kanat
ḳ.+(ḳanad) 166
ḳ.+a+(ḳanada) 172, 193
ḳ.+ı+(ḳanadı) 163, 163, 167, 170, 173
ḳ.+ına+(ḳanadına) 184
ḳ.+ında+(ḳanadında) 165, 192
ḳ.+ını+(ḳanadını) 179, 206
ḳ.+lar 160
ḳ.+lar+(ḳanadlar) 168
ḳ.+ları 162
ḳ.+larıla 166
ḳ.+uñ+(ḳanaduñ) 167
[=18]

ḳanda zf. Nerede, nereye?
ḳ. 76, 327, 413, 539
[=4]

ḳanı zf. Hani, nerede?
ḳ. 250, 251, 266, 268, 363, 363, 364, 365, 365, 366, 400, 402, 402, 416, 546
[=15]

ḳanḳı sf. Hangi?
ḳ. 87, 87, 414
ḳ.+sına 484
ḳ.+sından 228
[=5]

ḳap- f. Kaplamak, istila etmek.
ḳ.-a 347
[=1]

ḳapa- f. Kapatmak
ḳ.-ya 464
[=1]

ḳapḳara sf. Her yanı kara.
ḳ. 202
ḳ.+(olmaḳ) 106, 360, 372
[=4]
ḳapla- f. Kuşatmak, sarmak.
ḳ.-mış 666
[=1]
ḳapu is. Kapı
ḳ. 343
ḳ.+sını 301
ḳ.+ya 257, 435, 436
[=5]
ḳara is. Siyah
ḳ. 365, 365
[=2]
ḳarañu sf. Karanlık
ḳ. 296
ḳ.+da 294
[=2]
ḳarañuluḳ → ḳarañu
ḳ. 294
[=1]
ḳarār <Ar. is. Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.
ḳ. ḳılmaḳ dönüp dolaşıp bir yerde durmak 24
ḳ.+ı 25, 711
[=3]
ḳardaş is. Kardeş
ḳ. 256, 276, 304
ḳ.+laruñ 258
[=4]
ḳarın is. Karın
ḳ.+ı+(ḳarnı) 372
ḳ.+ına+(ḳarnına) 218
ḳ.+ında+(ḳarnında) 456
ḳ.+ından+(ḳarnından) 220
[=4]
ḳarındaş → ḳardaş
ḳ.+ı 31, 719
[=2]
ḳarşu is. Karşı
ḳ. 105, 454, 737
ḳ.+sına 154
[=4]
ḳaruncuḳ is. Karıncık
ḳ.+ın+(ḳaruncuğın) 444
[=1]
ḳasd <Ar. is. Kasıt, bile bile yapma.
ḳ.+ına 272
[=1]
ḳaṣr <Ar. is. Köşk, kaşane, saray.
ḳ.+u 174
[=1]
ḳaş is. Kaş
ḳ.+ı 373
ḳ.+laruñ 364
[=2]
ḳat is. Nezd, yan, huzur, ön.
ḳ.+ına 292
ḳ.+ında 289, 714, 751
[=4]
ḳat- f. İlave etmek.
ḳ.-a 453
[=1]
ḳatı sf. Hoşgörüsüz, acımasız, merhametsiz.
ḳ. 33, 210, 490
ḳ.+dur 19
[=4]
ḳatran <Ar. is. Katran
ḳ. 200, 200
ḳ.+ıla 198
[=3]

ḳatre <Ar. is. Damla
ḳ. 116
[=1]

ḳavim <Ar. ḳavm is. İnsan topluluğu.
ḳ.+i+(ḳavmi) 527
ḳ.+leri 413
[=2]

ḳavşur- f. Kavuşturmak.
ḳ.-up 302
[=1]

ḳavüm → ḳavim
ḳ.+lerümüzi 387
[=1]

ḳaya is. Kaya
ḳ.+lardan 491
ḳ.+ya 491
[=2]

ḳayd <Ar. is. Düşünce, endişe, gaile, telaş.
ḳ.+ını 321
[=1]

ḳayḳu is. Kaygı, üzüntü, tasa, endişe.
ḳ.+dan 287
[=1]

kefen <Ar. is. Ölüyü sardıkları bez.
k. 13
k.+dür 15
k.+e 356
[=3]

kefin → kefen
k. 378
k.+üñ 271
[=2]

kelām <Ar. is. Söz, lakırdı.
k. 632
k.+uñ 542
[=2]

kemāl <Ar. is. Olgunluk, yetkinlik.
k. virmek olgunlaştırmak 664
k.-i ‘ilm ilim olgunluğu 756
k.-i pīr ḳılmaḳ pir olgunluğuna erişmek 757
[=3]

kemer <Far. is. Kapı, pencere, köprü gibi şeylerin oyuğu aşağı bakan kavisli kubbesi, tavanı.
k.+leri 176
[=1]

kemük is. Kemik
k.+ler 378
[=1]

kendi → kendü
k. 570
[=1]

kendü zm. Kendi, iyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarar.
k. 709
k.+lerin 357
k.+ñi 99
k.+si 477
[=4]

kerem <Ar. is. Lütuf, bağış.
k. eylemek lütfetmek, bağışlamak 424
[=1]

kerīm+(1) <Ar. sf. Ulu, büyük.
k. 749
[=1]

Kerīm+(2) <Ar. öz. is. Allah’ın, “kerem sahibi” manasında esmaü’l hüsna’daki bir ismi.
K.+(Ḥannān-ul+Kerīm) 6
[=1]

kes- f. Bir şeyi ikiye ayırmak,
parçalamak, doğramak.
k.-meyelüm 234, 235
k.-meyi 425
k.-üp 185
[=4]

keskün sf. Çok kesici, iyi kesen.
k. 73
[=1]

Kevşer <Ar. is. Cennette bir havuzun adı.
K. 307
[=1]

key sf. Çok, pek, gayet, pek çok
k. 443
[=1]

kez zf. Kere, defa, sefer.
k. 32, 112, 123, 521, 591, 689, 718
[=7]

ḳıl is. Kıl
ḳ.+dan 73, 78
[=2]

ḳıl- f. Yapmak, etmek, eylemek
anlamında asli fiildir.
ḳ. 75
ḳ.-a 592
ḳ.-an 474
ḳ.-duḳlariçün 762
ḳ.-ur 389
ḳ.-urlar 438
[=6]
2. (yardımcı fiil) Etmek, yapmak,
eylemek anlamında Türkçe'de bir
çok kelimenin sonuna gelerek
birleşik fiiller teşkil eder.
ḳ.-+(a'lā) 598
ḳ.-+(namāz) 317
ḳ.-+(revā) 325
ḳ.-+(şifa) 325
ḳ.-+(şükür) 620, 688, 731
ḳ.-+(tamam) 483
ḳ.-a+(ḫiḍmet) 678
ḳ.-a+('ināyet) 77
ḳ.-a+(kemāl-i+pīr) 757
ḳ.-a+(muẓaffer) 757
ḳ.-a+(namāzın+ḳılagörmek) 85
ḳ.-a+(naẓar) 309
ḳ.-a+(raḥmet) 693
ḳ.-a+(yaraġın+ḳılagörmek) 98
ḳ.-a+(yaraġun+ḳılagörmek) 85
ḳ.-alar+(āl-i+himmet) 744
ḳ.-alar+(namāz) 283
ḳ.-alar+(naẓar) 341, 411
ḳ.-alum+(du'ā) 734, 735
ḳ.-an+(naāar) 481
ḳ.-asız+(tāze) 716
ḳ.-dı+(bünyad) 579
ḳ.-dı+(ḳurı) 227
ḳ.-dum+(zārī) 697
ḳ.-duñsa+(ḫayır) 287
ḳ.-ıvire+(yoldaş) 739
ḳ.-ıvirmek+(dōst) 758
ḳ.-ma+(cefā) 67
ḳ.-ma+(cevir) 423
ḳ.-madı+(ḳarār) 24
ḳ.-mamışam+('amel) 299
ḳ.-mañ+(vebāl) 468
ḳ.-mayup+(tevbe) 350
ḳ.-maz+(aṣṣı) 50
ḳ.-maz+(vefā) 12
ḳ.-mazsa+(meded) 592
ḳ.-mış+(namāz) 300
ḳ.-mışken+(pür) 166
ḳ.-uban+(du'ā) 733
ḳ.-up+(fażl) 664

k̩.-ur+(aṣṣı) 91
k̩.-ur+(nidā) 279
k̩.-ur+(tāze) 615
k̩.-ur+(zārī) 380
k̩.-urlar+(zārī) 377
k̩.-uruz+(şehādet) 538
[=50]

k̩ılıç is. Kılıç
k̩.+dan 73, 78
k̩.+ı 751
[=3]

k̩ına <Ar. hinnā is. Kına
k̩. 403
[=1]

k̩ırk̩ is. ve sf. Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı; otuz dokuzdan bir artık.
k̩. 672
k̩.+ında 334, 370
[=3]

k̩ıṣṣa sf. Kısa
k̩.+cuk 364
[=1]

k̩ış is. Yılın en soğuk mevsimi.
k̩. 295
[=1]

k̩ıyāmet <Ar. is. Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
k̩. 125, 347
[=2]

k̩ıymatlu sf. Kıymetli, değerli.
k̩. 495
[=1]

k̩ız is. Dişi çocuk.
k̩.+ı 241
k̩.+ına 255
k̩.+larum 424
k̩.+um 401
[=4]

k̩ızcuġaz is. Kızcağız
k̩.+um 392
[=1]

ki Far. e. Anlam bakımından birbiri ile ilgili cümleleri birbirine bağlar.
k. 14, 28, 33, 53, 56, 74, 110, 111, 112, 115, 119, 127, 129, 179, 226, 228, 280, 299, 331, 379, 396, 409, 422, 471, 472, 490, 533, 540, 572, 608, 623, 665, 678, 682, 735, 748
[=36]

k̩īl <Ar. is. Söz
k̩. 530
[=1]

kim+(1) → ki
k. 19, 58, 76, 116, 135, 160, 193, 231, 232, 260, 300, 306, 361, 378, 432, 502, 507, 517, 518, 519, 534, 541, 548, 584, 622, 642, 706
[=27]

kim+(2) zm. Hangi kişi anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir soru sözü.
k. 37, 249, 321, 385, 385, 708, 722, 736
k.+e 44, 44, 44, 44, 86, 86, 574
k.+i 43, 43, 222, 222, 303, 303, 304, 304, 390, 390, 391, 392, 392, 393, 393, 429, 429, 430
k.+in 43, 43
k.+isi 412, 412
[=37]

kimse zm. Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi, şahıs, nefer.
k. 24, 92
k.+den 275
k.+ye 12, 95, 95
[=6]

kir is. Pislik
k. 429
[=1]

kirpük is. Kirpik
k.+i+(kirpügi) 373
k.+ler 365
[=2]

kişi is. İnsan, adam, kimse.
k. 80, 205, 215, 240, 280, 280, 294, 300, 314, 395, 502, 536, 569, 570, 681, 691
k.+de 100, 665
k.+lere 288
k.+nüñ 36, 103, 473, 721
k.+yem 494, 494
[=25]

kitāb <Ar. is. Kitap
k. 486, 622, 647, 653, 711
k.+ı 572, 577, 618, 686, 729
k.+ımuñ 27
k.+ıñı 483
k.+um 237
k.+umuñ 713
k.+uñ 476, 563, 624, 649
k.+uñı 695
[=19]

ḳo- → ḳoy-
ḳ. 574
ḳ.-dı 405
ḳ.-duġı+(döke) 421
ḳ.-duḳ 542
ḳ.-dum 489, 489
ḳ.-maz+(elden) 570
ḳ.-mış+(döke) 355
ḳ.-r 215
[=9]

ḳoḫu is. Koku
ḳ.+ları 344
[=1]

ḳoḳ- f. Koku çıkarmak
ḳ.-mış 360
[=1]

ḳol is. Kol
ḳ.+ına 38, 723
[=2]

ḳoldaş is. Yardımcı, arkadaş.
ḳ.+(olmaḳ) 38, 723
[=2]

ḳomaḳ is. Koymak işi.
ḳ.+a+(ḳomaġa) 291
[=1]

ḳon- f. Bir yere inmek.
ḳ.-a 473
ḳ.-mış 564
[=2]

ḳonşı is. Komşu
ḳ.+(olmaḳ) 314
[=1]

ḳonuḳla- f. Misafir edip ağırlamak.
ḳ.-sun 724
[=1]

ḳop- f. 1. Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak.
ḳ.-mış 375
2. Zuhur etmek, çıkmak.
ḳ.-a 347
[=2]

ḳorı- f. Korumak

ḳ. 251
[=1]

ḳorḳ- f. Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak.
ḳ.-a 229
[=1]

ḳorḳu is. Korku
ḳ.+lardan 213
ḳ.+muzuñ 233
ḳ.+sı 234
ḳ.+sından 535
[=4]

ḳorḳut- f. Korkmasına yol açmak.
ḳ.-urlar+(ḳorḳudurlar) 522
[=1]

koy- f. 1. Koymak, bir şeyi bir yere bırakmak.
ḳ.-alar 263, 271, 278, 289
ḳ.-maduñuz 524
ḳ.-up 16, 113, 121
2. (yardımcı fiil) Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
ḳ.-alum+(ḫayra) 34
ḳ.-alum+(söz) 34
ḳ.-up+(saġ) 43
[=11]

kömür is. Bir tür katı yakıt.
k. 364
[=1]

kör <Far. kūr is. Görme engelli.
k.+(eylemek) 230
k.+dür 619, 687, 730
[=4]

köşk <Far. kuşk is. Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır.
k.+de 175
k.+i 174
k.+lerin 138
[=3]

ḳudret <Ar. is. Kuvvet, takat, güç.
ḳ.+ile 171
ḳ.+in 667
ḳ.+lerine 630
ḳ.+üm 698
[=4]

ḳul is. Tanrı'ya göre insan, abd.
ḳ.+a 592, 664
ḳ.+ı 584
ḳ.+ından 585
ḳ.+lar 592, 678
ḳ.+un 586
ḳ.+uña 561
ḳ.+uñam 499
ḳ.+uñuz 558
[=10]

ḳulaḳ is. Başın her iki yanında bulunan işitme organı.
ḳ. tutmaḳ dinlemek, işitmek istemek 20, 624, 653
ḳ. urmak kulak vermek, dinlemek 274
ḳ. virmek merak edip dinlemek, işitmeye çalışmak 59, 127
[=6]

Ḳur'ān <Ar. is. Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.
Ḳ. 57, 60, 548, 739
[=4]

ḳurı sf. Boş, eli boş, mahrum.
ḳ. ḳılmaḳ mahrum olmak 227
[=1]

ḳurı- f. Kurumak
ḳ.-mış 378
[=1]

ḳurıl- f. Hazırlanmak
ḳ.-ur 76
[=1]

ḳurt is. Kurtçuk
ḳ.+lar 372
[=1]

ḳurtıl- → ḳurtul-
ḳ.-mış 95
[=1]

ḳurtul- f. Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.
ḳ.-alar 213
ḳ.-up 287
[=2]

ḳuş is. Kuş
ḳ. 82
ḳ. olmaḳ kuş gibi olmak, kuşa benzemek 130
[=2]

ḳuşat- f. Çevresini sarmak, çevirmek, ihata etmek.
ḳ.-up+(ḳuşadup) 403
[=1]

ḳuşca sf. Kuş gibi zayıf, güçsüz, bir sıkımlık.
ḳ. 33
[=1]

ḳuvvet <Ar. is. Güç, kudret, takat.
ḳ.+(itmek) 56
ḳ.+i 96
[=2]

ḳuzı is. Kuzu
ḳ.+lar 431
ḳ.+larum 424
ḳ.+laruma 422
[=3]

kükre- f. Coşmak, taşkınlık göstermek.
k.-ye 523
[=1]

külli <Ar. sf. Umumi, bütün.
k. 97, 98
k.+ni 241
k.+sin 566
[=4]

kürk sf. Hayvan postundan yapılmış.
k. 371
[=1]

L

lā-yezāl <Ar. b. sf. Zevalsiz, ebedi.
l. 668, 530
[=1]

lāyıḳ <Ar. sf. Yakışan, yaraşır, yakışık.
l. 231, 232, 299, 484
[=4]

lāzım <Ar. is. Gerek
l.+dur 458
[=1]

leşker <Far. is. Asker
l.+in 757
[=1]

levha <Ar. is. Yazılı veya resimli plaka.
l. 510, 511
[=2]

leyl(e) <Ar. is. Gece
l.-i ḳadīr kadir gecesi 408
[=1]

leẕīẕ <Ar. sf. Lezzetli, tatlı.

l. 178
[=1]

lezzet <Ar. is. Tat, çeşni.
l.+i 96, 402
[=2]

libās <Ar. is. Esvap
l.+lar 680
[=1]

luṭıf <Ar. is. Lütuf
l.+umı (luṭfumı) 517
l.+(işlemek) 555
l.+(itmek) 716
[=3]

M

maġfūr <Ar. sf. Allah tarafından yarlıganmış, günahları affedilmiş.
m.+(mecmu‘-ı+maġfūr+olmaḳ) 315
[=1]

maġmūn <Ar. is. Toprak altında olan (?)
m.+lar mısız 440
[=1]

maḫlūḳ <Ar. sf. Halk edilmiş, yaratılmış.
m.+(cemi‘-i+maḫlūḳ) 34
[=1]

maḳām <Ar. is. Durma yeri.
m.+ın 137
m.+ına 381
m.+ları 332
m.+ların 146, 147, 154, 195, 598
m.+larına 333
[=9]

maḳṣūd <Ar. sf. Kasdolunan, istenilen şey, istek.
m.+umuz 30, 720
[=2]

mal <Ar. is. Bir kimsenin tasarrufu altına bulunan değerli ve gerekli şey.
m. 251
m.+a 186
m.+ı 251
m.+ına 208
m.+uñ 251, 678
[=6]

ma‘lūm <Ar. sf. Bilinen, belli.
m.+dur 530
[=1]

ma‘nā <Ar. is. Anlam
m. 568, 569
m.+dan 570
[=3]

ma‘nī → ma‘nā
m.+lerini 621
[=1]

manṣūr <Ar. sf. Nasrolunmuş, Allah’ın yardımıyla galip, üstün gelinmiş.
m. 757
[=1]

ma‘rifet <Ar. is. Bilme, biliş.
m. 569, 736
[=2]

mā-sivā <Ar. is. Allah’tan başka her şey.
m. 666, 754
m.+dan 663
[=3]

ma‘ṣiyet <Ar. is. Asilik, itaatsizlik, isyan, günah.

m. 495
[=1]

ma‘ṣūm <Ar. sf. Suçsuz, kabahatsiz.
m.+(olmaḳ) 313
m.+larıma 423
[=2]

ma‘ṣūmca zf. Suçsuz, temiz.
m.+lar 421
[=1]

maẓlūm <Ar. sf. Zulüm görmüş.
m.+ları 266
[=1]

meclis <Ar. is. Görüşülecek bir mesele için bir araya gelmiş insan topluluğu.
m.+de 733, 736
m.+inde 565
m.+indür 609
[=4]

mecma‘ <Ar. is. Toplanılacak yer.
m.+ın 603
[=1]

mecmu‘ <Ar. sf. Cem olunmuş, toplanmış.
m.-ı maġfur olmaḳ günahları affedilenlerden olmak 315
m.+ın 607
[=2]

meded <Ar. is. Yardım, imdat.
m. 91, 275, 592, 593
m. ḳılmaḳ yardım etmek 592
[=5]

medḥ <Ar. is. Övme, birinin iyi işlerini söyleme.
m. 312
m.+(itmek) 550
m.+(olmaḳ) 692
[=3]

Medīne <Ar. öz. is. Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.
M. 627
M.+de 627
[=2]

meger <Far. e. Meğer, olsa ki, halbuki.
m. 77, 79, 406, 536
[=4]

mekān <Ar. is. Yer, mahal.
m.+ın 188
m.+lar+(eylemek) 172
m.+ların 138, 141, 145
m.+ların+(virmek) 151
m.+umuz 306
[=7]

melek <Ar. is. Allah'ın, halleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar.
m. 100, 111, 113, 117, 121
m.+ler 99
[=6]

melūl <Ar. sf. Usanmış, bıkmış, bezgin.
m. 439
[=1]

Mennān <Ar. sf. ve is. "Kullarına hadsiz hesapsız nimetler veren, sınırsız iyilik ve ihsanda bulunan" anlamında Allah'ın sıfatlarındandır.
M. 6
[=1]

menzil <Ar. is. Konak yeri.
m.+ini 293
m.+üm 497
[=2]

mertebe <Ar. is. Derece, basamak.
m.+sin 332

[=1]

mescūd <Ar. is. Kelime aslen sıfat olup “secde edilmiş, kendisine tapılmış; Allah” anlamına gelse de metinde “mescit” yerine kullanılmıştır.
m.+lara 53
[=1]

mest <Far. sf. ve is. Zevkten kendinden geçmiş.
m.+(olmaḳ) 482
[=1]

meşāyiḫ <Ar. is. Şeyhler
m. 639
[=1]

mevḳī <Ar. is. Yer
m. oturmaḳ bir mevkiye geçmek, orada kalmak 45
[=1]

Mevlā <Ar. is. Allah
m. 584, 598, 660, 735
[=4]

mevt <Ar. is. Ölüm
m.+i 103, 471
[=2]

meyl <Ar. is. Meyil, eğilme.
m.+i 95
[=1]

meyva <Far. is. Meyve
m.+ları 178
[=1]

meyyit <Ar. is. Ölmüş
m. 190, 299
m. olmaḳ ölmek 337
m.+e 258, 280
[=5]

miḥnet <Ar. is. Zahmet, eziyet, sıkıntı.
m. virmek sıkıntı vermek 44
[=1]

mināsib <Ar. sf. Münasip, uygun.
m. 133
[=1]

miskīn <Ar. sf. Aciz, zavallı beceriksiz.
m. 46, 293
m.+lere 259
[=3]

mis̱l <Ar. is. Benzer
m.+in 627
[=1]

muḥāl <Ar. sf. Mümkün olmayan, olanaksız.
m. 493
[=1]

Muḥammed <Ar. öz. is. Son peygamber, Hz. Muhammed.
M. 1, 11, 133, 214, 537, 541, 546, 595, 611, 763
M.+dür 9
M.+e 620, 688, 731
M.+ün 240
M.+ün+(Ḥażret-i+Muḥammed) 83
M.+üñ 241
[=17]

muḥibb <Ar. sf. Seven, sevgi besleyen, dost.
m.-i ṣādıḳ sadık dost 747
[=1]

muḥīṭ <Ar. sf. ve is. İhata eden, etrafı çeviren, kuşatan.
m.-i cihān eylemek dünyayı kuşatmak, sarmak 667
[=1]

muḥkem <Ar. sf. Sağlam
m. itmek sağlamlaştırmak 587
[=1]

muḫtaṣar <Ar. sf. Kısaltılmış
m. 564
[=1]
muḳarreb <Ar. sf. Yaklaşmış, yakın.
m.+ler misiz 440
[=1]
muʿīn <Ar. sf. İane eden, yardımcı
m. olmaḳ yardımcı olmak 4
[=1]
mūnis <Ar. sf. Ünsiyetli, alışılan, alışılmış
m. olmaḳ alışılmış olmak 57
[=1]
murād <Ar. is. Arzu, istek dilek.
m. a irmek dileğine kavuşmak 137
[=1]
muṣḥaf <Ar. is. Kur'an
m. 58
[=1]
Muṣṭafā <Ar. öz. is. Hz. Muhammed.
M. 11, 68, 134, 144, 187, 214, 224, 224, 320, 545, 595, 611
M.+(rūḥ-ı+pāk-i+Muṣṭafā) 606, 617, 685, 728
M.+dan 133
M.+dur+(ḥadīs̱-i+Muṣṭafā) 68
M.+nuñ 763
[=19]
muṭiʿ <Ar. sf. Boyun eğen, itaat eden.
m. olmaḳ itaat etmek 633, 642, 657
m.+lerden 86
[=4]
muṭlaḳā <Ar. sf. Kayıtsız, şartsız.
m. 282
[=1]
muzaffer <Ar. sf. Zafer kazanmış, üstün.
m.+(ḳılmaḳ) 757
[=1]
mübeşşer <Ar. sf. Tebşir olunmuş, kendisine müjde verilmiş.
m.+e+('aşere-i+mübeşşer) 601
[=1]
müdām <Ar. sf. Devam eden, süren, sürekli.
m. 1, 344
m. olmaḳ devamlı olmak 8
[=3]
müekkel <Ar. sf. Müvekkel kelimesinin bazı metin ve sözlüklerde rastlanan yanlış bir şekli.
m. 100
[=1]
mü'min <Ar. sf. İman etmiş, İslam dinine inanmış.
m. 137, 184, 187
m.+dür 82
m.+e 182, 189
m.+ler 135, 148, 179, 740
m.+lere 146, 172
m.+lerüñ 136
[=13]
müʿmināt <Ar. is. Müminler
m. 765
[=1]
müʿminīn <Ar. is. Müminler
m.+e 765
[=1]
münācāt <Ar. is. Allah'a dua etme, yakarma.
m.+ında mu 549
[=1]
münāfıḳ <Ar. sf. Nifak sokan, ikiyüzlülük eden, ikiyüzlü.
m.+(olmaḳ) 205
m.+ıla 140

m.+lar 150, 195, 204
[=5]
Münkir <Ar. öz. is. Mezarda sual soracak olan iki melekten biri.
m. 70, 246
[=2]
mürsel <Ar. sf. Peygamber
m. 10
m.+e 604
m.+ler 759
[=3]
mürşid <Ar. is. Tarikat piri, şeyhi.
m. 681
m.+(olmaḳ) doğru yolu göstermek 639
m.+e 682
m.-i kāmil olgun, kemale ermiş mürşid 665
m.-i pīr pir olan mürşid 575
m.+imüñ 708
m.+imüz 674
[=7]
müslimāt <Ar. sf. ve is. Müslümanlar [kadınlar, kızlar].
m. 765
[=1]
müslimīn <Ar. sf. ve is. Müslümanlar
m.e 765
[=1]
müstaḳīm <Ar. sf. Doğru, düz, dik.
m.+(ṣırāṭ-ı+müstaḳīm) 76
[=1]
müşkil <Ar. sf. Güç, zor, çetin.
m.+(olmaḳ) 123, 204
m.+in 489
[=3]
müştaḳ <Ar. sf. İştiyaklı, özeleyen, göreceği gelen.
m.+um 33
[=1]
müyesser <Ar. sf. Kolay gelen, kolaylıkla olan.
m.+(itmek) 31, 719
[=2]

N

nā-maḥrem <Far. Ar. b. sf. Yabancı erkek tarafından görülmesi caiz olmakla kendisinden kaçılan.
n.+e 480
[=1]
nā-tamām <Far. Ar. b. sf. Tamamlanmamış, bitmemiş.
n.+(olmaḳ) 651
[=1]
nā-çār <Far. b. sf. Çaresiz
n.+(çār-ı+nā-çār) 62
[=1]
nā-gāh <Far. b. sf. Vakitsiz
n. 631
[=1]
naḥīf <Ar. sf. Zayıf, arık.
n. 87
[=1]
na‘im <Ar. öz. is. Cennetin bir kısmı.
n. 511
[=1]
naḳş <Ar. is. İpekle, sırma ile işleme.

n. (naḳış) 170
n.+(eylemek) 172, 192, 194
n.+(olmaḳ) 171
[=5]

namāz <Far. is. Salat; İslam'ın beş şartından biri.
n.+(ḳılmaḳ) 317
n.+a 482
n.+a+(turmaḳ) 54
n.+ı+(ḳılmaḳ) 300
n.+ın+(ḳılmaḳ) 85
n.+ına 278
n.+ını+(ḳılmaḳ) 283
[=7]

nāme <Far. is. Kitap
n.+ñ 482
n.+ñi 479, 481
[=3]

nān <Far. is. Ekmek
n. 434, 435
[=2]

nār <Ar. is. 1. Ateş, od.
n. 86
2. Cehennem
n.+da 151
[=2]

naṣīb <Ar. is. Allah'ın kısmet ettiği şey.
n.+(olmaḳ) 15, 661, 705, 741
[=4]

nāy <Far. is. Ney
n. 69
[=1]

nāz <Far. is. Cilve, işve.
n.+ile 312, 401
[=2]

naẓar <Ar. is. Bakma, göz atma.
n. 662
n. eylemek bakmak 186
n. ḳılmaḳ bakmak 309, 341, 411, 481
n. olmaḳ bakmak 738
n.+ları+('āl-i+naẓar) 743
[=8]

nāẓır <Ar. sf. Nazar eden, nezaret eden, bakan, gözeten.
n.+(durmaḳ) 102
[=1]

nāzik <Far. sf. İnce
n. 358
[=1]

naẓm <Ar. is. Dizme, tertip etme, sıraya koyma.
n. itmek dizmek 23, 621
[=2]

ne zm. Hangi şey?
n. 16, 17, 19, 46, 72, 88, 91, 91, 92, 92, 92, 119, 131, 134, 135, 140, 152, 155, 157, 159, 193, 214, 225, 239, 245, 259, 259, 273, 295, 295, 356, 356, 370, 383, 389, 398, 399, 433, 438, 455, 479, 480, 487, 488, 502, 510, 516, 525, 590, 590, 592, 611, 625, 633, 642, 642, 643, 655, 675, 675, 676, 677, 679, 679, 679
n.+dir 395
n.+dür 19, 100, 118, 455, 521, 525, 613, 614
n.+ki 194, 202, 703
n.+kim 408
n.+ler 20, 284, 396, 631, 643, 650, 683
n.+ye 89, 89
n.+yidi 655
[=88]

necāt <Ar. is. Kurtulma, kurtuluş.
n. 86
[=1]

nefes <Ar. is. Soluk
n. 102, 118, 120, 121
n.+de 223, 723, 739
n.+den 119
n.+kim+(1) 503
[=9]

nefs <Ar. is. Ruh, can, hayat.
n. (nefis) 358
n. 97
n.+(emr-i+nefs) 489
n.+(hevā-yı+nefs) 485, 490
n.+imden 494
n.+imüz 230
n.+üñ 297, 676
[=9]

Nekir <Ar. öz. is. Mezarda ölüleri sorguya çekecek olan iki melekten birinin adı.
n. 70, 246
[=2]

nesine → nesne
n. 502
[=1]

nesne is. Varlık, şey, obje.
n. 441, 447, 526, 528, 676, 689
[=6]

nevbet <Ar. is. Nöbet
n. 407
[=1]

neyle- f. Ne yapmak.
n.-düñ 508, 514
n.-r 381
n.-yiserem 119
[=4]

nez‘ <Ar. is. Can çekişme.
n.+a+(ḥālet-i+nez‘) 179
[=1]

nice zf. Nasıl?
n. 118, 140, 142, 145, 146, 147, 148, 148, 149, 149, 150, 150, 151, 226, 228, 295, 328, 329, 329, 353, 379, 405, 414, 437, 465, 563, 635, 644, 644, 704
n.+dür 330
[=31]

niçe zf. Çok kez, ne kadar, bir çok, kaç, ne kadar?
n. 21, 47, 47, 159, 165, 168, 265, 368, 626, 647, 674, 676
n.+yedek 68
[=13]

niçün zf. Niçin, ne için?
n. 267, 524
[=2]

nidā <Ar. is. Çağırma, bağırma, seslenme.
n. ḳılmaḳ çağırmak, seslenmek 279
[=1]

nīk-bed <Far. b. sf. İyi, kötü [nīk ü bed şeklinde yazılır].
n. 499, 558
[=2]

ni‘met <Ar. is. İyilik, lutuf, ihsan, bağış.
n.+(virmek) 44
n.+e 586
n.+ler 447
n.+ler+(virmek) 51
n.+lere 2
n.+leri 177
[=6]

nit- f. Ne etmek, ne yapmak?

n.-düñ 250, 512, 515
n.-düñse 285, 286
n.-er+(nider) 122
n.-erdüñ+(niderdüñ) 254
n.-erler+(niderler) 370
n.-mek 529
[=9]

nite zf. Nasıl?
n. 294, 661
[=1]

niyāz <Far. is. Yalvarma, yakarma.
n. eylemek yalvarmak, rica etmek 317
n. a turmaḳ yalvarmak, rica etmek 54
[=2]

niye zf. Niçin, neden?
n. 267
[=1]

niyet <Ar. is. Meram kurma, maksat.
n. itmek bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek 656
n.+in 659
[=2]

noḳṭa <Ar. nuḳta is. Çok küçük boyutlarda işaret, benek.
n. 564
[=1]

nol- f. Ne olmak?
n.-a 229
n.-dı 114, 335, 622
[=4]

Nūḥ <Ar. öz. is. Peygamberlerden, Hz. Nuh.
N. 527, 530, 535, 538
N.+a 529, 533, 536, 537
N+ı 528
N.+ı+(sūre-yi+Nūḥ) 543
[=10]

nūr <Ar. is. Aydınlık, parıltı, parlaklık, ışık.
n. 177, 177, 301
n.+(olmaḳ) 315
n.-ı reyḥān reyhan ışığı, aydınlığı 309
n.-ı tevḥīd tevhid nuru 583
n.+ından 582
n.+u 583
[=8]

O

o+(1) → ol+(1)
o. 372
o.+lar 335
o.+lara 407
[=5]

o+(2) → ol+(2)
o. 9, 299, 386, 645, 648, 693, 699
[=7]

ocaḳ is. Ev, aile, soy.
o. 400
[=1]

od is. Ateş
o. 198, 202
o.+dan 200, 201
o.+ı 582
o.+lu 142
o.+undan 198
[=7]

odlu sf. Sıcak, yakıcı.
o. 199
[=1]

oġıl → oġul
o. 479
[=1]

oġlan is. Erkek çocuk, yavru.
o.+ı 248, 250, 253, 285
o.+larını 757
o.+umı 391
[=6]

oġlancuḳ is. Oğlancık
o.+ları 415
[=1]

oġul is. Oğul, erkek evlat.
o. 417, 632, 656, 676
o.+ı+(oġlı) 241
o.+ına+(oġlına) 255
o.+um+(oġlum) 401
[=7]

oḳ is. Ok
o. 365
[=1]

oḳı- → oḳu-
o. 474, 476, 478, 479, 480, 481, 482, 566, 572, 572
o.-yasın 567
[=11]

oḳu- f. Okumak
o.-duḳ 542
o.-na 60
o.-rsañ 565
o.-ya 36, 312, 693, 721
o.-yalar 543
o.-yam 618, 686, 729
o.-yanlar 693
o.-yasın 564
o.-yuban 577
o.-yup 37, 722
[=16]

oḳumaḳ is. Okuma işi.
o. 57
[=1]

oḳun- f. Okunulmak
o.-maz 565
[=1]

oḳut- f. Okumasını sağlamak.
o.-ur+(oḳudur) 453
[=1]

oḳuyucı is. Okuyucu
o. 568
[=1]

ol+(1) zm. Üçüncü tekil kişi zamiri, o.
o. 3, 9, 15, 16, 19, 36, 63, 93, 112, 112, 255, 265, 266, 274, 279, 284, 320, 354, 357, 400, 401, 402, 417, 420, 479, 490, 512, 514, 528, 539, 580, 580, 659, 721, 721
o.+dan 98
o.+dur 7, 112, 243, 471, 615, 640
o.+durur 6, 6
[=44]

ol+(2) sf. İşaret sıfatı, o.
o. 8, 9, 9, 11, 31, 41, 74, 93, 97, 109, 111, 112, 113, 113, 118, 122, 129, 167, 170, 175, 177, 184, 185, 196, 196, 212, 212, 214, 214, 224, 240, 241, 250, 252, 262, 268, 273, 279, 300, 313, 314, 325, 332, 338, 339, 342, 344, 354, 363, 364, 365, 365, 366, 367, 367, 371, 391, 416, 418, 421, 424, 428, 432, 434, 436, 453, 455, 462, 465, 471, 471, 472, 478, 485, 485, 487, 496, 505, 505,

508, 526, 535, 537, 539, 539, 541, 544, 546, 553, 555, 560, 581, 584, 585, 586, 590, 595, 595, 599, 601, 602, 611, 612, 674, 700, 704, 719, 732, 735, 737, 740, 745, 763

o.+dem 65, 79, 91, 107, 109, 121, 128, 308, 522, 554

[=123]

ol- f. 1. Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak anlamında asli fiildir.

o. 306

o.-a 57, 57, 103, 198, 225, 226, 226, 300, 300, 329, 353, 385, 406, 408, 459, 465, 468, 468, 474, 484, 509, 509, 527, 678, 707, 707

o.-akim+(1) 47, 236

o.-a mı 24

o.-an 175, 436, 602, 742

o.-anca 431

o.-dı 436, 690

o.-duḳ 620, 688, 731

o.-ıcaḳ 371, 672

o.-ısar 450

o.-mayakim+(1) 27

o.-mayalar 305

o.-maz 585, 662

o.-mazsa 651

o.-mış 342, 373, 415

o.-sa 215

o.-sun 3, 3, 738

o.-up 374

o.-ur 204, 265, 328, 568, 569, 583, 635, 648, 668, 681, 704

o.-ursın 445

o.-uyıdı 647

2. (yardımcı fiil) İsimlerden sonra geldiğinde “haline getirmek” anlamını verir.

o.-+(penāh) 560

o.-a+(añlanmaḳ) 107

o.-a+(āsān) 623

o.-a+(emīn) 120

o.-a+(ḥāẓır) 505

o.-a+(ẖoşnūd) 710

o.-a+(‘ibret) 554

o.-a+(īmān) 108

o.-a+(ḳabūl) 36, 721

o.-a+(ḳoldaş) 38, 723

o.-a+(ma‘ṣūm) 313

o.-a+(mecmu‘-ı+maġfūr) 315

o.-a+(münāfıḳ) 205

o.-a+(nūr) 315

o.-a+(pişmān) 297

o.-a+(rāżı) 598

o.-a+(sebeb) 26, 712

o.-a+(tamām) 108

o.-a+(ṭanuḳ) 537

o.-a+(ṭopṭolu) 298

o.-a+(yaḳın) 103

o.-a+(yiksān) 297

o.-a+(yoldaş) 38, 723

o.-a+(zındıḳ) 205

o.-acak+(ḥüküm) 86

o.-alar+(şād) 342

o.-a mı+(tezkiye) 550

o.-an+(cihet) 482

o.-an+(ġāfil) 63

o.-an+(ıraġ) 668

o.-an+(mest) 482

o.-asın+(āẕād) 287

o.-asın+(şād) 287

o.-asın+(yoluñdan) 87

o.-asız+(ġāfil) 467
o.-dı+(mürşid) 639
o.-dı+(peşimān) 17
o.-dı+(tamām) 125
o.-dı+(tāze) 573, 639
o.-dı+(türkī) 21
o.-du+(tamām) 552, 703
o.-dugı+(naṣīb) 705
o.-dugına+(ḳonşı) 314
o.-dugıñı+(teslīm) 635
o.-dugunca+(naṣīb) 661
o.-dum+(muṭi‘) 642, 657
o.-duñsa+(‘āṣī) 282
o.-ı+(görmek) 633
o.-ıcak+(destūr) 410
o.-ma+(ġāfil) 64, 64, 66, 66, 71, 71, 73, 73, 75, 75, 77, 77, 79, 79, 81, 81, 83, 83
o.-magıçun+(ḳabūl) 741
o.-magıçun+(naṣīb) 741
o.-magımış+(delīl) 671
o.-mak+(emīn) 89
o.-mam+(rāżı) 533
o.-maya+(ḫazīn) 445
o.-maya+(in‘ām) 441
o.-mış+(ḳapḳara) 360, 372
o.-mış+(naḳş) 171
o.-mışlarıdı+(meyyit) 337
o.-mışuz+(ġarḳ) 232
o.-sa+(ḥisāb) 504
o.-sa+(yādigār) 25
o.-sun+(delīl) 561
o.-sun+(destūr) 409
o.-sun+(fedā) 33
o.-sun+(fetiḥ) 751
o.-sun+(ḥāṣıl) 751
o.-sun+(medḥ) 692
o.-sun+(müdām) 8
o.-sun+(selām) 632
o.-sun+(şefi‘) 595
o.-u+(yılan) 298
o.-uban+(ḳuş) 130
o.-uban+(şād) 308
o.-uban+(tezkiye) 545
o.-uñ+(ḥāẓır) 278
o.-up+(‘āşıḳ) 188
o.-up+(ġarḳ) 322
o.-up+(ḳadīr) 93, 681
o.-up+(ḳapḳara) 106
o.-up+(mūnis) 57
o.-up+(üstün) 751
o.-up+(yañlış) 207
o.-up+(zelīl) 442
o.-ur+(‘ayān) 663
o.-ur+(bir) 413
o.-ur+(emīn) 101
o.-ur+(ḥāldaş) 288
o.-ur+(ḫoşnūd) 586
o.-ur+(ıraḳ) 490
o.-ur+(mu‘īn) 4
o.-ur+(müşkil) 123, 204
o.-ur+(nā-tamām) 651
o.-ur+(rāḥat) 446
o.-ur+(vāṣıl) 667
o.-ur+(yoldaş) 288
o.-ursa+(naṣīb) 15
[=193]

omuz is. Omuz
o.+dan 278
[=1]

on is. ve sf. Dokuzdan sonra gelen sayının adı; dokuzdan bir artık.
o. 334, 383, 580, 666
[=4]

oñul- f. Şifa bulmak, iyileşmek.
o.-madın 249
[=1]

ora is. O yer
o.+da 92
o.+ya 47
[=2]

orta is. Ara, beyn.
o. 62
o.+sında 76
o.+ya 466
[=3]

‘Os̱mān <Ar. öz. is. Dört büyük halifeden, Hz. Osman.
o. 597, 761
[=2]

otur- f. 1. Oturmak
o.-ur 345, 420, 503
2. İkamet etmek.
o.-urdum 628
3. Bir mevkiye geçmek, orada kalmak.
o.-up+(mevḳī) 45
[=5]

otuz is. Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı.
o. 638, 700
[=2]

ova is. Yazı, ova.
o.+ların 196
[=1]

oynamak is. Oynama işi.
o. 89
[=1]

Ö

ögey sf. Üvey
ö. 426
[=1]

ögüt is. Öğüt
ö. itmek öğüt vermek 484
[=1]

öksüz sf. Anası veya hem anası hem babası ölmüş olan çocuk.
ö.+i 443
[=1]

öl- f. Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek.
ö.-dügidem 316
ö.-eler 195, 331
ö.-elüm 233
ö.-em 712
ö.-en 205, 280, 313
ö.-enler 246, 472
ö.-enüñ 255, 255, 316
ö.-evüz 228, 228
ö.-iser 245
ö.-meden 240
ö.-medin 321
ö.-mez 137, 139
ö.-mezden 320, 321
ö.-mişidi 419
ö.-mişleridi 427
ö.-ünce 420
ö.-üñ 320
ö.-ür 248, 328
[=28]

öldür- f. Bir canlının hayatına son vermek.
ö.-dügin 43

ö.-üben 220
ö.-ür 217, 218
ö.-ürler 221
[=5]

ölmek is. Ölme işi.
ö.+e+(ölmege+görmek) 98
ö.+i+(ölmegi) 62, 270, 321
[=4]

ölmeklig is. Ölmeklik
ö.+i 466
[=1]

ölü sf. Hayatı sona ermiş olan.
ö. 201
ö.+yin 271
[=2]

ölüm is. Vefat, hayatın sona ermesi.
ö. 26, 97, 104, 215, 463, 468, 590
ö.+den 63, 755, 755
ö.+i 23, 317
ö.+içün 98
ö.+üñ 123
[=14]

'Ömer <Ar. öz. is. Dört büyük halifeden, Hz. Ömer.
'Ö. 597
'Ö.+ün 761
[=2]

öñ is. Önce, mukaddem, evvel.
ö. 98, 246, 246, 320, 321
ö.+den 498, 557
[=7]

öñcek → öñ
ö. 63
[=1]

ört- f. Gizlemek
ö.-e 715
ö.-e+('ayıb) 715
ö.-eler+('ayıb) 709, 709
ö.-esin 714, 714
[=6]

örtü is. Örtmek için kullanılan şey.
ö.+sin 670
[=1]

öte sf. Öbür taraf, ileri.
ö. 670, 675
[=2]

öyle sf. Onun gibi olan, ona benzer.
ö. 610
[=1]

öyün is. Öğün, yemek vakti.
ö.+de 680
[=1]

öz is. 1. Nefis, zat, kendisi, benlik.
ö.+imi 702
ö.+in 666
ö.+iyimiş 668
ö.+üñi 99
2. Bir şeyin en kuvvetli ve kıvamlı bölümü, hülasa.
ö. 572
[=5]

P

pādişāh <Far. pād-şāh is. Hükümdar, sultan.
p. 7, 581
p.+lığını 506
p.-ı lā-yezāl ebedi padişah 530
[=4]

paḥādur <Moğ. bağatur is. Cesur, yiğit.

p.+lar 292
[=1]

pāk <Far. sf. Temiz, arı, pak.
p. 697, 745
p.+i+(rūḥ-ı+pāk-ı+Muṣṭafā) 606, 617, 685, 728
[=6]

panbuġ is. Pamuk
p.+ıla 116
[=1]

param is. Parça
p. param parça parça 374, 374
[=2]

pāre <Far. is. Parça
p. 20, 435
[=2]

pāy <Far. is. Ayak
p.+ıñuza+(hāk-i+pāy) 30
p.+üñüze+(hāk-i+pāy) 720
[=2]

pāyidār <Far. pāy-dār sf.Kalıcı, sonsuza kadar yaşayacak olan.
p. 24
[=1]

penāh <Far. is. Sığınacak yer, sığınma.
p.+(olmaḳ) 560
[=1]

perde <Far. is. Hakikati görmeyi engelleyen şey.
p.+leri 136
p.+lerin 394
[=2]

perverdigār <Far. b. sf. Besleyici, terbiye edici, rızıklandırıcı Allah.
p. 162, 732
[=2]

pes+(1) <Far. is. Ard, arka, geri.
p. 102

pes+(2) < Far. zf. Öyle ise, şimdi.
p. 41, 442, 454, 699
[=5]

peşimān <Far. sf. Pişman
p.+(olmaḳ) 17
[=1]

peşman → peşimān
p. 50
p.+(itmek) 16
[=2]

peyġamber <Far. b. is. Allah tarafından haber getiren, Allah'ın emirlerini inanlara haber veren.
p.+e 261, 516
p.+lere 517
[=3]

pīr <Far. is. Tarikat kurucusu.
p.+(kemāl-i+pīr+ḳılmaḳ) 757
p.+im 676
p.+ler 608
p.+leri 609
p.+üm+(mürşid-i+pīr) 575
p.+ümüñ 654, 655, 707
p.+ümüz 745
[=9]

Pīr Muḥammed <Ar. öz. is. ve ünv. On altıncı yüz yılda yaşamış, Ervah-name kitabının müellifi.
p. 716
[=1]

pīşe <Far. is. İş, amel.
p.+(eylemek) 318
[=1]

pişmān → peşimān
p.+(olmaḳ) 297
[=1]

pür <Far. sf. Dolu
p. 11, 214, 763
p.+(ḳılmaḳ) 166
[=4]

pür-günāh <Far. b. is. Günah dolu.
p. 660
[=1]

pür-ṣafā <Far. Ar. b. is. Safa dolu.
p. 606
[=1]

R

Rabb <Ar. öz. is. Allah
R.-ül enām bütün yaratılmışların Rabbi 505
R.-ür raḥīm bütün mahlukların Rabbi 51
[=2]

Rabbī <Ar. öz. is. Rabbim
r. 498, 511, 513, 530, 547, 557
[=6]

rāḥat <Ar. is. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma.
r.+(olmaḳ) 446
[=1]

Raḥīm <Ar. öz. is. Allah'ın, "merhametli, esirgeyen, koruyan, acıyan; ahirette mümin kullarına keremiyle muamelede bulunan" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
R. 471, 519
R.+(Rabb-ür+Raḥīm) 51
R.+(Rezzāḳ-ür+Raḥīm) 6
[=3]

raḥmet <Ar. is. Acıma, esirgeme, koruma, yarlıgama.
r. 301
r.+(bulmaḳ) 316, 744
r.+(eylemek) 323, 724
r.+(itmek) 32, 32, 237, 718, 718
r.+(ḳılmaḳ) 693
r.+e 322, 596
r.+i 234, 602
r.+ile 584
r.+inden 235
r.+ine 717
r.+üñle 556
[=19]

ramażān <Ar. is. Kamer takviminin dokuzuncusu, üç ayların sonuncusu, oruç ayı.
r.+uñ 384
[=1]

rāvī <Ar. sf. Rivayet eden, söyleyen.
r. 157
r.+ler 157, 331
[=3]

rāżı <Ar. sf. Rıza gösteren, kabul eden.
r.+(olmaḳ) 533, 598
[=2]

Rāzıḳ <Ar. sf. ve is. Rızık veren Allah.
R.+ıdur 581
[=1]

receb <Ar. is. Arabi ayların yedincisi, üç ayların birincisi.
r.+üñ 382
[=1]

renc <Far. is. Zahmet, eziyet, sıkıntı.
r.+ini 492
[=1]

resm <Ar. is. Suret
r.+e 316
[=1]
resūl+(1) <Ar. is. Elçi, peygamber.
r. 541, 600
r.+üñ 641
[=3]
Resūl+(2) <Ar. is. Son peygamber, Hz. Muhammed.
r. 152, 153, 160, 211, 212, 214, 247, 319
r.+e 8, 11
r.+ine 604
r.+üñ 605, 606
[=13]
Resūlallah <Ar. is. Allah'ın elçisi; Hz. Muhammed.
R. 145, 239
R.+dıñ 1
[=3]
revā <Far. sf. Yakışır, uygun, yerinde.
r. ḳılmaḳ uygun görmek 325
[=1]
revān <Far. sf. Yürüyen, giden, akan.
r. 535, 543
[=2]
reyḥān <Ar. is. Fesleğen
r.+lar+(nūr-ı+reyḥān) 309
[=1]
Rezzāḳ <Ar. öz. is. Allah'ın, "mahlukatına maddi ve maneci her türlü rızkı bol bol ihsan eden" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
R.-ur Raḥīm Rahim olan rızık verici Allah 6
[=1]
rıżā <Ar. is. Hoşnutluk, memnunluk.
r. 601
[=1]
rızḳ <Ar. is. Allah'ın herkese bahşettiği nimet.
r.+ı 114
r.+ından 115
r.+ınuñ 115
r.+uñ 101
[=4]
ricāl <Ar. is. Belli mevki sahibi kimseler.
r. 702
r.-i ġayb her devirde olan fakat görülmeyen ve Allah'ın emirlerine göre insanları idareye çalışan mübarek kimseler 742
[=2]
ridā A. is. Hırka
r.+(ẖayr-ur+ridā) 9
[=1]
rivā → revā
r.+sı 610
[=1]
rivāyet <Ar. is. Hikaye edilen bir haber, söz veya hadise.
r.+de 395
r.+dür 133
r.+in 158
[=3]
riyā <Ar. is. İkiyüzlülük
r. 477
[=1]
rūḥ <Ar. is. Can, ruh.
r.-ı cism bedenin ruhu 123
r.-ı pāk-ı Muṣṭafā Hz. Muhammed Mustafa'nın saf ruhu 606, 617, 685, 728

r.+ıçün+(1) 763, 763, 764
r.+ıyıçün 745
[=9]

S

sa‘ādet <Ar. is. Mutluluk
s.+(ehl-i+sa‘ādet+eylemek) 477
[=1]

sā‘at <Ar. is. Vakit, zaman.
s. 279, 674
[=2]

ṣabr <Ar. is. Sabır
ṣ.+ıla 566
[=1]

ṣaç is. Baş derisini kaplayan kıllar.
ṣ. 373, 379
ṣ.+ları 429
ṣ.+uñı 48
[=4]

ṣaç- f. Bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek.
ṣ.-alar 301
[=1]

ṣadaka <Ar. is. Yoksullara yardım olarak karşılıksız verilen şey.
ṣ.+lar 433
[=1]

ṣādık <Ar. sf. Sadakati, içten bağlılığı olan.
ṣ.+lariçün+(muḥibb-i+ṣādıḳ) 747
[=1]

ṣadr <Ar. is. her şeyin başı, önü, ilerisi, en yukarı, en baş.
ṣ.-i enbiyā peygamberlerin en önde geleni 9
[=1]

ṣafā <Ar. is. Gönül şenliği,zevk, eğlence.
ṣ. 12, 139, 144, 320
ṣ.+(kān-ı+ṣafā) 595
ṣ. sürmek vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek 187, 379, 617, 685, 728
ṣ.+(vermek) 134
ṣ.+dan 133
ṣ.+lar+(sürmek) 344
ṣ.+yıla 148, 180
[=15]

ṣaġ+(1) sf. Sağlam, esen.
ṣ. 431
ṣ. çıkmaḳ yaşamak 658
s. ḳoymaḳ yaşatmak 43
[=3]

ṣaġ+(2) sf. Sol karşıtı
ṣ. 152, 169, 172, 173, 179, 184
ṣ.+a 105
ṣ.+da 171
[=8]

ṣaġlıḳ is. Sağlık, esenlik.
ṣ.+ında 355
[=1]

saḥur <Ar. is. Temcit yemeği
s.+ların 659
[=1]

ṣaḳal is. Sakal
ṣ. 373, 379
ṣ.+uñı 48
[=3]

ṣakın- f. Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak, içtinap etmek.
ṣ. 66, 533, 572
[=3]

ṣaḳla- f. Muhafaza etmek, sakınmak, korumak, esirgemek.
ṣ. 572, 755
ṣ.-duğı 359
ṣ.-mış 666
ṣ.-ya 740, 753, 754
[=7]

ṣal- f. Bırakmak, salıvermek.
ṣ.-arlar 418
ṣ.-ma 99
ṣ.-mışlarıdı 337
[=3]

ṣalaca is. Tabut
ṣ.+yıla 280
[=1]

ṣalavāt <Ar. is. Hz. Muhammed’e ve onun soyundan gelenlere okunan dua.
ṣ. virmek salavat getirmek 11, 39, 84, 132, 156, 158, 191, 238, 242, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 562, 606, 616, 617, 620, 684, 685, 688, 727, 728, 731
[=26]

ṣalıḳ is. Haber
ṣ. ıñı (ṣalıġıñı) virmek haberini vermek 634
[=1]

ṣāliḥ <Ar. sf. Yarar, elverişli, iyi.
ṣ. 288
[=1]

ṣan- f. Düşünmek, tasavvur etmek.
ṣ.-ma 49, 265, 640
ṣ.-mañ 494
ṣ.-mañuz 706
[=5]

ṣanki <T. san + Far. ki zf. Farz edelim ki, güya
ṣ. 346, 638, 673
[=3]

saña zf. Sana; sen zamirinin yönelme durumu.
s. 20, 24, 50, 51, 52, 58, 59, 64, 93, 247, 295, 398, 407, 447, 450, 450, 484, 498, 498, 508, 511, 530, 557, 557, 632, 633, 634, 653, 694
s.+dur 398
[=31]

ṣar- f. Çevresini çevirmek, çevrelemek.
ṣ.-duḳlaruñ 403
[=1]

sarāy <Far. serāy is. Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.
s.+dan 181
s.+ları 175
s.+ların 138
[=3]

ṣarı is. Yeşil ile turuncu arasında bir renk.
ṣ. 361
[=1]

ṣarıl- f. Sarma işi yapılmak.
ṣ.-up 104, 356
[=2]

ṣat- f. 1. Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.
ṣ.-arıdum 629
2. Baştan savmak.
ṣ.-ma 99

[=2]

sa'y <Ar. is. Çalış, çabalama, gayret, emek.
s. itmek çalışmak 34
[=1]

ṣay- f. Tutmak, addetmek.
ṣ. 700
[=1]

sebeb <Ar. is. Neden
s. 23, 190, 622, 655
s.+(olmaḳ) 26, 712
s.+in 624, 649, 653
[=9]

seçil- f. Seçme işine konu olmak.
s.-ür 86
[=1]

sefer <Ar. is. Yolculuk
s.+dür 275
[=1]

segirdiş- f. Koşuşmak, koşuda yarışmak.
s.-e 410
[=1]

sekiz sf. Yediden bir artık.
s. 536, 580, 666
[=3]

selām <Ar. is. Esenleme
s. 8, 10, 604
s.+(olmaḳ) 632
s.+(virmek) 312
s.+lar+(virmek) 302
[=6]

Selim <Ar. öz. is. Osmanlı padişahlarından, Yavuz Sultan Selim [1470-1520].
S. 749
[=1]

semāvāt <Ar. is. Gökler
s.-ı arż dünyanın semaları 752
[=1]

semi' <Ar. sf. İşiten, işitme kuvveti olan
s. eylemek dinlemek 736
[=1]

sen zm. İkinci tekil kişi zamiri; sen.
s. 14, 14, 17, 63, 71, 72, 98, 99, 129, 129, 242, 251, 251, 253, 277, 282, 322, 362, 406, 426, 445, 460, 499, 507, 510, 513, 514, 541, 547, 548, 550, 552, 555, 558, 577, 593, 598, 637
s.+daḫı 553
s.+den 500, 550, 559
s.+i 49, 51, 252, 453, 456, 456, 457
s.+i mi 251, 253
s.+iñle 69
s.+ün 63
s.+üñ 88, 90, 243, 267, 267, 282, 363, 401, 405, 542, 549
s.+üñle 281, 402
[=66]

s̱enā <Ar. is. Övme, övüş.
s̱. 8
[=1]

ser <Far. is. Nihayet, son.
s.+lere 643
[=1]

ser-a-ser <Far. zf. Baştan başa, büsbütün.
s. 28
[=1]

ser-gerdān <Far. b. sf. Sersem, şaşkın.
s. 509, 630
[=1]

ser-te-ser <Far. zf. Baştan başa.
s. 14
[=1]

server <Far. is. Baş, başkan, ulu.
s.+leriçün 759
[=1]

Settār <Ar. öz. is. Allah'ın, "kullarının hata, kusur ve ayıplarını örten, bağışlayan" manasında esmaü'l hüsna'daki bir ismi.
S. 29, 715
[=2]

sev- f. Sevgi ve bağlılık duymak.
s. 606, 726
s.-di 241, 457
s.-e 310
s.-en 613
s.-enler 683
s.-er 586
s.-erseñ 39, 84, 132, 156, 191, 238, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 562, 616, 684, 727
s.-erüz 612
[=25]

s̱evāb <Ar. is. Allah tarafından mükafatlandırılan hareket.
s̱.+ını 37, 722
[=2]

sevgü is. Sevgi
s. 304
s.+ñi 324
s.+si 615
s.+sin 325
s.+sinden 324
s.+sine 576
s.+sini 352
[=7]

sevgüli is. Sevgili
s. 5
[=1]

sevin- f. Sevinç duymak.
s.-e 294
s.-eşeler 314
[=2]

sevindür- f. Sevindirmek
s. 448
s.-esin 446
[=2]

sevinmek is. Sevinme işi
s. 89
[=1]

seyr <Ar. is. Gezme, gezinme
s.+(itmek) 672, 726
s.-i sülūk intisab etmenin seyri 635
[=3]

seyrān <Ar. is. Bakıp seyretme, temaşa.
s.+uñ 363
[=1]

Seyyid Ḥüseyin <Ar. öz. is. ve ünv. Eserde geçen, müellif Pir Muhyiddin Muhammed'in şeyhi olan kişi.
S. 637
[=1]

ṣıdḳ <Ar. is. Doğruluk, gerçeklik.
ṣ.+ı 761
[=1]

ṣıġ- f. Sığmak
ṣ.-maz 647
[=1]

ṣıġın- f. Sığınmak
ṣ.-uram 498
ṣ.-uruz 557
[=2]

ṣıḳ- f. Sıkmak
ṣ.-ar 219
ṣ.-arlar 220, 222
ṣ.-up 217, 221

[=5]

ṣıḳır is. Sığır
ṣ. 351
[=1]

ṣınucaḳ sf. Kırık, kırılmış olan.
ṣ. 418
[=1]

ṣınur is. Sınır
ṣ.+ı 670
[=1]

sır <Ar. sırr is. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen; giz.
s.+ı (sırrı) 746
s.+lar 665
s.+lara 650
s.+lardan 647
[=4]

ṣırāṭ <Ar. is. Yol
ṣ. 78
ṣ.+a 72
ṣ.-ı müstaḳīm doğru yol 76
[=3]

sırdaş is. Birinin sırrını bilecek kadar yakın olan kimse.
s.+laruñ 258
[=1]

sin+(1) zm. Sen, ikinci tekil kişi zamiri.
s. 48, 129
[=1]

sin+(2) is. Mezar
s.+e 289
s.+i 291
[=2]

sinle is. Mezar, kabir.
s.+ye 246
[=1]

sitir <Ar. setr is. Örtme, setr.
s. itmek örtmek 28, 29
[=2]

siyāset <Ar. is. Ceza
s.+le 210
[=1]

siz zm. İkinci çoğul kişi zamiri; siz.
s. 399, 399, 601
s.+den 35, 432
s.+e 409, 462, 544, 624, 631, 646, 716, 738
s.+i 34, 623
s.+lere 33
s.+leri 699
s.+üñ 29, 29, 236, 461, 715
[=22]

sizil- f. Süzülmek
s.-üp 105
[=1]

ṣoḥbet <Ar. is. Görüşüp konuşma, arkadaşlık.
ṣ.+e 733
ṣ.+inden 753
ṣ.+lerinüñ 402
[=3]

ṣoḳ- f. Zehirlemek
ṣ.-ar 197
[=1]

ṣol sf. Sağ karşıtı
ṣ. 152, 169, 192, 193, 206
ṣ.+a 105
s.+da 171
ṣ.+ına 194
[=8]

ṣol- f. Tazeliğini, diriliğini veya parlaklığını yitirmek.
ṣ.-mış 367
[=1]

ṣoldur- f. Solmasına sebep olmak.
ṣ.-ur 626
[=1]

ṣoñ sf. Son
ṣ. 50, 223, 723, 739
ṣ.+a 498, 557
ṣ.+umuza 711
[=7]

ṣoñra zf. Sonra
ṣ. 16, 223, 271, 453, 470
[=5]

ṣop is. Bütün soy ve hısımlar anlamında olup “soy sop” şeklinde ikilemedir.
ṣ.+ı 627
[=1]

ṣor- f. Sormak
ṣ.-a 511, 512, 517
ṣ.-alum 336
ṣ.-ar 109, 118, 139, 253, 416
ṣ.-arlar 247
ṣ.-ayın 534
ṣ.-dılar 144, 152
ṣ.-dum 637
ṣ.-maġa 55, 264
ṣ.-uñ 449, 553
ṣ.-up 265
[=19]

ṣoru is. Sual
ṣ. 247
[=1]

ṣovuḳ sf. Soğuk
ṣ.+dan 371
ṣ.+tan 359
[=2]

ṣoy is. Sülale
ṣ.+ı 627
[=1]

ṣoy- f. Birinin giysilerini çıkarmak.
ṣ.-alar 263
[=1]

ṣoyıl- f. Soyulmak
ṣ.-mış 354
[=1]

sög- f. Sövmek
s.-er 429
[=1]

söyle- f. Söylemek
s. 422, 509
s.-düm 698
s.-düñ 520
s.-gil 508, 515, 677
s.-mekden 366, 465
s.-mez 186, 259, 267
s.-mişem 531
s.-ñ 521
s.-risem 646
s.-seler 429
s.-ye 396
s.-yelüm 330, 649
s.-yem 632
s.-yen 527
[=21]

söz is. Kelam, laf, lakırdı.
s. 22, 368, 577, 669, 699, 710
s. düşmek birine laf düşmek 549
s.+de 569
s.+e 526, 544, 619, 624, 687, 730, 738, 743
s.+i 134, 187, 212, 262, 289, 319, 525, 571, 623
s.+i+(ḳoymaḳ) 34
s.+idür 83
s.+ile 648
s.+in 240

s.+ine 525
s.+ini 212, 247
s.+ler 669, 696, 707
s.+lerde 576
s.+lerden 159
s.+lere 33
s.+leri 107, 207, 227, 303, 445, 543, 692, 692, 699
s.+lerim 452
s.+lerin 524, 639
s.+lerinüñ 224
s.+üm 244, 574
s.+ümüz 30, 720
s.+ümüzi 520
s.+ün 610
[=57]

ṣu is. Su
ṣ.+lar 361
ṣ.+yı 116, 582
ṣ.+yına 236, 236
ṣ.+yını 262
[=6]

su'āl <Ar. is. Soru
s. 265
s. eylemek soru sormak 114, 272
s. itmek soru sormak 487
s.+üme 476
[=5]

ṣuç is. Suç
ṣ.+ından 753
ṣ.+larıñuzdan 715
ṣ.+uñuzdan 29
[=3]

sulṭān <Ar. sf. Hükümdar
s. 558, 640, 749, 752
s.+laruñ 742
s.+sın 499
[=6]

ṣun- f. Uzatmak
ṣ.-ar 223
ṣ.-ısar 90
[=2]

sūre <Ar. is. Kur'an'ın ayrıldığı yüz on dört bölümden her biri.
s.-yi Nūḥ Nuh Suresi 543
[=1]

ṣūret <Ar. is. Biçim, görünüş, kılık.
ṣ.+in 161
ṣ.+üñ 363
[=2]

ṣuretlü is. Suretli
ṣ. 302
ṣ.+ler 303
[=2]

ṣus- f. Konuşmamak
ṣ.+anuñ 549
[=1]

Sübhan Ar. Öz. is. Allah
S.+umuz 740
[=1]

Süleymān <Ar. öz. is. Osmanlı padişahlarından, Kanuni Sultan Süleyman [1495-1566]
S. 752
S.+(devr-i+Süleymān) 748
S.+ca 14
[=3]

sülūk <Ar. is. Bir tarikata intisap etme.
s.+(seyr-i+sülūk) 635
[=1]

sünnet <Ar. is. Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri.
s.+lerüm 244
s.+üm 213

[=2]

sür- f. 1. Önüne katıp götürmek.
s.-eler 554
2. Sevketmek, yönetip yürütmek.
s.-mişem 531
3. (yardımcı fiil) Herhangi bir durum içinde bulunmak.
s.-elüm+(ṣafā) 12
s.-er+(ṣafā) 187, 344, 379
s.-esin+(ṣafā) 617, 685, 728
[=9]

sürü- f. Sürüklemek
s.-yü+(yüz) 49, 49, 53
[=3]

süz- f. Gözle inceleyerek dikkatle bakmak.
s.-erler 217
[=1]

Ş

şa'bān <Ar. is. Arabi ayların sekizincisi, ramazandan önce gelen ay.
ş. 383
[=1]

şād <Far. sf. Sevinçli
ş. 306
ş. eylemek sevindirmek, memnun etmek 556
ş. itmek sevindirmek, memnun etmek 446, 454
ş. olmaḳ sevinmek 287, 308, 342
[=7]

şāh <Far. is. Hükümdar
ş. 31, 719
[=2]

şarāb <Ar. is. Şarap
ş.+ın 97, 307
[=2]

şarḳ <Ar. is. Doğu
ş.+a 750
[=1]

şarṭ <Ar. is. Koşul
ş.+ın 659
[=1]

şaş- f. Şaşırmak
ş.-alar 207
[=1]

şefā'at <Ar. is. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edinilen aracılık.
ş.+ın 325
[=1]

Şefā'at-nāme <Ar. Far. b. öz. is. "Şefaat Kitabı" anlamında, Pir Muhyiddin'in on altıncı yüz yılda yazmış olduğu kitabın adı olup diğer adı da Ervaḥ-nāme'dir.
Ş. 691
Ş.+de 703
[=2]

şefi' <Ar. sf. Şefaat eden.
ş. olmaḳ aracı olmak 595
[=1]

şefḳat <Ar. is. Acıyarak ve esirgeyerek sevme.
ş.+ini 756
[=1]

şehādet <Ar. is. Tanıklık.
ş. ḳılmaḳ tanıklık etmek 538

[=1]
şehr+(1) <Far. is. Şehir
ş.+e 412
ş.+ine 628
[=2]
şehr+(2) <Ar. is. Ay
ş.-i şevvāl şevval ayı 700
[=1]
şeker <Far. is. Tatlandırmak için kullanılan bir madde.
ş. 240, 303
[=2]
şekerī <Far. sf. Şekere ait, şekerle ilgili.
ş. 680
[=1]
şer <Ar. is. Kötülük, fenalık.
ş. 245, 286, 502
ş.+inden (şerrinden) 754, 754
ş.+ler 528
ş.+lerimüzi 735
[=7]
şerbet <Ar. is. İçilecek tatlı şey.
ş.+leri 177
ş.+lerinden 590
[=2]
şerbetlü is. Şerbetli
ş.+ler 303
[=1]
şerḥ <Ar. is. Açıklama
ş. eylemek açıklamak 330
[=1]
şevḳ <Ar. is. Keyif, neşe, sevinç.
ş.+ıla 60, 180, 237, 622
[=4]
şevvāl <Ar. is. Arabi ayların onuncusu olup ilk üç günü ramazan bayramıdır.
ş.+(şehr-i+şevvāl) 700
[=1]
şeyḫ <Ar. is. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.
ş. 615, 615
ş.+im 696
ş.+imdür 612
ş.+imüñ 746
ş.+imüz 745
ş.+ler 608
ş.+üm 706
[=8]
şeyḫluḳ <Ar. şeyḫ + T. /+luḳ/ is. Şeyhlik
ş. 614
[=1]
şeyṭān <Ar. is. Şeytan
ş.+dan 740
[=1]
şifā <Ar. is. Hastalıktan kurtulma, iyi olma.
ş.+(ḳılmaḳ) 325
[=1]
şimdi zf. Şu anda.
ş. 125, 417, 436, 478, 676
[=5]
şirīn <Far. sf. Tatlı
ş. 357
[=1]
şiş-+(1) f. Çözmek
ş.-di 457
ş.-eler 291
şiş-+(2) f. Kabarmak
ş.-miş 360
[=3]
şol+(1) zm. İşaret zamiri; şu.

ş. 94, 94, 207, 310, 349, 350, 351, 352, 359, 431, 448, 495, 549
[=13]

şol+(2) sf. İşaret sıfatı; şu.
ş. 167, 178, 200, 200, 449, 742, 760
[=7]

şöyle zf. Şunun gibi, şuna benzer biçimde.
ş. 74, 76, 99, 162, 187, 193, 202, 204, 224, 232, 356, 534, 630, 681
ş.+kim+(1) 504
[=15]

şu+(1) → şol+(1)
ş.+nı 379
ş.+nlar 88, 226
ş.+nlaruñ 225
[=4]

şu+(2) → şol+(2)
ş. 672
[=1]

şu'le <Ar. is. Alev, ateş alevi.
ş.+(virmek) 345
[=1]

şükür <Ar. is. Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık.
ş.+(ẕikr-i+şükr) 584
ş.+(itmek) 2, 308, 314, 585, 586
ş.+(ḳılmaḳ) 620, 688, 731
[=9]

T

tā <Far. e. Kadar, dek, değin.
t. 74, 125, 242, 275, 472, 518, 623, 665
[=8]

ṭa'ām <Ar. is. Yemek, aş.
ṭ. 433, 679
ṭ.+lar 358
[=3]

ṭabaḳ <Ar. is. Tabak
ṭ.+lar 177
[=1]

tācir <Ar. is. Ticaretle uğraşan.
t. 629
[=1]

tāc <Ar. is. Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.
t.+ları 176
[=1]

ṭad is. Tat
ṭ.+ın 637
[=1]

ṭad- f. Tatmak
ṭ. 637
[=1]

ṭaġ is. Dağ
ṭ.+lar 130
ṭ.+ların 196
[=2]

ṭaġıl- f. Dağılmak
ṭ.-up 375
[=1]

ṭaġıt- f. Dağıtmak
ṭ.-up+(ṭaġıdup) 96

[=1]
ṭaġlaş- f. Yüreği dağlanmak, yanmak.
ṭ.-avuz 231
[=1]
taḥıyyāt <Ar. is. Namazın ka'delerinde okunan "ettehıyyatü" duası.
t. 8
[=1]
ṭaḳṣīrāt <Ar. is. Kusurlar, suçlar.
ṭ.+ıla 488
[=1]
taḳvā <Ar. is. Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma.
t.+sı 746
[=1]
ta'lim <Ar. is. Öğrenme
t. itmek öğrenmek 659
[=1]
tamām <Ar. is. Eksiksiz, tam, tam olma.
t. 1, 344, 518, 651, 659
t.+(itmek) 117
t.+(ḳılmaḳ) 483
t.+(olmaḳ) 108, 125, 552, 703
[=11]
ṭamar is. Damar
ṭ. 216, 378
[=2]
ṭamu is. Cehennem
ṭ. 170, 197, 198, 226
ṭ.+da 155, 193, 194, 206
ṭ.+dan 556
ṭ.+nuñ 76
ṭ.+ya 192, 323, 554
ṭ.+yı 149, 522
[=15]
ṭamzur- f. Damlatmak
ṭ.-alar 116
[=1]
ṭanıḳ → ṭanuḳ
ṭ.+lar 535
ṭ.+uñ 534
[=2]
ṭanuḳ is. Şahit
ṭ.+(olmaḳ) 537
ṭ.+luga 536
[=2]
ṭanuḳluḳ is. Tanıklık, şahitlik.
ṭ.+uñuzı 540
[=1]
tañrı is. Allah, Tanrı
t. 452, 710
t.+nuñ 717
[=3]
ṭar sf. Dar
ṭ.+a 129
[=1]
ṭaran- f. Tarama işi yapılmak.
ṭ.-mamış 429
[=1]
ṭarıl- f. Daralmak
ṭ.-a 106
[=1]
tāriḫ <Ar. is. Tarih
t.+i 700
[=1]
ṭarīḳ <Ar. is. Yol
ṭ. 640, 652
ṭ.+dan 747
ṭ.+de 643
ṭ.+ı 651
ṭ.+ın 640
ṭ.+uñ 637
[=7]

ṭaş is. Taş
ṭ. 404
[=1]
ṭaşra is. Dışarı
ṭ. 672
ṭ.+ya 296
[=2]
ṭat → ṭad
ṭ.+ı 613
[=1]
ṭāvus <Ar. is. Tavus kuşu
ṭ.+lar 167
[=1]
ṭayan- f. Güvenmek, itimat etmek.
ṭ.-up 94
[=1]
ṭayrın- f. Kaymak, sürçmek.
ṭ.-up 81
[=1]
tażarru‘ <Ar. is. Kendini alçaltarak yalvarma. .
t.+(itmek) 442
[=1]
tāze <Far. sf. Genç
t. ḳılmaḳ gençleştirmek 615, 716
t. olmaḳ gençleşmek 573, 639
[=4]
Te‘ālā <Ar. cümle Yüksek olsun manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır.
T.+(Ḥaḳ) 160, 161, 339, 394, 409, 552, 735
T.+dan+(Ḥaḳ) 182, 189, 335
T.+nuñ+(Ḥaḳ) 725
[=11]
tecellī <Ar. is. Görünme, belirme.
t. 182, 189
[=2]
tedārik <Ar. is. Hazırlama, ele geçirme, araştırıp bulma.
t.+üñ 75
[=1]
tefsīr <Ar. is. Yorum
t. 621
t.-i ḥadīs̱ hadis tefsiri 61
[=2]
tefvīż <Ar. is. Her şeyi Allah'tan bekleme.
t.+(eylemek) 498, 557
[=2]
telḫ <Far. sf. Acı
t.+(eylemek) 45
[=1]
ten <Far. is. Gövde, vücut, beden.
t. 327, 357, 364
t.+i 349, 358, 360, 368, 371, 371
t.+ile 338
t.+ine 341
t.+ler 327, 344
t.+leri 143, 329, 360
t.+lerimüzi 336
t.+lerin 335, 339
t.+lerinden 331
t.+lerini 333, 340, 341, 353, 376
t.+lerüñ 342, 343
t.+üm 359
[=28]
teneşīr <Far. ten-şūy is. Üzerinde ölü yıkanan ayaklı tahta, salacak.
t.+üñ 263
[=1]
tepser- f. Kuruyup buruşmak.
t.-üp 367
[=1]

terbiye <Ar. is. Eğitim
t. 634
[=1]
terk <Ar. is. Bırakma, bırakılma.
t.+(eylemek) 241, 352
t.+(itmek) 254, 260
[=4]
terlicek is. Serin tutan bir elbise türü (?)
t. 371
[=1]
tesellī <Ar. is. Avutma, avundurma.
t. 182, 189
[=2]
teslīm <Ar. is. 1. Bir emaneti yerine verme.
t.+(eylemek) 510
2. Kendini Allah'ın kaderine bırakma.
t.+(olmaḳ) 635
[=2]
teşvīş <Ar. is. Karıştırma, karmakarışık etme.
t.+in 681
t.+inden 120
[=2]
tevbe <Ar. is. Tövbe; işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair verilen söz.
t. 281
t.+(eylemek) 317, 318
t.+(itmek) 468
t.+(ḳılmaḳ) 350
t.+ñ 281
t.+ye+(gelmek) 300
[=7]
tevfīḳ <Ar. is. Uydurma, uydurulma, uygunlaştırma.
t. 281, 500, 559
t.+uñ 318, 561
[=5]
tevḥīd <Ar. is. Allah'ın birliğine inanma.
t.+(nūr-ı+tevḥīd) 583
[=1]
tezce zf. Çabucak
t. tezce çabuk çabuk 358, 358
[=2]
tezkiye <Ar. is. Temize çıkarma, aklama.
t. 544, 545, 546, 547
t. olmaḳ temize çıkarmak 545, 550
[=6]
tezkiyelik is. tezkiyelik
t.+üñ+(tezkiyeligüñ) 552
[=1]
tiz <Far. sf. Tez, çabuk.
t. 565, 690
[=2]
ṭoġ- f. Doğmak
ṭ.-duġun 266
ṭ.-maya 296
[=2]
ṭoġmışça sf. Üvey olmayan, öz.
ṭ. 416
[=1]
ṭoġrı sf. Doğru
ṭ. 153, 260, 596, 656
[=4]
ṭoḳ sf. Açlığını gidermiş, doymuş
ṭ.+mıdur 449
[=1]
ṭoksan sf. Doksan
ṭ. 638
[=1]
ṭoḳuz sf. ve is. Dokuz
ṭ. 531

ṭ.+da 700
ṭ.+ı 334
[=3]
ṭolaş- f. Dolaşmak
ṭ.-a 104
[=1]
ṭolu sf. Dolu
ṭ. 177, 201
[=2]
ṭon is. Elbise
ṭ.+ları 429
ṭ.+ların 354, 355
ṭ.+larını 263
[=4]
ṭoprak̤ is. Toprak
ṭ.+a+(topraġa)
ṭ.+ı 582
[=2]
ṭopṭolu sf. Dopdolu
ṭ.+(olmak̤) 298
ṭ.+dur 201
[=2]
ṭoy- f. Doymak
ṭ.-mamışdur 424
[=1]
ṭoyur- f. Doyurmak
ṭ.-asız 444
[=1]
ṭur- f. Durmak
ṭ.-a 512
ṭ.-acak̤ 332
ṭ.-alar 376
ṭ.-an 122
ṭ.-duk̤ları 394
ṭ.-maġa 264
ṭ.-mas 109
ṭ.-mayup+(bak̤a) 105
ṭ.-sun 669
ṭ.-ur 101, 428, 503
2. (yardımcı fiil) Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.
ṭ.-asın+(namāza) 54
ṭ.-asın+(niyāza) 54
[=14]
ṭut- f. Sabit kılmak; farzetmek.
ṭ. 14, 14, 319, 424
ṭ.-+(k̤ulak̤) 20
ṭ.-alar 213
ṭ.-ar 178, 199
ṭ.-arısañ+(k̤ulak̤) 653
ṭ.-arsañuz+(k̤ulak̤) 624
ṭ.-asın 322
ṭ.-dum 489, 495
ṭ.-ma 572
ṭ.-madılar 520
ṭ.-mayuban 475
ṭ.-mazuz 540
ṭ.-ṭuñ 14
ṭ.-up 654
[=19]
ṭuṭaġ is. Dudak
ṭ.+ı 106
[=1]
ṭuṭak̤ → ṭuṭaġ
ṭ.+laruñ 367
[=1]
ṭutıl- f. Tutulmak
ṭ.-ursın 131
[=1]
ṭutuş- f. Yanmaya başlamak
t.-a+(yüregi) 106
ṭ.-a+(yürek) 229
[=2]
ṭuy- f. Duymak

ṭ.-a 321
ṭ.-ar 565
[=2]

ṭuzaḳ is. Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen.
ṭ.+a+(tuzağa) 131
[=1]

tüket- f. Kullanarak, harcayarak yok etmek, bitirmek.
t.-ür+(tükedür) 96
[=1]

Türkī sf. ve is. Türkçe
T.+(olmaḳ) 21
[=1]

U

u → ü
u. 6, 6, 6, 6, 12, 60, 69, 91, 187, 232, 295, 320, 369, 457, 476, 500, 505, 532, 559, 726
[=20]

uç is. Kenar
u.+una+(ucuna) 497
[=1]

uç- f. Uçmak
u.-a 121, 491, 491
u.-a+(varmaḳ) 121
u.-an 82
u.-asın 130
[=6]

uçmaḳ Cennet
u. 170, 301
u.+da 155
u.+dadur 306
u.+dağı 137
u.+dan 343
[=6]

uġra- f. Uğramak
u.-yısarsın 72
[=1]

ulaş- f. Yetişmek, erişmek
u.-a 104
[=1]

ulu sf. Büyük
u. 197, 573, 608
u.+lar 313, 633, 636
u.+lara 602
u.+lardur 610
[=8]

ululuḳ is. Büyüklük
u. 588
[=1]

um- f. Ümit etmek.
u.-a 462
u.-aram 709
u.-arlar 432, 433, 433, 434, 434
u.-aruz 733
u.-ucam 35
[=9]

umucu is. Ümit ediş
u.muz 720
[=1]

unut- f. Hatırlamamak
u.-duñ 406
u.-mañuz 462
[=2]

ur- f. Vurmak
u.-asın 47
u.-dum 492

u.-up+(ḳulaḳ) 274
[=3]

‘usāt <Ar. sf. Günahkarlar
‘u. 86
[=1]

uṣlu sf. Akıllı, zeki
u. 240
[=1]

uṣūl <Ar. is. Bir ilmin veya tekniğin asıl mevzuundan önce öğrenilmesi gereken esas, başlangıç bilgisi.
u. 212, 214, 600
u.+e 11
u.+lerden 212
[=5]

uş e. İşte
u. 48, 545
[=2]

uşda → uş
u. 405, 407, 483, 495, 497
[=5]

utan- f. Mahcup olmak.
u. 351
u.-a 351
u.-ma 677
u.-mañuz 611
u.-mayalum 466
u.-mayup 350
u.-maz 351
[=7]

uy- f. Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce uygun davranışta bulunmak.
u.-asın 564
u.-maduñuz 524
[=2]

uyar- f. Uyandırmak, irşat etmek, ikaz etmek.
u. 40
[=1]

uyḳu is. Uyku
u. 667
[=1]

uyumaḳ f. Uyuma işi.
u. 89
[=1]

uzaḳ sf. Irak
u. 78
u.+a+(uzaġa) 131
[=2]

uzat- f. Uzamasına sebep olmak.
u.-ma 45
[=1]

Ü

ü <Far. e. ve’den bağ. “Ve” bağlacının nazımda sessiz harfle biten Arapça ve Farsça kelimelerden sonraki okunuşu.
ü. 2, 8, 39, 62, 84, 132, 156, 191, 238, 290, 303, 326, 348, 359, 397, 467, 469, 501, 519, 530, 562, 576, 608, 616, 629, 683, 683, 684, 725, 727, 754, 764
[=31]

üç sf. İkiden bir artık.
ü. 74, 334, 638
[=3]

üçünci sf. Üçüncü

ü. 219
[=1]

ülfet <Ar. is. Ahbablık, dostluk
ü.+i 402
[=1]

ümīd <Far. is. Umut, umma, ümit.
ü.+i 658
[=1]

ümiẕ → ümīd
ü.+i 235
[=1]

ümmet <Ar. is. Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, taife.
ü. 620, 688, 731
ü.+den 602
ü.+e 551
ü.+i 242, 537
ü.+ine 763
ü.+inüñ 239
ü.+lere 521
ü.+lerüm 244
ü.+lerümüze 519
ü.+üm 213
ü.+üñ 553
ü.+üñüze 518
[=15]

ün is. Ses
ü. 296
[=1]

üst is. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk.
ü.+ine 49, 101, 101, 102, 102, 109, 122, 248, 272, 376
[=10]

üstün sf. Birine veya bir şeye göre nitelik bakımından daha yüksek, daha elverişli olan.
ü.+(olmaḳ) 751
[=1]

üşiş- f. Üşüşmek
ü.-miş 372
[=1]

üz is. Yüz, çehre.
ü.+i 236
[=1]

üzere zf. Üstüne
ü. 175, 291, 301
[=3]

üzeri is. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı.
ü.+ne 263, 271
ü.+ñde 452
[=3]

V

va'd <Ar. is. Söz verme, üstüne alma.
v. 532
[=1]

va'de <Ar. is. Ecel
v.+müz 125
[=1]

vāh <Ar. ünl. Yazık, ay, vah.
v.+lara 232
[=1]

vaḳt <Ar. is. Vakit, zaman
v. 465
v.+dür (vaḳitdür) 260
v.+ıla 85, 300
v.+i 539
v.-i āḫir gelecek vakit 38

v.+in 93
[=7]

vallāhi <Ar. e. "Allah için, Allah hakkı için" manasına gelen büyük yemin.
v. 585
[=1]

var sf. Mevcut
v. 75, 99, 115, 116, 162, 163, 163, 194, 194, 202, 295, 332, 413, 540, 569, 570, 608, 675, 703, 732
v. eylemek meydana getirmek 5
v. itmek meydana getirmek 580
v.+dur 78, 100, 165, 470
v.+ı 198
v.+ısa 281, 480, 534
v.+iken 461
v.+mı 110, 115
v.+mıdur 95
[=34]

var- f. Gitmek, yürümek
v.-a 472
v.-a+(uça) 121
v.-alum 336, 388, 389
v.-anların 596
v.-anlarum 153
v.-asın 47, 53, 55, 725
v.-ınca 289
v.-ısar 129
v.-ısaram 488
v.-makdur 55
v.-mayam 496
v.-uñ 396, 409
v.-up 70, 262, 335, 368, 387
v.-urlar 333
v.-urlarsa 414
[=25]

vaṣf <Ar. is. Vasıf, sıfat.
v.+(eylemek) 646
v.-ı ḥāl durumun vasfı, niteliği 621, 623
[=3]

vāṣıl <Ar. sf. Erişen, ulaşan, kavuşan.
v. olmaḳ kavuşmak, erişmek 667
[=1]

vāy ünl. Şaşma anlatan bir söz, eyvah.
v. 94, 94, 226, 282
[=4]

ve <Ar. ve'den bağ. İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan bir söz.
v. 13, 92, 92, 142, 186, 198, 277, 334, 378, 458, 488, 517, 517, 563, 678, 746, 756
[=17]

vebāl <Ar. is. Günah
v. ḳılmaḳ günaha girmek 468
[=1]

vefā <Ar. is. Sözünde durma, sözünü yerine getirme.
v.+(eylemek) 67
v.+(ḳılmaḳ) 12
v.+nuñ 763
v.+sın 268
[=4]

veled <Ar. is. Çocuk, erkek evlat.
v. 91
[=1]

velī <Ar. is. Ermiş, eren.
v.+dür 597
v.+ler 313
v.+lere 602
[=3]

veyā <Ar. ve + Far. yā bağ. Aynı olmakla birlikte aynı değerde

tutulan iki şeyi anlatan
kelimelerden ikincisinin önüne
getirilen söz, ya da, yahut.
v. 205
[=1]

vidalaş- f. Vedalaşmak
v.-ur 128
[=1]

vildān <Ar. is. Kullar, köleler.
v.+ları 176
[=1]

vir- f. 1. Vermek
v. 325, 755
v.-di 58, 160, 573, 641
v.-dügi 2
v.-e 656, 696, 732, 750
v.-elüm 285
v.-en 668
v.-esin 286
v.-esiz 717
v.-üp 122
v.-ür 503
v.-ürler 142
[=17]
2. (yardımcı fiil) Vermek, meydana getirmek, hasıl etmek, ortaya çıkarmak anlamındadır.
v.-(ṣalavāt) 39, 84, 132, 156, 191, 238, 290, 326, 348, 397, 469, 501, 562, 616, 684, 727
v.-+(cevāb) 476, 507
v.-+(destūr) 386, 388
v.-+(ḳılıvirmek) 739
v.-+(ṣalavāt) 158, 242, 606, 617, 620, 685, 688, 728, 731
v.-di+(el) 52
v.-di+(göz) 58
v.-di+(ḫaber) 152
v.-di+(ḳulaḳ) 59
v.-di+(ni‘met) 51
v.-diler+(ṣālıḳ) 634
v.-dü+(ḫaber) 160
v.-dügin+(ni‘met+mihnet) 44
v.-dügin+(vuṣlat+fürḳat) 44
v.-e+(cān) 188, 206
v.-e+(cevāb+virebilmek) 249
v.-e+(destūr) 339
v.-e+(dil) 124
v.-e+(ḳulaḳ) 127
v.-e+(selām) 312
v.-eler+(cān) 180, 203
v.-eler+(selām) 302
v.-elüm+(ṣalavāt) 11
v.-en+(cān) 184
v.-eyin+(ḫaber) 404
v.-iserüz+(ḥisāb) 18
v.-mesi+(cān) 204
v.-señ+(cevāb) 71
v.-üp+(cevāb) 111, 264
v.-üp+(mekān) 151
v.-ür+(cān) 147, 148, 149, 150, 155
v.-ür+(ḫaber) 273
v.-ür+(kemāl) 664
v.-ür+(ṣafā) 134
v.-ür+(şu‘le) 345
v.-ür+(yir) 150
v.-ürler+(cān) 151
[=69]

viril- f. Verilmek
v.-dügin 644
[=1]

vuṣlat <Ar. is. Kavuşma
v. 125
v.+(virmek) 44

[=2]

vużū <Ar. is. Abdest
v.+larla 697
[=1]

vü → u, ü
v. 10, 73, 600, 604, 605, 759
[=6]

vücūd <Ar. is. Ten
v.+dur 749
v.+unı 755
[=2]

Y

yā+(1) <Far. yā bağ. 1. Bir şeye ait hususlar sayılırken özellikle belirtilmek istenen hususun başına getirilir.
y. 24, 89, 149, 251, 253, 268, 363, 364, 382, 383, 384, 385, 385, 408, 430, 444, 449, 563, 643, 644, 648
2. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar; ya… ya.
y. 491, 491, 708, 708
[=25]

yā+(2) <Ar. ünl. Ey
y. 145, 323, 409, 474, 498, 507, 509, 510, 511, 513, 515, 519, 519, 530, 546, 547, 551, 552, 555, 557, 560, 561, 696, 755
[=25]

yād <Far. is. Hatırlama, anma
y. 305
y. itmek hatırlamak, anmak 454
[=2]

yadigār <Far. yād-gār is. Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi.
y. um olmaḳ hatıram olmak 25
[=1]

yaġşı sf. İyi, güzel.
y. 267
[=1]

yāḫud <Far. e. Veya
y. 384
[=1]

yaḳ- f. Yanmasını sağlamak.
y.-duḳlaruñ 403
[=1]

yaḳa is. Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü
y.+ña 90
[=1]

yaḳıl- f. Derin bir sevgi duymak.
y.-alum 734
[=1]

yaḳın sf. Az bir ara ile ayrılmış olan.
y. 522
y.+(ḳalmaḳ) 497
y.+(olmaḳ) 103
[=3]

yaḳīn <Ar. is. Sağlam bilgi, iyi, kat'i olarak bilme.
y. 4, 128, 533
[=3]

yaḳun → yaḳın
y. 413
[=1]

yalan is. Yalan
y. 265
[=1]

yalın sf. Çıplak
y. 443, 448
[=2]
yalıñuz sf. Yalnız
y. 70, 167
[=2]
yalıñuzca sf. Tek, yegane.
y. 71
[=1]
yaluñuz → yalıñuz
y.+sın 251
[=1]
yalvar- f. Birinden ısrarla, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.
y.-alum 734
[=1]
yan is. Bir şeyin ön, arka, alt ve üstü dışında kalan bölümü.
y.+ına 112, 113, 353, 400
y.+ındadur 169
y.+ından 112
y.+larında 345
y.+uñ 298
[=8]
yan- f. Çok sevmek.
y.a 399
y.-alum 734
[=2]
ya'ni <Ar. e. Sözün kısası, doğrusu.
y. 272, 434
[=2]
yaña zf. Tarafa
y. 185, 308, 343, 343, 487
[=5]
yañak is. Yanak
y.+laruñ 367
[=1]
yañıl- f. Yanılmak
y.-asız 467
y.-madın 249
[=2]
yañlış is. Yanlış
y.+(olmaḳ) 207
[=1]
yapma is. Yapmak işi
y.+ya 464
[=1]
yapış- f. Bulaşmak
y.-a 504
y.-alar 291
[=2]
yār <Far. is. Dost, sevgili.
y. 40, 91, 202, 565, 582, 608, 703
y. eylemek dost etmek 5
y.+dan 598
y.+ı 25
y.+ı+(çār-ı+yār) 597
y.+ısa 281
y.+iken 461
y.+larum 611
y.+uñ 762
[=15]
yara- f. Yakışmak, layık olmak.
y.-ya 708
[=1]
yaradıl- f. yaratılmak
y.-mış 663
[=1]
yaraġ is. Hazırlık
y.+ın+(ḳılmaḳ) 98
y.+un+(ḳılmaḳ) 85
[=2]
yaramaz sf. Yararsız, boş.

y. 485
[=1]
yārān <Far. is. Dostlar
y.+ların 596
[=1]
yaraşuḳ is. Yaraşık, yakışık
y. 354
[=1]
yarat- f. Halk etmek.
y.-mış 162, 166
y.-dı 161
[=3]
yardaş < Far. yār + T. /+daş/ is. Arkadaş
y.+a 304
[=1]
yaren → yārān
y.+lerüm 153
y.+lerüñ 268
[=2]
yarıl- f. Delinmek, yırtılmak.
y.-a 106
y.-mış 367
[=2]
yārın is. Gelecek, ilerideki zaman.
y. 50, 86, 737
[=3]
yarıt- f. Ağartmak, ışıklandırmak, parlatmak.
y.-an 357
[=1]
yarlıgan- f. Günahı bağışlanmak, mağfiret olunmak.
y.-a 243, 315
[=2]
yasduḳ is. Yastık
y.+ına+(yasduğına) 215
[=1]
yaş+(1) sf. Nemli, ıslak.
y. 418
y.+ı 691
y.+ıla 23, 705
y.+ını 660
y.+ıyıla 22
[=6]
yaş+(2) is. Doğuştan veya kuruluştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.
y.+ında 638, 638
y.+uñ 364
[=3]
yaşa- f. Hayatını sürdürmek.
y.-sın 245, 245
[=2]
yat- f. Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.
y.-acaḳı 310
y.-an 351
y.-arıdum 629
y.-duğı 147
y.-sa 215
y.-ur 356, 380, 503
y.-urdum 702
[=9]
yatmak is. Yatma işi
y. 89
[=1]
yatlu sf. Kötü
y. 707
[=1]
yavrıcak is. Yavrucak
y.+um+(yavrıcağum) 393
[=1]

yay is. Ok atmaya yarayan, iki ucu arasında kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk.
y. 364
[=1]
yaz is. İlkbahar ile sonbahar arasındaki sıcak mevsim.
y. 295, 371, 652
[=2]
yaz- f. Yazmak
y. 691, 692
y.-ardum 702
y.-arıdum 701
y.-ayıdum 647
y.-dı 511
y.-dı mı 511
y.-dum 510, 563, 654, 699
y.-maġa 655
y.-mış 193
[=14]
yazı is. Ova
y.+sında 188
[=1]
yazıl- f. Yazma işi yapılmak.
y.-a 648
y.-dı 622
y.-mış 171
[=3]
yazılu sf. Yazılı
y.+dur 170
[=1]
yazu+(1) is. Yazı
y.+mı 574
[=1]
yazu+(2) is. Kader, alın yazısı
y.+ñı 46
[=1]
yazuḳ is. Günah
y.+ı+(yazuġı) 269
y.+un+(yazuġun) 243
[=2]
yedi → yidi
y.+sinde 334
[=1]
yeter sf. Kafi
y. 652
[=1]
yıl is. Sene
y. 74, 509, 512, 531
y.+da 80, 80, 82
y.+ı 65
y.+ında 377
[=9]
yılan is. Yılan
y. 201
y.+lar+(olmaḳ) 298
y.+ların 196
[=3]
yi- f. Yemek
y.-di 253
y.-megi 680
y.-ye 321
y.-yen 358
y.-yüp 351
[=5]
yidi is. Yedi; altıdan sonra gelen sayının adı.
y. 690, 695, 695
[=3]
yidinci sf. Yedinci
y. 703
[=1]
yigirmi sf. On dokuzdan bir artık.
y. 162

[=1]

yiksān <Far. yek-sān sf. Bir, beraber.
y.+(olmaḳ) 297
[=1]

yil is. Yel, rüzgar.
y.+i 582
[=1]

yil- f. Koşmak
y.-en 475
[=1]

yilek is. Yelek
y.+i+(yilegi) 164
y.+inün+(yileginüñ) 164
y.+leri 165
[=3]

yimgür- f. Üzüntülü olmak,ağlamaklı olmak (?).
y.-üp 416
[=1]

yine zf. Yeniden, bir daha, tekrar
y. 112, 114, 126, 253, 257, 264, 272, 284, 292, 369, 370, 381, 387, 399, 455, 455, 613, 618, 658, 668, 686, 690, 697, 729, 737
[=25]

yir is. Yer
y. 417, 486, 512, 673, 675
y.+de 247
y.+den 147, 394
y.+e 55, 62, 129, 475, 673
y.+i 194, 374, 746
y.+ile 169
y.+ime 422
y.+in 82, 310, 486
y.+inde 420, 675
y.+inden 375
y.+ine 472, 542, 708
y.+ini 405
y.+lere 492
y.+leri 609
y.+lerin 143, 146, 155, 206
y.+lerin+(virmek) 150
y.+lerinde 446
[=36]

yişil sf. Yeşil
y. 174
[=1]

yit- f. Yetmek
y.-dügi 698
y.-enlerüñ 222
y.-er 571, 710
y.-üp 255
[=5]

yitim <Ar. yetīm is. Yetim
y. 447
y.+ler 427, 428
y.+leri 449
y.+lerüñ 426
[=5]

yitiş- f. Yetişmek
y.-e 500, 500, 559, 743
y.-ür 182, 182, 189, 189
[=8]

yitümce is. Yetimce
y.+leri 419
[=1]

yoġ → yoḳ
y.+ıdı 658
y.+iken 5
[=2]

yoḫsa bağ. Yoksa
y. 115, 252, 270, 439, 439, 440, 526
[=7]

yoḫsul sf. Yoksul
y.+ı 13
[=1]
yoḳ sf. Yok, mevcut olmayan.
y. 25, 27, 164, 190, 372, 441, 475, 713
y.+dur 7, 95, 711
y.+tur 275
[=12]
yoḳuş is. Aşağıdan yukarıya gittikçe yükselen eğimli yer.
y. 470, 471
y.+ını 80
y.+uñ 497
[=4]
yol is. 1. Yol
y.+a 74
y.+ını 327, 641
y.+ları 78
2. Adap, erkan, adet, usul, kural, yöntem.
y. 490, 656, 669
y.+a 48, 87, 153, 281, 520, 596, 636
y.+durur 626
y.+ına 531, 762
y.+lara 571
y.+umuz 591
y.+uña 88
y.+uñdan.+(olmaḳ) 87
3. Yolculuk
y. 98
[=22]
yol- f. Çekip koparmak.
y.-a 48, 48
[=2]
yoldaş is. Yol arkadaşı
y. 295
y.+(ḳılmaḳ) 739
y.+(olmaḳ) 38, 288, 723
y.+dan 91
y.+ıduk 338
[=7]
yoldaşcuḳ is. Yoldaşçık
y.+um 393
[=1]
yorıl- f. Yorulmak
y.-mayup 482
[=1]
yoş sf. Yorgun
y. 496
[=1]
yörü- f. Yürümek
y.-r 503
y.-rsin 63
y.-yü 49, 53
[=4]
yu- f. Yıkamak
y.-dum 22
y.-maġıçun 263
y.-yalar 271
y.-yanı 358
[=4]
yum- f. Kapamak
y.-up 256
[=1]
yuyucı is. Cenaze yıkayıcı
y. 262
[=1]
yüce sf. Ulu, büyük.
y. 496, 499, 558
y.+(bād-ı+yüce) 470
y.+(yüce+yüce) 174, 174
y.+ler 593

y.+si 593
[=8]
yügriş- f. Koşuşmak
y.-üp 410
[=1]
yügrüş- → yügriş-
y.-ür 340
[=1]
yügür- f. Koşmak
y.-ince 74
[=1]
yük is. Bir şeyin ağırlığı.
y.+lerini 495
[=1]
yürek is. Kalp
y. 229, 231
y. i (yüregi) tutuşmaḳ içi yanmak 106
[=3]
yüri- → yörü-
y.-yüp 535
[=1]
yürü- → yörü-
y.-r 311
y.-rler 216, 430
[=3]
yüz+(1) is. Surat, çehre.
y. 373, 488
y. sürümek aşağılanarak küçük düşmek 53
y.+in 70, 246, 573
y. in düşmek çok utanç duymak 594
y.+ini 480
y.+iñüz 236
y.+leri 345
y.+ümi 22
y.+üni 276
y.+üñ 363
y. üñ sürümek aşağılanarak küçük düşmek 49
y.+üñde 365
[=15]
yüz+(2) is. ve sf. Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı; doksan dokuzdan bir artık.
y. 162, 509, 512, 531, 649
[=5]
yüz+(3) is. Cihet
y.+dendi 693
[=1]

Z

ẓāhir <Ar. sf. Görünen, görünücü.
ẓ.+ile 645
ẓ.+inden 567
[=2]
ẓāhirī <Ar. sf. Görünürdeki
ẓ. 569
[=1]
zaḥmet <Ar. is. Sıkıntı, eziyet.
z.+i 78
[=1]
żaʿīf <Ar. is. Zayıf
ż. 87
[=1]
ẓālim <Ar. sf. Zulmeden, haksızlık eden.
ẓ.+leri 553
[=1]
zamān <Ar. is. Vakit, süre.

z. 338, 357, 401, 435, 456, 535, 539
[=7]

zārī <Far. is. Ağlayıp sızlanma.
z. 277
z.+(ḳılmaḳ) 377, 380, 697
z.+leri 554
[=5]

zebānī <Ar. is. Cehennemlikleri cehenneme atmaya memur edilen melek.
z.+ler 199
z.+leri 193
[=2]

zekevāt <Ar. is. Zekatlar
z. 52
[=1]

zelīl <Ar. sf. Hor, hakir, alçak, aşağı tutulan, aşağılanan.
z. 443
z. olmaḳ aşağılanmak 442
[=2]

zemān → zamān
z. 35, 113
[=2]

zencir <Far. is. Zincir
z.+leri 199, 199
[=2]

zevḳ <Ar. is. Eğlence
z. 12, 60, 187
[=3]

ẕevv (?) Bir tür çalgı aleti.
ẕ. 69
[=1]

zeyn <Ar. is. Süs, bezek.
z.+(itmek) 403
[=1]

zındıḳ <Ar. sf. Münafık, ahirete inanmayan.
z.+(olmaḳ) 205
[=1]

zī-sā'at <Ar. b. sf. Vakitli
z. 316
[=1]

ziftī <Ar. sf. Zifte ait.
z. 198
[=1]

ẕikir <Ar. is. Anma, anılma.
ẕ. 582, 583
ẕ. eylemek anmak, hatırlamak 23, 705
ẕ.-i şükr (ẕikr-i şükr) şükrün hatırlanması 584
ẕ.+ile (ẕikr ile) 585, 586
ẕ.+imüz (ẕikrimüz) 3
ẕ. itmek anmak, hatırlamak 2, 56, 579, 580, 586, 587, 588, 589
[=16]

zīrā <Far. e. Çünkü
z. 4, 28, 232, 406, 548, 570, 711, 713
[=8]

ziyān <Far. is. Zarar, kayıp.
z.+suz 494
[=1]

ziyāret <Ar. is. Ziyaret
z.+(itmek) 388
[=1]

ẓulmet <Ar. is. Karanlık
ẓ. 40
[=1]

Zül-celāl <Ar. öz. is. Celal, ululuk sahibi olan Allah.
Z. 487, 582

[=2] [=1]

ẕürriyet <Ar. is. Nesil, kuşak.

ẕ.+i 764

4. TIPKIBASIM

هذا الکتاب [illegible] عدد ابیات هدیشه

هو کتاب اَدوخ نامه‌نینك تالیفی بن محیی الدین

بسم الله | الرحمن الرحیم
لا اله الا الله دیلك مدام | محمد رسول الله دیلك تمام
الله آدین دونی کون ذکر ایدلم | ویردوکی نعمتلره شکر ایدلم
دیلمزده ذکره موز اولسون الله | هم کوکلده فکره موز اولسون اول
ذیره اللهی الحق بیل یقین | اولدر الله اکا البته معین
جمله سوزی یوغیکن وار ایلدی | سوکلی حبیبه یارا ایلدی
اولدر خلاق حنان الکریم | اولدر منان رزاق الرحیم
اول آخر انجق اولدر پادشاه | اندن ارتق یوقدرنی یقدر اله
اول حقه حمد ثنا اولسون مدام | هم رسوله بیلك تحیات بیلك سلام
اول محمد در او صدری انبیا | اول دو عالم فخری اول خیر الوری
بیلك بیلك سلام آلینه اصحابه | هم جمیع انبیا و هم رسله
صلوات ویرلم حق رسوله | محمد مصطفی اول بر رسوله

دنیا غود

2

دنیا غود هیچ کیمسیه قلمز وفا | یادی بر دم سوردکی ذوق صفا
دنیانك بخشولی و پایه دایی | بر کیمسن کوتوردی انجق ایه اغی
سز تنوز حکم ایلدك طوتسی | طوتکلی طوتدك سنی آنی سلیمانجه
بو کفندن کوتوردی جکم حمین | کوز نصب اولورسه اولدر ای امینی
نه چکیشوز قیوب کیده جکه | صکوه بزی اول پشمان ایده جکه
جوق پشمان اولدی کتدیه کیدن | سنی بزنه فایده بو دنیا دن
حلالینك حسابی ویره سوز | حرامینك عذابی کوره سوز
جونکه فاییدر بولونه فایده | نیدر اولکم نکر ایدلم ای دده
اج کوزوکی طونتولق بودم بکا | بر پاره دکله نکرا ایدم سکا
ایشده سنی نیجه درلو خبرلو | هر بیجن توزکی اولدی بو اغولو
اَدوخ نامه‌ده بونجه سوز دیدم | کوزلرم یاشیله یوزوی یودم
کوز یاشیله اولوبی نکر ایلدم | بونکیچ سبب نظم ایدوب ذکر
بو قابنده نامدی کیمسه قراب | یا بکا سکا اولامی یا یداب

ایلدم

جوكوردم بو فنانك يوق قراري · ديدم بو يادگاردم اولسه ياري
اجل ايره بگا ده بو كون اولم · بو سبب اوله دعا ده اكيلم
كنا همك بنجليين عيبي چوق · بو بيتي اولميلم هيچ عيبيق
كوندن ستر ايده سز جمله عيبم · كه زيره سز اسو جمله عيبم
سزكده عيبكوز ستر ايده ستار · سزكده هو عيبكوزدن كچه غفار
بزمده بو دعادر مقصودموز · حاكميا يكوزه بودر سوزموز
خيرله اكا انى قوندا بشه الله · جمالني ميسر ايتسون اول شاه
بزكونى الله رحمت ايتسون دييه · رحمت ايتسون حق اكا دونه دونه
كه قيتي مشتاقم اشبو سوزلره · فدا اولسون قوتيچه جانم سزلره
بوده اي جميع محفل قويلم سوزي · فى ايدلم خيره قويلم سوزي
خير دعا اوموج محو ذمانى · بو دعادر حاجتم سزدن همانى
او تيشنك [illegible] اوله قبول · بو فحمون فاتحه اوقيا اول
بوده هركم بو احسانى اشليه · او قيوب ثوابنى باغشليه

وقت آخر

3

وقت آخرده ايمان يولداشى اوله · انبيالر توليه تولداشى اوله
آل اولادي سورسك اي دده · عاشقانه وير صلوات احمده
اشدي حل كونلك چراغي اويار · قلبمي كور ظلمت ايچنده اي يار
آدنيق كوتورا اول ايله سن بو يلدن · چقورسه دولت باقيه الدن
هم يقوب دنيايه عبرت اليكوز · هم بوا شده درلو حكمت بيليكوز
كيمي صاغ قويوب كيمي اولدردوكن · كيمين اغلادوب كيمين كولدردوكن
كيمه نعمت كيمه محنت ويردوكن · كيمه وصلت كيمه فرقت ويردوكن
موتنى اونودوب اودغا ايشوكي · چيقه جكوز تلخ ايليه عيشوكي
اي سكين بيچاره كل اچ كوزوكي · نه جاليسو باشكه كوز يازوكي
نيجه بونيجه اوردايني بورايه · بركون اولكم ورايني اورايه
كوجلوكي كركوسن اوشي يوله · صاجوكي صقالكي يوله يوله
صانمه سني ايلتودلر يوديو · يوزك اوستنه محدويو سورديو
صك پشمان آجى قلمه بل سكا · يادينى اندوا ايتاندرسك بكا

4

سلی

جون بنی خلق ایتدی خلاق العلیم | ویردی نعمتلر سکا رب الرحیم
سکا اول ویردی عطا ایتکیچون | هم زکوة اداء ایتکیچون
انکیچون دردی ایکی یوز دو یو | ودا سن مسجودلره یوز سوریو
هم خضوریله غازه طوراسن | هم کیجلرده نیازه طوراسن
خسته صو مفرودا سن هم | بواهم جمعیه و مقدد آخی
دیل انکیچون دردی الله ادین | ذکر ایدوب قوت ایدیه سن دادینی
دخی قران اوقیه اوله ایشوک | مونس اولوب دائما اوله ایشوک
مضمون یقمقه کوزو ویردی سکا | که اچاسن دخی بقاسن اکا
تولو ویردی هم سکا ایشتمکه | ایشدوب اکا کوده ایش اتکه
جونکه قران اوقنا ایشیده سن | ذوق شوقیله آنی کوش ایلیه سن
دخی تفسیر حدیث دکلیه سن | عشقله دردله خوش اکلیه سن
دونوکون فکر ایلیه کوز اولمکی | جادرنا جاداوده یوره کلمکی
ای اولمده غافل اولنی بیچ بض | سنی یورسنی اول سنک اکجاوبقر

سالکه جانون

سالکه جانن ایلیوبدر خبر | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
بنیک یلی کتوردر بر دمه | آدمن اندر صوزنه اولدم آدمه
صاقن الدغیه کوز بو عالمه | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
عهدا ایدیجک عهدکه ایله وفا | آتکه انکه قالمه جفا
بو حویث مصطفاده مصطفا | نجیلک هوای هوی جنکله
نجیش ایدمه سن ذوق نای جنکله | دوکنی باشکی بو کمنه سنکله
قبره وارب یالکوز کورسنک کورک | منکر نکیرین یقینی کورسنک کورک
یالکوز جه سنی جواب ویرسنک کورک | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
اوغو بیرسنی صراطه دخی هم | باشکه اندن نه کلسه دور لو غم
تلدن اجه و تلجده کسکوفه هم | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
تاله اوچ بیلک بیل کیدرسنی شویله بیل | دو یمز اول یوله یکوز نجه بیل
تزادیلک و ادا اکاکور جه تیل | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
قنده قودیلور صراط مستقیم | طاموک جاق اوردتا سنده شویله کم

5

جمله مکرتعنایت قل حکیم | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
صراط تللدن انجه تلجدن ایتی | وارده اوزق یولکی چوق خطر
مکر اولدم جمله یلیب عنایتی | غافل المه غافل المه الحذر
بو توشنی کتی بینك یلده چقی | ایشنی دلخی بینك یلده انی
ایا غلك طلیونوب جاق جهنم | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
هر بوینی بینك یلده کچوشنی کچن | توشن کیبی شو متندد انده اوچق
حضرت محمدك سوزیدر بوایی جان | غافل اولمه غافل اولمه الحذر
الاولدی سودسنك ای ده ده | عاشقانه ویر صلوات الحمد
امدی کل بوکون یراغك قلکور | یشن وقتلر دون نمازینی تلکور
سجلور یادینی ه طلملودن عصا | کیمه یادکلم اولیق کیمه نجات
قنقی بولکلدنی اولاسن ای نحیف | قنقی یولکو نوله سن ای ضعیف
جون سنك شونلر کلیسو بولکه | عیش ده نه عالکه جو لسالکه
یاسوغمك کاءك اوینامق نیه | یاعنق اویومق امین اولمق نیه

ایلیوکی

ایلیوکی چیقه کلیسو اجل | صونسو بوکون سنك یقاکه ال
اینومز اولدم یاد یولدا شرده مدد | نه یوادد اچی تلودنه ولس
کمسه کیرمز اراکه اورده | نه اتاونه اناونه ده ده
هر نجنلم اول سکا حمله ایده | انلر اول وقتن تدیبو اولور کیبد
شول کتالوب وای اتادینار | شول طلیانوب وای اتادینار
میلی یوقدد هر کونانك کمسیه | وادیددر تو تلشی انده کمسیه
طاغدوب جمله کیددولذتیه | بلکوی بوکر توکاددقوتیه
کل نقسی اولم شواینی اجیر | بو فنادن اول بقایه کوچیر
کلّه سنده اولدن اول اولیکور | اولیجون یول یراغنی تلیکور
شویله صالحه صاعه سن کتدوکی | ملکلرواد حفظ ایدرلر اودکی
درت ملك واددد موکل کشیده | هر بوینك اشی تدر ایشده
بوری عمل اوسته اولور امینی | بوری زرقلك اوستنه طوردهمینی
هم نقس اوستنه ناظر دورد بری | بر اجل اوستنه ناظر دوردبری

6

چونکه موتی یاقین اوله کشینک | اصلسنا یوره‌سنک اوله ایشی آنک

اکا اولم خستلیغی اولسه | انجلک انجلک صربلوب طولسه

سیزبلوب صاغ صوله باقه | طوده‌میوب قرشوده شکلده اقله

بودکی توتوشه جانی طادیله | طوطغی تیبقه اولوب یاد ایله

ایشدوب اکلمز اوله سوزلری | ازغون ازغون دونه اولدم گوزلری

بو عنکی ایشی تمام اوله آنک | اکسوکی انجق اما اوله آنک

کلو اولدم اجل عزرائیل ایدر | اول عمل اوستنه طوره مامورکر

دیرکه دلکی ایشی وار دنیاده | اشلیوب آنی دلک آندن کیده

اول ملک ویروب جواب دیرکه اکا | بو عمل قالدی همان انجق اکا

اول عمل اولدر که بو کزنه اول | بو یانیدن بو یانینه دونه اول

چونکه دونه بو یانینه اول زمان | اول ملک آنی توتوب بکیده همان

بینه عزرائیل کلوب ایده شو قول | رزقی کوزلینه ایده تولدی حالی

دیرکه دلکی وار دیمی رزقیندن انک | یوخسه دوکندیمی وار رزقینک

دیکم بو قطره

دیکم بو قطره دلکی صو بیه وار | ینبوغله اغزینه طمزورلر

بو سکلده ایشی تمام ایده | الله اصمر لیه دلکی کبک

اول نفس کوزلیه دلکی نرد | دکله عزرائیل نجه صوز رخبر

دیرکه نه قالدی نفسندی بکا | بن بیلورم نیلسم اکا

دیه اشته بو نفس قالدی همین | دنیا نشو بشدن اوله امین

چون نفس امری دلکی واره اوجه | قویوب اولدم بو ملک دلکی اوجه

اول اجل اوستنه طوره کوزندر | عزرائیل الینه ویروب کیده

روح جسمیله اشلشور بوکز | ایرولق شکلی اولور اولکشور

هم کوزیله ذیل ودا اغلشه کورکه | الوداع ای دنیا یه باقین کوزم

وعده وز شمدی تمام اولدی بنم | قالدی وصلت تا قیامت کوزنه

اشته ایرلدق دیه بربرینه | ایرولق دیو اغلشه کورکه بنکه

الوداع دیه وذریه قلاق | اشته ایرولقد دشی الفراق

هر بر اعضا بر بریله یقین | اولدم الجنده ونعلا شور همین

گوره قادحسن بو کیمك دنیاده سن | وارده سن اول طراچق یره سن

توشی اولوبن کو هوایه اوچن | طاغلوا شوبن دکزلو کچن

هونه دکلو کیده دیسك اوزغه | طوتلو دسن عاقبت بو طوزغه

آل اولادی سوزسك ایده ده | عاشقانه ویر صلوات احمده

بو مناسب حدیث دکله صفادن | روایتدر محمد مصطفادن

ایشدلمدی نه بیوردمش مصطفا | سوزی آنك جانلره ویرر صفا

بو حدیثی بیوردب دکله نه دیر | مؤمنلرکم آخرته کیدر دیر

دیدی چقمز جانلری مؤمنلرك | کتمینجه بیردکی آنلرك

مؤمن اولمز آده ایرمینجه | اوجماقده کی مقامن کورمینجه

کوردلو جنتده کی مکانلرین | هب کوررلر کوشلرین سویلرین

دیدی اولمز کورمینجه بونلری | کوزدوکیدم صفا سورر جانلری

هم منافقله کافر جانلری | نیجه چقرنه کورر بل آنلری

جمله اهل جهنمده ایدرلر | مکانلرین جهنمده کوررلر

اودلو خندقلر

اودلو خندقلرین انده کوررلر | جانلرین و عملرین نیجه ویررلر

بیرلرین کورورده چقر جانلری | عذاب جکر جانلر یله تنلری

بو حدیث جون بیوردی مصطفا | صوردیلر اصحاب دیدیلر ای صفا

دیدی اصحاب بیوردیا رسول الله | مکانلرین نیجه کوسترر الله

مؤمنلره جنت ایچره یرلرین | بیوردکه نیجه کورر مقاملرین

یاتدوغی یردن عجب نیجه کورر | مقاملرین کوروب انده جان ویرر

مؤمنلر درجسنی نیجه کورر | صفایله جانلرین نیجه ویرر

یا کافرلر طموبی نیجه کورر | جانلرین آنلر دخی نیجه ویرر

منافقلر جانلرین نیجه ویرر | جهنمده یرلرین نیجه ویرر

مکانلرین ویروب جانلر ویررلر | چقودلرین نارده نیجه کوررلر

جون کی اصحاب صوردولر جاغ | ایشدهمدی نه خبر ویردی رسول

رسول ایدر ای بنم یارنلرم | دیکلاینجه طرفی یوله وارنلرم

دیدی حق جمله حجابی کوتوردر | مقاملرین قرشوسنده کتوررلر

طاموده اوجاقده یوقدر یکوزن | حال نه ایسه آڭا کوره جان ویرن
آل اولادی سوزستانی دده | عاشقانه ویرو صلوات احمده
بعض راوی بو قدر بو بودی دیر | الا بعض راوی یلوزدکله نه دیر
انلرکه روایتی دیلسم | ویرو صلوات آنیه دلکی دیلسم
نه خبر دونی ایشدوسنی بیلسن | بو سوزلردن نیجه عبرت آلسن
خبر ویردی رسول که حق تعالی | جبرائیله تاتلو دیدی اعلی
حق تعالی حضرتی جبرائیلك | صورتین کوزل یاراتدی بیلك
یوزیکرمی درت بیك قاتلو وار | شویله یاراتمش آنی پروردکار
جبرائیلك ایکی قنادی | بولردن غیری وار ایکی قنادی
یلکلرینك حسابی یوق کبی | هر یلکی بو دنیادن بویکدر
هر قنادنده یلکلری حسنی | نیجه بیك واردر دیدی بز امینی
تاتلو دیله بودر تانشکن آنیه | ایکی قناد دلکی یونمش غنیه
شول طاوسلر قنادی کبی جاه | یالکزونا اول ایکی قنادك بوری
بونیجه

8

بونیجه تاتلولری آداسنده ایچ جاه | اجسا بوردر کوك یوزینی هوبیه
بری صاغ صول یاایندردر بوری | بویله کوکدن بویکدر هوبری
الا اول ایکی قنادی کولودر | طامو اوجاقی نقشی آنده یازلودر
قدرتیله صاغده یازلمش جناه | صولده نقش اولمش جهنم جناه
صاغ قناده جنتی نقش ایلمش | مؤمنلره یوق مکانلر ایلمش
صاغ قنادی کوستوردر جنتلری | جایری جنتلری ایده متقلوی
یشل بستان نیجه لوی اغاجی | ترو کوشکی بویدیوجه اولوری
جنت ایجنده اولان سرایلری | کوشکلدوشك اوزره اول حوریلری
حللر بو قلری غلمانلری | تاجلری کمرلری ولداتلری
نور طلیقلو ایچره اول نعمتلر | قدحلری نور طولو شوجلری
قدحلوا اشول لذیذ میوالری | الله طولوتورچتك حوریلری
مؤمنلرکه حالته نزعه ایده | جبرائیلك صاغ قنادینی کوره
جوکله جنتلری انده کورن | صفایله شوقیله جان ویره لر

جان ایچن خدا عبدلو هو بوی بو سوزیدن کلمیلو هو بوی

بعض مؤمنه تجلی یتشور حق تعالادن تجلی یتشور

جان بدندن چقیجق بقا قالور جنتده حوریلر بقا قالور

اگر اول جان ویرن مؤمن حقه جبرائیلک صاغ قنادینه یقه

دنیادن علاقه‌سنی کسوب بقر همان کوکلی کوزی اول یگانه اقر

آتنده آننده سویلمز ماله واولاده نظر ایلمز

مؤمن حالی چق سودر ذوق صفا شویله بیوردمشی بو سوزه مصطفا

جنت یازسنده مکانی کوره عاشق اولوب جاننی انده ویره

بعض مؤمنه تجلی یتشور حق تعالادن تجلی یتشور

بعض میت کوزی آچق قلمغه سبب کوکلی یوقاری باقمغه

آل اولادی سوزلنایه دده عاشقانه ویر صلوات الحمد

جبرائیلک صول قنادنده دخی طاموية نقش ایلمشی حقه آنی

صول قنادده دکلنه یا نقش علیم زبانیلری طموده شویلکیم

عذاب الآتی

9

عذاب الآتی طموده نکیروار صولینه نقش ایلمشی نیچه دار

چون کافرلر منافقلر اولکه مقاملرینی جهنمده دلسه

اول آتشدن طفلرینی او والدینی ایکی بیوک اول یلانلر یینی

هم کوره‌لر اولوار دهالری طاموا اهلنی صوقوب یه هوبوی

ذقت قطرانیله اودکومله کلوی وطاموا اودندن اولا جمله واری

زبانیلر اتمکه ذنجیرلری طونتوا الکوننده اودلو ذنجیرلری

حلبه بقاجیه لری جمله اوددن شول قطران جبه‌لری

یلاندن چیان طولولو عقربلو قمو جمله اوددن طب طولودر هم اوکو

شویله خوکلی کوردندلر هم ایه یار قیقوه اود چقودلر هوبکه وار

چونکه کافرلر کوره لنانلری بیک عذابله ویرلر جانلری

کافرک جان ویرمسی مشکل اولور منافقلر حالیده شویله اولور

اگر اولان کشی منافق اوله اگر کافر ویا زندیق اوله

جبرائیلک صول قنادینه کوره بیولرینی طاموده کوروب جان ویره

شول قدر جان آجیسنه دوشلر / سوزلری هپ یکلشی اولور شاکر
چوق چکینه آتنه آننه / اولادینه مالینه بوقانیه
الا جانی آجیسنده باقمن / دنیالکه اقمق استو اقمز
بونلرک کوزی جهنمه بقر / جانلری تاتنه سیاستله چقر
ایمانسوز کیده نکه حالی بودر / حدیثنده رسول بویله بیودر
کوجلک ایدر محوسونینی اول رسول / اول سوزی جمله اصوللردن اصول
قورقولردن قورتولور امتم / جهد ایدوبن هم طوتلر سنتم
دلنی اصحابه نه دیو دکله رسول / اول محمد مصطفا اول پر اصوله
دیو اولم دوشکننه یتسه کیشی / اجل یصدوغنه قودا اولسه یاشی
ایقلری دیو نقندن کورلر / فرشتهلر حمرا ایچره یورلر
جاننی صقوب سوزرلر کوزلرینی / اولکدر ایکی ایاغنی دیزلرینی
انلر چقوبن بولک دخی کرر / دیز کوزندن قرنندک اولدر
ایکنجی بولک فرشتهلر چقر / اوجنجی بولک کروب جانن صقر

قورتون

10

قورتنده کوکسنده کنی صقرلر / اولدربن انلر دخی چقرلر
دردنجی بولک فرشتهلر چقرلر / صقوب کوکسنه بوغزندک اولدررلر
فرشتهلر یکی کیروب یکی چقرلر / اجلی یتنلرک جاننی صقرلر
صکره صورک نفسه عزرائیل کلور / بوداننه الما کبی صونر الور
شویله دیدی اول اکرم کوزل مصطفا / سوزلرینک دادی کوزل مصطفا
نه بختلو شونلرک جانی کبی / قبری جنت بحجسی اوله آنک
ای دیدی وای اکا که شونلره نیجه اوله / قبری آنک طمو چوقری اوله
چونکه اصحاب دکلدی بو سوزلری / اغلشوبن هپ یوزی قلدی قری
اغلشوبن دیدیلر که بز نیجه اولهوز / بونلرک بز قنقسندن اولهوز
چونکه اصحاب قورقه یوردک طولوشه / نوله حالمز دیوبن اغلاشه
انلره ایدی بیجک کل بزی کور / نفسمز ایلدی بزی کورس
بزه لایق کم یوردک طقلشون / کیجه کوندز دعیوب اغلشون
لایق بزه شویله آه وا ناله / ذنبکم غرق اولمشوز کناهله

11

کلمک کتانه چقلقینی بیلالم | تودتوسوزک آراسنده اوللوم

خشم حقدن تودتوبه کسیلوم | رحمتی جوقدن حقتک استیلوم

رحمتندن اومیدی کسیلوم | جنتی دیزادینه استیلوم

اولکم سوزک یودیکوز صوبینه | بزفقیرلرک دلنی اودی سوینه

الهی رحمت ایت آمین دیینه | هم کتابم شوتیله دکلسینه

آل اولادینه سوزسک ایه دده | عاشقانه ویر صلوات احمده

رسول الله دلنی دکله نه دیدی | امتنک کوککسینه هب دیدی

دکله اول محمدک شکوسوزینی | اصلوکمینه اولمدینی اجدیه کوزینی

اول محمدک اوغلی کن قوتیه | کلسینه تودک ایلیوب اودی بزنیه

امتینه سن ویر صلوات جانل | تا کیدسن دنیادن ایمانله

هیچ کما سوزنی بولغنه یانوغلک | سنک اولدا خوتدا اوغلک

اینیدلک سوزم امتیلوم | اشله سوزنی هم بیم ستملوم

انیشانی چق یشانی اولسنو | خیوا کو شو هو نا تسه بولسو

بواولنلو

بواولنلو سنلبه کوموزدن اولک | منکیلو نکیلو یوزینی کورسوزدن اولک

تاج یوده صودو صوریله کا | دکله رسول سوزینی ایدیم سکا

هرقچن بو آدم اغلانیه اولور موت | فرشته لو اوستنه حاضر الکلور

خذ آنیلک حزینی اولکامدینی | کم ویره بیله جواب یاکامدینی

اقل ایدیا یا آدم اوغلانیه | نتدک اول دیودو چکک دنیا قینی

تمامینی مالک دنیالوکوزینی نعمتی | مال سینی تودی یا سن مالک جان

یوغنه اول دنیاسنه آلدادی | الله حقیجون ایدر مدک غنج آدمی

ینه صور یا یا آدم اوغله نیه | دنیاسنی بیدی یا سن آتنه

کوکسنی کرهیه دنیانی دیودک | توک ایدرک جون دیو ب بیدردک

آندن اول اجلاینوب اولنک | اوغلنه توزینه حسرت اولتوک

کوکودلوینی یوموب الینی بغلایلو | خصم قرداشن آه ایدوب اغلایلو

یو فرشته لو بینه کله تا یوبیه | بواغلشانه اغلشمک دیا

میتینه دیو اغلا شور قرداشلوک | دوکوکوکوکسینه هم سوداغلویک

12

بو فرشته ایله آدم اوغلنی دنیده نیته کیسه ویرلم انی

غیر اگر شو نیته کیسه ویرسنی جملسنی ایلیوکه کتوده سنی

کو غیر تیلدو کیسه ادا اولسنی تیقودن قودتلوب ازاد اولسنی

صالح عمل بو ایو بولداش اولور غیر ایدن کیشلکره عالداش اولور

سنه وار ایدی بو دنیه دیلر التو بن قبرده تیته توبلی

ال اولدی سوزلک ایه ده ده عاشقانه ویز صلوات الحمده

جون جنان ایلرینه شیشلو بی اوزره قومقه یا پشلو

بو فرشته بینه مکلور تا تینه یا حادلو دوغری هیبته

دیمایه مسکین بو کونه کلدکمی دنیانک منزلینی بولدکمی

اشته ملک قرا کولق اوینه قرا کوده کیشی شته سوینه

بولداش وار بوند کانه یواش یا همیه سنی نجه کچر یا ذوقیش

بو قرا کواو در طوغمیه کون جلفر سنک طلش یه لغایه اوه

کچ کندنا یا یکسان اول نفسک اشلیو کینه پشمان اوله

اندا حالی

اندا حالی بلا نلی اولور بو نلی اوله یانک طپطلو

اول مینکه اه بلماسیم حقه لایق بر عمل قلماسیم

اول کیشکم توبیه کلمش اوله بیشی نمازی وقیله قلمش اوله

اکا اوجماق قابوسنی اجلور قبری اوزره نور رحمت صاچلور

خوب صورتلو فرشتهلو کلور اللر قوشورب سلام ویرلور

کلی آتا کلی آنا صورتلولر سوزلری بال شکر شربتلولر

کلی بکوز سوکوکچه قرداشی بکسیه هم شهرلرده یوداشه

قبر ایچنده جون بولو شلو یاد کیبی اولمیلو بیلشلو

ایدلور هم شاد ملدک جانغز بلمش اول اوجماق قدر دهکانغز

کوزلرینی دن کوتورلر حجابنی ایچورلر اکا کوثر شرابنی

جان کوزیله جونکه درت یکا بقه شاد اولوبنی شکر ایده اولدم حقه

کوزینی ایوب نظر قله قبرینه نور دیکانلر ایویشه قبرینه

شول کرو بیا جقی یرینه سوه دالخی قبر ایو صدیق جانه ایوه

قبری اکا کوینه سرای کبی — حور ایلوا اچنده یورد ایدر کبی

سلوم ویره بری آواز ایله — مدح اوقیه هر بیری ناز ایله

تپراغی معصوم اوله اول کلف — دلنی اول یوردده اولکی ولیلف

سوته لی اول کشی کلدوکنه — شکر ایده لر تونشی اولکه غشنه

ایمانی اهل هب انده تود اوله — یرلفنه تجوح مغفود اوله

ذی ساعت اشبو دسمه اولنک — اولکدوکی بیادی تحت بولنک

بوا اولی اشتوینک تیل نماف — توبه ایله حقه ایلکیل نیاف

حقده اشته ایوشنی بوایشه — توبه ایله توفیقک ایلایشه

رسول ایدر موتو قبل ان تموت — عاقلسک اشبو سوزه اکلا طوت

اولمزدن اول اولک دیدی مصطفا — اغوت کوتشی اول کافی صفا

اولمزدن اولک اولکی هرکیم طویه — اغوت قیدیشی اولدیغی بیه

عاقلسک اکلیه سی طوت سی — غرق اوله دحه سنده پاکسی

یا الهی دخی ایله تا مویه — هب باغشله کومیلوم طامویه

کوکلمزدن

14

کوکلمزدن سوکوکه ایو مقل — هم حبیبک سوکوسنده ایو مقل

اول حبیبک سوکوسنی ویر شفا ایل — درد مونده شفا عاتنی روا تیل

آل اولادینه سودسن ابده ده — عاشقانه ویر صلوات احمده

ایشت امدیه جانکه تن حالینی — تنده انتورا اشبو تنلو یولینی

اشبو خلقک جملهسی خونکم اولور — دکله امدیه جانلویه نجه اولور

تنلوبه هم قبرا اچنده نجه اوله — عذابله عوتیه نجه بنو له

نجدو اقبانی تخ ایلیلوم — دکله بیکده بوینی سویلیلوم

راویلودیلوکه انسان اولکی — تنلوینوده جانلوی ایو الکی

مرتبه سی کوره اول جانلوک — مقاملوبه وارطوره چقانلوک

وارد لر مقاملوینه هر بری — دونوا اکا تنلوینی جانلوی

کیجه اوچ کونه بشیه هم یکدیسنده — هم ملقوزی اوته بدیه وفرتنده

دستور استه حق تعالادن بولو — وارنعه تنلو بینی کوره نولوی اولو

واولم تنلوی عودیه کوره لم — هم بوذن حاطرالوینیه صوره لم

بزکدیجک میت اولسه‌لر بیله — تنمز طبراغه صالسه‌لر بیله
اول تنیله بوزمان بولدی آشوق — جمله اشده بلجه حالده شوق
ویره دستور حق تعالی انلره — تنلرینی ارضولریله اول جانلره
جان یوکر وشول تنی ایسره‌لر — یا قوب انده تنلرینی کوره‌لر
بعض جان تنینه نظر قیله‌لر — تنلرینی خوش خضورده کوره‌لر
تبریا اولمش جسدلری جمله‌سی — شاد اوله‌لر اول تنلری جانلری
بو تنلرك حالی جسدن بیکا — بو تنیوا ایلمش اولسا قدنه بیکا
جسدك توخولری کلور مدام — خوش صفالر سوره‌لر اول تنلر تمام
یا انلرنده ایکیسی خوب اوتوره‌لر — یوزلری کونش کبی شعله ویره‌لر
انلرك کوکجك عمل مشی بوله — صانکه ایکیسی ایکی حوری بوله
بو یینك یا قسلری کوکلن قتیه — بو ینینه یا تنجه قیامت قویه
آل اولاده سورسك ای دده — عاشقانه ویر صلوات احمده
شول بزم کبی کناه کارك تنی — حله کوره انده انلرك جانی

شول

15

شول اوتنمایوب کنا ایلنلرك اشلین — توبه قیلمایوب فسق ایلنلرك اشلین
شول صقوتی کبی یبوب ایجوبیتان — هم اوتنفر اوتنه حقدن اوتان
شول دنیا سوکوسی بوك ایلینی — اخرت احوالینی ترك ایلین
انلرکده تننه جانی کلسه — تنلرینی ایشدرك نجله اوله
کوره‌لر صو پلمش اول قفتانلرینی — اول بو یوزه یاراشق خوب طونلرینی
صاغلقنده کیدوکی طونلرینی — دوکه قوشی اولوینه انلرینی
بو کفنه صاردیلوب شونیله یاتوب — نه کوکل قالمش بولوده نه خاطر
کوره‌لر اول کنتولرینی یادتنی — بوزمان جانی شرینی ذلدانتنی
نفسی طلعامیلرینی نازك تنی — توجه توجه حاملوده یو تنی
شول صووقده ایستدن صقلادوغی — تنم دیبوب دونی کون بکلادوکی
کوره‌لر تنلری شیشمش توقشمش — کومشدن اقاتنی قبقره اولمش
اغر نیله بو دشه داغی بسقر — کوزکم صادی صولو اقر
اغلیوب دقی اید ای دوستم بدن — الکماذیدك آخی بو کونلری سنی

تانغ سننك ذكرنجه صوره تلك | اچه یوزنك یا تانغ اول خوب سیاتك
یا تانغ اول یاقی کبی کومز قشلرنك | آدوستم تنی قصتجق ایشی یاشلك
اوق کبی اول قمه کوپیکلو تانغ | اق یوزنکه اول قوه پیکلو تانغ
تانغ نکو … زاستنك بلمك | سوینکه کده تالمش اول بلبل دیلك
سولمش اول کللر کبی یاکفلرك | تبسوب یاپرلمش اول طوطقلرك
نجاه بونك کبی سوزدیه جانغ | جون وادب بو حالده بولالو تنغ
هر بوی آه و فریاد ایدلر | بینه دونوب اغلشورق کیدلر
بینه ترتنه کلودلر بوندلغی | دکلهه نه کوزب بندلر ایه آنجی
کوده اول صوقتدن کودك کینی تنغ | یانه اوچق توبلجك کینی تنی
قنقره اولمش اوقادنغی دشلمش | حسابه یوق جق قوزتلر اولشمش
بوری اغز یوزکوز بلو … اولمش | صاچ صقل کوپوکه تانغ دوکلمش
پرم پرم اولوب انلر دوکلمش | هیاتی بیره تالوب چوقوتلر تالمش
بونه تقتشوب اعضاسی | توپشن ایکوسی طاغلوب کوکینه …

تنلوینه

تنلربنه جانلر بوبله کوردلر | چقوب قبرلرنك یونده کوردلر
کیدندلر اغلشوب زاره تلودلر | یلنده بودلغی کیبو کلوزلر
کوردلر کم کفننده چوریمش | انه طو کتمش و کوطلو توریمش
صاچ صقل کیبوب تالمش بوتغا | شونی اکان بنجه سوزدکه صفا
ایرلوب یاتودبو جانلرمیون کوزر | اغلشوبن هوبوی زاره تلودر
مقامنه ایرشود بینه جانلر | آغر کجه کلسه نیلو کوزدانلر
دوشنبه کجیی جمعه کجی | یا رجبك ایلك جمعه کجی
یا شعبان آینك اون بشنچ کجی | حقه نه دیولر بو جانلرایی خوجه
یا رمضانك قدر کجی کوردلر | یا خود قدیر کجی ایدلر
یا ایکی عرفه کجلری کم اوله | یا ایکی بیرام کونلری کم کله
او جانلر دیر حقه دستور ویره | دیلکلو مز بودر نکا یا غنی
قاو ملو ومونی واده کوردلم | امر کله کیده وب بینه کلالوم
ویرین دستور الهیه واده لم | اولرو مونی زیارت ایده لم

اندن غى دوستلرنه تاپود كوره لم　　كوره سمو زكلدى بودم واره لم

بكا ايدر انا اجم كوره يم　　بكا ايدر بابا اجم كوره يم

بكا ايدر كوديكى اوغلانمى　　كورسم كلدى بنم اول جانمى

بكا ايدر قره جو غانم كورديم　　بكا ايدر دو بچقانم كورديم

بكا ايدر كوديكى بو ديچقم　　بكا ايدر كوديكى يولدا شچقم

حق تعالى بوده لوين كوتوره　　دوستلوينى طوردقلرى يردن كوره

حركتى اولى اوينى هب كوره　　بر روايتده دخى نندن كوره

جانلره حق كودرك نلر سويليه　　وارلقا ولر و كوزى كوركى ديه

آل اولادى سورسك اى دده　　عاشقانه وير صلوات احمده

آچله كوزك كورده ايدوم سكا　　بو فراقده هم سكادوم بكا

نه خبردر دكله امدى بنه سز　　ايشدجك دونه دونه يانه سز

تماشا اول اوجق يانه ديريلنلر　　بر بوينه يوجكشوب ديريلنلر

اول سنك نانيله بسلدكلرك　　بو كماناوغلم قزم ديدكلرك

تماشا انلرك

تماشا انلرك سنكله اولشقتى　　تماشا اول صحبتلرينك لذتى

الكوينه قينه يقن قلرك　　نيتى ايدب دوزب توشروب قلرك

ويرينى ايشت انلردن بو خبر　　اغليه سن طاشى دكوليك اكر

نجه تودى كتدى انلر يرينه　　اوشله سنك كچدى كوننك برى

مكوا وتدك اوله انلره سن　　نيچه هيچ انا اتا اياغى سن الكوبن

هيچ بولاما دك اولاده بر علاج　　اوشنده نوبت سكا كلدى كوزك اچ

هر قچن بيرام كچلوى كله　　ليله قدر يا بزه نكم اوله

حق تعالى ديرك يا ارمغ سزه　　دستو ر اولسون وارك اولوركوزه

جانلره دستور اولجاق ايوه　　يوكرشوب سكوديشه ايوه ايوه

چونكه جانلر اولوينه كله لو　　دوستلوى حالنه نظر قيلالو

غيرى اوه كوچوب كتمش كبى　　غاريى شهره كوچوب كتمش كبى

ايرق يا توقا جانلره هب بر اولور　　قوملوى تنده وانديشه بولور

قنغى اوه وارلرسه بولورلر　　حالكوى هب نجه ايسه كودرلر

بعضنك خاتوننى آلمش غيره آر   كودسه اوغلى قيزلرى بويني بورر
ايكوروب انلر صورر ايه اغوز   قانغى بزم اول طوغمشيله بابامز اول
آنا ايدوب ديوانه بلك اوغل   بو التندن جوره چقدى شمدى
اول باشيجوغزلريك صاچلريوزى باش   كوكلكه صنوجق كوزلرى ياش
بعض كنج خاتونلرده اولشدى   آنك يتيمجلرى قالمشدر
اول اولنجه خاتونك جانى كوردر   يرنه بر غيرى خاتون اوتوردر
اول دوكر قودوغى معصومجلر   غيرى خاتون النده دوشمشلر
دينكه خاتون يونلكه كلدكى يرجه   ايوسويله يم قوزيلرم ديسه
بنمكن ادم ديدك اريمه   جوقلمه بنم معصوملريمه
كرم ايله ايوجه طوت قوزلرم   طويمامشدر بكا اول قوزيلرم
هم خوشنود ايليسى كور كل حالك   غيردن كسميه كوز ديلك الك
اوكى انا ايشينى سن اشلمه   يتيملرك آجروبن دشلمه
بعضى يتيملرده قالمشلر بيده   آته ايله آنا اولمشلر بيدى

اته انه

18

آته آنه جانلرى چلور كوردر   اول يتيملر بويننى اكشلر طوردر
صاچلرى طاغنمش طونلرى كير   سويلسلر كيمى سوكر كيمى دوكر
آنا ايدوب كوكسلرينى چورر لر   بوينى اكش يالكز الجق يورر لر
شول اولنجه كنج قوزيلرده كلور   آته آنه كورين صاغ بولور
هم قوجلم اوه كلسه اول جانلر   اومادلر سزدن خير دعالر انلر
هم طعام هم صدقه لر اومرلر   بولوردن غيرى دلنجه اولر
اول كلجلر جوق اوسرلرخانه ده   يقيني انلر نان اوسلر آندن
قاپويه ديلنجى كلسه بر زمان   چقرن انلر ايده بو باده نان
شمده انلر اولدى خير ماللرى   اول كجه قاپويه ديلنجى اولن
جان كوزيله بقمايا سن انلره   نيجه آتلر انلرسز انلره
هم بقولر اولرينك حالنه   اوده كيلونه تلولر احوالينه
كونخلو كونه مرده ميد ديو خسه ملوله   كونه كوز كر يتميد ديو حسه دكول
كوزه آجوقلر مقرّ بلوميز   يوخسه غفلت ايچره مغمور ميز

چون کورلر الیکوزده نسنه یوق — اولمیه آنلره انعام ایده جق
بنی ذلیل اولوب تضرع ایدهلر — بوینی اکه اکه دونوب کیدهلر
امدی بو اکسوزه کورسکز فی السبیل — یا الهی آیق باشه قیه کمی ذلیل
کوز آنلری قادنجوغنی طلو یوره سز — یا الهی بو کونه ملجك کیوره سز
آنلره اتمش اولورسنی سن محیی — الخلقل بو سوزلره اولیا خزین
شاد ایدوب سونورهسنی آنلره — بو لکوندر راحت اولور جانلره
بلذا چوق نسنه ایچون بن بیتیم — بونجه منتلر ایدرسکا عظیم
جهد ایت امدیکیم سوندور آنلره — کوزله شول اوج یا الهی تا النلری
الامانت شول یتیملره کوردک — اکمیدر یا طوقمیدر حالنی صورک
بوکه دمنده کایسر آنلره سکا — خضر الیاس اولیسر انلر سکا
هم آتک آنک ایچون خیر دعا — ایله هردم داخی خیرت عطا
اوزره یکده آنلرک چوقدر حقی — سوزلوم حقدر ایناننك تکوی حقی
سنی بسلدم هم اوقدر اول آته — ایدهسنی صکره دعالر قتله

بس

بس کورك قرشو آنی یاد ایدهسنی — جانینی احسانله شاد ایدهسنی
کلدك امدی آنا حقی نه بینه — اول آنا حقی نوله ایشت بینه
بو زمانی قرنینده کوتوردی سنی — عاقبت دنیایه کتوردی سنی
کیجه کوندز سنی شیری بیلدی — جان کوکلدن جو سودی دیلدی
امدی لا زمدر آتا وآنالره — دایم ایدهسنی دعالر آنلره
خیر ایدرسك آتا آنا ایچون — بوکون اوله ایدهلر جاکلجون
سنده دنیادن کیدجك ایدهلر — جانکه خیر دعالر ایدهلر
امدی فرصت الیکوزده وارکن — عقلکوز جمع سزك ایله یادیکن
خیرلودن اوتنما کوزا آنلره — سزه خیر اوما کلن اول جانلره
کوزه جمع اکاذمیوز اولم کلله — جمله اعضاموز عملدن قلله
دیرمیوز کوزموز اللوتا پیه — جالشورزدا اولنی یپمیه
عجب اول وقت نیجه اوله حالموز — سویلمکدن تا الحق بودیلموز
امدی اوتنمیکم اولملکلیکی — اعمالموز اوزنتیه سلمکلیکی

اگر بزم کبی غافل اوله سز / هر ایشلکوزده دونیه کون یا کیله سز
غافلکن اولم اوله کوج اوله حال / توبه ایدوب کوزه آجك قلمك وبال
آل اولادی سودسك ایه دده / عاشقانه ویر صلوات احمده
دلنی بوندن صکره بلکل ای خوجه / بر یوقش وار در ایکن باری یوجه
اول یوقش اولدرکه الله العظیم / ایلیه مؤمنه احیا اول رحیم
بو اولنلر تا که کبیره دیو بیله / اول حساب بوینه وار دیو بیله
چون هوادن بیلکو دونه دونه / هرکشنك الینه اینه قونه
هر بوینه بو خطاب اوله همان / اوقیه امده دفترکی یا قلان
ای عمل ایلین علم ایلتی / طوتمیوبن یقین بو علمه یلتی
گل کتابك اوقیه امده باب باب / هر بونده ویر سؤاله جواب
ای دنیا ایله عبادت ایلین / کندو یه افضل ساعادت ایلین
اوقیه امده بتوکه شمدی عیان / بر بر اول اعمالکی ایله بیان
ای انا انا اضلالی اوغل / اوقیه امده نامکی کورنه و بر اول

حق

ای یوزسی

20

ای یوزینی کوسترن نا محرمه / اوقیه بتوکده نه وار دیه همان
ایه نظر قلدن بکو حقیسنه / اوقیه امده نامکی کور حقیسنه
اوقیه امده نامك ایه غازه سی اولن / بو درلو یوب دنیالکی جهت اولن
قل حسابکی کتابکی تمام / اوشده کیر جکوك جنتده همان
قاضی اوله بکلمی سکا اوکتانیت / قنقیسنه لایق ایسك اکا کیت
اول کتا علوم بر اسراشلوم / اول هوا یه نفس ایچون جنشلوم
ینه بوینی چقسه کلا انده کتاب / الحساب الحساب الحساب
هر بیسندن بکا اول ذو الجلال / نه جواب ایدم ایدجك سؤال
نه یوزیله وار یسوم حضرته / بو نیجه تقصیر آتله وجلستد
طوتدم امره نفس فرمانی تودم / مشکلاینی اشلدم اسانی تودم
کو هوایه نفس ایچون آجله یول / کی قتی ایواق اولور اول
یاکیده نم کوره یا اوچه اوچه / قایلوردن تا یایه کجه کجه
یوکه دیندم بو علمك کنجینی / یا شعه اوردم هوانك دنجنی

بغلين دنياده بو بو فعال | كلمه دن كلمسى دلنى محال
بنى منتك بوزديا سنده كشيم | بندو بو نفسمدن عاجز كشيم
اوشده طوتدم معصيت يوكلوينى | شول آغر قيمتلو بيكلوينى
ادمغان ايلمم اتى الرحمه | وارسم بوشن اول يوجه دركاهه
اوشده يا تنى تالدم ايپك اوجنه | منزلم ايوده يوتوشك كوجنه
ايشبى تفويض ايلدم ياربى سكا | صغنورم بنى سكا اوكده صوكا
سن غنى سن بو جه سلطانسن ابد | بن بو الكسكلو قلو كم نيلك بد
ديلرم سندده عنايت يتشه | عون توفيق هدايت يتشه
آل اولادى سورسك اى دده | عاشقانه ويرو صلوات احمده
هر كشيلكه نه اشلديسه دنياده | خير اگر شر هو نسنه اى دده
هر نفسلكم ديوره الورهم يورد | هم بيتورهم اوتورم هم طورد
شويلكم بو جويه دلنى ياپشه | هب حساب اولسه كوداشون يكشه
امر ايده اول كونده اول ربى الانام | احتسابه حاضر اوله خاص عام

كل كود

21

كل كود امده حكمتى قضلنى | پادشاهلغنى دلنى عدلنى
استيه اول تلمدن حساب | ديه كم كل يا قلم سن ويرجواب
نيلدك اول علمى سويلكل بكا | آنى اصمرلمشدم بن سكا
دتوبه يوذ بيل تلم سوكودن اوله | يا قلم سويله ديو فرمان اوله
ديكلم سن نه ديدكسه ياغنى | لوحه تسليم ايلدم ياذدم آنى
صوره لوحه سكا يازدى قلم | ديه يازدى بكا يادمى نغم
نتدك آنى ايديو يودو يوصوره | دتوبه اولدلنى هم يوذ بيل طوره
ديه امرلدم اسرآ فيله بنى | يو نجه بيلور سنى امده يادسنى
ديكلم سن نيلدك اسرآ فيله | اول ديه امرلدم جبرآئيله
جبرآئيله ديكلم يا جبرآئيل | امرو مى حكموى نتدك سويلكل
ديه پيغمبرلره امرلدم | هر نه امرالدكسه يوبند يدم
صوره پيغمبرلره كم امرومى | حكمى و لطفى و قهر و مى
ديو و كونده امتوكوزه تمام | تاكه انلار دخى حسابه آلام

22

دیلرکم یا رحیم یا غفور | دیدك اشتلرو منه بیقصور
شویلدك سوزومزه طوتمادلر | بز دیدوك سوزه یوله کتمادیلر
بوکز اشتلر ایلیه خطاب | شویلدك امدیه کوده نه جواب
کتوده لر یاقن اولدم طاسوبه | توردی قولر انکله تاسوبه
خلقه هیبت کوستروبنی کوکریه | غلو یقلر اتیه کودب دتریه
دیه بیچوه بونلره اویمادوکوز | سوزلرینی کوشکوزه تویمادکوز
باتقلق امدیه هو بوینك سوزینه | انلرك نوح جوابی سوزینه
دیدیلر سنه دیمادیلر بزه | یوحسه اینانغز میدق بز اول سوزه
نوح قومی اوله اقل سویلیف | دیمه دیلر دیدیوب انکار ایلیف
نوحی بز کوزمشزدر دیلف | اول بز سنه دیمدیه خبر شرکر
حق دیه نوحه جواب ایتمك کرك | بونلر انکار ایلدی تنشمك کرك
دیه نوح ایه پادشاه لایزال | کامنع لمدتیاته هر قیل اقل
بنی طقوز یوز الی ییل سویلشم | بونلره دعوت یولنه سورمشم

ایلدم

ایلدم وعد وعیدکون خبر | ایلمدی بونلره هرگز اثر
دیه نوحه امدیه کوکی مقیق | بو جوابه راضی اولمام بل یقینی
طانقلك واریسه کتور کوده بنی | شویلکم عدمله کوده صوده بنی
تعدقوستدن دتریه نوح اول زمان | یودیوب طانقلرا رکنی روان
نوحه سکز کیشیه دغشدیه مکر | قاچلو طانقلغنه کلمیلر
اول محمد امتیه عالملری | نوحه کوده طانق اوله هو بیری
دیلر یاریه غزایا بیلورز | نوح کوچکلدن بز شهادت قلورز
دیه اول انکار ایلدیکه [illegible] بیکاه ایدرلر ایدی اول زمان | بزه تنوکوز دیلر اول وقت بولر
طوتمزده طانقلغو کوزده [illegible] | بونلر ایدی کوزمیدك امتکروار
اول محمد کم حبیبلکدر بو بزه | حق رسول کوندردك ثانیه سی بزه
بزستك انده کلومك اوتدق | انکجون حقی یوریه قودق
اوقیلر سوزه نوحی روان | تامایسر دالی سوزلری ایه جان
دیه اول حق ایناندوم بو سوزه | توکیه کرکدن امانسزه

مصطفا اندن اولوبن تزکیه — دیکلم اوش بو تلکه بن تزکیه
دیه کوریلك محمد اول غنی — تزکیه بونلره بیزدلکی قتی
دیکلم یارب بولاره بیزدلکی — بندن اول تزکیه سن ایه غنی
بولمشم قرآن ایچنده دیر ایتی — کم دیمش سنی بونلرك حقنده بنی
شول مناجاتنده موسنك بولی — ارا کوزده سوزدو شوی خلدلیجه
بونلری مدح ایتدوکیده انده بنی — تزکیه اولامی هیچ سندن حسی
ایده کنتم خیر امت یا اله — بونلرك حقنده در بی اشتباه
سن دیکلم حق تعالی یا امین — تزکیه لکلوك تمام اولدی همین
سندانکی هم امتك عالملری — کرهجك ایدی سودکی اول ظالملری
سورکلوا انلری اولدم طاموییه — زارلکی غیرت اوله تاموییه
یا الهی سن بزه لطیفا ایلکل — اول حبیبه جملمز یا غسلقل
رحمتکله جملمز شاد ایلکل — هم بزی طامودن ازادا ایلکل
ایشی تفویض ایلدك یادیکا — هپ بکا صقینورز اولکده صوکا

بوبوجه

23

بو بوجه سلطان غنی سن ابد — بن بو اکسکلو قولو کوزد نیك بد
دیلرز سندن عنایت بیتشه — عون توفیق هدایت ایریشه
اول حبیبك حرمتیچون یا اله — جمله موذه بوك دسنده اول پناه
بو دعامزی قبول ایت یا جلیل — بو قولوکه توفیقك اولسون دلیل
آل اولادی سودکك ای دده — عاشقانه ویر صلوات احمده
ایشت امدی بو کتابك اصلنی — نیجه یا قدم یا بونی وقفلنی
کوردلوسك مختصر اویسنی — نقطه قوغش بیتلوین اقویانی
جماسی مجلسنده اوقنمزا ای یاد — هپ اوقودسك دکا سلوتوز طلویاد
کلیسنی بابك دلوسك چوغ از — صبرله بو تاج کون اوقی ازاذ
اکا یوردق اوقیه سن هم بونی — ظاهرندن اکا لیه سن باطنی
اوقیوجی دکلیجی حق اولود — معنی اکلادیغی جواهر لو بولود
کشی وار بو سوزده بیلك معنی بولود — ظاهرهی باطنی معرفت اولود
کشی وار بیلك معنیدن اکاهت — ذیرا کندی بیلسن الذن قوهن

24

یتوامیدی سوزی چوق ایتما یلوم / فائده سوز یو الکره کتما یلوم
بو کتابی خوذ طوتمه کیم صقینی / آنا اوقیه هم افدا اوقیه صقل چمینی
عربیسین بو اولو وبیره بنی / یوزینی کورب جانمز اولدی تازه
توبنم چوق سوزم الکدی یا ذوهی / یکه ایدم هجان کوزله ایزیمی
مرشدی یپوم ایوزینه ایوسنی / دیبا جده بیکله بزینی کورسنی
هم اچی سوزلرده یاقسین / آل اولادی سو کوسنه آقسین .

بو کتابی اوقیونی بلسن سن هب جواب / سوز بودر والله اعلم بالصواب

بسم الله الرحمن الرحیم

ذکر ایدلوم اول الله ادینی / کن دیدی قلدی جهان بنیادینی
اون سکز بیک عالمی وار ایدن اول / ذکر ایدن هم قلبی انوار ایدن اول
کل شی خالقیدر پادشاه / جمله خلقک رازقیدر اول اله
بیلی صوییی اودی طپراغی ای یار / ذکری نوردر باغشلودر ذو الجلال
نور توحید کوکلوده بل ای جان / ذکر نوردر اولدی بنیادی ایمان

هرکیم

هرکیم حقی ذکر شکر یله اکاف / اول قولی مولا ده رحمتله اکاف
شکر ایدوب ذکر یله الله الکافی / ایو اولمز اول تولنده و اللهی
شکر ایدوب ذکر یله نعمت ذکر ایدنی / خشنود اولور سوز اول قولدن غنی
بن ده ذکر ایدلم الله ادینی / محکم ایدلم ایمان بنیادینی
ذکری چوق ایدن اولولق بولدیلر / اولیالر بو اولولغی بولدیلر
ذکر ایدوب الله دینی ایوی حقه . / دوست جمالین کوردین بوله بقه
اول بقاش بنلو یندن ایچلر / نه اولم نه حسنلق خوش کچلر
هی بو کونه ایو سه کوک بولن / بو کون الله دیمیه دیلمن
مدد الله دن کورکدر هر قوله / حق مدد تلمزسه تولوسه قله
مدد ای خوجلو خوجه / سن اسرکای یوجلو یوجه
حضرتکدن بلنلو بو اشلری / هب باغشله بزیونین دوشلری
هم حبیبک اول محمد مصطفی / شفیع اولسون بزه اول کانی صفا
رحمت غرق ایت آنانه یاد نلوین / دینی ایچنده ظفری بوله وارنلوین

چادیاری دکلی بودرت ولیدر | ابوبکر عمر عثمان علیدر
بودرت یاردن راضی اوله مولا | سنی مقاملرین نیل غایتده اعلا
حسن حسین اول ایکی هما | راضی الله تعالی عنهما
حمزه وعباس عمین رسول | راضی الله عنهمادر بو اصول
اهل جنت دیدکی اول عشره | رضا بولسون عشره مبشره
اجمع امتدن اولاده اولوره | رحمتی حق ایتسون اول ولیلره ٠
دیسن الحق بولدرک مجمعین | رضوان الله علیهم اجمعین
حق رسولنه سلام اصحابله | هم جمیع انبیا وهم رسله
هم رسولک الینه اولاد دینه | اهل بیتنه وهم احبابینه
نور رسولک الینه ای بو صفا | ویره صلوات روح پاک مصطفا
دی الحق اولیالر مجمعین | رحمت الله علیهم اجمعین
ال اولاد اراسنده اختیار | کی اولو شیخلر بولدوا ای یار
بوندن کلدی اولاد بولوری | دده لری مجلسنده بولوری

اویله بیلك

اویله بیلك اولولودر هپی | جمله سوزك بودر رهبر وهپی
اول محمد مصطفا کوردنده دیری | اوتنما کوز یادلوم دیری
جملهسی سوز بونلر اولورك | بنم شیخم بو ایدی اول جانلوك
بینه دده سی ادیند هم ادی | آنی سون بلور ندر طاعتی
عاشقلری بیلور آنی ندر | شیخلر ایچره بو آغر بیادر
بعد شیخ چق جونکم شیخ اولدی ٠ | سوکوسی جانلری تلور تاك
ال اولادی سوکلك ای دده | عاشقانه ویره صلوات احمده
رحمة الله هدن سوز سنی چق صفا | ویره صلوات روح پاك مصطفا
امیر سلطان همت ایلوسه بینه | بو کتابی اوقویی دکلیسنه
همتی کوردر ای جمله کوکنه | دردله آنسی دیك ایدی بوسوزه
چق شکر قیل امت اولدق احمده | ویره صلوات عشقله محمده
دیکلك ایدی وصف حالم ایدلم ٠ | تفکر معنالوسینی نظم ایدلم
سبب نولدی کی یازلدی بو کتاب | شوقله دکلینه اجله باب

وصف حالمدن اکا ایدم سوزی … تا که آسان اوله اکلامق سوزی
بوکتابک سببنی ایدم سکا … کوکلادم طوتون سکا اشبو سوزه
امر حق ایله دیکله نه دیمشدرک … بوغوتلق ایله کتمشدرک
ای غوتلق حالده بو یولدر … نیجه اریک یکزلرینی صولدر
صورت صوب فاتلشدی مدینه ده … بولمدم مدینه مثلنی دنیاده
قلوب بورسه شهرینه دوشمشدرک … اوتوردم اکنه جیلوه ده عیان
تانجو ایدم الوبن صاریدم … دونیه کون تکوله یتاریدم
اشبو حالده شویله سرکوردن ایکن … حقک قدرتلوینه خبو انکن
بر کون ناکاه بو عزیز کلدی بنه … نلو دیدی دیم ایشدرک سزه
دیدی ای اوغل سکا اولسون سلام … بنی دکله سویلیم بونج کلام
اولولر کوندردیلر بنی سکا … هر نه دیر سم مطیع اول کوزدیکا
حال الفکلی ویردیلر بولدم دیدی … توبیه ایچون سکا کلدم دیدی
سنین سلوک نیجه اولور کوستردم … همان تسلیم اولدوغکی استرم
خلوات

26

خلوات ایدعب بر ادبعیز ایدین … اولولر کتن ویکی یوله کیده سین
سید حسین ایشی صودم آدین … دیدیکطا دسنده طریقک طادین
طفسان ایکی یاشنده ایدی ای جان … صانکه اوتوز اوج یاشنده بر جوان
جون مشایخ سوزلرینی دیدی بزه … مرشد اولدی جاغز اولدی تا زه
امیر سلطان طریقنی اولدربلق … طریق بلور حقه آخوندن کلق
حق کوندردی رسولک آلتیی … کوستردی ویردی اوبیلک یولنی
مطیع اولدم هرنه امر اتدیسه … بیله اتدم هر نکم اتدی ایسه
بو طریقده نه سرکه ایردوکوم … اول آخر یانلو کوردوکوم
یا خلوت نیجه ویولدوکی … هم ادبلوینه نیجه کورلدوکی
ظاهر یله باطنک اسرارینی … اوا سرارک کوردونی انوارینی
کز بو حالک جملسنی سویلیسم … هو بو سنی وصفایلیسم
بو سرلودن یازایدم نیجه باب … جلده صغمز اولونایدی بو کتاب
یا قحنی اولورا وحاللو یازه له … دیله کلمز بو سوزله اکلنمز

الا یونز بکنده بوین دیلوم | هم کتابک سبنی سویلیلوم
استویک یوسرلوه اذ مسی | حل کبیوا اربعینی نلو کوزنی
بوطریقی انده کوره سن تمام | اربعینی اولمزسه اولوز نا تمام
بوطریق اکوکه خلوانده یاد | اکثرینه بو تندن غبن یتن
الا کتاب سبنی ایدم سکا | دکلیوب تولتی طوتا دسنک سکا
بیروماغ امریله یاذدم بن بونی | عیلمک اکوکم طوتوب بینی
سبب نیدی یازمغه کوردنه دیوم | بیرومک امر اندیکی خلوتنه کیوم
نیت ایت اربعینی دیوای اوغل | اللّه ویره اجله خوش طرزی یول
امرینه بنده مطیع اولدم همان | ایشم دوستمله حال الشدم ای جان
بینه صاغ چیقمق امیدی یوغیدی | تیره کزهک نکرمی ایکی جوغیدی
نیتیمی غلتی سحرلوینی تمام | تعلیم اتدی جمله شرطلی اول عام
دیده مولا انشد کلدم بو کتانه | دوکوب کوزلو یاشی چقا اندم اه
اربعینه جوتلم کرده م خلوانه | نصیب اولدوغیله کوددم حالنه

دنیا اهلی

27

دنیا اهلنی بونظر کوردم قمو | دیمک اولمز حالکری ای عمو
هب بیرکدلشی عیانی اولموز ایش | ما سوا دنی کچمی حق بولموز ایش
دیلدوکی قوله ویرر ایش کمال | فضل قلوب کوستوره ایش جمال
مرشدی کامل کرکدر کیشیه | تا که انا کزلوی ایشنه
اون سکلخیک عالی حق تباشه | ما سوا الجنه اونینی صقلمش
تددتی تحیط جهانه ایاتی | عاشقه اولورمش او یقو وصل
ایواغ اولونه اوزیشن لا یزال | ویرن الان ینه حق اولورایمش
دلنی سوزن جق اجله یول اهلنه | طلوزسون بوسوزلری اهلنه
کزلو خزنه اودتونی اجیلوم | صنوی باصوب او ته کچیلوم
اکلدم بو نه دلیل اولماغش | جادی انچق نتابولماغش
قرق کونه اولچق طشره چقرم | سیزو ایدوب شو دنیایه بقرم
ذکرهمی دوکز سبی یاشم دوکر | صاتکلی بیرکوکه جتقوب کوردینه انوه
مرشدیم اول ساعت ایتودی همان | بونیجه دردیه علاج اتدی ای جان

کوزم اچدم نه او نه وار نه یوری   بو کوک بیاغی بو یرده کوری
یوق ایدی اوغل کوکلک نه دیلک   شمدی نفسک نیجه نسنه آرزولر
هونه استرسه کوکلک سویلکل   هیچ اوتنما حالکی بو بر دیکل
کوکلک استرمکی سالک چق اوله   قوللرو چاریلو خذمت قیله
نه خود هونه طعام ارضوا ایدرسک   ادنوکی بکا هونه ایدرسک
درلو درلو خوش لباسلر کیمکی   هوا اویندن سکوی اش یمکی
اشده مرشد شویله اولور ای کشی   نادر اولور کیم ده هو تشویشی
اسده حقدنکی مرشد ایوه سنی   دکلو کوز صدوکینی کوره سنی
استیلو آل اولادی بوله   آل اولادی سون تلف بوله
آل اولادی سودیک ای دده   عاشقانه ویر صلوات احمده
رحمة الله دن سودسن چوق صفا   ویر صلوات روح پاک مصطفا
امیر سلطان همت ایلوسه بنه   بو کتابی اوقییم دکلیسنه
همتی کوردن ایره جمله کوزه   دردله آمین دیک امدی بو سوزه

حق شکو

28

چوق شکر قیل آقت اولدی احمد   ویر صلوات عشقله محمده
بو کز کوکلم هیچ نسنه دیلمز   همان اغلامق دیلر اغلامز
بو اشارت بو اولدی ای آتا   تیز یدی کون بنه کیرم خلوته
دیدی یاز بر شفاعت نامه کشی   دیلرسک آقه کوزلرک یاشی
آخوند یاز الهی سوزلری   امیر سلطان مدح اولسون سوزلری
او یوزدن دیر عاشقلری اوقیه   اوقیانلر جانبنه رحمت قیله
دردلو عاشق دردلولرک چون کوک   اغلدقچه سکا همتلو ایره
یدی کون یدی کیجه دورشا اکا   کتابکی چقچق کوسترر بکا
یا شیخم همت ایله دیسن   الله ویره دردلو سوزلو دیسن
بنه کیردم خلوته قیلدم زاری   بو خودلری پاک وضولره اری
چونکه بو امره اطاعت ایلدم   تدرتم یندوکی دکلو سویلدم
یسی او حالده یازدم اشبو سوزلری   سوز اصلندن اکا ایتدم سوزلری
شهر شوال آخر یدی هم اول ای   تاریخی اوتوز طقوزده ایدی صای

هم گیجه یازار ایدم هم گوندزین بو قدر المدن گلدی ای گوزین
گاه یازردم گاه یاتردم ای رجال گاه اوزیمی بلمز ایدم بی مجال
یدی بیچ کوننده تمام اولدی ای یار بو شفاعت نامه ده هونرلر وار
کل کوز اومدی اغلمق نیجه اولور دردله اغلین اول حالی بولور
کوز یاشیله بیتلویی فکر ایلدم نصیب اولدوغی قدر ذکر ایلدم
صاغ کوزکم هلاذ دیوب ایتدم شیخم امرینه اطاعت ایتدم
پیرم نک امر ایتدوکی سوزکر اوله ایو یتلو همان دیدوکم اوله
مرشدیمک امری حلوون پرینه یا خلقه یادیه یا کم گورینه
اومرم خلق عیبمن اورتلر کندو عیبلرین اکوب اورتلر
تکری خوشنود اوله درلوسه ای جان درتلو جانمه بو سوز یتی همان
زیرا یو قدر بو فنانک قراری بو کتاب صوکوموزده تا اله باری
اجل ایره بکاده بو کون اولسه بواوله سبب دعاده اکلسه
کتابمک بنجلاین عیبی چوق زیرا اهل کرنی بر عیبوز اشم یوق
عیبموزه

عیبموزه بقمایاسن اورتسن دیلکمی حق قتنده اورتسن
سن کوه عیبکوزی اورته ستار کچه صوچلو یکوزدن اورته غفار
پیر محمد دعا جیکوزدر سزه لطف ایدوب جانینی قیلا سز تازه
ارمغان اکا دعا الوب ویرسز تکونک بول رحمتنه ایرسز
بو کز الله رحمتنا تسون دیسنه رحمت اتسون حق اکا دون دونه
دعاسیله اکان قرنداشی الله جمالینی مبشر اتسون اول شاه
او موچیوز دعادر مقصودومز حاکپا یکوزه بودر سوزموز
اول کشنک حاجتی اوله قبول بز مجون نا تحله اوقیه اول
بزه هر کم بو احسانی ایشلیه اوقیوب ثوابنی باغشلیه
صوک نفسده ایمان اکا یولداش اوله انبیا اولو قولینه قولداش اوله
جمله کوزه رحمت ایلسون الله قوتقلاسون دیدار یله الله
ال اولادیله بیله وارسن حق تعالنک جمالنی کورسن
جانی دلدن سو جبیک الینی سیر ایدسنی جنت ایچره حالنی

صح

آل اولادی سوینك ای دده — عاشقانه ویر صلوات احمده
رحمة الله دن سوینی چوق صفا — ویر صلوات روح پاك مصطفا
امیر سلطان همت ایلویسه بیته — بو کتابه اوقیم دکلیینه
همتنی کوزدر ایره جملکوته — دردله آمین دیك امدی بو سوزه
چوق شکر قیل امت اولدق احمده — ویر صلوات عشقله محمده
ای عزیزلر ایشدك بردلك وار — ایشیلوم ویره اول پروردکار
دعا قیلوبن کیدلم صحبته — اومارز بو مجلسده خیرلو بیته
امدی دیك دعا قیلالوم — بلوارهلوم یانلوم یاقلالم
دعا قیللوم کی اول حق تعالی — خیرلو عوزی خیره دنده مولا
بو مجلسوکم بزی جمع ایلدی — مفرقت دکلمکه سمع ایلدی
یا دینی جنتده بیته اول قردیجوه — دیزارینه قرشو جمع ایلکچون
دردله آمین دیلوم بو سوزه — آمین دیك نظر اولسون سزه
صوك نفسده جمله موزه ایمان — حق بولداشی تلیوبن قرآن

مؤمنلر ایله

30

مؤمنلر ایله ایما غوث — صقلیه شیطاندن اول سبحان غوث
بو دعاموز قبول اولماغچون — حق جمالی نصیب اولماغچون
شول رجال غیب اولاه ندطانولرك — حاضر ایچون غایب ایچون انلرك
عالی نظرلری ییتشه بزه — دین دنیا آخرت امر سوزه
جملموزه عالی همت قیللو — آمین الله دین رحمت بولالو
پیرموز شیخمز اول کونکل جانك — پاك روحیچون امیر سلطانك
الهی شیخمك سری حقیچون — انك تقواسی ویری حقیچون
بو طریقدن کچن عاشقلر ایچون — باقی قلن محب صادقلر ایچون
بو فرصتلکم الله کوسترده ای جان — کی عصرموز بودم دور سلیمان
بو نیکی بو وجوددر بیله ای جان — آتا سیدز بونك سلطان سلیم خان
هو دیلکی بونك الله ویره — دیلرز حلمی شوقه غوبه ایره
تلیجی اوستون اولمبخلو اولسون — حق قتنده هوایشی حاصل اولسون
بونك آدیدر سلطان سلیمان — سموات ارضین افا تندن

31

صقلیه حق حسودلر صحبتندن | هدایت ایلیوب بچه صوجندن

ماسوا شرندن آنی بکلیه | انس جن شرندن الله صقلیه

یا الهی وجودینی اولمدن | کجندن ویر آنیه صفقه اولمدن

کمال علمینی وهم دولتینی | عدلینی انصافینی شفقتینی

لشکرینی منصور مظفر قیله | اوغلانلرینی کمال پیر قیله

عدولرینی قهر ایدوب یرملکچون | دوستلرینی دوست تیلو برملکچون

جمیع انبیا ومرسللر ایچون | جمیع اولیا الوسرودلر ایچون

شول حسابسز اولیاسی ایچون | بونلرک عرشدن کچن بری ایچون

ابوبکر صدیق عمر عدلی ایچون | عثمان ادبی علی جوهرلی ایچون

بونلردن دینی بولنه تلانلی ایچون | بودونلری بارک دینی بولندقلری ایچون

اول محمد مصطفانک روحی ایچون | امتنه بیوردنک روحی ایچون

آل اولادی اصحابی ایچون | اهل بیتی ذریتی روحی ایچون

مسلمین مسلمات ایچون همو | مؤمنین مؤمنات ایچون همو

قبول

قبول ایله الهی دعامزی | اللرز جوب اوتش کناطوتدن بوذیه

یقمه پیر محمدک صویلارینه | رحمت ایله جمله کچمشلرینه

دعا اصلینی قرنداشلر ایچون | دعالو تلی نیز داشلر ایچون

حسرتیه حسرته ایدکوی ایچون | بوجلو لوک نور جی اود ماکچون

کوشلوده حسلو صاغلقچون | صوفیان تلوک خلاص الغچون

جمله کوزلرک کوکلو مرادی ایچون | مرادی کوزوی اول فرد ایچون

تکروادیلیه اهلی ایمان ایچون | امن اما ان صوتک نفسدن ایمانی ایچون

دوبیدز اوقوک کم ایشکوز خیر اوله | قبریکوزکدی ایچی نوریله طوله

اقل آخر صلوات ایله | الله ایچون اوقتک حلاوت ایله

دیلک امدی بزی سزی غایه قویلم | بونیته فاتحه اوقیلم

آل اولادی سوزسک ای دده | عاشقانه ویر صلوات احمده

دکلک امدی ایده بر خوش اشارت | اشارتن ولی غایت بشارت

بو بشارت مثلا یاین سزه | جان شریکوز تلیز تانه

طلسنا قلمی